

»-, .. ^-!...««fei^â»altt'<, ■>

JOHN MAXWELL COETZEE este laureatul Premiului Nobel pentru literatură în 2003. Scriitorul s-a născut la Cape Town, în Africa de Sud, la 9 februarie 1940. Mama sa era învățătoare, iar tatăl avocat și luptător de partea forțelor sud-africane. Deși părinții nu erau de origine britanică, limba vorbită acasă și în care, de altfel, a început să scrie mai târziu a fost engleza. Educat la Cape Town și la Worcester, Coetzee își încheie strălucit studiile de literatură engleză și matematică în Africa de Sud, apoi se mută în Anglia, unde lucrează ca programator și studiază simultan pentru teza de licență despre Ford Madox Ford. Se căsătorește în 1963 cu Philippa Jubber și are doi copii, Nicolas (1966-1989) și Gisela (n. 1968). În 1965, este admis la studii postuniversitare la Universitatea din Texas, Austin, pe care le termină în 1968 cu o teză de doctorat despre Samuel Beckett.

Începe să scrie proză în 1969 și publică prima carte, *Dusklands*, în 1974. Romanul *Waiting for the Barbarians* (*Așteptându-i pe barbari*, 1980) se bucură de atenția publicului internațional. *Life & Times of Michael K* (1983) și *Disgrace* (*Dezonoare*, 1999) sunt recompensate cu Booker Prize în Marea Britanică în 2002. Coetzee emigrează în Australia, unde își desfășoară activitatea ca profesor emerit la Universitatea din Adelaide. Proza lui, ca de altfel și eseurile (*White Writing*, 1988), este impregnată de scandalul colonialismului și ficțiunea granițelor imaginare adânc înrădăcinate în mentalul colectiv. Discret, retras, J. M. Coetzee refuză de cele mai multe ori să se destăinuie altfel decât în scris. Cel mai recent roman al său este *Slow Man* (2005).

j.m. coetzee

dezonoare

Traducere din engleză de
FELICIA MARDALE

HUMANITAS
BUCUREȘTI

- /vi^Ui*T * tok!4E z ~

Coordonatorul colecției
ALEXANDRA RUSU Coperta
colecției GABI DUMITRU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
COETZEE, JOHN MAXWELL
Dezonoare / J. M. Coetzee; trad.: Felicia Mardale.
-București: Humanitas, 2006
ISBN 973-50-1182-4

1. Mardale, Felicia (trad.)
821.111(6S0)-3I=135.1

J. M. COETZEE
DISGRACE
Copyright © J. M. Coetzee, 1999
All rights reserved.
By arrangement with Feter Lnpack Agency, Inc.
551 Fifth Avenue, Suite 1613
New York, NY 10176-0187 USA.
© HUMANITAS, 2006, pentru prezenta versiune românească
EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/317 18 19, fax 021/317 18 24
www.humanitas.ro
Comenzi CARTE PRIN POSTĂ: tel. 021/311 23 30,
fax 021/313 50 35, C.P.C.E. - CP 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.librariilehumanitas.ro
ISBN 973-50-1182-4

Pentru un bărbat de vârsta lui, cincizeci și doi de ani, divorțat, reușise să-și rezolve destul de bine, credea el, nevoile sexuale. În fiecare joi după-amiaza, merge cu mașina până la Green Point. La două după-amiaza fix, apasă pe butonul interfonului aflat la intrarea în imobilul Windsor Mansions, se prezintă și intră. La usa apartamentului cu numărul 113, îl așteaptă Soraya. Se duce direct în dormitor, care este plăcut mirositor și iluminat discret, și se dezbracă. Soraya iese din baie, își lasă halatul să alunece pe pardoseală și se strecoară lângă el în pal,

— Ți-a fost dor de mine? îl întreabă ea.

— Mi-e tot timpul dor de tine, îi răspunde el.

Îi mângâie trupul cafeniu ca mierea, neatins de razele soarelui, îi desface picioarele, îi sărută sânii. Fac dragoste.

Soraya este zveltă și suplă, are păr lung și negru și ochi negri, limpezi. Tehnic vorbind, este destul de bătrân în ■ cât să-i fie tată; însă, tot tehnic vorbind, un bărbat poate avea copii și la doisprezece ani. O vizitează de peste un an; o găsește total satisfăcătoare. În plictisul săptămânii pustii, joia a devenit o oază de *luxe et volupte*.

În pat, Soraya nu este exuberantă. Are mai degrabă o fire calmă, calmă și docilă. Și, judecând după părerile pe care le are, e surprinzător de moralistă. Se simte ofensată când vede turistele cum își expun sânii dezgoliți pe plajele publice („ugere", cum le numește ea); consideră că vagabonzii ar trebui adunați de pe străzi și puși la muncă, să dea cu mătura. Cum reușește să pună de acord

ii solicita, cu intermitențe, iatura cea mai intimă. Iratește în limitele venitului său, ale firii sale, ale resurselor lui afective. Dacă e fericit? După majoritatea etaloanelor, da, crede că este. Totuși, nu uită ultimul refren al corului din *Oedip*: nu spune că un om e fericit decât după moarte.

Cât privește sexul, trăirile lui, deși intense, nu au fost niciodată pasionale. Dacă ar fi să-și aleagă un totem, acela ar fi șarpele. O partidă de amor cu Soraya probabil că este, așa își închipuie el, asemănătoare împerecherii dintre doi șerpi: lungă, abandonată, însă într-o câțva abstractă, seacă, până și în momentele cele mai toride.

Să fie și totemul Sorayei tot șarpele? Fără îndoială, cu alți bărbați și ea devine o altă femeie: *la donua e mobile*. Totuși, la nivel temperamental, afinitatea dintre ei sigur nu poate fi mimată.

Deși, judecând după ocupația ei, Soraya este o ușuratică, el are încredere în ea, în anumite limite. În timpul petrecut împreună, el îi vorbește cu oarecare lejeritate, în unele cazuri chiar i se destăinuie. Ea știe datele existenței lui. I-a povestit despre cele două căsătorii, despre fiica sa, despre suișurile și coborâșurile din viața acesteia. Soraya îi cunoaște multe dintre părerii.

Despre existența pe care o duce în afara imobilului Windsor Mansions, Soraya nu i-a spus nimic. Este convins că Soraya nu e numele ei adevărat. Sunt unele semne că ar fi născut un copil, sau chiar mai mulți. Și poate că nici măcar nu e o profesionistă. Poate că lucrează pentru agenție una sau două după-amiezi pe săptămână, iar în rest duce o viață respectabilă undeva la periferie, în Rylands sau în Athlone. Deși ar fi neobișnuit pentru o musulmană, orice e posibil în ziua de azi.

Despre slujba lui nu vorbește prea mult, pentru că nu vrea să o plictisească. Își câștigă existența la Universitatea Tehnică din Cape, fosta Universitate Cape Town. A fost profesor de limbi moderne până la desființarea catedrei de Limbi Clasice și Moderne, o măsură luată în cadrul marii raționalizări, iar după aceea a devenit profesor

* Moneda sud-africană. (N.ed.)

adjunct de comunicare. Ca toți cei care fac parte din personalul restructurat, are dreptul să susțină în fiecare an un curs într-un domeniu de specialitate, indiferent de numărul studenților înscriși, fiindcă asta îi ridică moralul. Anul acesta, ține un curs despre poezii romantici. În rest, predă Comunicare 101, „Cunoștințe de comunicare”, și Comunicare 102, „Cunoștințe avansate de comunicare”.

Deși își dedică un număr de ore pe zi acestei noi discipline, consideră că premisa sa fundamentală, după cum apare enunțată în manualul de Comunicare 101, este scandalosă: „Societatea omenească a creat limbajul cu scopul de a-l ajuta pe om să transmită semenilor gândurile, sentimentele și intențiile sale”. Părerăa lui în această privință, deși preferă să nu o facă publică, este că originea limbajului se află în muzică, iar originea cântului în nevoia de a umple cu sunete sufletul omenesc, mult prea încăpător și oarecum pustiu.

Într-o carieră de un sfert de secol, a publicat trei cărți, dintre care nici una nu a iscat vâlvă, nici măcar vreun frison: prima este despre operă (*Boito și legenda lui Faust: geneza lui Mefistofel*), cea de-a doua, despre viziune ca eros (*Viziunea sfântului Victor*), cea de-a treia, despre Wordsworth și istorie (*Wordsworth și povara trecutului*).

În ultimii ani, a cochetat cu ideea unei opere despre Byron. La început, și-a spus că va fi o altă carte, un alt opus critic. Însă toate elanurile sale scriitoricești au degenerat în plictis. Adevărul este că e sătul de critică, de proză cântărită la kilogram. Ceea ce și-ar dori într-adevăr să compună este muzică: *Byron în Italia*, o meditație despre iubirea dintre sexe, transpusă în forma unei opere camerale.

În timp ce înfruntă cursurile de comunicare, prin minte i se perindă frânturi de replici, acorduri, fragmente muzicale din opera sa nescrisă. Niciodată n-a fost un profesor prea grozav; în această instituție de învățământ, transformată și, în opinia lui, secătuită, el se simte mai străin ca oricând. Însă, în fond, la fel se simt și alți colegi de-ai săi

de generație care poartă, ca și el, povara unei educații inadecvate sarcinilor ce le revin; un fel de clerici într-o eră postreligioasă.

Și cum nu are nici un pic de considerație pentru materia pe care o predă, nici nu produce cine știe ce impresie asupra studenților săi. Ei privesc în gol când le vorbește sau uită cum îl cheamă. Indiferența lor îl doare mai mult decât ar vrea să recunoască. Își onorează însă conștiincios obligațiile pe care le are față de ei, față de părinții lor și față de stat. În fiecare lună, clasează, adună, citește și face adnotări pe marginea lucrărilor studenților săi, le corectează greșelile de punctuație, de ortografie sau de limbă, punând câte-un semn de întrebare în dreptul argumentărilor slabe, atașând fiecărei lucrări o succintă și atentă observație critică.

Continuă să predea fiindcă așa își câștigă pâinea; dar și pentru că e o lecție de umilință, îi amintește care îi e locul în lume. Nu-i scapă ironia situației: cel care este chemat să predea învață cea mai aspră lecție, iar cei care sunt chemați să învețe nu învață nimic. Este un aspect al meseriei lui de care preferă să nu îi pomenească nimic So-rayei. Se îndoiește că în profesia ei ar putea exista ironii asemănătoare.

În bucătăria apartamentului din Green Point se găsesc un ibric, cești din plastic, un borcan cu ness, un bol cu plicuri de zahăr. În frigider există o mică rezervă de apă îmbuteliată. În baie, în dulapul pentru lenjerie curată, se află un săpun și prosoape împăturite și aranjate în teanc. Soraya își păstrează trusa de machiaj în mica geantă de voiaj. Este un loc de tranzit, nimic mai mult, funcțional, curat, bine organizat.

Prima dată când l-a primit, Soraya era dată pe buze cu un ruj roșu-aprins și machiată violent la ochi. Fiindcă îl deranja să simtă cum i se lipește de față fardul ei, a rugat-o să se ștergă. Ea s-a conformat, docilă, iar de atunci

nu s-a mai machiat niciodată. O persoană dispusă să învețe, ascultătoare, doritoare.

Îi place să-i ofere cadouri. De Anul Nou i-a dăruit o brățară lucrată în email, iar la încheierea Ramadanului i-a dăruit un bățan miniatural din malahit care i-a atras privirile într-un magazin cu antichități. Îl încântă bucuria pe care o afișează ea, mai ales că nu este afectată.

Este surprins să constate că cele nouăzeci de minute pe săptămână în compania unei femei sunt suficiente să îl facă fericit, el care credea până nu demult că are nevoie de o soție, un cămin, o căsnicie. Nevoile sale se dovedesc a fi foarte sumare, ușoare și pasagere, ca acelea ale unui fluture. Fără sentimente, în orice caz nu foarte profunde, doar din cele care abia se ghicesc: o părere de mulțumire, un fundal liniștitor de bas, asemenea vuietului înfundat al traficului care îi leagănă pe citadini până cad în brațele somnului, sau liniștii desăvârșite care îi învâluie pe locuitorii de la țară.

Gândul îi zboară la Emma Bovary, întorcându-se acasă împlinită, cu privirea tulbure, după o după-amiază de regulat nebunesc. *Așadar, asta-î fericirea!* își spune Emma, admirându-se în oglindă. *Așadar, aceasta-i fericirea pe care o emită poezii!* Dacă Emma, spectrala Emma, ar reuși vreodată să găsească drumul spre Cape Town, ar lua-o cu el într-o după-amiază de joi, să-i demonstreze cum poate să arate fericirea: o fericire moderată, o fericire temperată.

Apoi, într-o sâmbătă dimineață totul se schimbă radical. Iese cu treburi în oraș. Se plimbă pe strada St. George, când privirea îi cade pe o siluetă zveltă, care înaintează purtată de valul mulțimii, chiar în fața lui. Este Soraya, fără îndoială, încadrată de doi copii, doi băieți. Toți trei cară niște pachete; au fost la cumpărături.

Mai întâi ezită, apoi o urmează păstrând o oarecare distanță. Cei trei intră în localul cu specialități pescărești

Captain Dorego's Fish Inn. Băieții au aceiași ochi negri și strălucitori ca ai Sorayei. Nu pot fi decât copiii ei.

Trece de restaurant, se întoarce, trece pentru a doua oară prin fața localului Captain Dorego. Cei trei s-au așezat la o masă, chiar în dreptul ferestrei. Preț de o clipă, privirea Sorayei se încrucișează cu privirea lui, prin sticla ferestrei.

De când se știe, a fost un citadin, simțindu-se ca la el acasă în marea de trupuri omenești în care amorezii se plimbă țănoși și aruncă priviri pătrunzătoare ca niște săgeți. Regretă pe loc schimbul de priviri dintre el și Soraya.

La rendez-vous-ul din joia următoare, nici unul dintre ei nu pomenește despre incident. Totuși, amintirea momentului plutește în aer, făcându-i să nu se simtă în largul lor. Nu intenționează să tulbure ceea ce trebuie să fie, pentru Soraya, o viață dublă, cu toate riscurile pe care le presupune ea. Este total de acord cu viețile duble, cu viețile triple, cu viețile trăite în compartimente. Adevărul este că acum simte pentru ea parcă și mai multă tandrețe decât înainte. *Secretul tău este ui siguranța*, i-ar plăcea să îi spună.

Însă nici ea, nici el nu pot ignora întâmplarea. Cei doi băieți încep să se insinueze între ei, jucându-se tăcuți ca niște umbre într-un colț al camerei în care mama lor se acuplează cu necunoscutul. În brațele Sorayei, el devine, pentru o clipă, tatăl lor: tată adoptiv, tată vitreg, tată fantomă. Mai târziu, după ce pleacă din patul ei, le simte privirea studiindu-l curios, pe furiș.

Fără voia lui, îi zboară gândul la celălalt tată, cel adevărat. Oare bănuiește cu ce se ocupă soția lui, sau preferă să aibă conștiința împăcată a neștiutorului?

El însuși nu are fii. Copilăria și-a petrecut-o într-o familie cu multe femei. Pe măsură ce mama, mătușile, surorile au ieșit din peisaj, au fost înlocuite, la momentul convenit, de iubite, soții, o fiică. Compania acestora a făcut din el un bărbat care iubește femeile și, până la un punct, un afemeiat. Cu statura sa, oasele lui tari, pielea oacheșă, părul

bogat, putea oricând conta pe o anumită doză de magnetism. Dacă privea o femeie într-un anumit fel, cu o anumită intensitate, ea îi întorcea privirea, se putea bizui pe asta. Așa trăia el; de ani, de decenii, aceasta era coloana vertebrală a existenței lui.

Apoi, într-o bună zi, totul s-a sfârșit. Fără nici un avertisment, puterea sa de atracție l-a trădat. Privirile care odinioară răspundeau privirilor lui au început să alunece peste el, să treacă de el, prin el. S-a transformat peste noapte într-o stafie. Dacă își dorea să aibă o femeie, trebuia să învețe să alerge după ea; adeseori, într-un fel sau altul, să o plătească.

Își ducea existența într-un neastâmpăr promiscuu. Avea aventuri cu soțiile colegilor; agăța turiste la barurile de pe faleză sau la Clubul Italia; se culca uneori cu prostituate.

Momentul în care i-a fost prezentată Soraya s-a produs într-un mic salon slab luminat, aflat în spatele biroului de primire al Agenției *Discreet Escorts*, cu obloane trase la ferestre, ghivece cu flori așezate în colțuri, miros stătut de țigară plutind în aer. Soraya apărea în registrele lor la capitolul „Exotic”. Fotografia o înfățișa cu o pa-sifloră roșie prinsă în păr și cu cea mai fină linie de machiaj trasată la colțul ochilor. În fișă scria „Numai du-pă-amiaza”. Mențiunea aceasta este cea care l-a ajutat să se hotărască: promisiunea unui spațiu intim, închis ermetic, a cearșafurilor răcoroase, a orelor furate.

De la început a fost satisfăcătoare, exact ceea ce își dorise. Punct ochit, punct lovit. Timp de un an, nu a fost necesar să mai apeleze la agenție.

S-a produs apoi întâlnirea accidentală de pe strada St. George și sentimentul de înstrăinare care i-a urmat. Deși Soraya continuă să vină la întâlniri, simte cum se strecoară între ei o răceală tot mai pregnantă, pe măsură ce ea se transformă într-o altă femeie, iar el într-un client oarecare, între atâția alții.

Are o idee destul de precisă despre felul în care discută prostituatele între ele despre bărbații care le frecventează, în special despre bărbații vârstnici. Își povestesc ce fac, se amuză, dar se și scutură de silă, așa cum te în-fiori scârbit când vezi în miez de noapte un gândac de bucătărie în chiuveță. Curând, pe nesimțite, și el va stârni silă. Este un destin de care nu poate scăpa.

În cea de-a patra joi după incident, în timp ce se pregătește de plecare, Soraya îi face anunțul pentru care a tot încercat de atunci să se pregătească.

— Mama e bolnavă. Am să lipsesc, ca să am grijă de ea. Nu voi fi aici săptămâna viitoare.

— Te văd săptămâna cealaltă?

— Nu știu. Depinde cum se va simți. Ar fi mai bine să telefonezi înainte.

— Nu am numărul de telefon.

— Sună la agenție. Vor ști ei.

Așteaptă câteva zile, apoi sună la agenție. Soraya? Soraya nu mai lucrează pentru noi, îi răspunde bărbatul de la telefon. Nu, nu vă putem pune în legătură cu ea, ar fi împotriva regulamentului agenției. Ați dori să vă prezentăm o altă fată de-a noastră? Avem multe fete exotice, la alegere — malaysiene, thailandeze, chinezoaice, trebuie doar să ne spuneți.

Își petrece o seară în compania unei alte Soraya — se pare că Soraya a devenit un *nom de commrcc* foarte popular —, într-o cameră de hotel de pe Long Street. Această Soraya nu are mai mult de optsprezece ani, nu are experiență și, după gustul lui, e ușor vulgară.

— Și, cu ce te ocupi? Îl întreabă ea în timp ce se dezbracă.

— Export-import, îi răspunde.

— Nu mai spune, adaugă ea.

La catedra de la facultate a venit o secretară nouă. O invită la prânz la un restaurant aflat la o distanță suficient de discretă de campus și o ascultă plângându-i-se,

la o salată de crevete, despre școala la care învață băieții ei. În jurul terenului de sport își fac veacul traficantii de droguri, spune ea, iar poliția nu mișcă un deget. De trei ani, ea și soțul ei sunt trecuți pe o listă de emigrare la Consulatul Noii Zeelande.

— Pentru voi e mai ușor. Vreau să spun că, indiferent care erau avantajele și dezavantajele unei situații, voi cel puțin știați cum stați.

— Voi? Întrebă el. Care voi?

— Mă refer la generația voastră. Acum, oamenii își aleg pur și simplu legile pe care vor să le respecte. As-ta-i anarhie. Cum să-ți crești copiii când în jur domnește anarhia?

O cheamă Dawn. La a doua întâlnire, o invită acasă la el și fac amor. Eșec total. Agitându-se și zgâriindu-l, tânăra muncește să atingă apogeul excitației, efort care sfârșește prin a-l scârbi. Ii împrumută un pieptene, apoi o conduce cu mașina înapoi în campus.

După aceea o evită sistematic, având grijă să ocolească biroul în care lucrează ea. Drept răspuns, când se întâlnesc, ea îi aruncă o privire jignită, apoi îl ignoră.

Trebuie să se retragă din sportul acesta, să renunțe la el. La ce vârstă, se întreabă, s-a castrat Origene? Nu este cea mai elegantă soluție, dar nici bătrânețea nu este o afacere tocmai elegantă. Cel puțin, ar trebui să se adune și să se concentreze asupra singurului lucru decent pe care trebuie să-l facă un om bătrân: să se pregătească de moarte.

Oare în asemenea cazuri trebuie să-i ceri ajutorul unui medic? Firește, trebuie să fie o operație simplă: doar animalele trec zilnic prin așa ceva, iar animalele trăiesc foarte bine după aceea, dacă ignori o oarecare umbră de tristețe. Să tai, apoi să coși la loc: cu puțin anestezic local, o mână sigură și un strop de sânge rece probabil că orice bărbat o poate face singur, ca la carte. Un bărbat așezat pe un scaun, tăind cu mișcări mici și iuți din propriul corp: o privești urâtă, însă nu la fel de urâtă, dintr-un

anumit punct de vedere, ca aceea în care același bărbat își încearcă puterile pe un trup de femeie.

Mai rămâne totuși Soraya. Ar trebui să închidă capitolul, în schimb, apelează la o agenție de detectivi particulari să o găsească. În câteva zile, îi știe numele adevărat, adresa, numărul de telefon. O sună la ora nouă dimineața, când presupune că soțul și copiii nu sunt acasă.

— Soraya? Întrebă el. La telefon este David. Ce mai faci? Când te mai pot vedea?

Se lasă o tăcere prelungă înainte ca ea să vorbească.

— Nu știu cine sunteți, spune ea. Mă deranjați în propria mea casă. Vă cer să nu mă mai căutați niciodată aici. Niciodată.

Vă *cer*. Adică vă *ordon*. Asprimea ei 1-a luat prin surprindere: nimic din comportamentul ei anterior nu l-ar fi lăsat să bănuiască această latură a firii ei. Pe de altă parte, însă, la ce ar trebui să se aștepte un prădător când pătrunde în bârlogul vulpii, în căminul puilor ei?

Pune receptorul în furcă. Îl străbate o umbră de invidie, gândindu-se la soțul pe care nu l-a cunoscut.

Fără interludiile de joi, săptămâna este pustie ca un deșert. Sunt zile în care nu știe ce-ar putea face cu propria persoană.

Își petrece mai mult timp la biblioteca universității, citind tot ceea ce găsește despre cercul mai larg de cunoscuți ai lui Byron, adunând fișe peste fișe care au ajuns deja să umple două dosare voluminoase. Gustă din plin liniștea din partea a doua a zilei, care domnește în sala de lectură, gustă plimbarea către casă, pe care o face după aceea: aerul înțepător al iernii, străzile umede, lumina pe care o reflectă asfaltul.

Se întoarce acasă într-o vineri seară, pe traseul mai lung care străbate parcul vechiului colegiu, când o remarcă pe una dintre studente mergând pe alee, chiar în fața lui. Numele ei este Melanie Isaacs, de la cursul despre romantism. Nu este cea mai bună studentă a lui, însă nici cea mai slabă: destul de isteță, dar complet detașată de problemă.

Fata merge fără grabă. O ajunge curând din urmă.

— Bună, îi spune el.

Ea îi răspunde cu un surâs, clătinând din cap, iar zâmbetul ei e mai curând frivol decât sfios. Este micuță și subțire, cu părul negru strâns la spate, cu pomeți de chinezoaică și ochi mari, negri. Se îmbracă întotdeauna ținător, șocant. Astăzi poartă o minijupă de culoarea castanei, asortată cu un pulover de culoarea muștarului și colanți

negri; brelocurile aurii de pe cureaua se asortează cu globurile aurii ale cerceilor.

Este ușor îndrăgostit de ea. Nu-i mare lucru: nu trece trimestru fără să nu se înamoreze de una sau alta dintre pupilele lui. Cape Town: un oraș prolific în frumusețe, în frumuseți.

Să știe fata că o place? Probabil că da. Femeile sunt sensibile la lucrurile astea, la greutatea privirilor încărcate de dorință.

Plouă de ceva vreme; în rigola de pe marginea aleii se scurg mici șuvoaie de apă.

— Anotimpul meu preferat, momentul preferat al zilei, remarcă el. Locuiești în apropiere?

— Peste drum, împart un apartament cu o colegă.

— Te-ai născut la Cape Town?

— Nu, am crescut în George.

— Eu locuiesc în apropiere. Te pot invita să bem ceva?

O pauză, prudentă.

— OK. însă trebuie să fiu acasă la şapte treizeci.

Din grădinile colegiului, intră în insula rezidențială liniștită unde a locuit în ultimii doisprezece ani, mai întâi cu Rosalind, apoi, după divorț, singur.

Deblochează sistemul de siguranță al porții, descurie ușa, îi face loc tinerei să intre. Aprinde lumina, îi ia geanta. Fata are picături de ploaie în păr. Rămâne cu privirea ațintită asupra ei, sincer cucerit. Ea își coboară privirea, oferindu-i același mic surâs evaziv, poate ușor frivol, de la-nceput.

în bucătărie, el deschide o sticlă de Meerlust și așază pe o farfurie câțiva biscuiți și niște brânză. Când revine, o găsește stând în fața bibliotecii, cu capul ușor aplecat și citind titlurile cărților. Pune muzică: cvintetul pentru clarinet de Mozart.

Vin, muzică: un ritual pe care îl îndeplinesc bărbații și femeile ori de câte ori sunt împreună. Nu că ar avea ceva împotriva ritualurilor, ele au fost inventate pentru a ușura lucrurile în momentele delicate. Numai că fata pe care

a adus-o cu el acasă nu este doar mai tânără decât el cu treizeci de ani; este studentă, este studenta lui, i-a fost dată în grijă. Indiferent ce s-ar petrece acum între ei, se vor întâlni din nou și în mod obligatoriu în postura de profesor și elev. Este oare pregătit pentru așa ceva?

— îți place cursul? o întreabă el.

— Mi-a plăcut Blake. Mi-a plăcut treaba cu Wonder-horn.

—Wunderhorn.

—Nu mă dau în vânt după Wordsworth.

— N-ar trebui să-mi spui tocmai mie asta. Wordsworth este unul dintre maestrii mei.

Așa este. De când se știe, acordurile armonioase ale *Preludiului* îl fac să vibreze cu toată ființa sa.

— Poate că la sfârșitul cursului o să ajung să-l apreciez mai mult. Poate că o să-mi spună ceva, o să-mi devină mai simpatic.

— Poate. Numai că știu, din experiență, că poezia ori îți spune ceva de la bun început, ori nu-ți spune nimic. După scânteia unei revelații de moment vine o reacție inspirată. Asemenea fulgerului. Sau ca atunci când te îndrăgostesti.

Ca atunci când te îndrăgostești. Oare tinerii de astăzi se mai îndrăgostesc, sau mecanismul este depășit, a devenit de-acum inutil, neobișnuit, ca locomotiva cu aburi? A ieșit din joc, e demodat. Dinspre partea lui, se poate ca obiceiul oamenilor de a se îndrăgosti să fi ieșit din modă, apoi să fi revenit de câteva ori.

— Tu scrii poezii? o întreabă el.

— Am scris când eram la școală. N-am talent. Iar acum nu mai am timp.

— Te pasionează ceva? Ai vreo pasiune literară?

Fata se încruntă la auzul aceluia cuvânt straniu.

—Am studiat Adrienne Rich și Toni Morrison în anul doi. Și Alice Walker. M-au prins destul de serios. Însă nu aş numi-o pasiune.

Prin urmare: nu este o persoană pasională. Oare încearcă să-i transmită un avertisment, printr-o aluzie fină?

— Am să încropesc ceva pentru cină, spune el. Vrei să rămâi la masă? Va fi ceva simplu, frugal.

Fata pare nehotărâtă.

— Ei, haide! continuă el. Spune da!

— OK. însă mai întâi trebuie să dau un telefon.

Convorbirea durează mai mult decât s-ar fi așteptat.

Din bucătărie aude șoapte, urmate de pauze.

— Ce planuri de carieră ți-ai făcut? o întreabă după aceea.

— Actorie și design. Îmi pregătesc lucrarea de diplomă în teatru.

— Și ce te-a determinat să te înscrii la un curs de poezie romantică?

Ea face o pauză, gânditoare, încrêtindu-și ușor nasul.

— L-am ales în special pentru atmosferă, îi răspunde ea. N-am vrut să-l studiez pe Shakespeare din nou. Am făcut Shakespeare anul trecut.

Ceea ce a reușit să încropească pentru cină este într-adevăr foarte simplu: anșoa cu tagliatelle și sos de ciuperci. O lasă pe ea să toace mărunț ciupercile. În rest, ea stă pe un taburet, privindu-l cum gătește. Iau masa în sufragerie și deschid o sticlă de vin. Fata pare în largul ei cât timp mănâncă. Ce apetit sănătos, pentru o persoană atât de slabuță!

— îți gătești întotdeauna singur? îl întreabă ea.

— Locuiesc singur. Dacă nu-mi gătesc, nu are cine s-o facă în locul meu.

— Detest să gătesc. Presupun că ar trebui să învăț.

— De ce? Dacă nu-ți place într-adevăr să gătești, atunci mărită-te cu un bărbat care gătește.

Contemplă împreună, cu ochii minții, această scenă: tânăra soție, îmbrăcată în hainele ei îndrăznețe și împodobită cu bijuterii ostentative, intră pe ușă, adulmecă nerăbdătoare aerul din apartament; soțul, insipidul Domn Potrivit, încins cu un șorț și amestecând într-o cratiță, în bucătăria încetoșată de aburi. Răsturnarea de roluri: chintesența comediei burgheze.

— Asta-i tot, spune el la sfârșit, după ce au golit castronul. Nu avem nimic la desert, doar dacă nu vrei să mănânci un măr sau un iaurt. Îmi cer scuze, însă nu mă așteptam la oaspeți.

— A fost bun, spune ea golindu-și paharul, după care se ridică. Mulțumesc.

— Mai stai.

O prinde de mână și o conduce spre canapea.

— Vreau să-ți arăt ceva. Îți place dansul? Nu să dan sezi, ci dansul, îi spune el introducând o casetă în aparatul video. Este un film făcut de un tip pe nume Norman McLaren. E foarte vechi. L-am găsit la bibliotecă. Uită-te și spune-mi ce părere ai.

Privesc împreună, așezați unul lângă celălalt pe canapea. Pe o scenă goală, evoluează doi dansatori. Înregistrate cu un aparat stroboscopic, imaginile celor doi, umbre fantomatice ale mișcărilor lor, se pierd în fundal, ca niște bătaie de aripi. Deși l-a văzut pentru prima oară în urmă cu un sfert de secol, filmul continuă să-l fascineze și acum: momentul prezent și trecut al unei clipe unice, evanescentă, captivă în același spațiu.

Își dorește ca și fata să fie captivată de film. Însă simte că nu este așa.

După încheierea filmului, fata se ridică și face câțiva pași prin cameră. Ridică iute capacul pianului, atinge clapa notei do.

— Cânti? îl întreabă ea.

— Puțin.

— Muzică clasică sau jazz?

— Mi-e teamă că nu știu jazz deloc.

— Îmi cânti ceva?

— Nu acum. Mi-am ieșit din mână. Poate altă dată, după ce o să ne cunoaștem mai bine.

Ea trage cu ochiul curioasă spre birou și îl întreabă:

— Pot să mă uit?

— Aprinde lumina.

El mai pune un disc: sonatele lui Scarlatti, muzică de jazz.

— Ai o grămadă de cărți de Byron, spune ea când iese din încăpere. E favoritul tău?

— Lucrez la un studiu despre Byron. Despre perioada petrecută în Italia.

— Nu cumva a murit tânăr?

— ■ La treizeci și șase de ani. Toți au murit tineri. Sau s-au ratat în tinerețe. Sau au înnebunit și au fost închiși la ospiciu. Însă nu în Italia a murit Byron, ci în Grecia. A fugit în Italia să scape de un scandal și s-a stabilit acolo. S-a statornicit. E locul unde a trăit ultima mare poveste de dragoste din viața lui. La vremea aceea, Italia era una din destinațiile predilecte ale englezilor. Erau convinși că italienii nu pierduseră încă legătura cu natura omenească. Erau mai puțin îngrădiți de conveniențe, mai pasionali.

Fata face încă un tur al încăperii.

— Aici e soția ta? îl întreabă, oprindu-se în fața unei fotografii înrămate, așezată pe măsuta joasă.

— E mama. Fotografia a fost făcută în tinerețe.

— Ești căsătorit?

— Am fost. De două ori. Acum nu mai sunt.

Nu continuă spunând: acum mă mulțumesc cu ce-mi pică. Nici nu adaugă: acum mă descurc cu prostituate.

— Pot să-ți ofer un lichior?

Ea nu vrea lichior, însă acceptă să-i pură un strop de whisky în cafea. În timp ce soarbe din ceașcă, el se apleacă și o mângâie pe obraz, spunându-i:

— Ești încântătoare. Am să te invit să faci ceva nesăbuit.

O mângâie din nou.

— Nu pleca. Rămâi să-ți petreci noaptea cu mine. Ea îl privește peste buza ceștii, susținându-i cu fermi tate privirea.

— De ce?

— Fiindcă așa ar trebui să faci.

— De ce să trebuiască?

— De ce? Fiindcă frumusețea femeii nu-i aparține în totalitate. Este un dar pe care îl aduce cu sine odată cu venirea pe lume. Are datoria să-l împartă cu ceilalți.

Mâna i se odihnește încă pe obrazul ei. Ea nu se retrage, însă nici nu dă curs gestului lui.

— Și dacă îl împart deja cu altcineva?

În vocea ei se ghicește o undă de emoție. Este palpitant, întotdeauna este palpitant când ți se face curte: excitant, plăcut.

— Atunci, poate ar trebui să-l împărtășești cu mai mare generozitate.

Cuvinte dulci, de-o vârstă cu însăși seducția. Totuși, în această clipă, crede sincer ce spune. Ea chiar nu-și aparține. Frumusețea nu-și aparține sieși.

— Frumoseilor făpturi le vrem vlăstare, recită el, iar frumuseții-un spor de dănuire.

N-a fost o mutare inspirată. Zâmbetul ei și-a pierdut nuanța ludică și mobilitatea. Pentametrul al cărui ritm slujise atât de bine odinioară să picure dulceață în vorbele șarpelui nu face acum decât să-i înstrăineze. El a redevenit profesorul, eruditul, păstrătorul moștenirii culturale. Ea lasă ceașca pe masă.

— Trebuie să plec. Sunt așteptată.

Norii s-au risipit, stelele strălucesc.

— Ce noapte minunată! spune el, descuind poarta grădinii.

Ea nu-și înalță capul, să îl privească.

— Vrei să te conduc până acasă?

— Nu.

— Foarte bine. Noapte bună.

Întinde mâna spre ea și o prinde în brațe. O clipă, îi simte sânii mici lipiți de pieptul lui. Apoi fata se desprinde din îmbrățișare și dispare.

ti|pF

Acesta este momentul în care ar trebui să pună punct. Nu pune punct. Duminică dimineață, se urcă în mașină și merge până în campusul pustiu, apoi urcă în biroul catedrei. Scoate din fișier dosarul de înscriere al Me-laniei Isaac și copiază pe o bucată de hârtie datele ei personale: adresa de acasă, adresa din Cape Town, numărul de telefon.

Formează numărul. Îi răspunde o voce feminină.

— Melanie?

— O chem imediat. Cine întreabă?

— Spune-i că sunt David Lurie.

Melanie-melodii: o rimă ieftină. Numele nu i se potrivește. Mai bine schimbă accentul. Melâni: cea întunecată.

— Alo!

În acest singur cuvânt, el îi percepe nedumerirea. Prea tânără. Nu știe cum ar trebui să se poarte cu el; ar trebui s-o lase în pace. Simte doar că i se pregătește ceva. „Frumuseții-un spor de dănuire”: poemul merge drept la țintă, asemenea unei săgeți. Ea nu-și aparține și poate că nici el nu-și aparține sieși.

— Mă gândeam că poate vrei să iei prânzul în oraș, îi spune el. Trec să te iau la douăsprezece, ce zici?

Ea ar avea timp să spună o minciună, să se eschiveze. Numai că a fost luată prin surprindere, este derutată, iar momentul a trecut.

Când ajunge în fața blocului în care locuiește, o găsește așteptându-l pe trotuar. Este îmbrăcată într-o pereche

de colanți de culoare neagră și un pulover negru. Are șoldurile înguste, ca ale unei fete de doisprezece ani.

O duce în Golful Hout, în partea dinspre port. În timp ce merg cu mașina, el se străduiește să o ajute să se destindă. O întreabă despre celelalte cursuri. Ii răspunde că joacă într-o piesă. Este una dintre cerințele lucrării de diplomă. Repetițiile îi ocupă foarte mult timp.

La restaurant, fata nu are poftă de mâncare, este apatică și privește ursuză spre mare.

— S-a întâmplat ceva? Vrei să-mi spui ceva? Ea clatină din cap.

— Ești îngrijorată în privința noastră?

— Poate, îi răspunde fata.

— N-ai de ce. Am să mă ocup eu de asta. Nu voi permite ca lucrurile să meargă prea departe.

Prea departe. Ce înseamnă departe, sau prea departe, într-o situație de acest soi? Oare pentru ea prea departe are același înțeles ca și pentru el?

A început să plouă: ploaia se scurge în rafale, ca o perdea densă, peste golful pustiu. — Plecăm? o întreabă el.

O duce acasă la el. Pe podeaua camerei de zi, în sunetele ploii care răpăie în geamuri, face dragoste cu ea. Corpul ei are contururi clare, simple și, în felul lor, perfecte; deși fata este pasivă de la început și până la sfârșit, găsește plăcut actul de amor, atât de plăcut, încât după momentul culminant cade într-un abandon total.

Când revine la realitate, constată că ploaia s-a oprit. Fata stă întinsă sub el, ține ochii închiși, are mâinile întinse deasupra capului, iar pe chip, o ușoară expresie de încruntare. El își ține mâinile sub puloverul cu ochiuri largi, direct pe sânii ei. Colanții și chiloții ei zac aruncați pe podea, unde formează o grămăjoară, iar pantalonii lui sunt lăsați până la glezne. *După furtună*, își spune el: direct din George Grosz.

Ferindu-și fața, ea se eliberează, își strânge lucrurile și părăsește încăperea. Revine în câteva minute, gata îmbrăcată.

— Trebuie să plec, murmură ea.

Iar el nu face nici o încercare să o rețină.

Se trezește a doua zi de dimineață și are o stare profundă de bine, care persistă. Melanie nu este la curs. Din biroul lui, sună la florărie. Trandafiri? Poate că trandafirii nu sunt o idee bună. Comandă un buchet de garoafe.

— Roșii sau albe? îl întreabă o voce de femeie. Roșii?

Albe?

— Trimiteți douăsprezece fire roz, îi răspunde el.

— N-am douăsprezece roz. Să le combin?

— Combinați-le, răspunde el.

Ploaia continuă să cadă marți, toată ziua, aversele scur-gându-se din norii groși împinși deasupra orașului de vântul care suflă dinspre apus. În timp ce traversează holul Facultății de Comunicare, la sfârșitul acelei zile, o caută din priviri, discret, și o zărește în mijlocul unui grup de studenți adunați lângă ușa de la intrare, pândind momentul în care ploaia se va potoli puțin. Se apropie de ea venind din spate, o atinge pe umăr, îi spune:

— Așteaptă-mă aici. Te conduc acasă cu mașina.

Revine cu o umbrelă. În timp ce traversează scuarul îndreptându-se spre parcare, o trage mai aproape de el, sa o apere de ploaie. O rafală violentă de vânt întoarce umbrela pe dos, obligându-i să continue în fugă până la mașină în acest mod caraghios.

Este îmbrăcată într-o pelerină de ploaie de culoare galbenă, foarte șic. După ce urcă în mașină, își lasă gluga. Este îmbujorată, iar el îi remarcă mișcarea sacadată a pieptului în timp ce respiră. Fata șterge cu limba o picătură de ploaie rămasă pe buza superioară. *O copilită!* își spune el: *E doar o copilită! Ce-o fi în capul meu?* În pofida acestui gând, simte cum i se încălzește inima de dorință.

Mașina înaintază în traficul aglomerat al serii.

cu momentul Mont Blanc. Însă Wordsworth pare să înainteze prudent spre o stare de echilibru: nu ideea în stare pură, învăluită în nori, nici imaginea vizuală arsă pe retină, copleșitoare și dezamăgitoare sub aspectul clarității sale prozaice, ci imaginea senzorială, menținută cât mai evanescentă, ca o cale de a înviora sau de a activa ideea ascunsă mai profund, în solul memoriei.

Face o pauză. Lipsă totală de înțelegere. A mers prea repede și a ajuns prea departe. Cum să îi aducă spre el? Cum să și-o apropie pe ea?

— Ca atunci când ești îndrăgostit, continuă el. Dacă ești orb, e puțin probabil că te poți îndrăgosti la prima vedere. Pe de altă parte, chiar își dorește un bărbat îndrăgostit să o vadă pe iubita lui cu toată claritatea rece a organului văzului? Probabil că este în interesul celui îndrăgostit să arunce un vâl asupra imaginii, pentru a-și păstra vie iubita, în forma ei arhetipală, de zeiță.

Nu-i tocmai ideea lui Wordsworth, însă cel puțin reușește să le stârnească interesul. *Arhetipuri?* și-or fi repetând în mintea lor. *Zeite? Ce-o fi vrând să spună? Ce știe moșul ăsta despre dragoste?*

Mintea îi este invadată de o amintire: clipa în care erau întinși pe jos, iar el i-a ridicat puloverul, dezvăluindu-i sânii mici, fermi, perfecți. Pentru prima dată de la începutul orei, fata își înalță capul, iar ochii lor se întâlnesc într-o străfulgerare de înțelegere. Tulburată, fata coboară din nou privirea.

— Wordsworth scrie despre Alpi, continuă el. În țara noastră nu există Alpii. Avem în schimb munții Drakens-berg, sau, la scară redusă, munții Table, pe care îi putem escalada mergând pe urmele poetului, sperând că vom trăi unul din acele momente de revelație wordsworthie-ne despre care am auzit cu toții.

Acum nu face decât să spună vorbe, ascunzându-se în spatele lor.

— Însă momentele de acest gen nu vor apărea decât dacă ochiul este pe jumătate deschis spre marile arhetipuri ale imaginației pe care fiecare din noi le poartă în sine.

Destul! îi este silă de sunetul propriei voci, și parcă îi pare rău pentru ea, că o obligă să asculte toate aceste confesiuni care țin de intimitatea lui. Le spune studenților că sunt liberi, zăbovește în sala de curs, sperând că va putea schimba o vorbă cu ea. Numai că fata se strecoară afară, odată cu studenții care se îmbulzesc la ușă.

În urmă cu o săptămână, era o studentă frumoasă din . seria lui. Acum este o prezență în viața lui, o prezență vie.

Sala de spectacole a campusului universitar este cufundată în întuneric. Se strecoară pe nesimțite în sală și se așază într-un fotoliu din ultimul rând. Cu excepția unui bărbat cu început de chelie, îmbrăcat în uniformă de om de serviciu și așezat cu câteva rânduri în fața lui, este singurul spectator.

Titlul piesei pentru care se fac repetițiile este *Apus de soare la Salonul Globe*, o comedie despre noua Africă de Sud, al cărei decor este un salon de coafură din Hillbrow, Johannesburg. Pe scenă, o coafeză de o veselie contagioasă și ușor stridentă se ocupă de două cliente, una albă, cealaltă de culoare. Cele trei personaje sporovăiesc, fac schimb de glume, de insulte. Ideea în jurul căreia gravitează acțiunea pare să fie *catharsis-uh* toate vechile prejudecăți primitive, grosolane, sunt expuse în lumina crudă a zilei și desființate prin hohote de râs.

În scenă își face intrarea un al patrulea personaj, o tânără cocoțată pe tocure, cu capul încadrat de o cascadă de bucle.

— Ia loc, scumpo. Mă ocup imediat de tine, i se adresează coafeza.

— Am venit pentru slujbă, îi răspunde fata. Cea pentru care ați dat anunțul.

Vorbește cu un vădit accent *Kaaps*. Este Melanie.

— Ag, ia o mătură și fă-te utilă, îi spune coafeza.

Ia o mătură și se fățâie pe scenă unduindu-și corpul cocoțat pe tocure și agitând mătura în fața ei. Mătura se încurcă în firul unui aparat electric. Ar trebui să se producă

o scânteie, urmată de țipete și de agitație, însă se pare că a intervenit o problemă de sincronizare. Regizoarea vine în grabă pe scenă, urmată de un tânăr îmbrăcat într-un costum negru din piele care începe să meșterească la priza din perete.

— Mai vioi, spune regizoarea. Atmosfera ar trebui să fie ceva în stilul fraților Marx, spune ea. Apoi se întoarce spre Melanie:

— OK?

Melanie dă din cap, semn că a priceput. Omul de serviciu de pe rândul din fața lui se ridică și,

cu un oftat puternic, părăsește sala. Și el ar trebui să plece. Ce afacere indecentă, să stea pe întuneric să spioneze o copilă (nepoftit, îi vine în minte gândul că îi curg balele după ea ca unui *destrăbălat*). Totuși, bătrâneii în a căror categorie pare că va intra și el curând, golani și vagabonzii cu trendurile lor pătate, cu dinții falși, crăpați, și cu urechile păroase, toți au fost odinioară, demult, copiii lui Dumnezeu, cu membre ferme și priviri clare. Pot fi ei oare învinovați că se agață pentru ultima oară de locul pe care l-au ocupat la dulcele banchet al simțurilor?

Pe scenă, acțiunea se reia. Melanie împinge mătura; se aude o pocnitură, urmată de o scânteie, apoi de țipete alarmate.

— Nu-i vina mea, strigă Melanie pe un ton strident. Pe legea mea, de ce trebuie să fiu eu întotdeauna de vină pentru ce se-ntâmplă?

Se ridică în tăcere și o ia pe urmele omului de serviciu, pierzându-se în întunericul de afară.

La ora patru în după-amiaza zilei următoare, se înființează în fața apartamentului ei. îi deschide ușa chiar ea. Poartă un tricou boțit, o pereche de pantaloni scurți de biciclist și este încălțată într-o pereche de papuci de casă de forma unor popândăi, care par desprinși dintr-o revistă cu benzi desenate și pe care îi găsește caraghioși și lipsiți de gust.

Nu a prevenit-o că va veni, iar ea este prea surprinsă să i se opună intrusului care se năpustește asupra ei. Când o ia în brațe, membrele fetei trosnesc ca ale unei marionete. Cuvintele se abat ca niște lovituri asupra spiralei delicate a urechii ei.

— Nu, nu acum! îi spune ea zbatându-se. Verișoara mea trebuie să se întoarcă!

Însă nimic nu îl mai poate opri. O poartă în brațe până în dormitor, îi scoate papucii absurzi, îi sărută picioarele, uimit el însuși de sentimentul pe care i-l stârnește actul în sine. Pesemne că are o legătură cu apariția ei scenică: peruca, mersul ei șerpuit, dialogul frust. Bizară iubire! Cu siguranță, este fiorul Afroditei, zeița născută din spuma mării.

Ea nu îi opune rezistență. Se mulțumește să se ferească, își ferește buzele, își ferește privirea. îl lasă să o întindă pe pat, să o dezbrace, ba chiar îl ajută, ridicând brațele, apoi coapsele. Trupul ei este scuturat de mici frisoane scurte, de frig, iar după ce rămâne goală, se strecoară sub cuvertura matlasată asemenea unei cârțițe în bârlogul ei și îi întoarce spatele.

Nu e chiar un viol, nu-i chiar așa, totuși este o apropiere nedorită, nedorită până în măduva oaselor. Ca și când ea s-ar fi hotărât să rămână inertă, să moară în forul ei interior pe durata actului, asemenea unui iepure când colții vulpii i se încleștează în jurul gâtului. Ca și când tot ce i s-ar face ar fi departe, undeva în afara ei.

— Pauline trebuie să se întoarcă dintr-o clipă în alta, spune ea după ce totul s-a încheiat. Te rog. Trebuie să pleci.

El o ascultă docil, însă, odată ajuns la mașină, se simte cuprins de un asemenea sentiment de mâhnire, de o asemenea descurajare, încât se prăbușește pe scaun, incapabil să schițeze vreun gest.

A fost o greșeală, o greșeală enormă. În chiar această clipă, este sigur, ea, Melanie, încearcă să se purifice de ceea ce i s-a întâmplat, să se spele de amintirea lui. O și vede

lăsând să se umple cada, pășind apoi în apă, cu ochii închiși, ca un somnambul. Și lui i-ar plăcea să facă o baie. O femeie cu picioare durdulii și butucănoase, îmbrăcată într-un costum serios, de business, pătrunde în imobil. Să fie verișoara Pauline, colega de apartament de a cărei atitudine dezaprobatore se teme atât de mult Me-lanie? Se dezmeticește brusc, pornește motorul și pleacă.

A doua zi ea nu vine la oră. O absență neinspirată, fiindcă este ziua în care a fost programată examinarea de la mijlocul trimestrului. Mai târziu, când completează catalogul, o trece prezentă și o notează cu șaptezeci. În partea de jos a paginii, face o adnotare în creion, pentru sine: „Provizoriu”. Șaptezeci: o notă indecisă, nici bună, nici rea. Ea se ține departe de el tot restul săptămânii. O caută la telefon în repetate rânduri, însă nu îi răspunde. Apoi, duminică la miezul nopții, cineva sună la ușă. Este Me-lanie, îmbrăcată în negru din cap până-n picioare, și cu o băscuță neagră, din lână. Pe chip i se citește încordarea, iar el se pregătește să audă cuvinte furioase, să îi facă o scenă. Însă scena nu se produce. Adevărul este că fata este cea jenată.

— Pot dormi la tine în noaptea asta? șoptește ea, evi-
tând să îi întâlnească privirea.

— Cum să nu, cum să nu.

Își simte inima invadată de un sentiment de ușurare. Se apropie de ea, o îmbrățișează, lipind de pieptul lui trupul ei înfrigurat și rece.

— Vino, să-ți fac un ceai.

— Nu, nu, fără ceai, nu vreau nimic. Sunt epuizată. N-am nevoie decât de un pat.

Îi pregătește patul în fosta cameră a fiicei lui, o sărută urându-i noapte bună, o lasă singură. Când revine după o jumătate de oră, o găsește cufundată într-un somn profund, în hainele cu care a venit îmbrăcată. Îi scoate pantofii, o învelește.

La ora șapte dimineața, când păsările încep să scoată primele triluri, bate la ușa camerei ei. Fata s-a trezit, dar stă întinsă pe pat cu cuvertura trasă până sub bărbie, ui-tându-se în jur cu o privire rătăcită.

— Cum te simți? o întreabă el. Ea ridică din umeri.

— S-a întâmplat ceva? Vrei să discutăm? Ea clatină din cap, fără a scoate o vorbă.

Se așază lângă ea pe pat, o trage spre el. În brațele lui, ea începe să plângă cu suspine. În pofida situației, simte că îl invadează un val de dorință.

— Hai, hai, îi șoptește el, încercând să o liniștească. Zi-mi ce s-a întâmplat, continuă el. Aproape că-i spune: „Hai, zi-i lui tăticii' ce s-a întâmplat”.

Ea se adună și încearcă să vorbească, însă are nasul înfundat. Găsește o batistă de hârtie și i-o oferă.

— Mai pot sta o vreme aici? îl întreabă ea.

— Vrei să rămâi aici? repetă el atent întrebarea fetei. Ea nu mai plânge, însă o scutură suspine prelungi, de amărăciune.

— Crezi că ar fi o idee bună?

Fata nu îi spune dacă ar fi o idee bună. În schimb, se strânge și mai mult în brațele lui, lipindu-și fața caldă de pieptul lui. Cearșaful alunecă de pe ea și constată că fata este îmbrăcată doar cu un maiou și cu chiloții.

Oare știe ce vrea, în acest moment?

Când a făcut prima mișcare, în parcul universității, socotise că avea să urmeze o scurtă poveste de amor — iute înăuntru, iute afară. Și iat-o acum la el acasă, aducând după ea o sumedenie de complicații. Ce joc joacă? Ar trebui să fie prudent, e sigur de asta. Pe de altă parte, ar fi trebuit să fie prudent de la bun început.

Se întinde pe pat alături de ea. Ultim vil lucru din lume de care are nevoie în acest moment este ca Melanie Isa-acs să se mute la el acasă. Dar iată că, în clipa aceasta, gândul în sine este amețitor. Va fi cu el noapte de noapte; în fiecare noapte se va putea strecura în patul ei ca și acum,

se va strecura în ea. Oamenii vor afla, lucrurile astea se află întotdeauna; lumea va începe să vorbească, va urma poate un scandal. Dar ce importanță are? O ultimă zvâcnire de pasiune înainte ca simțurile să se stingă. Dă așternutul la o parte, se întinde spre ea, îi mângâie pătimaș sânii, fesele.

— Sigur că poți rămâne, rostește el în șoaptă. Sigur că poți.

În dormitorul lui, aflat două camere mai încolo, începe să sune ceasul deșteptător. Ea se desprinde din brațele lui și își trage cearșaful peste umeri.

— Trebuie să plec acum, îi spune el. Ani câteva ore. Încearcă să mai dormi. Mă întorc la prânz, și-atunci vom putea sta de vorbă.

O mângâie pe păr, o sărută pe frunte. Amantă? Fiică? Oare ce încearcă ea să îi fie, în sufletul ei? Ce-i oferă?

Când se întoarce la prânz, o găsește trează, instalată la masa din bucătărie, mâncând pâine prăjită și miere și bând ceai. Are un aer firesc, de parcă ar fi la ea acasă.

— Ei, îi spune el, arăți mult mai bine.

— Am dormit după ce ai plecat.

— Acum vrei să-mi spui despre ce-i vorba? Ea îi evită privirea.

— Nu acum, îi răspunde ea. Trebuie să plec. Am întârziat. Îți explic data viitoare.

— Și când va fi data viitoare?

— Astă-seară, după repetiții. OK?

— Bine.

Se ridică, își duce cana și farfuria la chiuvetă (dar nu le spală), se întoarce spre el.

— Ești sigur că nu-i nici o problemă? Îl întreabă ea.

— Sigur, e-n regulă.

— Vreau să spun, am lipsit de la o grămadă de ore, însă repetițiile îmi mănâncă tot timpul.

— Înțeleg. Vrei să-mi spui că activitatea ta dramatică are prioritate. Poate ar fi fost bine să-mi fi spus de la bun început. Vii mâine la oră?

— Da. Îți promit.

Ea promite, însă. este o promisiune care nu-i oferă garanția că se va ține de cuvânt. Se simte vexat, iritat. Fata se comportă urât, a câștigat deja prea mult teren; învață să-1 exploateze și probabil îl va exploata în continuare. Însă dacă ea a obținut mult, el a obținut și mai mult; iar dacă 'a se poartă urât, el s-a purtat și mai urât. În măsura în ...are sunt împreună — dacă se poate spune că sunt împreună —, el este cel care conduce, iar ea, cea care se supune. Ar fi bine pentru el să țină minte acest lucru.

Face din nou dragoste cu ea, pe patul din camera fiicei lui. Este bine, la fel de bine ca prima oară; a început să se obișnuiască cu trupul ei, cu felul în care se mișcă. Este rapidă, avidă de experiențe noi. Nu simte la ea apetit sexual în adevăratul sens al cuvântului doar pentru că fata este încă mult prea tânără. Un moment îi rămâne suspendat în amintire, când ea își încolăcește un picior peste fesele lui ca să-1 tragă mai ușor înăuntru; iar când tendonul coapsei fetei i se lipește ferm de coapsă, se simte invadat de un val de bucurie și de dorință. Cine știe, își spune el, este posibil să aibă, în ciuda aparențelor, un viitor împreună.

— Faci des chestii de genul ăsta?

— Adică ce?

— Te culci cu studentele? Te-ai culcat cu Amanda?

Nu îi răspunde. Amanda este o altă studentă de-a lui, o blondă cu părul subțire și lins. Nu se simte atras de Amanda.

— De ce ai divortat? îl întreabă ea.

— Am divorțat de două ori. Am fost căsătorit de două ori și am divorțat de două ori.

— Ce s-a întâmplat cu prima ta soție?

— E o poveste lungă. Ți-o spun cu altă ocazie.

— Ai fotografii?

— Nu colecționez fotografii. Și nu colecționez femei.

— Pe mine nu m-ai trecut în colecția ta?

— Firește că nu.

Se dă jos din pat, se mișcă nonșalant prin cameră și își strânge lucrurile de parcă ar fi singură. Este obișnuit cu **36**

femei care sunt conștiente de ceea ce fac atunci când se îmbracă sau se dezbracă. Numai că femeile cu care s-a obișnuit el nu sunt nici tinere și nu au nici forme perfecte.

In după-amiaza aceleiași zile, se aude un ciocănit la ușa biroului său de la facultate, iar în încăpere pătrunde un tânăr pe care îl vede pentru prima oară. Tânărul ia loc fără să-1 fi poftit, studiază încăperea și clatină admirativ din cap la vederea rafturilor pline de cărți.

Este înalt și zvelt; are o făcălie subțire și poartă un cerceț în ureche. Este îmbrăcat cu un veston negru din piele și cu pantaloni negri din piele. Arată mai matur decât majoritatea studenților lui și pare genul care aduce numai neazuri.

— Prin urmare, tu ești profesorul, spune el. Profesorul David. Melanie mi-a vorbit despre tine.

— Serios? Și ce ți-a spus despre mine?

— Că o regulezi.

Urmează o pauză lungă. Așadar, își spune el, puii se duc noaptea acasă la cuib să se culce. Trebuia să-mi fi dai seama: o copilă de vârsta ei trebuie să fie în întreținerea cuiva.

— Cine sunteți?

Vizitatorul ignoră întrebarea.

— Te crezi deștept, continuă el. Un adevărat crai. Crezi că o să mai fii la fel de mândru când o să afle nevastă-ta de ce te tii?

— Destul. Ce vrei?

— Mie să nu-mi spui destul.

Cuvintele tânărului se înșiruie acum într-o succesiune mai rapidă, într-un ritm amenințător.

— Să nu-ți închipui că poți să dai buzna în viața oamenilor și după aia să pleci când ai tu chef.

în ochii negri începe să îi joace un licăr. Se apleacă spre el și mătură cu mâinile în dreapta și-n stânga. Hârtiile de pe birou zboară în toate direcțiile.

Se ridică.

— De ajuns! E momentul să pleci!

— ^fmomentul să pleci! îl îngână băiatul, în bătaie de joc. OK.

Se ridică și se îndreaptă fără grabă spre ușă.

— La revedere, profesore Chips! Ai răbdare și-ai să vezi! După care se face nevăzut.

Un ucigaș plătit, își spune în sine sa. Fata e încurcată cu un ucigaș plătit, iar acum m-am încurcat și eu cu un ucigaș plătit! Simte cum i se strânge stomacul.

Deși nu se culcă, așteptând-o să vină până târziu în noapte, Melanie nu apare. În schimb, mașina lui, parcată în fața casei, este vandalizată. Roțile sunt dezumflate, în încuietori s-a introdus lipici, pe parbriz a fost lipită hârtie, iar vopseaua mașinii este zgâriată. Incuietorile trebuie înlocuite, iar nota de plată se ridică la șase sute de rând. Așteptând-o să vină până târziu în noapte, Melanie nu apare. În schimb, mașina lui, parcată în fața casei, este vandalizată. Roțile sunt dezumflate, în încuietori s-a introdus lipici, pe parbriz a fost lipită hârtie, iar vopseaua mașinii este zgâriată. Incuietorile trebuie înlocuite, iar nota de plată se ridică la șase sute de rând.

Aveți idee cine a făcut porcăria asta? îl întreabă lăcătușul.

— N-am nici o idee, răspunde el pe un ton scurt și tăios.

După această *coup de main**, Melanie se ține la distanță. Nu este surprins: dacă el a fost făcut de ocară, și ea a fost făcută de ocară. Însă luni, ea re apare la curs; așezat lângă ea, instalat comod în scaun, lăsat pe spate, cu mâinile vârate în buzunare și afișând o nonșalanță obraznică, stă băiatul în negru, iubitul ei.

De obicei, dinspre clasă se aude un bâzâit de voci, însă astăzi e liniște. Deși nu crede că studenții știu într-adevăr ce se petrece, este limpede că toți așteaptă să vadă ce atitudine va adopta în privința intrusului.

Chiar așa, ce are de gând să facă? Ceea ce s-a întâmplat cu mașina lui pare să nu fie, desigur, suficient. Nu încapă îndoială, mai are de plătit și alte polițe. Ce ar putea face? Trebuie să strângă din dinți și să plătească.

— Vom continua cu Byron, spune el, adâncindu-se în însemnările sale. După cum am văzut săptămâna trecută, notorietatea și scandalul nu au afectat doar viața lui Byron,

* Atac neașteptat, menit să-l ia prin surprindere pe dușman (1b. franceză). (N.ed.)

ci și modul în care publicul i-a receptat opera. Omul Byron a ajuns să fie confundat cu propriile sale creații poetice: cu Harold, Manfred, chiar cu Don Juan.

Scandal. Păcat că asta trebuie să fie tema abordată astăzi, numai că nu se simte în stare să improvizeze.

Aruncă pe furiș o privire înspre Melanie. De obicei, este conștiincioasă și ia notițe: astăzi, parcă mai trasă la față și cu un aer de epuizare, stă aplecată deasupra cărții. Este înduioșat și simte că i se înmoaie inima, fără voia lui. Biata pasăre fragilă, își spune el, pe care am strâns-o la pieptul meu!

Le-a cerut să citească *Lara*. Însemnările lui sunt despre *Lara*. Nu are cum să treacă peste acest poem. Și recită cu glas tare:

„Trăia străin, ca duh rătăcitor, Din alte
lumi picat aici, în zbor, Muncit de
sombre-nchipuiri de care, Primejduit
scăpase la-ntâmplare.”*

— Cine dorește să comenteze aceste versuri? Cine este „duhul rătăcitor”? De ce, referindu-se la sine, își spune „muncit de sombre-nchipuiri”? Din ce lume vine el?

E mult de când a încetat să fie surprins de uriașa ignoranță a studenților săi. Post-creștini, post-istorici, post-alfa-betizați, la fel de bine puteau să fi ieșit din găoace chiar ieri. Așadar, nu se așteaptă ca ei să fi auzit de îngeri căzuți, sau de sursa în care a citit Byron despre ei. Dar se așteaptă la o rundă de presupuneri de bun-simț pe care, cu puțin noroc, să le poată conduce către țintă. Numai că astăzi îl întâmpină o liniște desăvârșită, o tăcere bine strunită care se organizează în mod palpabil în jurul străinului aflat printre ei. Refuză să vorbească, refuză să intre în acest joc atâta vreme cât necunoscutul este acolo să-i asculte asculte, să-i judece și să-și rădă de ei.

* Byron, *Opere*, Editura Univers, 1986, voi. 2, p. 277, trad. de Aurel Covaci și Virgil Teodorescu. (N.ed.)

— Lucifer, spune el. îngerul alungat din rai. Despre existența îngerilor se știe foarte puțin, însă putem presupune că nu au nevoie de oxigen. Acasă, Lucifer, îngerul întunecat, nu are nevoie să respire. Deodată, are sentimentul că a fost aruncat în această „altă lume” stranie. „Rătăcitor”: o ființă care își alege propria cale, care trăiește periculos, care chiar creează situații periculoase pentru propria persoană. Să continuăm lectura.

Băiatul nu s-a uitat nici măcar o dată peste text. În schimb, arborând un mic surâs pe buze, un zâmbet în care se ghicește, foarte posibil, o notă de amuzament, îl urmărește atent în timp ce recită.

„Dar, mai presus de-un egoism de rând,
Pentru alții se jertfea din când în când, O, nu
din milă: din perversitate Gândind că numai
el să facă poate Ce prea puțini ar cuteza
vreodată, Ce tainică mândrie-încrâncenată!
Imbold ce-1 împinsese, ca pe mine, La fel,
spre fapte bune, ori spre crime.”*

— Așadar, ce fel de ființă este acest Lucifer?

De-acum, este sigur că studenții simt vibrațiile care circulă între ei doi, între el și băiat. Băiatului, și numai băiatului, i-a fost adresată întrebarea. Și asemenea unui somnambul trezit brusc la viață, băiatul reacționează spunând:

— Face ce-i vine să facă. Nu-i pasă dacă e bine sau rău. Pur și simplu face ce are chef.

— Exact. El doar face, fie că-i bine sau rău. Nu acționează conform unor principii, ci instinctual, iar sursa pulsui-nilor lui rămâne întunecată. Să citim câteva versuri mai departe: „Iar nebunia nu-i a minții, ci a inimii”. O inimă nebună. Ce este o inimă nebună?

Cere prea mult. Își dă seama că băiatul ar vrea să meargă cu intuiția mai departe. Ar vrea să le demonstreze că se pricepe și la altceva decât la motociclete și haine țipătoa-

* Idem p. 39. 40

re. Și poate că se și pricepe. Poate că intuiește ce va să fie o inimă nebună. Însă aici, în sala lui de curs, înaintea atâtor necunoscuți, cuvintele refuză să îi iasă de pe buze. Clatină din cap.

— Nu-i nimic, să trecem peste asta. Remarcați că nu ni se cere să condamnăm această ființă cu inima nebună, această ființă la care, din constituție, pare că ceva nu este în regulă. Dimpotrivă, suntem invitați să o înțelegem și să o tratăm cu compasiune. Însă și compasiunea are limitele ei. Pentru că, deși trăiește printre noi, el nu este la fel ca noi. Mai precis, este, după cum se autodefineste, un *străin*, cu alte cuvinte, un monstru. În final, după cum sugerează Byron, este imposibil să îl iubim, cel puțin nu în sensul profund, omenesc, al cuvântului. E! este condamnat la singurătate.

Capetele se apleacă, studenții își notează comentariul lui. Byron, Lucifer, Cain; pentru ei e același lucru.

Termină poemul. Le dă temă primele cânturi din *Don Juan*, apoi sfârșește ora devreme. Peste capetele lor, o strigă:

— Melanie, poți veni, te rog? Am ceva să-ți spun.

Trasă la față, epuizată, fata stă dinaintea lui. Din nou simte cum i se înmoaie inima de dragul ei. Dacă ar fi singuri, ar strânge-o în brațe, ar încerca să o înveselească. *Porumbița mea*, i-ar spune el.

— Să mergem la mine în birou, rostește el în schimb.

Cu tânărul în urma lor, urcă scările, conducând-o spre biroul lui.

— Așteaptă aici, îi spune băiatului și îi încliide ușa în nas.

Melanie stă pe scaun în fața lui, cu capul lăsat în piept.

— Draga mea, îi spune el, știu că treci prin clipe dificile, știu asta, și n-aș vrea să-ți îngreunez și mai mult situația, însă trebuie să-ți vorbesc în calitate de profesor. Am obligații față de studenți, față de toți studenții. Ce face prietenul tău în afara campusului este problema lui. Însă nu pot tolera să-mi intrerupă cursul. Transmite-i, te rog, acest lucru din partea mea. În ceea ce te privește, va trebui să îți dedici mai mult timp studiului. Va trebui să participi

la ore mai des, în mod regulat. Și va trebui să susții testul la care nu te-ai prezentat.

Se uită la el uimită, aproape șocată. *M-ai rupt de toată lumea, are aerul că ar vrea să spună. M-ai făcut părtaşă la secretul tău. Nu mai sunt o simplă studentă. Cum poți să-mi vorbești așa?*

Când se face auzită, vocea ei este atât de mică, încât abia reușește să înțeleagă.

— Nu pot da examenul, n-am citit pentru examen.

Ceea ce ar vrea el să rostească este imposibil de spus, cel puțin nu într-o manieră decentă. Tot ce poate face este să îi transmită un semnal, să îi sugereze, sperând că ea va înțelege.

— Prezinta-te la examen, Melanie, la fel ca toată lumea. Nu contează că nu ești pregătită, important este să treci prin examinare. Să fixăm împreună o dată. Ce zici de luni viitoare, în cursul pauzei de prânz? Asta înseamnă că îți rămâne sfârșitul de săptămână pentru a citi bibliografia obligatorie.

Își ridică bărbia și îi susține privirea aproape sfidător. Fie nu a înțeles, fie refuză mâna pe care i-o întinde.

— Ne vedem luni, aici, în biroul meu, repetă el.

Ea se ridică și își potrivește geanta pe umăr.

— Melanie, am obligații. Cel puțin prezintă-te. Nu complica situația mai mult decât este cazul.

Obligații: fata consideră că acest cuvânt nu merită un răspuns.

Ceva mai târziu în cursul serii, revenind spre casă de la un concert, oprește mașina la semafor. O motocicletă îl depășește cu un zgomot infernal, o Ducati de culoare argintie care poartă două siluete înveșmântate în negru. Pasagerii au căști pe cap, însă asta nu îl împiedică să îi recunoască. Pe locul din spate stă Melanie, cu genunchii depărtați și pelvisul arcuit. Îl străbate un scurt fior de dorință. *Ani fost acolo!* Își spune el. După care motocicleta țâșnește înainte, purtând-o cu ea.

Nu apare la testul de luni. Găsește în schimb la cutia poștală o înștiințare de retragere oficială: studenta 7710101SAM, dra M. Isaacs, se retrage de la cursul COM 312, cu aplicare imediată.

Nici o oră mai târziu, i se face legătura telefonică în birou.

— Domnul profesor Lurie? Aveți o clipă pentru mine? Sunt Isaacs. Sun din George. Fiica mea este înscrisă la cursul dumneavoastră. O știți, Melanie.

— Da.

— Domnule profesor, mă gândesc că ne-ați putea ajuta. Melanie este o studentă foarte bună, iar acum spune că vrea să renunțe la facultate. Ne-a luat complet prin surprindere, suntem șocați.

— Nu cred că înțeleg.

— Vrea să renunțe definitiv la studii și să-și ia o slujbă. Mi se pare așa păcat, după trei de facultate în care s-a descurcat atât de bine, să renunțe aproape de sfârșit. Mă-ntreb dacă v-aș putea ruga, domnule profesor, să stați de vorbă cu ea. Poate încercați să o readuceți pe drumul cel bun?

— Ați stat de vorbă cu Melanie? Știți ce a determinat-o să ia o asemenea hotărâre?

— Am vorbit tot weekendul la telefon cu ea, soția mea și cu mine, însă n-am reușit să o facem să-și vină în fire. E foarte prinsă într-o piesă în care joacă, așa că, știți, poate muncește prea mult, poate e prea stresată. Ia lucrurile foarte

în serios, domnule profesor, așa e ea, se implică prea mult. Însă dacă ați sta de vorbă cu ea, poate ați convinge-o măcar să se mai gândească. Vă respectă atât de nult. N-am vrea să renunțe la toți acești ani dintr-o prostie.

Așa deci, Melanie-Melâni, cu zdrăngănele cumpărate de la Oriental Piaza și cu slăbiciunea ei pentru Wordsworth, ia lucrurile în serios, pune totul la suflet. N-ar fi crezut. Ce altceva nu a înțeles despre ea?

— Domnule Isaacs, nu știu dacă sunt persoana cea mai potrivită să discut cu Melanie.

— Ba sunteți, domnule profesor, sigur că sunteți! Cum vă spuneam, Melanie vă respectă foarte mult.

Respect? Ați rămas în urmă, domnule Isaacs. Fiica dumneavoastră și-a pierdut respectul față de nune cu câteva săptămâni în urmă și arc și de ce. Asta ar fi trebuit să-i spună omului. În schimb, răspunsul lui sună:

— Am să văd ce pot face.

N-ai să scapi ușor din situația asta, își spune după aceea. Și nici tata Isaacs din îndepărtatul George nu va uita ușor discuția, cu toate minciunile pe care le-ai servit și cu răspunsurile tale evazive. *Am să vad ce pot face.* De ce nu a mărturisit totul, să scape de povara acestui secret? *Eu sunt viermele găunos care roade din măr,* ar fi trebuit să spună. *Cum va pot ajuta dacă tocmai eu sunt sursa nenorocirii voastre?*

O sună la apartament și dă peste verișoara Pauline. Melanie nu este disponibilă, îi spune Pauline cu un ton glacial.

— Cum adică, nu este disponibilă?

— Adică nu vrea să stea de vorbă cu tine.

— Spune-i, continuă el, că este în legătură cu hotărârea pe care a luat-o de a se retrage de la facultate. Spune-i că face un gest nesăbuit.

Ora de miercuri decurge foarte prost, iar cea de vineri, încă și mai rău. Numărul cursanților a scăzut, singurii studenți care se prezintă la oră fiind cei cuminiți, cei pasivi, cei docili. Nu poate exista decât o singură explicație. Povestea s-a aflat și a intrat în circulație.

Este la cancelaria catedrei când aude o voce în spatele lui:

— Unde îl pot găsi pe domnul profesor Lurie?

— Eu sunt, răspunde el automat.

Bărbatul care i s-a adresat este scund, slab și are umerii lăsați. Este îmbrăcat într-un costum prea larg pentru el și miroase a tutun.

— Domnul profesor Lurie? Am vorbit la telefon. Sunt Isaacs.

— Da. Îmi pare bine să va cunosc. Vă invit în birou.

— Nu-i nevoie.

Bărbatul se oprește, își adună forțele, trage profund aer în piept.

— Domnule profesor, începe el, apăsând pe ultimul cu vânt, poate că aveți multă carte și știți lucruri de soiul ăsta, însă ce-ați făcut nu este bine.

Se oprește din nou și clatină din cap.

— Nu-i bine.

Cele două secretare nu își disimulează curiozitatea. În birou mai sunt și câțiva studenți. Toți tac atunci când necunoscutul ridică tonul.

— Noi ne încredințăm copiii în mâinile voastre, fiind că ne zicem că putem avea încredere în voi. Dacă nici în universitate nu mai putem avea încredere, atunci în cine să mai avem? N-am fi crezut niciodată că ne-am trimis fata într-un cuib de vipere. Nu, domnule profesor Lurie.. poate că ești superior și puternic și ai tot felul de studii și diplome, însă, dacă aș fi în locul dumitale, mi-ar fi rușine cu mine, martor mi-e Dumnezeu că spun adevărul. Și dacă mă înșel, acum e momentul s-o spui, dar nu cred, îmi dau seama după fața dumitale.

Într-adevăr, asta era ocazia să spună tot: cei care au ceva de spus, să spună acum. Însă el rămâne împietrit, cu limba legată, simțind cum sângele îi țiuie în urechi. E o viperă: cum ar putea nega?

— Scuzați-mă, rostește el șoptit. Am treabă.

Se răsuțește rigid pe călcâie și pleacă.

Isaacs iese după el pe culoarul înțesat de lume.

— Domnule profesor! Professore Lurie! strigă el. Nu-ți permit să fugi ca un laș! încă n-ai auzit nimic, ascultă-mă ce-ți spun!

Așa a început totul. A doua zi de dimineață sosește, cu o rapiditate surprinzătoare, un memoriu trimis de biroul vicerectorului (pentru problemele studenților) prin care este încunoștințat că a fost depusă împotriva lui o plângere care invocă articolul 3.1 din Codul de conduită universitară. Este invitat să aibă amabilitatea și să se prezinte cât mai curând posibil la biroul vicerectorului.

Înștiințarea — sosește ambalată într-un plic pe care stă scris *Confidențial* — este însoțită de o copie a codului. Articolul 3 se referă la agresiune sau hărțuire din motive rasiale, etnice, religioase, sexuale, legate de preferințe sexuale sau de un handicap fizic de orice fel. Articolul 3.1 se referă la agresiunea sau hărțuirea studenților de către profesori.

Un al doilea document conține o prezentare a Constituției universitare și a competențelor comisiei de anchetă, îl citește, simțindu-și inima cum îi bate dezagreabil în piept. Ajuns cu lectura la jumătatea documentului, își pierde interesul. Se ridică, încuie ușa biroului și se așază fără a lăsa hârtia din mână, încercând să înțeleagă ce s-a întâmplat.

Melanie nu a făcut singură pasul ăsta atât de serios, este convins că a fost sfătuită. E prea candidă pentru a fi în stare de așa ceva, nu este încă conștientă de puterea pe care o are. El, omulețul cu costumul care nu-i vine bine, el trebuie să fie cel care a manevrat lucrurile, el și veri-soara Pauline, fata asta care spune lucrurilor pe nume, această *duenna**. Sigur cei doi au bătut-o la cap spunându-i ce să facă, au convins-o și au dus-o pe sus până la Rectorat.

* Guvernantă sau doamnă/domnișoară de companie (lb. spaniolă). (N.ed.)

— Vrem să depunem o plângere, trebuie să fi spus ei.

— Să depuneți o plângere? Ce fel de plângere?

— E o chestiune personală.

— Hărțuire, a intervenit probabil verișoara Pauline, în timp ce Melanie stătea tăcută, copleșită de rușine. Împotriva unui profesor.

— Trebuie să vă duceți la camera cutare-și-cutare.

La camera cutare-și-cutare, el, adică Isaacs, a prins probabil curaj.

— Vrem să depunem o plângere împotriva unuia dintre profesorii voștri.

— V-ați gândit bine? Sunteți sigur că vreți să faceți asta? probabil i s-a răspuns, respectându-se procedura obișnuită.

— Da, știm ce avem de făcut, probabil a răspuns el, aruncându-i fiicei sale o privire prin care îi interzicea să se opună.

Există un formular care trebuie completat. Li se oferă acest formular, împreună cu un pix. O mână ridică pixul, mâna pe care el a sărutat-o, mâna care îi este cunoscută în cele mai intime detalii. Mai întâi, numele reclamantului: MELANIE ISAACS, scris citeț, cu majuscule. Mâna caută tremurând în căsuțele din josul coloanei pe cea în care trebuie să bifeze. *Acolo*, îi indică degetul patern, pătat de nicotină. Mâna se liniștește, se oprește, marchează un X, crucea dreptății: *J'accuse*. Urmează apoi un spațiu de completat cu numele pârâtului. DAVID LURIE, scrie mâna: PROFESOR. În final, în partea de jos a paginii, data și semnătura ei: arabescul literei M, Z-ul cu buclă amplă în partea superioară, litera I despicând pagina în jos, înfloritura s-ului final.

Actul oficial este încheiat. Pe pagină sunt două nume, al lui și al ei, unul lângă celălalt. Doi în așternut, și nu mai sunt iubiți, sunt dușmani.

Sună la secretariatul vicerectorului și i se face programare pentru ora cinci, după încheierea programului.

La ora cinci așteaptă pe culoar. Aram Hakim, suplu și cu un aer tineresc, iese din cabinet și îl pofteste să intre. În încăperea mai sunt deja două persoane: Elaine Winter, șefa catedrei, și Farodia Rassool, de la științe sociale, care este și președinta comisiei interuniversitare în probleme de discriminare.

— E târziu, David. Știm cu toții de ce te afli aici, spune Hakim, așa încât propun să intrăm direct în subiect. Cum crezi că putem aborda mai bine afacerea?

— Ați putea să mă puneți la curent în legătură cu plângerea.

— Foarte bine. Discutăm despre o plângere depusă de domnișoara Melanie Isaacs. Și despre — se întoarce și se uită la Elaine Winter — câteva nereguli anterioare în care pare să fie implicată domnișoara Isaacs. Elaine?

Elaine Winter se pregătește să ia cuvântul. I-a fost antipatic de la bun început. Îl privește ca pe un soi de relicvă a trecutului, de care, cu cât se debarasează mai repede, cu atât mai bine.

— David, există un semn de întrebare referitor la prezența la cursuri a domnișoarei Isaacs. Conform declarațiilor sale — am vorbit cu ea la telefon —, în ultima lună nu a participat decât la două cursuri. Dacă este adevărat, aspectul trebuia semnalat. Tot ea susține că a lipsit de la examinarea de la jumătatea trimestrului. Cu toate acestea, continuă ea uitându-se la dosarul pe care îl ține dinaintea sa, conform evidenței scrise de tine, frecvența ei este nepătată și are șaptezeci la jumătatea trimestrului. Prin urmare, spune ea fixându-l cu o privire interogativă, doar dacă nu sunt două studenți cu numele de Melanie Isaacs...

— Nu există decât una singură, îi răspunde el. Nu am nimic de spus în apărarea mea.

Hakim intervine într-o încercare de a tempera tonul discuției.

— Prieteni, nu este momentul, nici locul să intrăm în chestiuni de fond. Ceea ce-ar trebui să facem, continuă el privindu-i pe rând pe cei doi, este să clarificăm situația.

Inutil să adaug, David, că această chestiune va fi rezolvată cu maximă discreție. Te asigur că așa va fi. Îți vom proteja numele, ca și pe cel al domnișoarei Isaacs. Vom constitui o comisie a cărei funcție va fi aceea de a decide dacă există motive întemeiate să se aplice măsuri disciplinare. Ție și reprezentantului tău legal vi se va da șansa să acceptați sau să respingeți competența membrilor comisiei. Audierile se vor desfășura cu ușile închise. Între timp, până când comisia va face recomandări rectorului, iar rectorul va lua notă și va adopta o atitudine, totul va decurge ca până acum. Domnișoara Isaacs se va retrage de la cursul tău, iar de la tine ne așteptăm că te vei abține să iei legătura cu ea. Mi-a scăpat ceva? Farodia, Elaine? Cu buzele strâns lipite, dr Rassool dă din cap, senin că n-a omis nimic.

— E-o problemă tare încurcată, povestea asta cu hărțuirea, David. Și încurcată, și nefericită, însă suntem conștienți că procedura universității este bine pusă la punct și corectă, așa încât o vom lua pas cu pas, iar lucrurile se vor face ca la carte. Singura sugestie pe care îmi permit să ți-o fac este să te familiarizezi cu procedura, poate chiar să-ți găsești un avocat.

Este pe punctul de a riposta, însă Hakim ridică mâna,, prevenindu-l să tacă.

— Gândește-te bine la ce ți-am spus, David, îi recomandă el.

A suportat destul.

— Nu-mi spune mie ce să fac. Nu mai sunt copil.

Se ridică și pleacă enervat. Clădirea însă este închisă, iar paznicul a plecat acasă. Și ușa din spate este încuiată. Hakim va fi cel care îi va descuia să plece.

A început să plouă.

— Vino sub umbrela mea, se oferă Hakim, apoi, ajuns la mașină, adaugă: Vorbesc în numele meu, David, și vreau să-ți spun că te bucuri de toată înțelegerea mea. Serios. Chestiile astea sunt îngrozitoare.

Îl cunoaște bine pe Hakim, de ani de zile, au jucat tenis împreună în vremea când el încă mai juca tenis, însă acum nu are dispoziția necesară pentru camaraderia asta masculină. Ridică iritat din umeri și se urcă în mașină.

Se presupune că acest caz va fi tratat cu discreție, însă, desigur, nici vorbă de așa ceva, lumea vorbește. Altfel de ce, când intră în cancelaria cadrelor didactice, conversația se întrerupe brusc, și de ce o colegă mai tânără, cu care a avut până acum relații perfect cordiale, pune ceașca jos și pleacă, privind prin el în timp ce trece mai departe? Și de ce se prezintă la primul curs despre Baudelaire numai doi studenți?

Morișca bărfelor, își spune el, se învârtă zi și noapte, măcinând reputații. Comunitatea dreptilor și a cinstiților, care își țin ședințele pe la colțuri, sau la telefon, în spatele ușilor închise. Șoapte zglobii. *Schadenfruede**. Mai întâi se dă sentința, apoi urmează și judecata.

Își impune să meargă cu capul sus pe culoarele clădirii în care funcționează Facultatea de Comunicare.

Vorbește și cu avocatul care s-a ocupat de divorțul lui.

— Hai să clarificăm mai întâi ceva, îi spune acesta. Cât adevăr conțin acuzațiile respective?

— Destul de mult. Am avut o legătură cu fata.

— Serios?

— Și dacă e serios, e mai bine sau mai rău? După o anumită vârstă, toate legăturile sunt serioase. Ca și infarctul.

— Ei bine, în acest caz, sfatul meu este, din punct de vedere strategic, să-ți găsești o avocată care să te reprezinte.

Ii dă două nume.

— **Încearcă să obții o înțelegere în particular. Fă și tu niște concesii, ia o pauză, pleacă în concediu, și poate că universitatea o va convinge pe fată, sau pe părinții ei, să renunțe la acuzații. E tot ce poți spera. Acceptă cartonașul galben. Cel mai bine este să reduci pagubele, să aștepți până se potolește scandalul.**

* Plăcere **derivată** din nenorocirile altora (lb. germană). (N.ed.)

— Și ce concesii ar trebui să fac?

— Psihoterapie de grup. Muncă voluntară în folosul comunității. Consiliere. Acceptă orice se poate obține prin negociere.

— Consiliere? Adică am nevoie de consiliere?

— Nu mă-nțelege greșit. Ce vreau să spun este că una din ofertele pe care ți le vor face ar putea fi consilierea.

— De ce? Să mă repare? Să mă vindece? Să mă scape de dorințele inadecvate?

Avocatul ridică din umeri.

— Cum spui tu.

În campus a început Săptămâna de conștientizare privind pericolele violului. Femeile se declară împotriva violului, au declarat RĂZBOI, anunță organizarea unui priveghi de douăzeci și patru de ore în semn de solidaritate cu „victimele recente”. Sub ușa lui, cineva strecoară o broșură cu tema: „FEMEILE AU HOTĂRÂT SĂ VORBEASCĂ”. Mâzgălit în grabă la sfârșitul materialului, se află mesajul: „CASANOVA, ZILELE ÎȚI SUNT NUMĂRATE”.

La cina cu fosta lui soție, Rosalind. Sunt despărțiți de opt ani; încet, prudent, încep să redevină prieteni — într-un fel. Asemenea veteranilor de război. Îl liniștește gândul că Rosalind locuiește în apropiere; poate că și ea nutrește aceleași sentimente în privința lui. Să ai pe cineva pe care să te poți bizui la necaz: când leșini în cadă, sau când descoperi firișoare de sânge în scaun.

Discută despre Lucy, singura realizare din prima lui căsătorie, și care locuiește în prezent la o fermă din Eas-tern Cape.

— S-ar putea s-o revăd curând, spune el. Mă gândesc să plec într-o călătorie.

— La mijlocul trimestrului?

— Trimestrul este pe sfârșite. Au mai rămas doar două săptămâni, și apoi se termină.

— Are vreo legătură cu problemele pe care le ai acum? Am auzit că ai probleme.

— Unde ai auzit? —,____1 —

— Oamenii vorbesc, David. Toată lumea este la curent cu ultima ta cucerire, în cele mai picante detalii. Nu e în interesul oamenilor să-și țină gura, ci doar în interesul tău. Îmi permiți să-ți spun cât este de jenant și de stupid?

— Nu, nu-ți permit.

— Tot am s-o fac. Povestea e stupidă; și urâtă, pe deasupra. Nu știu ce faci în privința vieții tale sexuale, și nici nu vreau să știu, însă, crede-mă, nu așa se rezolvă lucrurile astea. Ai... Cât? Cincizeci și doi de ani. Crezi că unei copile îi face plăcere să se culce cu un bărbat de vârsta ta? Crezi că-i place să te privească în timp ce, în cursul...? Te-ai gândit vreodată la asta?

El nu scoate o vorbă.

— Să nu te aștepti la înțelegere din partea mea, David. Și nu te aștepta că te va înțelege sau compătimi ci neva. Să nu te aștepti nici la compasiune, nici la iertare, nu acum și nu în epoca noastră. Toată lumea o să te ara te cu degetul. Și, în definitiv, de ce n-ar face-o? Chiar așa, cum *ai putut* să faci una ca asta?

Tonul de altă dată, tonul pe care se purtau discuțiile în ultimii lor ani de căsnicie, se manifestă din nou — un ton acuzator-pătimaș. Până și Rosalind trebuie să fie conștientă de asta. Și totuși, poate că are dreptate. Poate că este dreptul tinerilor să fie feriți de a-i vedea pe cei mai bătrâni prinși în ghearele patimii trupesti. În definitiv, la asta sunt bune prostituatele: să satisfacă dorințele pătimașe ale celor mai puțin plăcuți la vedere.

— În fine, continuă Rosalind, spuneai că vrei să o vezi pe Lucy.

— Da, mă gândeam să plec cu mașina și să-i fac o vizită după anchetă. Să-mi petrec o vreme cu ea.

— După anchetă?

— Se convoacă săptămâna viitoare o comisie de anchetă.

— Câtă promptitudine! Și după ce-ai s-o vezi pe Lucy?

— Nu știu. Nu sunt sigur că mi se va permite să revin la universitate. Nu sunt convins că îmi voi dori să o fac.

Rosalind elatină din cap.

— Un sfârșit de carieră lipsit de glorie, nu crezi? Nici nu vreau să te întreb dacă ce ți-a oferit fătucă asta a meritat prețul pe care-l plătești. Și cu ce-o să-ți omori timpul? Te-ai gândit la pensie?

— Cred că o să ajung la o înțelegere cu ei. Nu mă pot lăsa fără un ban.

— Chiar nu pot? Nu fi atât de convins. Câți ani are... iubita ta?

— Douăzeci. De ani. E suficient de mare să știe ce face.

— Zvonurile spun că a luat somnifere. Este adevărat?

— Nu știu nimic despre somnifere. Mi se pare o invenție. Cine ți-a vorbit de somnifere?

Ea îi ignoră întrebarea.

— S-a îndrăgostit de tine? Ai sedus-o?

— Nu. Nici una, nici alta.

— Și atunci, de unde a apărut reclamația asta?

— Cine poate ști? Nu mi-a făcut confidențe. A existat o luptă în culise despre care nu dețin suficiente date. A existat un prieten gelos. Au mai apărut și niște părinți scandalizați. Probabil că a sfârșit prin a ceda. Povestea m-a luat complet prin surprindere.

— Trebuia să te fi gândit, David, să-ți fi dat seama. Ești prea bătrân să te încurci cu copiii altora. Trebuia să te aștepti la tot ce poate fi mai rău. Oricum, întreaga istorie este extrem de umilitoare. Zău așa.

— Nu m-ai întrebat dacă o iubesc. N-ar trebui să mă-ntrebi și asta?

— Foarte bine. Ești îndrăgostit de tânăra asta care îți târăște numele în noroi?

— Nu e ea de vină. N-o acuza pe ea.

— Să n-o acuz! Tu de partea cui ești? Bineînțeles că o acuz! Și ea este vinovată și tu ești vinovat! Întreaga istorie este josnică, de la un capăt la altul. Degradantă și vulgară, pe deasupra. Și, crede-mă, nu-mi pare rău s-o spun.

Odinioară, ar fi izbucnit furios în acest punct al discuției. Numai că astă-seară nu o face. Și-au tăbăcit pielea

după anii petrecuți împreună, el și Rosalind, sunt insensibili la reacțiile celuilalt.

A doua zi, Rosalind îl caută la telefon.

— David, ai citit *Argus-vl* de azi?

— Nu.

— Ei bine, blindează-te. Au scris un articol despre tine.

— Și despre ce-i vorba?

— Citește și află singur.

Articolul este publicat pe a treia pagină, sub titlul „Profesor acuzat că a întreținut relații sexuale cu o studentă”. Sare peste primele rânduri. „...este convocat în fața comisiei de disciplină sub acuzația de hărțuire sexuală. CTU păstrează tăcere pe această temă, într-o serie de scandaluri printre care se numără plata frauduloasă a unor burse și presupusa organizare a unor cercuri sexuale care funcționează în căminele studențești. Lurie (53 de ani), autorul unei cărți despre poetul englez al naturii William Wordsworth, nu a putut fi găsit pentru comentarii.”

William Wordsworth (1770-1850), poetul naturii. David Lurie (1945-?), critic al operelor lui William Wordsworth și discipol josnic al acestuia. Binecuvântată fie nevinovata copilă. Iar el nu unul dintre proscriși. Binecuvântată fie copila.

Audierile se desfășoară într-o sală de ședințe aflată lângă biroul lui Hakim. Este poftit înăuntru și invitat să ia loc în capătul mesei, lângă Manas Mathabane în persoană, profesor de istoria religiilor, care va prezida audierile, în stânga sa sunt așezați Hakim, secretara lui și o tânără, o studentă la ceva; iar în dreapta lui, se află cei trei membri ai comisiei conduse de Mathabane.

Nu este agitat. Dimpotrivă, se simte stăpân pe el, are încredere în el. Inima îi bate regulat, a dormit bine. Trufia, își spune el, trufia periculoasă a jucătorului; trufia și autosuficiența. Intră în povestea asta cu stângul, orgoliul nu este cea mai potrivită stare de spirit. Totuși, nu-i pasă.

Îi salută pe membrii comisiei înclinând sec din cap. Pe doi dintre ei îi cunoaște: Farodia Rassool și Desmond Swarts, decanul Institutului Politehnic. Conform hârtiilor pe care le găsește așezate pe masă, în fața lui, cea de-a treia persoană predă la Școala de Afaceri.

— Comitetul întrunit astăzi aici, domnule profesor Lurie, spune Mathabane deschizând ședința, nu are nici un fel de putere. Tot ceea ce le stă în putință membrilor ei este să facă recomandări. Mai mult decât atât, aveți dreptul să contestați componența comisiei. Așadar, permiteți-mi să vă întreb: considerați că vreunul dintre membrii comisiei v-ar putea prejudicia în vreun fel interesele?

— Nu contest pe nici unul din membri—în sens juridic, îi răspunde el. Am, în schimb, rezerve de natură filozofică, însă presupun că ele nu fac obiectul acestei întâlniri.

Se produce o foiala generală.

— Cred că este recomandabil să ne rezumăm la aspectul legal al problemei, spune Mathabane. Așadar, nu contestați componența comisiei. Aveți obiecții în privința prezenței unui observator din partea studenților, delegat de Coaliția împotriva discriminărilor?

— Nu mă tem de comisie. Nu mă tem nici de observator.

— Prea bine. Să trecem la chestiunea zilei. Prima plângere este cea depusă de domnișoara Melanie Isaacs, studentă la clasa de actorie; a făcut o declarație din care fiecare dintre voi a primit câte un exemplar. Este necesar să prezint în rezumat declarația respectivă? Domnule profesor Lurie?

— Dacă înțeleg bine, domnule președinte, domnișoara Isaacs nu va participa personal?

— Domnișoara Isaacs a compărut ieri în fața acestei comisii. Dați-mi voie să vă reamintesc că nu este vorba de un proces, ci de o audiere. Regulamentul nostru de procedură nu este cel al unei instanțe de judecată. Există vreo problemă din punctul dumneavoastră de vedere?

— Nu.

— O a doua acuzație referitoare la această chestiune, continuă Mathabane, vine de la Arhivă, prin Oficiul de înregistrare a studenților, și se referă la valabilitatea dosarului domnișoarei Isaacs. Conform acuzațiilor, domnișoara Isaacs nu a fost prezentă la toate cursurile, nu a susținut toate lucrările scrise și nici toate examenele pentru care i-ați acordat notă.

— Aceasta este suma acuzațiilor?

— Acestea sunt acuzațiile.

Trage adânc aer în piept.

— Sunt incredințat că membrii acestei comisii au lu cruri mult mai importante de făcut decât să readucă pe tapet o poveste asupra căreia nu există motive de litigiu. Recunosc că sunt vinovat, la ambele capete de acuzare. Dați sentința și să ne vedem mai departe de viață.

Hakim se apleacă spre Mathabane. între ei are loc un schimb de cuvinte, rostite în șoaptă.

— Domnule profesor Lurie, rostește Hakim, mă văd obligat să repet că aceasta nu este o comisie de anchetă. Rolul ei este acela de a audia ambele părți și de a face recomandări. Nu are puterea, nici căderea de a lua decizii. Mă văd obligat să repet întrebarea: considerați că ar fi mai potrivit să fiți reprezentat de o persoană care este familiarizată cu procedura noastră?

— Nu am nevoie să fiu reprezentat. Mă pot reprezenta foarte bine și singur. Dacă am înțeles corect, în ciuda faptului că mi-am recunoscut vinovăția, audierile trebuie să continue?

— Dorim să vă oferim posibilitatea de a declara care este poziția dumneavoastră.

— Am declarat care este poziția mea. Sunt vinovat.

— Vinovat de ce?

— De toate acuzațiile care mi se aduc.

— Ne obligați să ne învârtim în cerc, domnule profesor Lurie.

— Sunt vinovat de tot ceea ce susține domnișoara Isaacs și de a fi ținut evidente false.

În acest moment al discuției, intervine Farodia Rassool.

— Spuneți că sunteți de acord cu declarația domnișoarei Isaacs, domnule profesor Lurie, însă știți într-adevăr ce conține?

— Nu țin să citesc declarația domnișoarei Isaacs. Sunt de acord. Nu știu ce interes ar avea domnișoara Isaacs să mintă.

— Totuși, nu credeți că ar fi mai prudent să citiți declarația înainte de a fi de acord cu conținutul ei?

— Nu. Consider că în viață există alte lucruri mult mai importante decât să fii prudent.

Farodia Rassool își reia locul în fotoliu.

— Tot ceea ce susțineți este foarte donquijotesc, domnu le profesor Lurie, și, mă întreb, oare sunteți în postura de a vă permite o asemenea atitudine? Încep să cred că este

de datoria noastră să vă protejăm de dumneavoastră înșivă, conchide ea, acordându-i lui Hakim un zâmbet glacial.

— Susțineți că nu ați apelat la sfatul competent al unui avocat. Ați consultat vreun specialist, de orice fel — un preot, de pildă, sau un consilier? Ați fi dispus și pregătit să participați la ședințe de consiliere?

Întrebarea respectivă îi este adresată de tânăra care predă la Școala de Afaceri. Simte cum îl cuprinde iritarea.

— Nu. Nici nu am încercat să primesc sfaturi competente și nici nu intenționez să le caut. Sunt bărbat în toată firea. Nu sunt receptiv la sfaturile avizate ale avocaților. Chiar nu mă impresionează sfaturile avocațești.

Se întoarce spre Mathabane.

— Eu mi-am susținut pledoaria. Există vreun motiv în virtutea căruia ar trebui să continuăm dezbaterea?

Între Mathabane și Hakim se produce o consultare rapidă în șoaptă.

— S-a propus, spune Mathabane, ca pledoaria domnului profesor Lurie să fie analizată de comisie.

Urmează o rundă de încuviințări din cap.

— Domnule profesor Lurie, sunteți amabil să ieșiți din sală pentru câteva minute, dumneavoastră și domnișoara van Wyk, pentru a lăsa comisiei răgazul să delibereze?

El și studenta-observator se retrag în biroul lui Hakim. Nici unul nu scoate o vorbă. Este evident că tânăra nu se simte în largul ei. „CASANOVA, ZILELE ÎȚI SUNT NUMĂRATE.” Oare ce impresie îi produce acum Casanova, când se află față în față cu el?

Sunt invitați să revină în sală. Atmosfera din interior nu anunță nimic bun; este acidă, sulfuroasă — după impresia lui.

— Prin urmare, rostește Mathabane. Să revenim. Domnule profesor Lurie, afirmați că acuzațiile care vi se aduc sunt adevărate?

— Sunt de acord cu tot ceea ce susține domnișoara Isaacs.

— Dr Rassool, doriți să mai adăugați ceva?

— Da. Doresc să se consemneze o obiecție la aceste răspunsuri ale profesorului Lurie pe care le consider în mod fundamental evazive. Domnul profesor Lurie susține că este de acord cu acuzațiile. Totuși, încercările noastre de a-i atrage atenția asupra conținutului a ceea ce acceptă se lovesc de o atitudine de subtilă persiflare. Din punctul meu de vedere, atitudinea sa nu poate sugera decât că acceptă doar formal acuzațiile în chestiune. Într-un caz cu conotații atât de grave, comunitatea în ansamblul ei are dreptul să...

Nu se poate abține să nu îi dea o replică tăioasă:

— Nu există conotații grave în acest caz.

— Comunitatea în ansamblul ei are dreptul să știe, continuă ea imperturbabil, ridicând glasul și acoperindu-1, cu o dexteritate izvorâtă din exercițiul practic la catedră, ce anume recunoaște domnul profesor Lurie că a făcut și, prin urmare, motivul pentru care va fi suspendat.

— Dacă va fi suspendat, intervine Mathabane.

— Dacă va fi suspendat. Nu vom reuși să ne îndeplinim corect misiunea, atâta timp cât lucrurile nu sunt limpezi ca lacrima, și dacă nu exprimăm cu toată claritatea recomandările pe care le vom avea de făcut și motivele pentru care cerem suspendarea profesorului Lurie.

— Cred că pentru noi lucrurile sunt limpezi ca lacrima, doamnă profesor Rassool. Problema este dacă ele sunt la fel de clare și pentru profesorul Lurie.

— Exact. Ați exprimat foarte exact ceea ce doream să spun.

Ar fi fost mai înțelept din partea lui să tacă, însă nu reușește să-și țină gura.

— Ce-mi trece mie prin minte mă privește personal, nu-i treaba ta, Farodia, îi răspunde el. Sincer vorbind, tu nu aștepti de la mine un răspuns, ci o recunoaștere a vi novăției printr-o confesiune. Ei bine, uite că nu fac nici o confesiune. Mi-am formulat poziția și mi-am susținut pledoaria. Sunt vinovat de toate acuzațiile care mi se aduc. Asta-i poziția mea. Până aici mă simt eu în stare să merg.

— Domnule președinte, mă văd obligată să protestez. Problema depășește limitele unei chestiuni formale. Domnul profesor Lurie recunoaște că este vinovat, însă, mă întreb, își acceptă cu adevărat vinovăția, sau pur și simplu vrea să treacă prin formalitățile procedurale, în speranța că acest caz va fi îngropat sub un munte de hârtii și dat uitării? Dacă pur și simplu bifează moțiunea, atunci insist să îi aplicăm sancțiunea cea mai severă.

— Vă reamintesc, doamnă profesoară Rassool, rostește Mathabane, că nu este de competența comisiei să impună sancțiuni.

— Atunci va trebui să recomandăm aplicarea sancțiunii celei mai grave. Să propunem concedierea cu efect imediat a profesorului Lurie și decăderea din toate drepturile și privilegiile.

— David? se face auzit glasul lui Desmond Swarts, care nu a scos nici un cuvânt până în acest moment. David, ești sigur că tratezi acest subiect în maniera cea mai potrivită? Îl întreabă Swarts și continuă, adresându-se președintelui: Domnule președinte, după cum afirmam cât a lipsit profesorul Lurie din sală, consider cu tărie că noi, în calitate de membri ai comunității universitare, nu ar trebui să procedăm împotriva unui coleg de breaslă într-o manieră rece și formalistă. David, ești sigur că nu ai nevoie de o amânare care să-ți dea răgazul să mai reflectezi, sau poate să consulți un specialist?

— De ce? La ce-ar trebui să reflectez?

— La gravitatea situației, pe care, sunt convins, nu o înțelegi la adevărata sa dimensiune. Mai direct spus, ești pe punctul de a-ti pierde slujba. Și nu-i de glumit cu asta în zilele noastre.

— Și atunci, ce mă sfătuiești să fac? Să renunț la ceea ce doamna profesoară Rassool numește persiflare subtilă? Să vărs lacrimi de căință? Ce-ar trebui să fac să mă salvez?

— Poate că-ți vine greu să crezi, David, însă noi, cei adunați în jurul acestei mese, nu-ți suntem dușmani. Cu toții avem momentele noastre de slăbiciune, fiindcă suntem

cu toții oameni. Cazul tău nu este singular. Am dori să găsim împreună o soluție, să te ajutăm să-ți continui cariera. Hakim intervine liniștit în discuție.

— David, noi vrem să te ajutăm să găsești ieșirea din această situație care probabil ți se pare un coșmar.

Toți sunt prietenii lui. Toți vor să-l salveze de păcatele lui, să-l trezească din acest coșmar. Nici unul nu vi ea să-l vadă cerșind pe străzi, muritor de foame. Cu toții își doresc să-l revadă instalat la catedră.

— În tot acest cor al bunelor intenții, rostește el, nu aud nici un glas feminin.

Liniște.

— Prea bine, continuă el, vreau să fac o mărturisire. Povestea a început într-o seară, am uitat data exactă, însă nu cu mult timp în urmă. Traversam parcul vechiului colegiu și întâmplarea a făcut ca acolo să se afle și tânăra în chestiune, domnișoara Isaacs. Drumurile noastre s-au intersectat. Am schimbat câteva cuvinte, iar în acel moment s-a întâmplat ceva, s-a produs un declic pe care, nefiind poet, prefer să nu mă căznesc să-l descriu. Este suficient să precizez că Eros și-a făcut atunci intrarea în scenă. După această întâmplare, n-am mai fost același.

— N-ai mai fost același cu cine? întreabă prudent tânăra cu aer de femeie de afaceri.

— N-am mai fost eu însumi. Am încetat să mai fiu un bărbat divorțat de cincizeci de ani, care trebuie să-și umple timpul cumva. M-am transformat într-un slujitor al zeului Eros.

— Adică asta este tot ce ne poți spune în apărarea ta? Că ai făcut totul dintr-un impuls incontrollabil?

— Dar nu vreau să mă apăr. Ați vrut să mă spovedesc, uite că mă spovedesc. Cât despre impuls, departe de a fi fost incontrollabil. Am refuzat să accept multe asemenea impulsuri în trecut, mi-e și rușine să recunosc.

— Nu crezi, intervine Swarts, că prin însăși natura sa viața de profesor impune anumite sacrificii? Că, pentru binele general, suntem obligați să respingem anumite plăceri?

— Te referi la interzicerea relațiilor intime între cei din generații diferite?

— Nu, nu neapărat. Numai că noi, în calitate de profesori, deținem o poziție de putere. Poate mai degrabă ar fi vorba de interdicția de a amesteca relațiile de putere cu relațiile sexuale. Și simt că așa s-au petrecut lucrurile în acest caz. Sau, cel puțin, ar trebui să manifestăm o prudență extremă.

Farodia Rassool intervine în acest moment al discuției.

— Domnule președinte, iar ne învârtim în cerc. Da, ne spune el, recunosc că sunt vinovat. Însă, când încercăm să ajungem la fondul chestiunii, brusc nu mai recunoaște că a molestat o tânără, ci ne vorbește despre impulsul că ruia nu i-a putut rezista, fără să pomenească nici un cu vânt despre suferința pe care a provocat-o; și fără să pomenească nimic despre faptul că a participat la exploatarea unei tinere. Din acest motiv susțin că este inutil să continuăm discuția în contradictoriu cu profesorul Lurie. Cred că trebuie să acceptăm pur și simplu faptul că își recunoaște vinovăția și să facem recomandările în consecință.

Molestare: parcă aștepta să audă aceste cuvinte. Rostite de un glas care tremură de emoție — emoția celui drept. Oare ea ce vede când se uită la el, încât să o facă să fie atât de încrâncenată? Vede un rechin scăpat printre peștișori neajutorați? Sau poate că are o cu totul altă viziune: un mascul osos și musculos care se năpustește asupra unei copile, înăbușindu-i sub palma lui mare țipetele. Ce absurd! Apoi își dă brusc seama: aceeași comisie a fost ieri prezentă în aceeași încăpere, iar ea a stat în fața lor, Melanie, care abia dacă-i ajungea până la umăr. Șansele sunt inegale, cum ar putea nega evidența?

— înclin să îi dau dreptate doamnei profesor Rassool, spune femeia de afaceri. Dacă domnul profesor Lurie nu mai are nimic de adăugat, cred că ar trebui să începem deliberările și să luăm o hotărâre.

— înainte de a face acest lucru, aș dori, domnule președinte, intervine din nou Swarts, să pledez o ultimă oară

pentru cauza domnului profesor Lurie. Există vreun tip de declarație la care ar putea să subscrie în condițiile date?

— De ce? De ce este atât de important să subscrie la o declarație?

— Fiindcă asta ne-ar ajuta să calmăm o situație care s-a cam încins. În mod ideal, ar fi preferabil pentru noi toți să rezolvăm cazul cu cât mai mare discreție, departe de reflectoarele presei. Numai că acest lucru nu este posibil. Cazul a atras deja atenția și are conotații pe care nii le mai putem controla. Privirile tuturor sunt ațintite asupra universității, așteptând să vadă cum vom rezolva cazul. Ascultându-te, David, am impresia că ți se pare că nu ești tratat corect. Te înșeli grav. Noi, cei din această comisie, suntem într-o postură în care ne străduim să ajungem la un compromis care să te ajute să nu-ți pierzi slujba. De aceea mă întrebam dacă nu există vreo formă de declarație publică, acceptabilă și din punctul tău de vedere, și care să ne permită să facem o recomandare mai puțin severă decât sancționarea, cu alte cuvinte concedierea cu vot de blam.

— Vrei să mă-ntrebi dacă sunt dispus să mă umilesc și să cer clemență?

Swarts oftează.

— David, chiar n-are rost să fii sarcastic și să-ți bați joc de faptul că ne străduim să te ajutăm. Măcar fii de acord cu amânarea ședinței, astfel încât să ai și tu timp să-ți reconsideri poziția.

— Ce-ați dori să conțină declarația?

— Recunoașterea greșelii.

— Asta am recunoscut. De bunăvoie. Admit că sunt vinovat de toate acuzațiile care mi se aduc.

— Nu-ți bate joc de noi, David. Există o diferență între a te declara vinovat când ți se aduce o acuzație și a recunoaște că ai greșit, știi și tu foarte bine acest lucru.

— Și asta v-ar da satisfacție, să recunosc că am greșit?

— Nu, intervine Farodia Rassool. Asta ne-ar readuce în punctul din care am pornit. *Mai întâi*, profesorul Lurie

trebuie să facă declarația. *Apoi*, noi vom hotărî dacă este cazul să o acceptăm ca circumstanță atenuantă. Nu putem negocia de la bun început ce-ar trebui să conțină declarația. Declarația trebuie să vină de la el, să fie exprimată în propriile sale cuvinte. După care noi vom putea constata dacă declarația sa este sinceră.

— Și sunteți convinși că puteți deduce — din cuvintele pe care le folosesc — că puteți ști, așadar, dacă sunt sincer?

— Vom constata ce atitudine exprimă cuvintele tale. Vom vedea dacă ele exprimă regretul.

— Foarte bine. Am profitat de poziția mea față de domnișoara Isaacs. Am greșit profund și îmi regret greșeala. Este suficient de bine din punctul tău de vedere?

— Nu asta este problema, dacă e bine din punctul meu de vedere, profesor Lurie, problema este dacă e bine din punctul *tău* de vedere. Adică, reflectă sentimentele tale sincere?

Clatină din cap.

— Am spus exact ce mi-ați propus să spun, iar acum vreți mai mult, îmi cereți să demonstrez că sunt sincer. Este scandalos. Asta depășește domeniul legal. M-am săturat. Să revenim la început și să procedăm ca la carte, îmi recunosc vinovăția. Mai departe de atât nu sunt dispus să merg.

— Bine, rostește Mathabane din fotoliul său. Dacă nu mai suni alte întrebări pentru domnul profesor Lurie, atunci îi voi mulțumi pentru participare și îi voi permite să plece.

La început nu îl recunosc. Coboară scările și abia când ajunge la jumătatea distanței către următorul etaj aude strigătul: *El el* urmat de o învălmășeală de pași.

Îl prind din urmă în capul scării, iar unul din studenți îl trage de haină pentru a-l împiedica să ajungă jos.

— Putem discuta cu dumneavoastră un minut, domnule profesor Lurie? se aude un glas.

El ignoră, continuându-și drumul prin holul înțesat de oameni care se întorc să se holbeze la bărbatul înalt, grăbit să scape de urmăritori. O tânără îi aține calea.

— O clipă! îi spune ea.

Își ferește fața și și-o acoperă instinctiv cu mâna. Un flash de aparat.

O fată se agită în jurul lui. Părul drept în care sunt împletite mărgelile de culoarea chihlimbarului, îi încadrează hipul. Îi zâmbește, dezvăluind un șirag de dinți albi, refulați.

— Ne putem opri să discutăm? îl întreabă ea.

— Despre ce?

Cineva împinge spre el un reportofon. Îl respinge.

— Despre cum a fost, continuă fata.

— Ce să fie?

Blitzul aparatului de fotografiat fulgeră din nou.

— Știți dumneavoastră, audierea.

— Nu pot face nici un comentariu.

— OK, ce puteți comenta?

— Nu am ce să comentez.

În jurul lor, încep să se strângă gură-cască și curioși. Dacă vrea să scape din mulțime, trebuie să îi împingă și să treacă printre ei.

— Regrețați? îl întreabă tânăra. Reportofonul este împins și mai aproape de el.

— Regrețați ce ați făcut?

Zâmbetul nu dispare de pe chipul fetei.

— Credeți că ați mai face acest lucru?

— Nu cred că voi mai avea ocazia.

— Și dacă ați avea ocazia?

— Asta nu-i o întrebare.

Fata vrea mai mult, mai mult pentru pânțelele micului aparat, însă pentru moment ezită, nu știe cum să-l ademenească să comită o nouă indiscreție.

— Și cum s-a simțit după experiența asta? întreabă cineva *sotto voce*.

— S-a simțit îmbogățit.

Urmează un țistuit indignat.

— Întrebă-l dacă și-a cerut scuze, îi strigă cineva fetei.

— L-am întrebat.

Confesiuni, scuze: de unde vine setea asta nestăvilită de umilire, de degradare? Se așterne tăcerea. L-au încercuit asemenea unor vânători care au încolțit un animal ciudat și nu știu cum să-i vină de hac.

Fotografia este publicată a doua zi în gazeta studențească, cu subtitlul explicativ „Cine a rămas corigent?”, îl înfățișează pe el, cu ochii ridicați spre cer, întinzând mâna înspre aparat, într-un gest nesigur. Postura este suficient de ridicolă ca atare, însă ce face din această imagine o adevărată bijuterie jurnalistică este coșul de hârtii răsturnat pe care îl ține deasupra capului său un tânăr care râde batjocoritor. Printr-un joc de perspectivă, coșul pare să-i fie așezat direct pe cap, asemenea unui coif al măgarului pe care sunt pedepsiți să-l poarte elevii leneși. După o asemenea fotografie, ce șansă mai are?

„Comisia este discretă în privința verdictului” sună titlul articolului. „Comisia de disciplină care anchetează acuzațiile de hărțuire și de proastă conduită aduse profesorului de Comunicare David Lurie păstrează discreția asupra verdictului dat ieri. Președintele Manas Mathaba-ne s-a rezumat să declare că toate concluziile comisiei au fost înaintate Rectoratului, care va lua măsuri. Intr-un duel verbal purtat cu membrii WAR după audiere, Lurie (53 de ani) a declarat că experiențele sale cu studente «l-au îmbogățit».

Scandalul a izbucnit odată cu înaintarea unor plângeri împotriva lui Lurie, specialist în poezie romantică, de către studente din anul său.”

Primește acasă un telefon de la Mathabane.

— David, comisia a înaintat recomandarea, iar rectorul m-a rugat să intervin personal și să am o ultimă discuție cu tine. Este dispus să nu ia măsuri extreme, a adăugat

el, cu condiția să faci o declarație publică, în nume propriu, și care să fie satisfăcătoare atât din punctul tău de vedere, cât și din al nostru.

— Manas, am mai discutat o dată acest aspect. Eu...

— Așteaptă. Lasă-mă să termin. Am în fața mea un model de declarație care va satisface cerințele noastre. Este foarte scurtă. Ți-o pot citi?

— Citește-o.

Și Mathabane începe să citească:

— Recunosc fără rezerve că am încălcat drepturile reclamantei și că am abuzat de autoritatea cu care am fost investit de universitate. Cer sincer scuze ambelor părți și accept pedeapsa adecvată, indiferent care ar fi ea, și care mi se va aplica în acest sens.

— „Pedeapsa adecvată, indiferent care ar fi ea?” Ce înseamnă asta?

— Din cât am înțeles, nu vei fi concediat. Este foarte probabil să ți se impună un concediu fără plată. Dacă vei reveni la îndatoririle de profesor, asta nu depinde decât de tine și de hotărârea pe care o vor lua decanul și șeful catedrei tale.

— Asta-i tot? Acesta-i pachetul de propuneri?

— Din cât am înțeles eu, da. Dacă afirmi că ești de acord cu declarația, care va avea statut de recunoaștere a vinovăției și va acționa drept circumstanță atenuantă, rectorul va fi dispus să o accepte în acest spirit.

— În ce spirit?

— În spirit de căință.

— Manas, am trecut și ieri prin povestea asta cu căința. V-am spus părerea mea. N-am de gând să mă repet. Am compărut în fața unui tribunal legal constituit, în fața unui braț al legii. Dinaintea acestui tribunal al laicilor mi-am recunoscut vinovăția, o vinovăție de laic. Acest act de recunoaștere cred că este suficient. Căința nu are ce căuta nici aici, nici acolo. Căința ține de o altă lume, de un alt univers și de un discurs diferit.

— Tu confunzi lucrurile, David. Nu ți se recomandă să te căiești. Ce se petrece în sufletul tău este un mister pentru noi, ca membri a ceea ce tu numești tribunal laic, dacă nu ca semeni ai tăi. Ți se cere doar să faci o declarație publică.

— Mi se cere să adresez scuze în mod public în legătura cu o chestiune, chiar dacă nu sunt sincer?

— Aspectul nu are de-a face cu sinceritatea. După cum spuneam, asta te privește pe tine personal și conștiința ta. Se pune problema dacă ești pregătit să-ți recunoști în mod public greșeala și să iei măsuri pentru a o repara.

— Acum chiar că despicăm firul în patru. Voi m-ați acuzat, iar eu am recunoscut că sunt vinovat la toate capetele de acuzare. Asta-i tot ce așteptați de la mine,

— Nu. Avem nevoie de mai mult. Nu foarte mult, dar ceva mai mult. Sper că poți înțelege limpede că trebuie să ne oferi acest lucru.

— Regret, dar nu înțeleg.

— David, să știi că nu pot continua să te apăr de tine însuși. Eu am obosit, ca și ceilalți membri ai comisiei. Ai nevoie de mai mult timp să te mai gândești?

— Nu.

— Bine. În acest caz, nu-mi rămâne decât să te anunț că vei primi vești de la rectorat.

Odată ce și-a pus în minte să plece, nimic nu-l mai poate reține. Golește frigiderul, încuie casa, iar la amiază intră deja pe autostradă. Se oprește peste noapte în Oudtshoorn, apoi pleacă în zori de zi, iar după ora /oo. se apropie de destinație, orașelul Salem de pe ruta Grn-hamstovvn-Kenton, aflat în Hastern Cape.

Mica proprietate a fiicei sale se află la capătul unui drum șerpuit, acoperit de colb, situat la câteva mile în afara orașului, compus dintr-un teren de cinci hectare, în majoritate arabil, o pompă eoliană, grajduri și anexe, și o o. isă care se întinde pe un singur nivel, cu pereți vopsiți în galben, acoperiș din tablă galvanizată și verandă acoperită, Limita din față a proprietății este marcată de un gard. n; p sârmă și de tufe de călțunași și de năprasnic, iar în "e^t de praf și pietriș.

Pe alee este parcată o Volkswagen combi, în spatele *. 'i • reia își trage și el mașina. Lucy iese din penumbra pri. i vorului în lumina puternică a soarelui. Pentru o ci; pă, IVJ o recunoaște. A trecut un an de când nu a mai văzut-o, iar de atunci s-a îngrășat. Coapsele și sânii ei sunt (încearcă să găsească termenul cel mai potrivit) planturoși. Este desculță și se îndreaptă dezinvoltă spre el să-l întâmpine, cu brațele larg deschise. îl îmbrățișează și îl sărută pe amândoi obraji.

Ce fată drăguță, își spune în sinea lui în timp ce o strânge la piept. Și ce primire călduroasă la capătul unui drum atât de lung!

Casa, care este spațioasă, întunecoasă și, chiar și la amiază, răcoroasă, datează de pe vremea familiilor numeroase și a oaspeților care veneau cu duiumul. În urmă cu șase ani, Lucy s-a mutat aici ca membră a unei comunități de tineri, un soi de trib adolescentin, care făceau comerț ambulant în Grahamstown, ocupându-se cu vânzarea de articole din piele și ceramică uscată la soare, și care, printre șiruri de porumb, cultivau și ierburi dagga*. După ce comunitatea s-a destrămat, iar ultimii tineri au plecat mai departe spre New Bethesda, Lucy a rămas la micuța fermă, împreună cu prietena ei Helen. Susținea că se îndrăgostise de acest loc și dorea să se ocupe serios de agricultură. A ajutat-o să cumpere proprietatea. Și ia t-o acum, îmbrăcată într-o rochie înflorată, desculță și tot restul, instalată într-o casă în care plutește aromă de pâine coaptă, nu o copilă care se joacă de-a cultivatul pământului, ci o femeie puternică de la țară, o adevărată *boervrou*.

— Am să te instalez în camera lui Helen, îi spune ea. Dimineața este scăldată în soare. N-ai habar ce reci au fost diminețile aici în iarna asta.

— Ce mai face Helen? o întreabă el.

Helen este o femeie solidă, cu un aer trist, o voce groasă și o piele urâtă, mai mare decât Lucy. Nu a reușit niciodată să înțeleagă ce a văzut Lucy la ea; în forul său interior, speră că Lucy să-și găsească, sau să fie găsită, de o persoană mai bună.

— Helen este la Johannesburg din aprilie. Așa că am rămas singură la fermă, cu excepția ajutorului meu.

— Asta nu mi-ai spus. Și nu ți-e urât singură aici?

Lucy ridică cu indiferență din umeri.

— Am câini. Câinii sunt încă importanți. Cu cât sunt mai mulți câini, cu atât mă plictisesc mai puțin. Oricum, în cazul unei spargerii, nu văd cu ce-ar fi mai bune două persoane în loc de una.

— Mare filozof ai devenit.

* Căneapă indiană folosită ca narcotic; marijuana. (N.ed.)

— Așa este, când nimic nu merge, începi să filozofezi.

— Dar, spune-mi, ai o armă la fermă?

— Am o pușcă. O să ți-o arăt. Am cumpărat-o de la un vecin. N-am folosit-o niciodată, însă, se poate spune că am o armă.

— Perfect. Un filozof înarmat. Sunt de acord.

Câini și o armă; pâine în cuptor și grâne pe câmp. E curios cum el și mama ei, amândoi orășeni și intelectuali, au putut concepe un copil atât de anacronic, venit din alt timp, pe această tânără colonistă robustă. Dar poate că nu este rodul lor: poate că a fost zămislită într-o mai mare măsură de istorie.

Fata îi oferă ceai. îi este teribil de foame și înghite hulpav două felii uriașe de pâine unse cu marmeladă de cactus*, preparată tot în casă. îi simte privirea ațintită asupra lui cât timp mănâncă. Trebuie să se controleze: nimic nu este mai dizgrațios pentru un copil decât să asiste la modul în care funcționează corpul părintelui său.

Unghiile fetei sunt departe de a fi curate. Mizerie de țară. Pesemne onorabilă.

Își despachetează lucrurile în camera lui Helen. Sertarele sunt goale, iar în șifonierul vechi, imens, nu găsește decât o salopetă albastră atârnată pe un umerăș. Dacă Helen este plecată, înseamnă că a plecat pentru multă vreme.

Lucy îl însoțește într-un tur al fermei. îi repetă că apa este prețioasă și că nu trebuie risipită, că trebuie să evite contaminarea fosei septice. Știe lecția, însă o ascultă cu răbdare. După care îl conduce în zona adăpostului pentru câini. La ultima lui vizită, nu exista decât o singură cușcă aici. Acum sunt cinci, trainice, construite pe o fundație din beton, cu stâlpi și montanți zincăți, cu plasă cu ochiuri mari, și umbrite de arbori tineri de eucalipt. La vederea ei, câinii încep să se agite: dobermani, ciobănești

* în original: *prickly pear*, un soi de cactus (*Opuntia ficus-indica*) cu fructe comestibile, în formă de pară. {N.ed.)

germani, ogari cu spinarea arcuită, bull terrieri, rottwei-leri.

— Toți sunt câini de pază, spune ea. Câini utilitari, care muncesc, aduși cu contracte scurte: două săptămâni, o săptămână, uneori, poate doar un weekend. Animalele de companie sunt aduse aici numai în vacanța de vară.

— Și pisici? Nu luați și pisici?

— Să nu râzi de mine. Mă bate gândul să mă reprofilez pe pisici. Dar nu sunt încă organizată pentru asta.

— Mai ai taraba aceea din piață?

— Da. Mă duc sâmbăta dimineața. O să te iau și pe tine.

Astfel își câștigă ea existența: de pe urma pensiunii pentru câini, din vânzarea florilor și zarzaturilor culese din grădină. Nimic mai simplu.

— Câinii ăștia nu se plictisesc? o întreabă el arătând o cățea bulldog, de culoare arămie, singură în cușcă, care, cu botul așezat pe labe, îi urmărește morocănoasă, fără a se obosi măcar să se ridice.

— Katy? A fost abandonată. Stăpânii ei au șters-o. N-au achitat nota de luni de zile. Nu știu ce voi face cu ea. Cred că am să-ncerc să-i găsesc un alt cămin. E abătută, însă altfel merge. O scoatem în fiecare zi să facă mișcare. Eu sau Petrus. Face parte din tratamentul câinilor.

— Petrus?

— Ai să-l cunoști. Petrus este noul meu ajutor. De fapt, din martie, îmi este asociat. E-un tip pe cînste.

Trece, mergând cu pași mari alături de ea, pe lângă poata cu pereți de chirpici în care picotește fără griji o familie de rațe, apoi trece de stupi, traversează grădina: straturi de flori și de legume bune pentru iarnă — conopidă, cartofi, sfeclă, ceapă. Vizitează pompa de apă și silozul care se află la marginea proprietății. Ploile din ultimii doi ani au fost bine-venite, iar nivelul apei a crescut.

Vorbește cu ușurință despre aceste lucruri. Un fermier de frontieră, vlăstar al unei noi rase de oameni. În trecut,

crescător de vite și cultivator de porumb. În prezent, crescător de câini și cultivator de narcise. Cu cât lucrurile se schimbă mai mult, cu atât ele rămân mai neschimbate. Istoria se repetă, deși parcă i-a mai scăzut din vigoare. Poate că istoria și-a învățat lecția.

Se întorc pe alt drum, mergând de-a lungul unui șanț pentru irigații. Degetele goale de la picioarele lui Lucy mușcă din pământul roșu, lăsând amprente precise. O femeie robustă, bine instalată în noua ei existență. Foarte bine! Dacă asta i-a fost scris să lase în urma J ui — pe această fiică, pe această femeie —, atunci nu are de ce să-i fie rușine.

— Nu-i nevoie să-ți pierzi vremea cu mine, îi spune el după ce intră în casă. Mi-am adus câteva cărți. Nu am nevoie decât de o masă și de un scaun.

— Lucrezi la ceva anume? îl întreabă ea precaută (munca lui nu este o temă de discuție comună).

— Am un plan. Ceva despre ultimii ani din viața lui Bvron. Propriu-zis, nu-i vorba despre o carte, în fine, nu genul de carte pe care am scris-o în trecut. Mai degrabă ceva pentru scenă. Cuvinte și muzică. Personaje care conversează și cântă.

— Nu știam că încă ai planuri în direcția asta.

— M-am gândit să-mi fac o plăcere. Atâta doar că lucrurile sunt ceva mai complicate. Orice om vrea să lase ceva în urma sa. Sau, cel puțin, un bărbat vrea să lase ceva în urma lui. Pentru o femeie este mult mai ușor.

— Și de ce este mai ușor pentru o femeie?

— Vreau să spun, este mai ușor să dea naștere unei vieți de sine stătătoare.

— Pentru un bărbat nu contează că este tată?

— Să fii tată... Nu pot să nu mă gândesc că a fi tată, prin comparație cu a fi mamă, este o chestiune într-o câțva abstractă. Dar să avem răbdare și să vedem ce se mai întâmplă. Dacă se întâmplă ceva, tu vei fi prima căreia îi voi spune. Prima și, probabil, și ultima persoană.

— Ai de gând să compui tu însuși muzica?
— Mă voi inspira în cea mai mare parte. N-am nici un fel de muștrări de conștiință să folosesc muzica pe care au compus-o alții. La început, m-am gândit că subiectul impune o orchestrație mai complexă. Ceva de genul Strauss. Ceea ce m-ar fi depășit complet. Acum, sunt înclinat să aleg dintr-un registru opus, sunt atras de un acompaniament mai simplu — vioară, violoncel, oboi, poate chiar fagot. Totuși, proiectul a rămas încă la stadiul de idee. N-am scris nici măcar o notă, am avut alte probleme pe cap. Probabil că ai auzit de necazurile mele.

— Roz mi-a spus ceva la telefon.
— Ei bine, n-am chef să discut despre asta acum. Poate altă dată.

— Ai renunțat complet la universitate?
— Am demisionat. Mi s-a cerut să-mi dau demisia.
— O să-ți lipsească?
— Dacă o să-mi lipsească? Nu știu. N-am produs cine știe ce cutremur ca profesor. Am descoperit treptat că reușeam din ce în ce mai puțin să stabilesc o legătură cu studenții. Ce aveam eu de spus nu aveau ei chef să audă. Așa încât probabil că n-o să-i simt lipsa. Poate chiar o să-mi placă libertatea.

În ușa a apărut un bărbat, un bărbat înalt, într-o salopetă albastră, cu cizme de cauciuc și un fes din lână.

— Intră, Petrus. Fă cunoștință cu tata, spune Lucy.
Petrus se șterge pe picioare. Cei doi dau mâna. Are chipul brăzdat de riduri, asprit de vreme; și o privire ageră. Să aibă patruzeci de ani? Poate patruzeci și cinci?

Petrus se întoarce spre Lucy.
— Spray-ul, spune el. Am venit după spray.
— E în mașină. Așteaptă aici, mă duc să ți-1 aduc.

II lasă singur cu Petrus.
— Te ocupi de câini? spune și el ceva pentru a rupe tăcerea.

— Da, am grijă de câini și lucrez în grădină spune Petrus cu un zâmbet larg. Sunt grădinarul și omul câinilor.

Se întrerupe și cugetă pentru o clipă.
— Omul câinilor, repetă el, savurând expresia.
— Am bătut drumul tocmai de la Cape Town. Sunt momente când îmi fac griji să o știu pe fiica mea singură. Stă într-un loc izolat.
— Da, e periculos, spune Petrus și se oprește din nou. Astăzi orice e periculos. Dar aici cred că e bine, continuă el și îi acordă încă un zâmbet.

Lucy revine aducând cu ea o sticlă.
— Știi măsurile: o linguriță la zece litri de apă.
— Da, știu.
Petrus iese pe ușa joasă, aplecându-se ușor.
— Petrus pare să fie un tip de treabă, remarcă el.
— Are capul bine înfipt între umeri.
— Locuiește la fermă?
— Locuiește cu soția lui în fostul grajd. Am instalat curent electric. E foarte plăcut și confortabil. Mai are o soție la Adelaide, și copii. Câțiva sunt mari. Din când în când se duce să-i vadă și să stea cu ei.

O lasă pe Lucy la treburile ei și pleacă într-o plimbare tocmai până la drumul care duce spre Kenton. Este o zi friguroasă de iarnă, iar soarele se ascunde în spatele dealurilor cu pământ roșu, pătate ici-colo cu petice de iarbă decolorată. Ținut sărac, pământ arid, își spune el. Secătuit. Bun numai pentru capre. Oare Lucy chiar are de gând să-și petreacă toată viața în acest loc? Speră să fie doar o fază trecătoare.

Îl depășește o ceată de copii care se întorc de la școală, îi salută, iar ei îi răspund, dându-i binețe. Obiceiuri de la țară. Cape Town începe deja să se piardă undeva, în trecut.

Fără nici un preambul, îi revine în minte chipul fetei: își amintește de sânii ei mici și fermi, cu sfârcurile semețe, de pânțele ei plat și neted. Simte cum îl străbate un fior de dorință. Este clar, indiferent ce sentimente ar fi avut pentru ea, încă nu i-au trecut.

Se întoarce în casă și termină de despachetat. A trecut multă vreme de când n-a mai locuit în aceeași casă cu o

femeie. Trebuie să fie atent cum se poartă. Trebuie să se poarte foarte corect.

Planturoasă este un cuvânt prea dulce pentru Lucy. Nu peste multă vreme, se va transforma într-o femeie grasă. Nu o mai interesează aspectul ei exterior, așa se întâmplă cu oamenii care își iau adio de la dragoste. *Qu'est devenu ce front jovi, ces cheveux blonds, sourcils voilés?*

Iau o cină simplă: supă cu pâine, apoi cartofi dulci. În general, nu-i plac cartofii dulci, numai că Lucy i-a pregătit cu coajă de lămâie, unt și piper, ceea ce-i face destul de plăcuți la gust, chiar mai mult decât plăcuți.

— Vrei să rămâi mai mult aici? îl întreabă ea.

— O săptămână? Să zicem o săptămână? Crezi că mă vei putea suporta atât de mult?

— Poți sta cât de mult dorești. Mi-e teamă doar să nu te plictisești.

— Nu mă voi plictisi.

— Și după o săptămână, unde ai de gând să te duci?

— Nu m-am gândit, încă. Poate că am să plec într-o hoinăreală, în marea hoinăreală.

— Oricum, ești bine-venit aici.

— Ești drăguț să spui asta, scumpa mea, însă aș prefera să rămânem prieteni. Vizitele lungi strică prietenii.

— Și dacă n-am numi-o vizită? Dacă i-am spune refugiu? Ai accepta să te refugiezi pe o perioadă nedefinită?

— Vrei să spui azil? Lucrurile nu stau chiar atât de prost, Lucy. Nu sunt un evadat.

— Roz îmi spunea că-i o atmosferă scârboasă în Cape.

— Mi-am făcut-o cu mâna mea. Mi s-a propus să accept un compromis, însă am refuzat.

— Ce fel de compromis?

— Reeducare. Reformarea caracterului. Cuvântul de cod era *consiliere*.

— Și chiar te crezi perfect? Încât consideri că nu ți-ar prinde bine să fii consiliat?

— Îmi amintește prea mult de China din vremea lui Mao. Decizie de fapte tale, autocritică, scuze publice.

Eu sunt de modă veche, aș prefera să fiu, pur și simplu, pus la zid și împușcat. Să termin repede.

— Să fii împușcat? Pentru că ai avut o relație cu o studentă? Nu ți se pare că exagerezi, David? Treburile astea vor continua la infinit. Sigur așa stăteau lucrurile și pe vremea studenției mele. Dacă ar fi adus pe banca acuzaților fiecare caz, atunci breasla profesorilor s-ar fi stins demuU.

Ridică din umeri.

— Trăim vremuri puritane. Viața particulară a devenit o chestiune de interes public, Pudibonderia este respectabilă, pudibonderia și sentimentalismul. Și-au dorit un spectacol: bătaie de inimă, remușcări, dacă se poate, și lacrimi. Ca într-o emisiune televizată. I-am dezamăgit.

Era cât pe ce să adauge „Adevărul este că ar fi vrui să mă castrez”, numai că nu se cuvenea să rostească asemenea cuvinte, nu în fața fiica lui. De fapt, acum când se ascultă vorbind, detașat, parca prin urechile altei persoane, întreaga lui tiradă îi sună melodramatică, extravagantă.

— Să înțeleg că tu ai ținut-o pe a ta, și ei pe-a lor. Așa s-a întâmplat?

— Mai mult sau mai puțin.

— N-ar fi trebuit să fii atât de încăpățânat, David. Încăpățânarea nu are nimic eroic. Ți-au dat timp să te mai gândești?

— Nu. Sentința este definitivă.

— Fără drept de apel?

— Fără. Dar nu mă plâng. Nu poți recunoaște că raii acte josnice, ca apoi să te aștepti la un val de simpatie. Nu după ce ai trecut de o anumită vârstă. După o anumită vârstă, încetezi să mai fii atrăgător, ești fără drept de apel. Și asta e. Trebuie să tragi obloanele și să-ți duci viața până la capăt. Să faci față vieții.

— Ei bine, mare păcat. Poți sta aici cât vrei. Indiferent cum s-ar numi șederea ta.

Se duce devreme la culcare. În miezul nopții, este trezit de o cascadă de lătrături. Mai ales unul dintre câini

latră insistent, mecanic, fără întrerupere; ceilalți i se alătură, se liniștesc, apoi, nedorind să se recunoască învinși, se alătură din nou corului canin.

— Chestia asta se petrece noapte de noapte? o întreabă pe Lucy în dimineața următoare.

— Omul se obișnuiește și cu asta. Îmi pare rău.

El clatină din cap.

Uitase cât de friguroase sunt diminețile de iarnă în regiunea muntoasă din Eastern Cape. Cum nu și-a adus haine potrivite la el, e nevoit să împrumute un pulover de la Lucy.

Cu mâinile înfundate în buzunare, se plimbă agale printre straturile de flori. Undeva pe drumul spre Ken-ton, trece huruind nevăzută o mașină, lăsând ecoul să plutească în urma ei, în aerul liniștit. Sus pe cer, zboară un stol de găște în formație. Cu ce o să-și ocupe timpul?

— Vrei să facem o plimbare? îl întreabă Lucy ajungându-1 din spate.

Iau cu ei trei dintre câini: doi doberman tineri, pe care Lucy îi ține în lesă, și cățeaua bulldog, cea abandonată.

Cu urechile ciulite, cățeaua încearcă să-și facă nevoile. Nu rezultă nimic.

— Are probleme, îi explică Lucy. Va trebui să-i dau un hap.

Cățeaua continuă să se forțeze, cu limba atârându-i în afară, iscodind pe furiș în toate părțile, ca și când ar fi rușinată că este privită.

Ies de pe drum, trec printre tufele pitice, apoi traversează păduricea de pini rari.

— Fata cu care ai avut o relație, începe Lucy. A fost ceva serios?

— Nu ți-a povestit Rosalind?

— Nu mi-a dat toate detaliile.

— Este originară din regiunea asta a lumii. Din George. Îmi era studentă. De fapt, se juca de-a studenta, însă este o studentă foarte atrăgătoare. Dacă a fost ceva serios? Nu știu. Cert este că a avut consecințe serioase.

— Și acum s-a terminat? Îți este dor de ea? Oare s-a terminat? Se mai gândește la ea?

— N-am ținut legătura, îi răspunde el.

— De ce te-a reclamat?

— Nu a precizat, iar eu nu am avut oca/ia să o întreb. Era într-o situație dificilă. Exista un tânăr, iubitul sau un fost iubit, care n-o lăsa în pace. Au mai fost și câteva fricțiuni în clasă. Apoi povestea a ajuns la urechile părinților ei, care au descins la Cape Town. Presupun că fata n-a mai suportat presiunile tuturor.

— Și mai erai și tu.

— Da, mai eram și eu. Cred că nu am fost un personaj tocmai comod.

Ajung în dreptul unei porți, iar pe panoul de pe poartă stă scris avertismentul „SAPPI Industries — Proprietate privată. Intrușii vor fi dați în judecată”. Fac cale întoarsă.

— Așa, spune Lucy. Și ai plătit. Poate că, în timp, când se va gândi la tine, nu te va mai judeca la fel de aspru. Să știi că femeile sunt în stare să ierte când nu te aștepti.

Se așterne tăcere. Oare Lucy, propriul lui copil, încearcă să îi țină o prelegere despre femei?

— Te-ai gândit că te-ai putea recăsători? Îl întreabă Lucv.

— Cu o femeie de aceeași vârstă cu mine, vrei să spui. Nu sunt făcut pentru viața de familie, Lucy. Te-ai convins pe pielea ta.

— Da. Numai că...

— Numai că ce? E scandalos să alerg după fete?

— Nu asta am vrut să spun. Doar că, în timp, o să-ți fie din ce în ce mai greu, în nici un caz mai ușor.

N-a mai discutat până acum cu Lucy despre viața lui intimă. Și se pare că e o treabă anevoioasă. Dar, dacă nici cu ea nu poate discuta, atunci cu cine să vorbească?

— Îți amintești de Blake? o întreabă el. Mai ușor să ucizi un prunc în leagăn, decât să-ți stăpânești pasiunile înăbușite?

— De ce îmi amintești citatul ăsta?

— Pasiunile înăbușite se pot dovedi a fi la fel de urâte la bătrâni, ca și la tineri.

— Și?

— Fiecare dintre femeile de care am fost mai apropiat m-a învățat ceva despre mine însumi. Din acest punct de vedere, ele m-au ajutat să devin o persoană mai bună.

— Sper că nu ai pretenții că și reciproca ar fi valabilă. Să nu spui că le-ai făcut mai bune pe femeile pe care le-ai avut.

O privește atent și sever. Ea îi surâde.

— Glumeam, adaugă ea.

Se îndreaptă spre casă, refăcând același drum pe șoseaua asfaltată. Acolo unde drumul cotește spre mica proprietate, se află un panou pe care nu l-a remarcat înainte. Pe el stă scris cu vopsea următorul anunț: „FLORI PROASPETE. CICADEE*” și o săgeată indicatoare „1 KM”.

— Cicadee? o întreabă el. Știam că legea interzice să cultivi cicadee.

— Este ilegal să scoți bulbi de cicadee de pe câmp. Numai că eu le cultiv din semințe. O să-ți arăt.

Continuă plimbarea, cu cei doi câini tineri trăgând în lesă și încercând să se elibereze, cu cățeaua gâfâind greoaie în urma lor.

— Și tu? Asta vrei tu să faci în viață? o întreabă el, făcând un gest amplu înspre grădină, înspre casa pe al cărei acoperiș sclipesc jucăuș razele soarelui.

— E suficient, îi răspunde Lucy liniștită.

Este sâmbătă și zi de târg. Lucy îl trezește la ora cinci, după cum stabiliseră, cu cafeaua făcută. Înfofolit de teama

* Familie de plante tropicale gimnosperme, cu tulpină fără nervuri și frunze foarte mari, asemănătoare cu palmierii. (N.ed.)

frigului, i se alătură lui Petrus în grădină unde, la lumina unei lămpi cu halogen, acesta taie deja florile.

Se oferă să preia treaba lui Petrus, însă degetele îi îngheață atât de rapid, încât, curând, nu mai reușește să lege florile în buchete. îi înapoiază lui Petrus șnurul și trece la ambalat și la împachetat.

Pe la șapte, când lumina zorilor începe să mângâie dealurile și câinii prind să se agite, treaba este terminată. Încarcă în combi lădițe cu flori, saci cu cartofi, ceapă și varză. Lucy este la volan, iar Petrus stă așezat în spate. Sistemul de încălzire nu funcționează. Abia ghicind drumul prin parbrizul aburit, Lucy apucă pe șoseaua spre Grahamstown. Stă în față, lângă ea, mușcând din sandvișurile pe care i le-a pregătit. îi curge nasul și speră să nu-l vadă nimeni.

Prin urmare: o nouă aventură. Fiica lui, pe care odată ca niciodată o ducea cu mașina la școală și la cursurile de balet, la circ, sau la patinoar, îl scoate acum în această plimbare, îi arată cum este să trăiești, îi face cunoștință cu această lume diferită, total necunoscută.

În Piața Donkin, tarabagiii își instalează deja măsuțele rudimentare, cocoțate pe căpriori, și încep să-și etaleze mărfurile. În aer se simte miros de carne arsă. Deasupra orașului atârna o pâclă rece; oamenii își freacă mâinile, își lovesc picioarele să se încălzească, înjură. Este o adevărată demonstrație de bonomie de care Lucy, spre ușurarea lui, se ține deoparte.

Se află în ceea ce pare a fi zona pentru produse naturale. În stânga lor, sunt trei africane cu lapte, *masa* și unt de vânzare; iar într-o găleată acoperită cu o pânză jilavă au oase de supă. În dreapta lor s-a instalat o pereche de africani* bătrâni pe care Lucy îi salută numindu-i Tante Miems și Oom Koos, și un mic ajutor cu un fes *balaclava*,

* în original: Afrikaner — sud-africani de origine europeană, urmași ai coloniștilor (în special olandezi) stabiliți în Africa de Sud în secolul al XVII-lea, care vorbesc Afrikaans (dialect al limbii olandeze). (N.ed.)

care nu are mai mult de zece ani. Ca și Lucy, au cartofi și ceapă de vânzare, dar și borcane cu marmeladă, murături, fructe confiate, pachetele cu ceai buchu, ceai de iederă, plante medicinale.

Lucy a adus două scăunele cu fundul din pânză. În așteptarea primilor cumpărători, beau cafea dintr-un termos.

În urmă cu două săptămâni era la cursuri, explicându-le tinerilor plictisiți ai acestei țări diferența dintre *a bea* și *a bea până la fund*, dintre *ars* și *mistuit de foc*. Perfectivul exprimă o acțiune consumată, care se desfășoară până la ultima ei consecință. Cât de departe îi par toate acestea acum! Trăiesc, am trăit.

Cartofii aduși de Lucy, răsturnați într-un coș împletit, au fost curățați perfect. Cartofii aduși de Koos și Miems sunt plini de pământ. În cursul dimineții, Lucy reușește să strângă aproape cinci sute de rând. Florile ei se vând încet și sigur. La unsprezece dimineața, lasă din preț și își vinde ultimele produse. La taraba cu lapte și carne este destul de multă agitație. Însă perechea de bătrânei, așezați unul lângă celălalt, împietriți și gravi, se descurcă mai prost.

Mulți dintre clienții lui Lucy o știu după nume: majoritatea sunt femei de vârstă a doua, afișând un soi de atitudine de proprietare la adresa ei, ca și când succesul ei ar fi și al lor. îl prezintă pe rând fiecareia dintre ele:

— Faceți cunoștință cu tatăl meu, David Lurie. Venit în vizită de la Cape Town.

— Trebuie să fiți mândru de fiica dumneavoastră, domnule Lurie, i se spune.

— Da, foarte mândru, le răspunde el.

— Bev conduce adăpostul pentru animale, îi spune Lucy după una din prezentări. O mai ajut din când în când. Să ne oprim la ea, în drum spre casă, dacă ești și tu de acord.

Bev Shaw nu-i spune nimic — o femeie scundă și îndesată, agitată, cu puncte negre pe față, păr sârmos, tuns scurt, și fără gât. Nu-i plac femeile care nu fac nimic să fie atrăgătoare. Este un tip de rezistență cu care a avut de

furcă și înainte în cazul prietenelor lui Lucy. Nimic de care să fie mândru: este o prejudecată care i s-a fixat în minte, i s-a stabilit ferm acolo. Mentea lui a devenit un refugiu pentru gândurile vechi, leneșe, sărmene, care n-au alt loc unde să se ducă. Ar trebui să le alunge, să facă o curățenie generală. Totuși nu are chef de asta, nu-i pasă, sau, mai precis, nu-i pasă suficient de mult.

Liga pentru Protecția Animalelor, odinioară o asociație caritabilă activă clin Grahamstown, a fost nevoită să-și înceteze activitatea. Totuși, o mână de voluntari conduși de Bev Shaw continuă să lucreze la clinica din vechea clădire.

Nu are nimic împotriva iubitorilor de animale cu care Lucy a fost dintotdeauna asociată. Cu siguranță, lumea ar fi un loc mult mai rău dacă ei nu ar exista. Prin urmare, când Bev Shaw le deschide ușa de la intrare, își compune o expresie binevoitoare, în ciuda mirosului de urină de pisică, de râie de câine și de soluție Jeyes care îi întâmpină din prag.

Casa este exact așa cum și-a închipuit că arată: mobilă luată de la cei care nu mai au trebuință de ea, un mănunchi de bibelouri și alte decorațiuni de interior (ciobănite din porțelan, tălângi, un pământ de pene de struț de alungat muștele), vâlcăreala unui aparat de radio, piuit de păsări în colivii și pisici peste tot, încurcându-se printre picioarele oamenilor. Bev Shaw nu este singură în adăpost, mai este și Bill Shaw aici, la fel de bondoc ca și ea, bând ceai la masa din bucătărie, un individ cu o față roșie ca sfecla și păr argintiu și un pulover cu guler obosit.

— Ia loc, Dave, ia loc, îl invită Bill. Servește-te cu ceai, fă-te comod.

A fost o dimineață lungă, este obosit, iar ultimul lucru de care are chef este să stea la șuetă cu aceste persoane, îi aruncă o privire lui Lucy.

— Nu stăm, Bill, spune ea. Am trecut să iau niște medicamente.

Se uită pe una din ferestre spre curtea din spate: un măr din care pică fructe roase de viermi, buruieni și bălării înal-

j
te cât zidul, o zonă împrejmuită cu foi de tablă zincată,

I
paturi de scânduri, cauciucuri vechi, printre care își fac veacul, scormonind, găinile și ceea ce pare a fi o antilopă mică africană care picotește într-un colț.

— Ce părere ai? îl întreabă Lucy după ce pleacă și ajung ' în mașină.

— N-aș vrea să fiu nepoliticos. Este vorba, cu siguranță, de o subcultură cu o forță remarcabilă. Nu au copii?

— Nu, nu au copii. N-o subestima pe Bev. Nu este nebună. Face extraordinar de mult bine. Se duce de ani de zile în satul D, la început pentru Protecția Animalelor, acum, pe cont propriu.

— Probabil că poartă o bătălie pierdută.

— Da, așa este. Nu mai au finanțare. Pe lista de priorități a acestei națiuni nu a rămas loc și pentru animale.

— Probabil că situația asta o deprimă. Și pe tine la tel.

— Da. Nu. Nu contează. Important este că animalele pe care le îngrijește nu sunt deprimare. Sunt foarte ușurate.

— Atunci e minunat. Îmi pare rău, fetițo, însă îmi este imposibil să țin de fericire pe tema asta. Ceea ce faci ! este admirabil; și ce face ea. Numai că pentru mine oamenii care se implică în protecția animalelor aduc cu o anumită categorie de creștini. Toată lumea e așa de feroc și de bine intenționată, încât după o vreme îți vine să-ți iei câmpii, să pleci în lumea largă și să faci prostii, să violi, sau să jefuiești. Sau să chinui pisici.

Ieșirea pe care o are îl surprinde chiar și pe el. Nici măcar nu este nervos. Nici pe departe.

— Crezi că ar trebui să mă implic în lucruri mai importante, spune Lucy.

Au intrat acum pe drumul principal, iar Lucy conduce și îi vorbește fără să-l privească.

— Fiindcă sunt fiica ta, crezi că ar trebui să fac ceva mai bun în viață.

Deja clatină hotărât din cap.

«mu

IIIPBPMPIPSIPM^IIIIWII!"!»»!»!"^^

— Nu... nu... nu, protestează el în șoaptă.

— Crezi că ar trebui să pictez tablouri cu natură moartă sau să învăț rusește. Nu ești de acord că sunt prietenă cu oameni ca Bev și Bill Shaw, fiindcă nu mă pot conduce spre o viață elevată.

— Nu-i adevărat, Lucy.

— Ba este adevărat. Ei chiar nu sunt un model de viață elevată, fiindcă nu există așa ceva. Asta este singura viață posibilă. Cea pe care o împărțim cu animalele. Acesta este exemplul pe care oamenii de felul lui Bev vor să-1 dea. Acesta este exemplul pe care doresc eu să-1 urmez. Să împart câteva din privilegiile mele de ființă umană cu animalele. N-am chef să mă reîncarnerez într-o altă existență ca porc sau câine, și să fiu obligată să trăiesc așa cum trăiesc porcii și câinii cu noi drept stăpâni.

— Lucy, draga mea, nu te supăra! Da, recunosc, acesta e modelul de viață corect. Cât despre animale, pe legea mea, trebuie să ne purtăm frumos cu ele. Totuși, să nu pierdem simțul realității. Ne aflăm pe o altă treaptă a creației decât animalele, nu neapărat superioară, dar diferită. Așa încât, dacă trebuie să fim buni cu ele, s-o facem mai degrabă din pură generozitate, nu fiindcă ne-am simți vinovați sau de teamă că vom fi pedepsiți.

Lucy trage aer în piept. Pare să fie pe punctul de a da o replică predicii lui, însă se răzgândește. Ajung acasă fără ca vreunul din ei să mai scoată o vorbă.

Stă așezat pe canapea în camera din față și urmărește un meci de fotbal la televizor. Scorul este zero la zero; nici una din echipe nu dă semne că ar fi interesată să câștige.

Comentariul crainicilor alternează între sotho* și xho-sa**, dialecte din care nu pricepe un cuvânt. Reduce sonorul, până se aude un murmur slab. O după-amiază de sâmbătă în Africa de Sud: un moment consacrat bărbaților și plăcerilor masculine. Așipește.

Când se trezește, îl găsește pe Petrus așezat lângă el pe canapea, cu o sticlă de bere în mână. A mărit volumul.

— Bushbuck, spune Petrus. Echipa mea. Bushbuck și Sundown.

Celor din echipa Sundown li se acordă un corner. La gura porții se produce o *melee*. Petrus mormăie nemulțumit și își dă o palmă peste cap. După ce praful se împrăștie de pe teren, se zărește portarul de la Bushbuck întins la pământ, așezat cu pieptul peste mingea.

— E bun! E bun! exclamă Petrus. E un portar bun. Trebuie să-1 păstreze.

Meciul se termină fără puncte. Petrus schimbă canalele. Box: doi omuleți, atât de mici încât abia îi ajung la piept arbitrului, țopăie în cerc, își dau târcoale, se atacă reciproc.

* Grup de limbi bantu înrudite, incluzând tswana, vorbite în sudul Africii. (N.ed.)

** Limbă a populației bantu care locuiește în partea de est a provinciei Cape, din Africa de Sud. (N.ed.)

Se ridică, se îndreaptă fără grabă spre partea din spate a casei. Lucy stă întinsă în pat, în camera ei, și citește.

— Ce citești? o întreabă el.

El privește zeflemitor, apoi își scoate căștile de la urechi.

— Ce citești? repetă el întrebarea, după care continuă: Nu merge, nu-i așa? Vrei să plec?

Ea zâmbește și lasă cartea deoparte. *Misterul lui Edwin Drood**, în nici un caz genul de carte la care s-ar fi așteptat.

— Stai jos, îi spune ea.

Se așază pe pat, îi mângâie absent piciorul gol. Un picior frumos, bine făcut. Și oase bune, la fel ca mama ei. O femeie în floarea vârstei, atrăgătoare în pofida masivității, în pofida hainelor care o dezavantajează.

— David, din punctul meu de vedere, lucrurile decurg cum nu se poate mai bine. Sunt bucuroasă că ești aici. Atâta doar, că îți trebuie ceva vreme să te acomodezi cu viața de la țară. Îndată ce îți vei găsi o preocupare, ai să vezi, n-ai să te mai plictisești.

Dă din cap, însă mintea îi este în altă parte. Atrăgătoare, își spune el, însă o cauză pierdută pentru bărbați. Ar trebui să-și reproșeze sieși, sau poate, indiferent ce-ar fi făcut, tot la asta s-ar fi ajuns? Din ziua în care i se născuse copilul, simțise pentru fiica lui dragostea cea mai spontană, mai nestăvilită. Este imposibil ca ea să nu-și fi dat seama. Fusesse prea multă, iubirea lui față de ea? O resimțise ca pe o povară? O sufocase? Ii dăduse ea o conotație sumbră?

Se întreba cum se simte Lucy în compania iubiților ei, și cum se simt iubiții respectivi alături de Lucy. Nu i-a fost niciodată teamă să urmeze un raționament până la ultima lui consecință, și nici acum nu se ferește s-o facă. Oare a conceput o femeie pasională? Cât poate ea oferi, și cât nu poate oferi, în privința plăcerii senzuale? Oare sunt ei în stare să discute despre acest subiect? Lucy nu a dus o viață cumpătată. De ce să nu fie sinceri unul cu celălalt, la ce bun să-și impună limite, într-un moment în care nimeni nu o mai face?

* Roman neterminat al lui Charles Dickens (*N.ed.*) 88

— Îndată ce îmi voi găsi o preocupare, spune el, tre-zindu-se din meditație. Ce propui?

— M-ai putea ajuta cu câinii. Ai putea tranșa carnea pentru câini. Întotdeauna mi s-a părut greu s-o fac. Și apoi, ar mai fi și Petrus. Petrus este ocupat cu organizarea proprietății lui. Să știi că l-ai putea ajuta.

— Să-l ajut pe Petrus. Îmi place ideea. Îmi place nostimada asta istorică. Crezi că-mi va da și un salariu în schimbul muncii mele?

— Întreabă-l. Sunt sigură că te va plăti. La începutul anului, a obținut un împrumut de la Departamentul pentru Agricultură, o sumă suficient de mare încât să-și poată cumpăra un hectar de teren și o bucată de pământ de la mine. Nu ți-am spus? Linia de hotar trece prin bazinul de apă. Rezervorul îl deținem în comun. Tot pământul care pleacă de la rezervor este al lui. Are o vacă — o să fa te la primăvară. Are două neveste, sau o soție și o iubită. Dacă și-a jucat cărțile corect, atunci s-ar putea să primească un al doilea împrumut pentru a-și construi o casă, și atunci se va putea muta din grajd. Conform standardului de viață din Eastern Cape, se poate spune că este un bărbat cu cheag. Așa că cere-i să-ți plătească. Își permite. Eu nu sunt sigură că-mi pot permite să-l mai plătesc.

— Bine, mă voi ocupa de carnea pentru câini, mă voi oferi să dau la sapă pentru Petrus. Altceva?

— Ai putea da o mână de ajutor la clinică. Sunt disperați să găsească voluntari.

— Adică s-o ajut pe Bev Shaw.

— Da.

— Nu cred că ea și cu mine o să ne înțelegem.

— Nu trebuie să te înțelegi cu ea. Nu trebuie decât s-o ajuți. Dar nu te aștepta să fii plătit. Va trebui s-o faci din bunătate.

— Nu știu ce să spun, Lucy. Sună exact ca o muncă în folosul comunității. Sună de parcă aș vrea să răscumpăr niște greșeli ale trecutului.

— Cât despre motivul pentru care o faci, David, fii convins că pe animalele de la clinică nu le interesează. Nici nu-ți vor pune întrebări și nici n-o să le pese.

— Bine, bine, am s-o fac. Însă numai atâta vreme cât nu mi se cere să devin un om mai bun. Încă nu sunt pregătit să fiu reformat. Vreau să pot rămâne eu însumi. O fac numai în condițiile astea.

Mâna i se odihnește încă pe piciorul ei, iar acum o strânge ferm de gleznă.

— S-a înțeles?

Ea îi adresează ceea ce ar putea numi un zâmbet dulce.

— Așa deci, ești hotărât să rămâi un băiat rău. Nebun, rău, periculos, să fie foarte clar. Crede-mă, nimeni nu-ți va cere să te schimbi.

El tachinează așa cum obișnuia și mama lui să-l necăjească. Numai că spiritul ei este, cu siguranță, mai ascuțit, întotdeauna s-a simțit atras de femeile agere la minte. Inteligență și frumusețe. Nici dând dovadă de cea mai încăpățânată voință nu ar fi putut descoperi inteligență la Melâni. Însă frumusețe, asta da, din plin.

Și iar simte cum îl cuprinde un ușor val de voluptate, își dă seama că Lucy îl studiază cu atenție. Se pare că nu reușește să-și ascundă stările. Interesant.

Se ridică de pe pat și iese în curte. Cățelandrii sunt încântați să-l revadă: sar și țopăie în toate direcțiile în cuștile lor, scâncind de nerăbdare. Bătrâna cățea bulldog nu se obosește însă să se clinească din loc.

Întră în cușca ei, închide poarta după el. Cățeaua își înalță capul, îl privește, lasă capul la loc; mamelele ei bătrâne îi atârnă vlăguite.

Se lasă pe vine, o mângâie după urechi.

— Suntem abandonată? Întreabă el în șoaptă.

Se întinde lângă ea, pe cimentul gol, cu cerul albastru deasupra capului. Își simte corpul destinându-se.

Așa îl găsește Lucy. Probabil că a ațipit; când deschide ochii, o vede mai întâi pe Lucy în cușcă, venită cu castronul cu apă, și cățeaua ridicându-se și amușinându-i picioarele.

— Vă împrieteniți? Întreabă Lucy.

— Nu te lasă să te împrietenești cu ea ușor.

— Biata Katy. Jelește. Nimeni n-o vrea, iar ea știe asta. Ironia este că are probabil urmași răspândiți prin tot ținutul, care ar fi bucuroși să împartă același acoperiș cu ea. Numai că nu le stă lor în putere s-o invite. Ei fac parte din mobilier, din sistemul de alarmă. Câinii ne fac onoarea de a ne trata ca pe niște zei, iar noi le răspundem tratându-i ca pe niște obiecte.

Ies împreună din cușcă. Cățeaua se prăbușește greoaie, apoi închide ochii.

— Părinții Bisericii au polemizat îndelung asupra câinii lor și au ajuns la concluzia că nu au suflet, în adevăratul înțeles al cuvântului, remarcă el. Sufletul lor este legat de corp și moare odată cu corpul.

Lucy ridică din umeri cu nepăsare.

— Nu știu sigur nici dacă eu am suflet. Și n-aș recunoaște un suflet dacă l-aș vedea pe stradă.

— Nu-i adevărat. Tu ești un suflet. Cu toții suntem suflete. Suntem suflete încă dinainte de a ne naște.

Îl privește cu un aer bizar.

— Ce-ai de gând să faci cu ea? o întreabă.

— Cu Katy? Am s-o păstrez, dacă n-o să am încotro.

— Nu ai omorât niciodată un animal, să-i curmi suferința?

— Nu. Eu nu fac așa ceva. Bev o face. Nimeni altcineva nu vrea s-o facă, așa că a preluat asupra ei sarcina asta. O afectează îngrozitor. Să știi că o subapreciezi. Este o persoană mult mai interesantă decât ți se pare. Chiar și după standardele tale.

După standardele lui: care or fi ele? Toate acele femei scunde și îndesate, cu voce groasă, merită oare să fie ignorate? Îl cuprinde o umbră de tristețe și de milă: pentru Katy, care stă singură în cușca ei, pentru el, pentru toată lumea. Oftează din rărunchi, necenzurându-și suspinul.

— Iartă-mă, Lucy, rostește el.

— Să te iert? Pentru ce? îl întreabă ea cu un surâs ușor ironic.

— Pentru că sunt unul dintre cei doi muritori care te-au adus pe această lume și pentru că nu am știut să te îndrum mai bine în viață. Dar mă voi duce să o ajut pe Bev Shaw. Cu condiția să nu fiu obligat să-i spun Bev. E caraghios să te fâțâi în lume purtând acest nume. îmi evocă o vită. Când să-ncep?

— Am s-o sun.

Pe panoul montat la clinică stă scris ASOCIAȚIA PENTRU PROTECȚIA ANIMALELOR W.0.1529. Sub firmă, pe un singur rând, apare menționat programul zilnic, însă el a fost acoperit cu o bandă adezivă. La ușă s-a făcut coadă, unele din persoanele care așteaptă fiind însoțite de animale, în clipa în care coboară din mașină, este înconjurat de o droaie de copii care cerșesc, sau se holbează, pur și simplu, la el. își croiește drum prin mulțimea care se îmbrâncește și printr-o hărmălaie iscată brusc de doi câini ținuți în lesă de stăpânii lor, care își arată colții și sar să se muște reciproc.

Sala de așteptare micuță, fără mobilier, este ticsită. Trebuie să pășească peste piciorul cuiva ca să intre.

— Doamna Shaw? întreabă el.

O femeie în vârstă îi face senin cu capul înspre golul din zidărie în care ar fi trebuit să fie o ușă și peste care este trasă o draperie din plastic. Femeia ține legată de o sfoară scurtă o capră care se uită agitată înspre cei doi câini, nescăpându-i o clipă din priviri, și lovește cu copitele în podeaua dură.

În încăperea din care se degajă un iz înțepător de urină, Bev Shaw lucrează la o masă scundă, cu tăblia din oțel. Cu ajutorul unei minilanterne de forma unui creion, inspectează gâtul unui cățelandru care arată a corcitură între un ogar și un șacal. Așezat în genunchi direct pe masă, stă un copil desculț, în mod evident stăpânul cățelului, care

îi imobilizează capul sub braț și încearcă să-i mențină fălcile deschise. Din gâttejul câinelui iese un mârâit înfundat, ca un gălgâit; încordat, câinele se trage cu putere pe picioarele posterioare, încercând să scape. Intră și el, cu stângăcie, în luptă, încercând să adune picioarele patrupezelui, apăsându-i coapsele și obligându-l să se așeze.

— Mulțumesc, îi spune Bev Shaw, cu fața îmbujorată de efort. A făcut abces de la un dinte care se clatină. Cum nu avem antibiotice — ține-1 bine, *boytjiel* —, trebuie să-l deschidem cu bisturiul și să sperăm că totul va fi bine.

Scobește în gura câinelui cu o chiuretă. Câinele zvâcnește violent, se eliberează din strânsoarea lui, aproape reușind să scape și din brațele băiatului. Acesta înșfacă din nou câinele care se zbate, alunecă pe tăblie, încearcă să sară jos de pe masă; preț de o clipă, ochii plini de furie și de spaimă ai câinelui rămân ațintiți în ochii lui.

— Așa deci, e pe partea asta, spune Bev Shaw.

Scotând sunete liniștitoare, ia prin surprindere câinele, cu o mișcare de profesionist, și îl așază pe masă pe o parte.

— Cureaua, spune ea.

El îi trece peste corp cureaua, pe care ea o strânge cu catarama.

— Așa, spune Bev Shaw. Gândește-te la lucruri liniștitoare, gândește-te la lucruri bune. Câinii îți simt gândurile.

Se lasă cu toată greutatea corpului peste câine. Cu băgare de seamă, cu o mână înfășurată într-o zdreanță, copilul deschide iar larg maxilarele câinelui. Câinele își rostogolește îngrozit ochii în orbite. Îți simt gândurile. Ce prostie!

— Gata, gata, șoptește el.

Bev Shaw introduce din nou chiuretă în gura câinelui. Câinele amuțește, îngheață de spaimă, apoi se destinde.

— Așa, spune ea, și acum trebuie să lăsăm natura să-și urmeze cursul.

Desface cureaua și îi vorbește copilului într-o limbă care pare a fi un dialect xhosa sacadat. Câinele sare în picioare și se ascunde speriat sub masă. Pe tăblie au rămas câțiva stropi de sânge și de salivă împrăștiați de câine, pe care îi șterge Bev. Copilul ademenește câțelul și ies împreună afară.

— Mulțumesc, domnule Lurie. Prezența dumată are o influență bună. Simt că-ți plac animalele.

— Îmi plac animalele? Le mănânc, așa că presupun că îmi și plac, cel puțin, anumite părți ale lor.

Părul ei este o încâlceală de cârlioniți mici. Își face oare singură buclele, cu cleștii de păr? Puțin probabil: i-ar lua câteva ore pe zi. Probabil că este părul ei natural. Nu a văzut niciodată până acum o asemenea *tessitura* de aproape. Vinișoarele roșii și purpurii de pe urechi sunt vizibile și desenează un filigran. Și vinișoarele de pe nas, la fel. Și bărbia care pare să-i țâșnească direct din piept, asemenea unei guși de porumbel. Impresie generală: remarcabil de neatrăgătoare.

Bev îi cântărește cuvintele, părând să nu remarce tonul pe care au fost rostite.

— Da, se mănâncă multă carne în țara asta, spune ea. Și, după toate semnele, nu ne face bine. Nu știu cum ne-am putea dezvinovăți în fața animalelor. Ne ocupăm de următorul? Întrebă ea.

Să ne dezvinovățim? Când? în Ziua cea Mare, când vom da socoteală? E curios să audă mai mult pe această temă, însă acum nu e momentul.

Capra, un țap masiv, abia se ține pe picioare. O jumătate din scrot, gălbui și purpuriu, este tumefiată ca un balon; cealaltă jumătate este o masă de sânge închegat și de mizerie. A fost atacat de câini, povestește bătrâna. Însă pare destul de senin, vesel, combativ. În timp ce este examinat de Bev Shaw, aruncă pe podea o scurtă producție de cocoloașe. La capul lui și ținându-l de coarne, bătrâna se prefăce că-l ceartă.

Bev Shaw îi atinge scrotul cu o măturică. Țapul lovește cu picioarele.

— Îi poți lega picioarele? îl roagă ea, arătându-i și cum trebuie procedat.

Îi leagă cu o curea piciorul drept din spate de piciorul drept din față. Țapul încearcă să lovească din nou, se clatină. Ea continuă să îi curețe rana atent cu pământul. Țapul tremură, scoate un behăit: un sunet jos, lugubru și răgușit.

Pe măsură ce Bev îndepărtează puroiul, constată că rana este vie, însuflețită de mici larve albe, care își agită, oarbe, capetele în aer. Se înfioară scârbit.

— Muscă de carne, spune Bev Shaw. Au cel puțin o săptămână, spune ea, apoi, ȕuguindu-și buzele, continuă adresându-se femeii: Trebuia să-1 aduci demult.

— Știu, îi răspunde femeia. Căinii vin noapte de noapte. E tare, tare rău. Plătești cinci sute de rând pentru un mascul ca el.

Bev Shaw se îndreaptă de spate.

— Nu știi ce s-ar mai putea face. N-am destulă experiență și nu-ncerc să i-1 scot.

Poate aștepta până joi, când vine doctorul Oosthuizen, însă amicul oricum o să rămână steril, și asta vrea ea? Apoi, mai e și problema antibioticelor. E pregătită să cheltuiască bani pe antibiotice?

Îngenunchează din nou lângă ȕap, își lipește capul de grumazul lui, lovindu-i-l cu părul ei. Țapul tremură, însă este liniștit. Îi face semn femeii să nu îl mai ȕină de coarne. Femeia se supune. Țapul nu face nici o mișcare.

Îi șoptește ceva.

— Ce spui, prietene? o aude întrebând. Ce părere ai? E gata?

Țapul rămâne stană de piatră, ca hipnotizat. Bev Shaw continuă să îl împungă cu capul. Pare să fi intrat și ea în transă.

Apoi se reculege și se ridică în picioare.

— Mă tem că-i prea târziu, îi spune ea femeii. Nu am cum să-l fac bine. Poți aștepta până joi, când vine doctorul, sau poți să-l lași aici la mine. Îl pot ajuta să aibă un sfârșit liniștit. Mă lasă să fac asta pentru el. S-o fac? Să-1 ȕin aici?

Femeia șovăie, apoi clatină din cap. Începe să tragă ȕapul către ieșire.

— ȕi-1 dau înapoi după ce se termină, îi spune Bev Shaw. Vreau să-l ajut să treacă dincolo, asta-i tot.

Deși încearcă să-și stăpânească vocea, îi simte tonul înrânt din glas. Și ȕapul aude: lovește cu picioarele, însă îl oprește cureaua, se opintește, se împiedică, iar tumefacȕia tremură obscen în urma lui. Femeia dezleagă cureaua, o aruncă deoparte. Apoi cei doi pleacă împreună.

— Ce-a fost asta? o întreabă el pe Bev.

Bev Shaw își ascunde faȕa, își suflă nasul.

— Nimic. Am destul letal pentru cazurile disperate, însă nu-i putem forȕa pe stăpâni. În fond, e animalul lor, preferă să-l sacrifice singuri, în stilul lor. Mare păcat! Un tip așă de curajos, cuminte și încrezător!

Letal. Să fie numele unui medicament? Parcă n-ar scoate problema din sfera companiilor farmaceutice. Tenebre care s-au lăsat brusc, aduse pe apele lui Lethe.

— Poate că înȕelege mai mult decât îți închipui, spune el.

Spre propria lui surprindere, încearcă să o liniștească.

— Poate că a trecut deja prin asta. S-a născut cu un soi de premoniȕie, dacă mă pot exprima astfel. În fond, suntem în Africa. Caprele trăiesc aici de la începutul timpurilor. Nu e nevoie să li se spună ce este oȕelul, sau ce este focul. Ele știu cum mor caprele. S-au născut cu o preșȕi-inȕă, sunt pregătite pentru moarte.

— Chiar crezi asta? îl întreabă ea. Eu nu sunt convinsă. Eu nu cred că suntem pregăȕiȕi să acceptăm moartea — nici unul dintre noi — fără a fi condușii.

Lucrurile încep să se limpezească. Începe să întrevadă sarcina pe care și-a fixat-o această femeie urăȕică. Clădirea

mohorâtă nu este un loc de vindecare — îngrijirile medicale de amator pe care le oferă sunt prea rudimentare —, ci un popas pe ultimul drum. Își amintește povestea — a cui era? A Sfântului Hubert? Parcă el a adăpostit o căprioară rătăcită care a intrat găfâind, speriată și zăpăcită în biserica lui, fugind să scape de câinii vânătorilor. Bev Shaw, nu e un veterinar, ci o preoteasă modernă, impregnată de aiurelile New Age, străduindu-se, până la absurd, să ușureze suferința animalelor din Africa. Lucy spunea că o va găsi interesantă. Numai că Lucy se înșală. Cuvântul potrivit nu e „interesantă”.

Își petrece toată după-amiaza în sala de operații, ajutând atât cât îi stă în putință. După ce a fost rezolvat și ultimul caz al zilei, Bev Shaw îi face un tur al curții. În cușca de păsări se află doar un pui de vultur cu aripa frântă. În rest, sunt numai câini: nu exemplare bine îngrijite, de rasă, ca la Lucy, ci o haită de corcitură costelive care umplu până la refuz două cuști, lătrând, mârâind, schelălăind, țopăind de bucurie.

O ajută să le toarne hrană uscată în vase și apă în jgheaburi. Golesc doi saci de câte zece kilograme.

— Cum reușești să plătești pentru toate astea? o întreabă el.

— Cumpărăm angro. Prin colectă publică. Primim donații. Oferim servicii gratuite de castrare în schimbul cărora primim un împrumut.

— Și cine se ocupă de castrare?

— Doctorul Oosthuizen, veterinarul nostru. Însă el trece pe la dispensar o singură dată după-amiază pe săptămână.

Îi urmărește pe câini mâncând. Îl surprinde să vadă că animalele nu se încaieră. Cei mici, cei slabi se țin deoparte, acceptându-și soarta și așteptând să le vină rândul.

— Singura problemă este că sunt prea mulți, spune Bev Shaw. Firește, ei n-au cum să înțeleagă, și nici noi n-avem cum să le explicăm. Sunt prea mulți, după standardele noastre, nu după ale lor. S-ar înmulți la nesfârșit dacă i-am lăsa să zburde liberi, până ar umple fața pământului. Din

punctul lor de vedere, nu ar fi rău să aibă pui răspândiți peste tot. Cu cât sunt mai numeroși, cu atât e mai vesel. Și cu pisicile se întâmplă același lucru.

— Și cu șobolanii.

— Și cu șobolanii. Să nu uit: când ajungi acasă, să fii atent să nu fi luat purici.

Unul dintre câini, sătul, cu ochii strălucind de satisfacție, le amușină degetele, le linge prin plasa de sârmă.

— Sunt egalitariști, nu-i așa? remarcă el. N-au clase sociale. Nici unul nu este superior sau prea puternic, încât să se simtă jignit că îi miroase dosul celuilalt.

Se apleacă și lasă câinele să îi miroasă fața, să îi simtă respirația. Câinele are ceea ce s-ar putea numi o privire inteligentă, deși probabil nici vorbă de așa ceva.

— Toți vor muri?

— Cei pe care nu-i vrea nimeni. Pe aceia o să-i ucidem.

— Și tu ești cea care se ocupă de asta.

— Da.

— Nu te afectează?

— Sigur că mă afectează. Mă tulbură profund. N-aș lăsa pe nimeni altcineva să o facă în locul meu dacă aș ști că nu îi pasă. Tu n-ai face la fel?

Tace. Apoi spune:

— Știi de ce m-a trimis fiica mea la tine⁹

— Mi-a spus că ai necazuri.

— Nu sunt simple necazuri. E legat de o chestiune care s-ar putea numi dezonoare.

O studiază atent. Dă semne că nu se simte în largul ei; dar poate că doar i se pare.

— Știind acest lucru, crezi că mai ai nevoie de mine? spune el.

— Dacă te simți în stare...

Bev Shaw își desface larg mâinile, apoi își lipește palmele, după care își desface iar mâinile. Nu știe ce să spună, și nici el nu îi vine în ajutor.

Înainte, nu a petrecut cu fiica lui decât perioade scurte de timp. Iar acum, trăiește sub același acoperiș cu ea, își împarte viața cu ea. Trebuie să fie atent, să nu lase vechile obiceiuri să se interpună între ei, obiceiurile lui de părinte: să lase capacul scaunului de la toaletă la loc, să stingă lumina, să dea jos pisica de pe canapea. Exerciții pentru bătrânețe, se muștră singur. Exerciții despre cum să-ți găsești locul. Exerciții utile pentru azilul de bătrâni.

Pretinde că este obosit și, după cină, se retrage în camera lui, de unde îi parvin, înăbușite, sunetele casei și dovada că Lucy își continuă viața în stilul ei: aude deschizându-se și închizându-se sertare, apoi aparatul de radio, murmurul unei conversații telefonice purtate în șoaptă. A sunat la Johannesburg, să aibă o discuție cu Helen? Oare prezența lui aici le ține departe pe cele două femei? Ar îndrăzni ele să doarmă în același pat cât stau sub același acoperiș cu el? Dacă patul ar scârțâi în timpul nopții, oare s-ar simți jenate? Suficient de jenate, încât să se oprească? Dar ce știe el despre ce fac două femei când sunt împreună? Poate că femeile nu au nevoie să facă parul să scârțâie. Și ce știe el precis despre aceste două femei, Lucy și Helen? Poate că dorm împreună așa cum fac copiii, cui-bărindu-se una în brațele celeilalte, mângâindu-se, chicotind, depanând amintiri din copilărie — mai degrabă ca două surori, decât ca niște iubite. A dormi în același pat, a folosi aceeași cadă, a coace împreună fursecuri de turtă dulce, a purta hainele celeilalte. Iubire safică: un pretext pentru a te îngrășă.

Adevărul este că nu-i face plăcere să și-o închipuie pe fiica lui prinsă în mrejele pasiunii pentru o altă femeie, mai ales dacă respectiva este și ștearsă, o oarecare. Dar ar fi oare mai mulțumit dacă ar avea un iubit? De fapt, ce își dorește pentru Lucy? Nu să rămână de-a pururi o copilită, veșnic inocentă, veșnic a lui — sigur nu vrea asta. Însă este tată, asta-i soarta lui, iar când un tată îmbătrânește, se întoarce tot mai mult — e în legea firii și mai presus decât el — spre fiica lui. Ea devine cea de-a doua lui

salvare, mireasa tinereții lui renăscute. Nu-i de mirare că reginele din basme încearcă să-și trimită fiicele la moarte!

Oftează. Biata Lucy! Bietele fete! Ce destin, ce povară grea de purtat! Și fiii: nici ei nu sunt feriți de suferință, deși știe mai puțin despre acest subiect.

Ar vrea să doarmă. Însă îi este frig și nu reușește să închidă ochii.

Se dă jos din pat, își aruncă o haină pe umeri, revine în pat. Citește corespondența lui Byron din anul 1820. Gras, ajuns în floarea vârstei, la numai treizeci și doi de ani, Byron locuiește la familia Guiccioli la Ravenna, cu Teresa, iubita lui mulțumită de sine, cam găsculiță, și cu picioare scurte, și cu soțul ei suav și pizmaș. Arșița verii, ceai după-amiază târziu, bârfe de provincie, căscat abia disimulat. „Femeile stau în cerc, iar bărbații joacă o banală partidă de faro”, scrie Byron. În adulter redescoperă întregul plictis al căsniciei. „Întotdeauna m-am așteptat ca, după treizeci de ani, să găsesc adevăratul deliciu sau bucuria iubirii pătimase.”

Oftează din nou. Ce scurtă este vara dinaintea toamnei urmate de iarnă! Își continuă lectura până după miezul nopții, însă nici astfel nu reușește să adoarmă.

Este miercuri. Se trezește devreme, însă Lucy s-a trezit înaintea lui. O găsește admirând găștele sălbătice de la stăvilă.

— Nu-i așa că sunt drăgălașe? spune ea. Se întorc în fiecare an. Întotdeauna aceleași trei găște. Mă simt norocoasă să fiu vizitată. Să fiu cea aleasă de ele.

Trei. Trebuie să fie vorba de o soluție a destinului. El și Lucy și Melanie. Sau el și Melanie și Soraya.

Iau micul dejun împreună, apoi scot cei doi dobermanii la plimbare.

— Crezi că ai putea trăi aici, în această parte a lumii? îl întreabă Lucy din senin.

— De ce? Ai nevoie de un nou îngrijitor la câini?

— Nu, nu la asta mă gândeam.. Firește, însă, ai putea obține o slujbă la Universitatea Rhodes — nu se poate să n-ai niște cunoștințe pe acolo — sau poate la Port Eliza-beth.

— Nu cred, Lucy. Nu mai sunt pe piață. Scandalul mă va urmări pretutindeni, se va lipi ca o etichetă de mine. Nu, dacă ar fi să-mi iau o slujbă, atunci ar trebui să fie ceva modest, de pildă să mă pot angaja funcționar contabil, dacă mai există așa ceva, sau om de serviciu la cotețele de câini.

— Dar dacă vrei să pui capăt zvonurilor colportate, nu crezi c-ar trebui să te aperi? Oare zvonurile nu iau amploare dacă dai bir cu fugiții?

Când era mică, Lucy fusese un copil liniștit și șters, care îl studiasse discret, însă care, din cât își dădea el seama, nu îl judecase niciodată. Acum, la aproape douăzeci și cinci de ani, începea să facă distincții, să separe lucrurile. Câinii, grădinaritul, cărțile de astrologie, hainele asexuate: în fiecare recunoaște afirmarea independenței, deliberată, cu un scop precis. Și apoi fuga ei de bărbați. Faptul că își are propria viață. Faptul că nu mai trăiește în umbra lui. Foarte bine! Aproba!

— Asta crezi tu că am făcut? îi spune el. Că am fugit de la locul crimei?

— Bine, dar ai bătut în retragere. Din motive pragmatice, dar care-i diferența?

— Scapi din vedere esențialul, draga mea. Cazul pe care vrei să mă vezi susținându-l a încetat să mai fie un caz, *basta*. Cel puțin, nu mai este așa în zilele noastre. Dacă aș încerca să-mi susțin punctul de vedere, nu m-ar asculta nimeni.

— Nu-i adevărat. Chiar dacă ești ceea ce susții că ești, ultimul dinozaur al moralității, întotdeauna oamenii vor fi curioși să audă ce are de spus dinozaurul. Eu, una, sunt curioasă. Care este cazul tău? Să-1 auzim.

Șovăie. Oare fata lui chiar vrea să-și exhibe din nou trăirile intime?

— Cazul meu se întemeiază pe dreptul la dorință, spune el. Pe zeul care face ca și păsările cerului să se înfioare de dorință.

Se vede în apartamentul fetei, în dormitorul ei, cu ploaia răpăind în spatele geamului și radiatorul din colț emanând un miros de parafină, îngenuncheat deasupra ei, dezbrăcând-o pe rând de haine, în timp ce fata își ține brațele inerte pe lângă trup ca și când ar fi o moartă. *L-am slujit pe Eros*: asta ar dori să spună, dar are oare obrăznicia necesară? *Prin mine a acționat un zeu*. Câtă vanitate! Deși nu este o minciună, nu total. În afacerea asta mizerabilă, a existat un sentiment generos care se străduia să înflorească. Dacă ar fi știut că totul avea să dureze atât de puțin!

Face o nouă încercare, de astă dată fără a se grăbi.

— Când erai mică, când încă locuiam în Kenilworth, vecinii noștri aveau un câine, un golden retriever. Nu știu dacă-ti amintești.

-Vag.

— Era mascul. De câte ori apărea prin vecini o cățea, devenea agitat și năvăla, iar stăpânii îl băteau cu regulă pavloviană. Și lucrurile au continuat astfel, până când bietul câine n-a mai știut ce să facă. Când simțea miros de cățea în călduri, începea să alerge prin grădină fără rost, cu urechile trase pe spate și cu coada între picioare, schelălăind, încercând să se ascundă.

Se oprește.

— Nu înțeleg ce vrei să demonstrezi, spune Lucy.

Chiar așa, ce vrea să demonstreze?

— În acest spectacol exista ceva atât de josnic, încât m-a exasperat. După părerea mea, poți pedepsi un câine pentru că a făcut o prostie, de pildă dacă ți-a ros un papuc. Un câine poate accepta acest act de dreptate. Însă dorința este complet o altă poveste. Nici un animal nu acceptă să fie pedepsit pentru că-și urmează instinctele.

— Așadar, masculii trebuie să-și urmeze instinctul fără să fie pedepsiți? Asta e morala?

— Nu, nu asta e morala. Josnic în spectacolul de la Kenilworth era că bietul câine începuse să își urască propria natură. Nu mai era nevoie să fie bătut. Era pregătit să se autopedepsească. În acel punct, cred că ar fi fost mai bine să fie împușcat.

— Sau să fie rezolvată problema.

— Posibil. Însă cred că în forul lui interior ar fi preferat să fie împușcat. Cred că ar fi preferat asta opțiunilor care i se ofereau: pe de o parte, să-și renege natura, pe de alta, să-și petreacă restul zilelor învârrindu-se prin camera de zi, oftând, adulmecând pisica și îngrășându-se.

— Asta ai simțit tu tot timpul, David?

— Nu, nu întotdeauna. Uneori simt exact pe dos. Că dorința este o povară de care ne-am putea lipsi.

— Trebuie să-ți spun, intervine Lucy, că e un punct de vedere la care subscriu.

Așteaptă ca ea să continue, însă nu o face.

— În orice caz, spune ea. Revenind la subiect, tu ai fost exclus pentru sănătatea grupului. Colegii tăi pot respira acum ușurați, în timp ce țăpul ispășitor zburdă în libertate.

A fost o afirmație? O întrebare? Chiar crede că este un simplu țăp ispășitor?

— Nu cred că termenul de țăp ispășitor descrie cel mai clar situația, îi răspunde el prudent. Sacrificarea țăpului ispășitor funcționa în practică, însă conceptul era susținut de forța credinței religioase. Adică puneai în căruța țăpului toate păcatele cetății, îl alungai din cetate și cetatea era purificată. Principiul funcționa, fiindcă toată lumea înțelegea corect ritualul, inclusiv zeii. Apoi zeii au murit și brusc oamenii au fost obligați să asaneze cetatea fără ajutorul divin. Se cerea acțiune concretă în locul simbolismului. Așa s-a născut cenzorul, în sensul roman al termenului. Vigilența a devenit parola zilei: vigilența exercitată de toți asupra tuturor. Purificarea s-a transformat în lichi-dare.

Se lasă antrenat de tiradă; ține un curs.

— În fine, conchide el, după ce mi-am luat adio de la cetate, ce fac în libertate? Îngrijesc câini. Mă joc de-a mâna dreaptă a unei femei specializate în castrarea și eutanasierea animalelor.

Lucy izbucnește în râs.

— Bev? Crezi că Bev face parte dintr-un aparat represiv? Bev te venerează! Ești profesor universitar. N-a cunoscut niciodată până acum un profesor de modă veche. Este îngrozită să nu faci greșeli gramaticale în prezența ta.

Pe cărare, se apropie de ei trei bărbați, sau, mai precis, doi bărbați și un băiat. Merg repede, cu pași mari, de oameni care au crescut la țară. Câinele de pe partea lui Lucy încetinește ritmul, se zbârlește.

— Ar trebui să fim neliniștiți? murmură el.

— Nu știu.

Trage din scurt dobermanul în lesă. Bărbații au ajuns lângă ei. O înclinare a capului, un cuvânt de binețe, și trec mai departe.

— Cine sunt? întreabă el.

— E prima oară când îi văd.

Ajung la hotarul plantației și se întorc. Străinii au dispărut.

Apropiindu-se de casă, aud tot mai pregnant lătraturile furioase ale câinilor închiși în cuști. Lucy mărește pasul.

Cei trei sunt acolo, așteptându-i. Cei doi bărbați se țin la o oarecare distanță, în timp ce băiatul, lângă cuști, întărește câinii și gesticulează, cu mișcări bruște, amenințătoare, înnebuniți de furie, câinii latră și sar să muște. Câinele dinspre Lucy se zbate să scape. Până și cățeaua bulldog, pe care se pare c-a adoptat-o, pufnește în surdină.

— Petrus! strigă Lucy. însă

nici urmă de Petrus.

— Plecați de lângă câini! țipă ea. *Hambal*

Băiatul se îndepărtează leneș și li se alătură tovarășilor lui. Are o față turtită, inexpressivă, și o privire lacomă. Poartă o cămașă înflorată, pantaloni largi și deformați și o pălărie mică de soare, galbenă. Cei doi tovarăși ai lui sunt îmbrăcați în salopete. Cel mai înalt dintre ei este un bărbat frumos, izbitor de frumos, cu o frunte înaltă, pomeți sculpturali, nări mari, pronunțate.

La apropierea lui Lucy, câinii se potolesc. Deschide cea de-a treia cușcă și le dă drumul înăuntru celor doi dobermani. Un gest de curaj, își spune în sinea lui; dar este și înțelept?

însă bărbaților le spune:

— Ce vreți?

Îi răspunde cel tânăr.

— Trebuie să dăm un telefon.

— De ce trebuie să dați un telefon?

— Sora lui, răspunde acesta făcând un gest vag în spate, a avut un accident.

— Un accident?

— Da, foarte rău.

— Ce fel de accident?

— Un copil.

— Sora lui naște?

— Da.

— De unde sunteți?

— Din Erasmuskraal.

Un schimb de priviri cu Lucy. Erasmuskraal, din interiorul concesiunii forestiere, este un cătun fără curent electric, fără telefon. Povestea pare logică.

— De ce n-ați dat telefon de la ocolul silvic?

— Nu e nimeni acolo.

— Așteaptă afară, șoptește Lucy, după care adaugă, în-torcându-se spre băiat: Care dintre voi vrea să dea telefon?

Băiatul îl indică pe bărbatul înalt și frumos.

— Vino înăuntru, îi spune Lucy.

Descuie ușa din spate și intră. Bărbatul înalt o urmează. După o clipă, cel de-al doilea bărbat trece în grabă pe lângă el și intră la rândul lui în casă.

Ceva nu-i în ordine, își dă seama imediat.

— Lucy, ieși imediat din casă! îi strigă, ezitând o se cundă dacă să intre sau să aștepte afară, unde poate fi cu ochii pe băiat.

Din casă nu se aude nimic.

— Lucy! strigă el din nou și se pregătește să intre, când aude zăvorul ușii închizându-se.

— Petrus! țipă el cât de tare poate.

Băiatul se întoarce și o rupe la fugă spre ușa din față. Dă drumul lesei de care ținea bulldogul.

— Pe el! țipă el.

Câinele fuge spre băiat, clătinându-se greoi. În fața casei, îi ajunge din urmă. Băiatul a apucat un arac din stratul de fasole și îl agită să țină câinele la distanță.

— Marș... marș... marș! strigă el gâfâind și împunge aerul cu bățul.

Mârâind, câinele îi dă târcoale.

Îi abandonează pe cei doi și dă fuga în spatele casei, spre ușa bucătăriei. Canatul batant din partea de jos a ușii nu este închis cu zăvorul, iar după câteva lovituri puternice cedează și se deschide. Aterizează în bucătărie în patru labe.

Îl întâmpină o lovitură în moalele capului. Mai are timp să gândească. „*Dacă sunt conștient, înseamnă că n-am pățit nimic*”, după care i se înmoaie picioarele și se prăbușește la podea.

Simte cum este târât pe jos, prin bucătărie, apoi își pierde cunoștința.

Zace cu fața în jos, lipită de dalele reci. Încearcă să se ridice, însă picioarele îi sunt blocate de ceva și nu reușește să le miște. Închide din nou ochii.

Este în baie, în WC, acasă la Lucy. Amețit, se ridică în picioare. Ușa este încuiată, cheia a dispărut din broască.

Se așază pe scaunul toaletei și încearcă să se adune. Casa este cufundată în tăcere. Afară, câinii continuă să latre, însă s-ar zice că o fac mai degrabă din simțul datoriei decât cu furie.

— Lucy! strigă el răgușit, apoi, mai tare: Lucy!

Încearcă să forțeze ușa, o lovește cu piciorul, însă membrele nu îl ascultă, spațiul este oricum prea strâmt, ușa este veche și solidă.

Prin urmare iată că a venit și ziua marelui test. Fără preaviz, fără surle și trâmbițe, iată că s-a petrecut, iar el este prins în miezul evenimentului. În piept, inima îi bate atât de puternic, încât probabil că și ea trebuie să știe, în felul ei mut. Cum vor trece de acest examen, el și inima lui?

Copila lui a încăput pe mâinile unor necunoscuți. Peste un minut, peste o oră, va fi prea târziu; orice i se întâmplă ei, va rămâne dăltuit în piatră, va tine de trecut. Numai că acum nu este prea târziu. *Chiar acum* trebuie să facă ceva.

Deși își încordează auzul, nu distinge nici un sunet în casă. Și totuși, dacă fata lui l-ar striga în ajutor, fie și în gând, precis că ar auzi-o!

Trage și scutură de ușă.

— Lucy! strigă el. Lucy! Spune ceva!

Ușa se deschide, făcându-l să-și piardă echilibrul. În fața lui stă cel de-al doilea bărbat, cel mai scund, ținând atârnată pe după gât o sticlă goală de un litru.

— Cheile, îi cere bărbatul.

— Nu.

Bărbatul îl îmbrânțește. Se clatină, se împiedică și cade pe scaunul toaletei. Bărbatul ridică sticla. Chipul lui este placid, lipsit de orice urmă de furie. Practic, este la serviciu: convinge, pur și simplu, pe cineva să îi dea ceva. Dacă asta presupune să-l lovească sălbatic cu sticla, atunci îl va lovi, îl va lovi de câte ori va fi necesar, iar dacă trebuie va sparge sticla în capul lui.

— Ia-le, îi răspunde. Ia tot ce vrei. Numai las-o pe fata mea în pace.

Fără a scoate o vorbă, bărbatul ia cheile și îl încuie la loc înăuntru.

Se înfioară. Un trio periculos. Cum de nu și-a dat seama la timp? Lui totuși nu îi fac nici un rău; nu încă. Oare ceea ce se găsește în casă o să-i mulțumească? Oare n-or să-i facă vreun rău lui Lucy?

Din spatele casei se aude sunet de voci. Lătrăturile câinilor cresc din nou în intensitate și devin mai agresive. Se urcă în picioare pe scaunul toaletei și se uită afară printre zăbrelele ferestrei.

Cărând pușca lui Lucy și un sac menajer umflat, cel de-al doilea bărbat tocmai dispare după colțul casei. Se aude o portieră trântită. Recunoaște zgomotul: este mașina lui. Bărbatul își face din nou apariția, de astă dată cu mâinile goale. Preț de o clipă, privirile celor doi bărbați se încrucișează.

— Hei! rostește bărbatul cu un zâmbet dezagreabil și strigă câteva cuvinte.

Se aude un hohot de râs. O clipă mai târziu, i se alătură și băiatul, iar cei doi rămân sub fereastră, studiindu-și ostaticul și deliberându-i soarta.

Vorbește italiană, vorbește franceză, numai că nici italiana, nici franceza nu îl pot scăpa de Africa întunecată. Este neajutorat, asemenea mă tușii Sally, personajul de desen animat, misionara în rasă călugărească și cu pălărie de soare cu boruri largi, cum se poartă la Tropice, așteptând cu mâinile împreunate în rugăciune și cu ochii ridicați spre cer, în timp ce sălbaticii sporovăiesc în pășăreasca lor și se pregătesc să îl arunce în cazanul pus la fiert. Activitate misionară: ce a lăsat în urmă imensa întreprindere de înălțare spirituală? Nimic, după cum poate constata.

Apare acum, venind dinspre intrarea principală a casei, bărbatul cel înalt, cărând cu el pușca. Cu dexteritatea unui om experimentat, armează și aduce cartușul pe țeava, îndreaptă gura țevii spre cușca câinilor. Cel mai mare dintre ciobăneștii germani, făcând bale de furie, primește glonțul în plin. Detonația este puternică; sânge și fragmente de creier stropesc cușca. O clipă, lătraturile încetează. Bărbatul trage alte două focuri. Unul din câini, lovit în piept, moare pe loc; altul, cu o rană căscată în gât, cade greoi, își lasă urechile pe spate, urmărește cu privirea mișcările acestei ființe care nici măcar nu se obosește să îi aplice o *coup de grâcc**.

Se așterne liniștea. Cei trei câini rămași în viață nu au unde să se ascundă și bat în retragere spre fundul cuștii, învârtindu-se năuci și schelălăind slab. Fără să se grăbească între împușcături, bărbatul îi ochește și îi răpune pe rând.

Pași grăbiți pe coridor, iar ușa toaletei se izbește de perete. Cel de-al doilea bărbat stă în fața lui; în spatele acestuia, îl zărește pe băiatul în cămașă înflorată mâncând dintr-un baton de înghețată. Încearcă să-și croiască drum afară, împingându-l pe bărbat cu umerii, trece de el, însă se prăbușește. Trebuie să fie un truc la mijloc: probabil au ei un truc pe care îl folosesc fotbaliștii.

În timp ce zace lat la podea, simte cum este stropit din cap până în picioare cu ceva lichid. Îl ustură ochii, încearcă

* Lovitură de grație (1b. franceză). (N.t.)

să-și ștergă lacrimile. Recunoaște mirosul: alcoolmetilic. În timp ce se chinuiește să se ridice, este împins înapoi în toaletă. Scăpăratul unui băț de chibrit și deodată este scăldat într-o flacăra albastră, rece.

Prin urmare, s-a înșelat! Până la urmă, nici el, nici fiica lui nu vor scăpa ușor. Ar putea arde de viu, ar putea muri; și dacă lui i se poate întâmpla asta, atunci și Lucy ar putea muri, mai ales Lucy!

Dă din mâini ca un nebun, încercând să își acopere fața; părul îi pârâie când este curpins de flăcări; se zvârcolește, vociferând ca scos din minți și scoțând sunete nearticulate din care nu se înțeleg cuvinte, ci doar frica. Încearcă să se ridice în picioare, însă este împins la podea. O clipă, privirea i se limpezește și zărește, la doar câțiva centimetri de fața lui, o salopetă albastră și un pantof. Vârful pantofului este răsucit în sus, iar de sub capută ies câteva fire de iarbă.

O flacăra îi dansează mută pe mână. Se căznește să se ridice în genunchi și își vâra mâna în apa din bazinul WC-ului. În spatele lui, ușa se închide și cheia se răsucește în broască.

Rămâne abia ținându-se deasupra closetului, stropin-du-se cu apă pe față, apoi își vâra capul înăuntru. Se simte un miros neplăcut de păr pârlit. Se ridică în picioare și stinge cu mâinile ultimele flăcări care îi ard pe haine.

Își spală fața cu cocloașe de hârtie igienică înmuiate în apă. Genele i s-au pârlit, o pleoapă stă să i se închidă, își trece mâna prin păr, iar vârfurile degetelor rămân murdare de cenușă. În afara unui smoc rămas intact pe ureche, s-ar zice că nu mai are păr; își simte scalpul gol, moale. Totul este moale, totul este ars. Ars, mistuit, consumat.

— Lucy! strigă el. Ești aici?

Îi vine în minte imaginea lui Lucy luptându-se cu cei doi bărbați în salopete, luptându-se să le țină piept. Se crispează de oroare, încercând să-și alunge din minte viziunea.

Aude cum cineva îi pornește mașina și scrâșnetul roților pe pietriș. S-a sfârșit? Chiar pleacă? Nu-i vine să creadă.

— Lucy! repetă el, strigând de nenumărate ori, până când ajunge să distingă o notă de isterie în propria-i voce.

Intr-un final, spre uşurarea lui, cheia se răsucesce în broască. Până să deschidă uşa, Lucy i-a întors deja spatele şi se îndepărtează. Este îmbrăcată într-un halat de baie, desculţă şi are părul ud.

Se ţine după ea prin bucătărie, unde uşa frigiderului a rămas larg deschisă, iar pe jos zace împrăştiată mâncare. Lucy stă în cadrul uşii de la bucătărie şi vede carnajul din cuştile câinilor.

— Iubiţii mei, dragii mei! o aude el abia murmurând.

Deschide prima cuşcă şi intră. Câinele rănit la gât respiră printr-o minune. Se apleacă deasupra lui, îi vorbeşte. Slab, câinele dă din coadă.

— Lucy! o strigă el din nou.

Ea se întoarce spre el şi îl priveşte în ochi pentru prima oară. Se încruntă.

— Ce Dumnezeu ţi-au făcut? spune ea.

— Draga mea copilă! rosteşte el.

Intră după ea în cuşcă şi încearcă să o cuprindă în braţe. Ea i se strecoară printre degete, blând, dar hotărât.

Camera de zi este în neorânduială, la fel şi dormitorul lui. I-au fost furate diverse lucruri: jacheta, pantofii cei buni, şi acesta-i doar începutul.

Se uită în oglindă. O cenuşă maronie, adică tot ce i-a rămas din păr, îi acoperă craniul şi fruntea. Sub cenuşă, scalpul a luat o tentă de un roz violent. Îşi atinge pielea: îl doare şi începe să se formeze o crustă. O pleopă i s-a umflat şi s-a închis; sprâncenele au dispărut, ca şi genele.

Se duce la baie, însă uşa este închisă.

— Să nu intri, o aude pe Lucy spunându-i.

— Ți-e rău? Ești rănită?

întrebări stupide; ea nu îi răspunde.

încearcă să-și ștergă cenușa de pe față, vârandu-și capul sub jetul robinetului din bucătărie, turnându-și pe cap pahar după pahar de apă. Apa i se prelinge pe spate; începe să tremure de frig.

Se întâmplă în fiecare zi, în fiecare oră, în fiecare minut, își spune în sinea lui, în fiecare colț al acestei țări. Consi-deră-te norocos că ai scăpat cu viață. Consideră-te norocos că nu ai fost luat ostatic, că nu ești dus cu mașina chiar în acest moment, sau că nu zaci aruncat pe fundul unei alpii secate de râu, cu un glonț în cap. Ia-o în calcul și pe Lucy. Mai ales pe Lucy.

E riscant să ai ceva, orice: o mașină, o pereche de pantofi, un pachet de țigări. Nu e de ajuns pentru toată lumea, nu sunt destule mașini, destui pantofi, destule țigări. Prea mulți oameni și prea puține lucruri. Tot ce există trebuie să intre în circulație, astfel încât fiecare să aibă șansa de a fi fericit măcar o zi. Cam asta-i ideea. Ține minte ideea și gândul reconfortant pe care îl conține. Nu-i vorba de răutate umană, ci de un vast sistem circulator pentru funcționarea căruia mila și teroarea sunt noțiuni irelevante. Așa ar trebui să privească oricine viața în această țară: sub aspectul ei schematic. Altfel, riști să îți pierzi mințile. Mașini, pantofi; chiar și femei. Ar trebui să existe în acest sistem o nișă pentru femei și pentru ceea ce li se întâmplă.

Lucy a apărut în spatele lui. Acum este îmbrăcată într-o pereche de pantaloni largi, marinărești, și într-un impermeabil; și-a pieptănat părul pe spate, are fața curată și o expresie impenetrabilă. O privește fix în ochi.

— Draga mea, draga mea... îi spune el și se oprește, înecându-se de plâns.

Ea nu mișcă un deget să-l liniștească.

— Capul tău arată îngrozitor, remarcă ea. în dulăpiorul din baie găsești niște ulei pentru copii. Dă-ți cu el. Nu mai ai mașina?

— Nu. Cred că se îndreaptă spre Port Elizabeth. Trebuie să sun la poliție.

— Nu poți. Telefonul e făcut praf.

Îl lasă singur. Stă așezat pe pat și așteaptă. S-a înfășurat într-o pătură, însă continuă să tremure. Una din încheieturi i s-a umflat și îi pulsează de durere. Nu-și amintește

cum s-a lovit. Se înserează deja. întreaga după-amiază pare să fi trecut într-o clipită. Lucy revine.

— Au dezumflat cauciucurile mașinii combi, îi spune ea. Mă duc pe jos până la Ettinger. Nu lipsesc mult, continuă ea, după care se oprește. David, când vei fi întrebat, te-aș ruga să le spui oamenilor doar prin ce ai trecut tu, ce ți s-a întâmplat ție. Bine?

Nu pricepe.

— Tu ai să le povestești ce ți s-a întâmplat ție, iar eu, ce mi s-a întâmplat mie, repetă ea.

— Faci o greșeală, îi răspunde el cu o tonalitate care se transformă rapid într-un croncănit.

— Ba nu. Nu fac, îi răspunde ea.

— Copila mea, copila mea! i se adresează el, întinzând mâinile să o cuprindă în brațe.

Constatând că Lucy nu vine spre el, lasă pledul deoparte, se ridică în picioare și o ia în brațe. În îmbrățișarea lui, ea stă rigidă ca un băț, pare să nu-și dorească nimic.

Ettinger este un bărbat în vârstă, morocănos, care vorbește limba engleză cu un pronunțat accent german. Soția i-a murit, copiii au plecat definitiv în Germania, iar el este singurul membru al familiei rămas în Africa. Ajunge în furgoneta lui, cu Lucy așezată lângă el, și așteaptă cu motorul pornit.

— Da, nu merg niciodată nicăieri fără Beretta mea, re-marcă el când intră pe drumul către Grahamstown, bă-tând afectuos tocul de pistol care îi atârnă la șold. Cel mai bine e să te ajuți singur, fiindcă poliția nu-ți mai sare în ajutor, fii sigur de asta.

Are Ettinger dreptate? Dacă ar fi avut la el o armă, ar fi putut-o salva pe Lucy? Se îndoieste. Dacă ar fi avut o armă, probabil ar fi fost morți, acum, și el, și Lucy.

Observă că mâinile îi tremură ușor, permanent. Lucy și-a încrucișat brațele peste piept. Să fie oare pentru că și ea tremură?

Se aștepta ca Ettinger să îi ducă la secția de poliție. Însă, după cum se dovedește, Lucy l-a rugat să îi conducă la spital.

— Pentru mine, sau pentru tine? o întreabă el.

— Pentru tine.

— N-ar trebui să mă vadă și polițiștii?

— Nu ai ce să le spui ce nu le-aș putea spune și eu, îi răspunde ea. Sau ai ceva în plus?

Ajunși la spital, Lucy o ia grăbită înainte, intră pe ușa pe care scrie URGENTE, completează formularul cu datele

lui și îl instalează în sala de așteptare. Din tot corpul fetei emană forță, hotărâre, în timp ce tremuratul lui pare să i se fi împrăștiat în tot corpul.

— Dacă îți dau drumul, așteaptă-mă aici, îl instruiește ea. Mă întorc să te iau.

— Și tu?

Ridică din umeri nepăsătoare. Dacă tremură, atunci nu lasă să se vadă nimic.

Găsește un loc liber între două fetișcane zdravene, care par a fi surori, una dintre ele ținând în brațe un copil care plânge, și un bărbat cu un tampon de vată plin de sânge pe mână. El este al doisprezecelea la rând. Ceasul de perete arată că este ora 5:45. Închide ochiul valid și cade într-o sincopă din care continuă să le audă pe cele două surori sporovăind în șoaptă, *chuchotantes*. Când deschide ochiul, ceasul arată tot ora 5:45. Este stricat? Nu: acul minutar sare și se oprește la 5:46.

Trec două ore până când îl invită o asistentă în cabinet, însă are și mai mult de așteptat până îi vine rândul, adică până îl preia medicul de gardă, o tânără indiană.

Arsurile de pe scalp nu sunt grave, îi explică ea, deși ar trebui să fie atent să nu se infecteze. Acordă ceva mai mult timp ochiului afectat. Pleoapa superioară și cea inferioară s-au lipit, iar operația de separare se dovedește a fi extraordinar de dureroasă.

— Sunteți norocos, comentează doctorița după încheierea controlului. Ochiul în sine nu este afectat. Dacă ar fi folosit benzină, atunci ar fi fost altă poveste.

Iese din cabinet cu capul complet înfășurat în bandaje, cu ochiul acoperit și cu o pungă de gheață prinsă cu o curea în jurul încheieturii. Este surprins să îl găsească pe Bill Shaw în sala de așteptare. Bill, care este cu un cap mai scund decât el, îl prinde ferm de umeri.

— Șocant, este absolut șocant, îi spune el. Lucy e la noi acasă. Voia să vină chiar ea după tine, însă Bev nici n-a vrut să audă. Cum te simți?

— Bine. Câteva arsuri ușoare, nimic grav. Regret că v-am stricat seara.

— Prostii! îi spune Bill Shaw. Doar pentru asta sunt prietenii, nu? Și tu ai fi făcut același lucru.

Rostite fără strop de ironie, cuvintele pătrund în el și refuză să dispară. Bill Shaw este convins că dacă el, Bill Shaw, ar fi fost lovit la cap și incendiat, el, David Lurie, ar fi dat fuga cu mașina la spital, l-ar fi așteptat, fără măcar să aibă la el un ziar de citit, pentru a-l duce acasă. Bill Shaw este convins că deoarece a băut o dată o ceașcă de ceai cu David Lurie, David Lurie îi este prieten și cei doi au obligații de prietenie unul față de celălalt. Are Bill Shaw dreptate sau se înșală? Oare Bill Shaw, care s-a născut la Hankey, nici două sute de kilometri depărtare de aici, și care lucrează într-un magazin de mărunțișuri de feronerie, cunoaște atât de puțin despre viață, încât nu știe că există bărbați care nu sunt dispuși să-și facă prieteni cu ușurință, a căror atitudine față de prietenia între bărbați este măcinată de scepticism? Termenul din engleza modernă pentru prieten, *friend*, vine din termenul din engleza veche *freond*, care vine din *freon*, a iubi. Oare, în ochii lui Bill Shaw, faptul de a bea ceai împreună are darul de a pecetlui o legătură de iubire? Și totuși, dacă n-ar fi fost Bill și Bev Shaw, sau bătrânul Ettinger, sau alte legături, unde ar fi el în clipa asta? La ferma distrusă, fără telefon, zăcând printre câinii morți.

— O chestie de-a dreptul șocantă, repetă Bill Shaw odață instalați în mașină. Atroce. E și-așa destul de rău când citești despre asta în ziare, însă când i se întâmplă unui cunoscut, continuă el clătinând din cap supărat, atunci chiar poți spune că ți s-a întâmplat ție. E ca și când te-ai trezi brusc într-un război. Iarăși.

Nu se obosește să-i răspundă. Ziua nu s-a stins, încă trăiește. *Război, atrocități*: cuvintele cu care fiecare încearcă să descrie ziua care stă să treacă și ziua înghite totul în gâtlejul ei întunecat.

Bev Shaw îl întâmpină în prag. Lucy a luat un calmant, anunță ea, și s-a băgat în pat. Mai bine ar fi să n-o deranjeze.

— A fost la politie?

— Da, au dat un anunț pentru mașină.

— A consultat-o un medic?

— Totul e rezolvat. Dar tu ce-ai făcut? Lucy ne spunea că ai avut arsuri grave.

— Am arsuri, însă nu sunt atât de serioase pe cât par a fi.

— Înseamnă că trebuie să mănânci ceva și să te culci.

— Nu mi-e foame.

Bev umple cu apă cada lor mare, de tip vechi, turnată din fontă, pregătindu-i baia. El își întinde corpul subțire, cu piele albă, neatinsă de soare, în apa din care ies aburi și încearcă să se destindă. Când vine momentul să iasă din cadă, alunecă și puțin lipsește să nu se prăbușească: este moale și slăbit ca un prunc, și simte cum i se învâртеște capul. îl strigă pe Bill Shaw și suferă umilința de a fi ajutat să iasă din cadă, ajutat să se șteargă, ajutat să îmbrace pijamaua de împrumut. Mai târziu, îi aude pe Bill și Bev Shaw discutând în șoaptă și știe că vorbesc despre el.

A plecat de la spital cu un tub de analgezice, un pachet de lenjerie arsă și un suport din aluminiu pe care își sprijină capul. Bev Shaw îl instalează pe canapeaua care miroase a pisici. Adoarme imediat, surprinzător de ușor. Se trezește în toiul nopții, cu mintea limpede. A avut o viziune: Lucy îi vorbea; cuvintele ei — „Vino, salvează-mă!” — continuă să îi răsună în urechi. În visul lui, ea stă în picioare, cu brațele întinse înainte, cu părul ud pieptănat peste cap, pe un câmp scăldat de o lumină albă.

Se ridică, se împiedică de un scaun, îl aruncă cât colo. Se aprinde lumina, iar Bev Shaw își face apariția în fața lui, în cămașă de noapte.

— Trebuie să vorbesc cu Lucy, mormăie el cu gura uscată, simțindu-și limba încărcată.

Se deschide ușa camerei în care doarme Lucy. Lucy nu seamănă deloc cu cea din vis. Are fața umflată de somn, își leagă cordonul halatului de casă care se vede că nu este al ei.

— Îmi cer scuze. Am avut un vis, rostește el. Brusc, termenul de *viziune* sună demodat, prea bizar.

— Am visat că mă strigi.

Lucy clatină din cap.

— Nu te-am strigat. Culcă-te la loc.

Firește, ea are dreptate. E trei dimineața. Însă nu se poate împiedica să nu remarce că, în decursul aceleiași zile, i-a vorbit ca unui copil — ca unui copil sau unui bătrân.

Încearcă să adoarmă la loc, însă nu reușește. Probabil că își fac efectul pastilele, își spune: nu a avut o viziune, nici măcar un vis, ci o simplă halucinație medicamentoasă. Și totuși, chipul femeii stând în conul de lumină nu dispăre din fața lui. „Salvează-mă!” îi strigă fiica lui, pronunțând clar cuvintele, sonor, imperativ. Este oare posibil ca sufletul să îi fi ieșit din corp lui Lucy și să vină la el? Oare persoanele care nu cred în suflete au și ele suflet, iar sufletele lor sunt capabile să ducă o existență de sine stătătoare?

Mai sunt câteva ore până la răsăritul soarelui. îl doare încheietura, simte cum îi ard ochii, pielea capului este iritată și îl ustură. Aprinde atent veioza și se ridică din pat. Înfășurat într-o pătură, deschide ușa camerei în care doarme Lucy și intră. Lângă pat se află un scaun; se așază pe el. Toate simțurile îi confirmă că este trează.

Ce face? Veghează asupra copilei lui, o păzește să nu pățească nimic rău, alungă spiritele rele. După o vreme, o simte cum începe să se destindă. Un pocnet ușor când i se deschide gura, urmat de cel mai plăcut sforăit.

Este dimineață. Bev Shaw îi servește micul dejun compus din fulgi de porumb și ceai, apoi dispăre în camera lui Lucy.

— Cum se simte? o întreabă el după ce se întoarce.

Bev Shaw îi răspunde doar cu o înclinare concisă a capului. Nu-i treaba ta, pare să îi transmită gestul ei. Men-struația, nașterea, violul și consecințele respective: chestiuni legate de sânge; povara pe care trebuie să o poarte femeia, fieful femeilor.

Se întreabă, nu pentru prima oară, dacă femeile nu ar fi mai fericite trăind într-o comunitate exclusiv feminină, primind vizita bărbaților numai atunci când cred ele de cuviință. Poate se înșală crezând că Lucy are o orientare homosexuală. Poate că pur și simplu preferă doar compania femeilor. Sau poate că așa sunt toate lesbienele: femei care nu au nevoie de bărbați.

Nu-i de mirare că sunt atât de vehemente împotriva violului, adică ea și Helen. Violul, acest zeu al haosului și imixtiunii, profanatorul vieții în reclusiune. A viola o lesbiană este o faptă mai cumplită decât a viola o fecioară: lovitura este mult mai teribilă. Oare bărbații ăștia au avut habar ce au făcut? Oare se auzise ceva despre asta?

La nouă, după ce Bill Shaw pleacă la lucru, bate la ușa lui Lucy. Stă întinsă în pat, cu fața întoarsă la perete. Se așază lângă ea, o mângâie pe obraz. Îl simte umezit de lacrimi.

— Nu-i ușor să vorbești despre asta, rostește el, însă vreau să știu dacă ai fost la medic.

Lucy se ridică și își suflă nasul.

— Am fost la doctor azi-noapte.

— Și se ocupă el de toate posibilitățile?

— Ea, îi răspunde. E doctoriță, nu doctor. Nu, continuă ea, cu o notă de iritare în glas. Cum ar putea? Cum s-ar putea ocupa un medic de toate posibilitățile? Nu știi ce vorbești!

Se ridică în picioare. Dacă ea vrea să fie arțăgoasă, atunci o să fie și el arțăgos.

— Îmi cer scuze că te-am întrebat, îi spune el. Ce planuri avem pentru azi?

— Ce planuri? Ne întoarcem la fermă și facem curățenie.

— Și după aceea?

— După aceea vom merge mai departe.

— La fermă?

— Firește. La fermă.

— Fii rațională, Lucy. Situația s-a schimbat. Chiar nu ne putem relua existența de unde am lăsat-o.

— De ce?

— Fiindcă nu este o idee bună. Fiindcă nu vom fi în siguranță.

— Niciodată n-am fost în siguranță. Și nu-i vorba de o idee, fie că e bună sau rea. Eu nu mă întorc la fermă de dragul unei idei. Pur și simplu mă întorc la fermă.

Așezată în pat în cămașa de noapte împrumutată, îl înfruntă, cu ceafa încordată și ochii scăpărându-i scânteii. Nu mai este fetita tatei.

Înainte de a porni la drum, trebuie să i se schimbe bandajele. În minuscula sală de baie, Bev Shaw îi desface pansamentul. Pleoapa îi este în continuare închisă, iar pe pielea capului i-au apărut bășicuțe, însă situația nu este atât de gravă pe cât ar fi putut fi. Cea mai dureroasă zonă este creștătura de la urechea dreaptă: sau, după cum i-a explicat tânăra doctoriță, singura porțiune a corpului care a luat foc.

Bev îi curăță pielea rozalie, expusă, a scalpului cu o soluție sterilă, apoi, cu ajutorul unei pensete, așază fesele îmbibate într-o soluție galbenă, uleioasă, deasupra ei. Cu delicatețe, îi unge pliurile pleoapelor și urechile. Nu scoate o vorbă în timpul operației. Își aduce aminte de țăpul de la dispensar, se întreabă dacă, abandonându-se în mâinile ei, și animalul s-a simțit invadat de aceeași liniște interioară.

— Gata, spune ea în cele din urmă, îndreptându-și spatele.

Își inspectează imaginea **reflectată în oglindă, cu capişonul alb, îngrijit, și ochiul acoperit cu plasture.**

— **Frumuşel, rosteşte el cu glas tare, însă în sinea lui îşi spune: ca o mumie.**

Face o nouă încercare de a aduce în discuție tema violului:

— **Lucy spunea că a consultat-o medicul ei ieri-noapte.**

— **Da.**

— Există riscul unei sarcini, insistă el. Există riscul să contracteze o boală venerică. Există riscul HIV. N-ar fi cazul să consulte și un ginecolog?

Bev Shaw se foiește jenată.

— Ar trebui să vorbești cu Lucy.

— Am vorbit. N-am reușit s-o conving.

— Mai încearcă.

E trecut de ora unsprezece, însă Lucy nu dă semne că are de gând să iasă din cameră. Se plimbă fără rost prin grădină. Se simte invadat de o dispoziție sumbră. Nu-i vorba că nu știe cu ce să-și ocupe timpul. Evenimentele petrecute ieri l-au șocat profund. Tremuratul, starea de slăbiciune sunt doar primele semne superficiale ale stării de șoc. Are senzația că, în străfundul lui, i-a fost rănit, molestat un organ vital — poate chiar inima. Pentru prima oară simte practic gustul a ceea ce înseamnă să fii bătrân, plictisit până în măduva oaselor, lipsit de speranță, lipsit de dorințe, indiferent la ce i-ar putea oferi viitorul. Prăbușit pe un scaun din plastic, în duhoarea de pene de pui și de mere putrede, simte cum i se scurge, picătură cu picătură, interesul față de lume. S-ar putea să treacă săptămâni, poate chiar luni, până i se vor cicatriza rănilor, însă în acest moment sângerează. După ce se vor fi sfârșit toate acestea, va fi ca o muscă prinsă într-o pânză de păianjen, riscând să se frângă la cea mai mică atingere, mai ușor decât pleava de orez, expusă să plutească în derivă, departe.

Nu se poate aștepta la ajutor din partea lui Lucy. Cu răbdare, cu discreție, Lucy trebuie să-și croiască singură drum din tenebre înapoi spre lumină. Până își va reveni ea, povara existenței lor cotidiene va apăsa greu pe umerii lui. Numai că totul a venit prea brusc. Este o povară pentru care nu se simte pregătit: ferma, grădina de zarzavaturi, canisa. Viitorul lui Lucy, propriul lui viitor, viitorul pământului în ansamblul lui — toate acestea sunt chestiuni care îl lasă indiferent, trebuie să o spună; din partea lui, se poate duce totul de răpă, nu-i pasă. Cât despre bărbații care i-au călcat, le dorește tot răul, oriunde ar fi, însă altfel refuză să se gândească la ei.

Trebuie să fie efectul secundar, își spune în sinea lui, simplul efect secundar al intruziunii. În scurt timp, organismul se va reface de la sine, iar eu, stafia care se ascunde în interior, voi redeveni aceeași persoană care am fost întotdeauna. Numai că, știe, adevărul este altul. Plăcerea de a trăi s-a stins. Ca o frunză purtată de apă, ca o păpădie dusă de o boare de vânt, a început să se îndrepte în derivă spre propriul sfârșit. Înțelege cu claritate acest lucru, iar gândul îl umple (cuvântul nu îi dă pace) de disperare. Sângele vieții i se scurge din trup, iar disperarea îi ia locul, o disperare care este asemenea unui gaz, inodoră, insipidă, care nu se hrănește din nimic. O aspiți, simți cum mădulele ți se destind, te detașezi, nu-ți mai pasă, chiar în clipa în care lama oțelului îți atinge gâtul.

Se aude soneria: în ușă sunt doi tineri polițiști în uniforme nou-nouțe, pregătiți să înceapă ancheta. Lucy iese din camera ei, trase la față, cu un aer buimac, îmbrăcată în aceleași haine pe care le-a purtat în ziua precedentă. Refuză să mănânce. Bev îi conduce cu mașina la fermă, polițiștii urmând-o în duba lor.

Cadavrele câinilor zac în cușcă, pe locul în care au căzut răpuși. Bulldogul Katy rățăcește prin zonă: o zăresc ascunsă lângă grajd, ținându-se departe. Cât despre Petrus, nici urmă de el.

Odată ajunși în casă, cei doi polițiști își scot caschetele și le vâra sub braț. El se ține deoparte, lăsând-o pe Lucy să le spună versiunea pe care a ales să le-o povestească. Cei doi o ascultă cu deferentă, își notează fiecare cuvânt, pixul alunecând nervos peste paginile carnetelor. Sunt de o vârstă cu ea, totuși rămân destul de distanți, ca și când ar fi o creatură murdară, iar murdăria asta ar putea ajunge până la ei, întinându-i.

Au fost trei bărbați, recită ea ca pe o poezie, sau doi bărbați și un băiat. Au păcălit-o și au intrat în casă, au luat (înșiruie obiectele) bani, haine, un televizor, un CD player, o pușcă și muniție. Când tatăl ei a încercat să-i oprească, l-au atacat, l-au stropit cu alcool, au încercat să-i dea foc.

După care au împușcat câinii și au fugit în mașina tatălui, îi descrie pe cei trei, spune cu ce erau îmbrăcați; descrie mașina.

În timp ce vorbește, Lucy nu îl scapă o clipă din ochi, privindu-l fix ca și când ar încerca să-și extragă din el forța de a continua, sau poate interzicându-i să o contrazică. La întrebarea unuia din polițiști: „Cât a durat întregul incident?”, ea răspunde:

— Douăzeci, poate treizeci de minute.

Un neadevăr, știe și el, știe și ea. A durat mult mai mult. Oare cu cât mai mult a durat? Exact atât cât le-a luat celor trei să termine ce au avut de făcut cu stăpâna casei.

Cu toate acestea, nu o întrerupe. O *chestiune lipsită de importanță*: abia dacă o ascultă pe Lucy spunându-și povestea, încep să prindă contur cuvinte care stăteau ascunse prin cotloanele minții, încă din seara trecută. *Două bătrâne încuiate în closet /Au stat închise de luni până sâmbătă /Nimeni nu a știut că erau acolo*. Încuiat în closet, în timp ce fiica lui era folosită. Îi revine în minte un refren din copilărie care parcă arată cu degetul, batjocoritor: *O, dragă, ce poate fi? Secretul lui Lucy; dezonoarea lui*.

Polițiștii cercetează cu atenție casa, o inspectează. Nu este sânge, nici mobilă răsturnată. În bucătărie, cineva a făcut curat (Lucy? când?). În spatele ușii de la toaletă, două bețe de chibrit arse, pe care polițiștii nici măcar nu le remarcă.

În dormitorul lui Lucy, patul dublu nu are așternut. *Scena crimei*, își spune în sinea sa; ca și când i-ar fi citit gândurile, cei doi polițiști își feresc privirea, trec mai departe.

O casă liniștită într-o dimineață de iarnă, nimic mai mult, nimic mai puțin.

— Va veni un detectiv să ia amprente, îi spun ei pregătindu-se să plece. Încercați să nu atingeți nimic. Dacă vă amintiți ce au mai luat, vă rog să ne sunați la secție.

Imediat după plecarea lor, sosesc lucrătorii de la Telefoane, apoi bătrânul Ettinger. Despre absentul Petrus, Ettinger remarcă acru:

— Nu-i din ăia în care te poți încrede.

O să trimită un băiat să repare mașina combi, mai adaugă el.

În alte ocazii, a văzut-o pe Lucy reacționând furioasă, pe loc, auzind pronunțându-se cuvântul *băiat*. Acum, nu are nici o reacție.

Îl conduce pe Ettinger la ușă.

— Biata Lucy, remarcă Ettinger. Pentru ea trebuie să fi fost rău. Totuși, putea fi și mai rău.

— Crezi? În ce fel?

— Puteau s-o ia cu ei.

Asta-1 readuce la realitate. Nu-i deloc prost, Ettinger asta.

În cele din urmă, el și Lucy rămân singuri.

— Am să-ngrop câinii dacă-mi spui unde, se oferă el. Ce-ai de gând să le spui stăpânilor?

— Le voi spune adevărul.

— Asigurarea ta acoperă totul?

— Nu știu. Nu știu dacă polițele de asigurare acoperă masacrele. Trebuie să mă interesez.

Pauză.

— Lucy, de ce nu povestești tot ce s-a întâmplat?

— Ba am spus tot. Am spus exact ce s-a întâmplat.

Clatină din cap cu un aer de îndoială.

— Sunt sigur că ai motivele tale, totuși, într-un con text mai amplu, ești sigură că procedezi corect?

Nu îi răspunde, iar el nu insistă, pentru moment. Totuși, gândul îi zboară la cei trei intruși, cei trei invadatori, bărbați pe care nu îi va revedea probabil niciodată, dar care au intrat pentru totdeauna în viața lui și a fiicei lui. Acești bărbați vor urmări ce scriu ziarele, vor asculta bârfele. Vor citi că sunt căutați pentru furt și atac, nimic mai mult. Își vor da seama că tăcerea s-a așternut ca o pătură peste trupul femeii. *Îi este rușine* — vor comenta între ei —, *prea rușine să spună*, și se vor distra copios, amintindu-și de isprava lor. Este Lucy pregătită să le cedeze această victorie?

Sapă groapa în locul pe care i-l arată Lucy, în apropierea liniei de hotar a proprietății. Un mormânt pentru șase câini adulți: deși sapă în pământul de curând afânat cu plugul, operația îi ia o oră bună, iar când termină, îl doare spatele, îl dor brațele, încheietura începe să îl doară iar. Înghesuie cadavrele unele peste altele într-o roabă. Câinele cu o gaură în gâtlee își arată încă colții însângerați. Ca și cum ai împușca pești într-un butoi, își spune el. Jalnic, totuși poate că și ridicol, mai ales într-o țară în care câinii sunt crescuți să mârâie când simt miros de negru. A fost o după-amiază de muncă satisfăcătoare, impetuoasă, ca orice răzbunare. Rând pe rând, aruncă câinii în groapă, apoi o acoperă cu pământ.

Când se întoarce, o găsește pe Lucy montând un pat de campanie în micuța debara care miroase a mușce și pe care o folosește pentru alimente.

— Pentru cine e asta? o întreabă.

— Pentru mine.

— Și camera de oaspeți?

— Are plafonul șubred.

— Și camera mare din spate?

— Congelatorul face prea mult zgomot.

Nu-i adevărat. Congelatorul din camera din spate abia se aude. Din cauza a ceea ce se află în congelator nu vrea Lucy să doarmă acolo: măruntaie, oase, carne cumpărată de la măcelărie pentru câinii care nu mai au nevoie de hrană.

— Mută-te în camera mea, îi spune. Dorm eu aici, adăugă el începând să-și strângă lucrurile.

Dar chiar este dispus să doarmă în această celulă, cu cutiile în care sunt depozitate borcane goale de conserve, așezate teanc într-un colț, și o unică fereastră minusculă care dă spre sud? Dacă fantomele violatorilor lui Lucy încă bânuie în dormitorul ei, atunci ar trebui să fie alungate, să nu fie lăsate să îl acapareze, să îl transforme în sanctuarul lor. Așa încât își mută lucrurile în dormitorul lui Lucy.

Se lasă înserarea. Nu le este foame, însă mănâncă. Masa este un ritual, iar ritualurile fac ca lucrurile să pară mai ușoare.

Pe cât de delicat poate, îi pune din nou întrebarea.

— Lucy, draga mea, de ce nu vrei să vorbești? Au comis o infracțiune. Nu este o rușine să fii victima unei infracțiuni. Nu tu ai ales să fii victimă. Tu ești nevinovată.

Așezată la masă în fața lui, Lucy trage adânc aer în piept, se adună, apoi dă aerul afară și clatină din cap.

— Pot să știu de ce? o întreabă el. Încerci să-mi spui ceva?

— Ce să încerc să-ți spun?

— Ceea ce pătesc femeile când încap pe mâna bărbaților.

— La asta chiar că nu m-aș fi gândit. Asta nu are nici o legătură cu tine, David. Vrei să știi de ce nu am depus plângere la poliție. Am să-ți spun de ce, cu condiția să nu mai deschizi niciodată subiectul. Motivul este că, în ceea ce mă privește, consider că ce mi s-a întâmplat este treaba mea personală. În altă epocă, în alt loc, probabil că ar fi fost o problemă de notorietate publică. Însă în acest loc, și în această epocă, nu este. Este treaba mea, și numai a mea.

— Când spui în acest loc, la ce te referi?

— La Africa de Sud.

— Nu sunt de acord. Nu pot fi de acord cu ceea ce faci. Crezi că acceptând resemnată ce ți s-a întâmplat te-ai putea disocia de fermieri de genul lui Ettinger? Crezi că ceea ce-ai pățit a fost ca un examen: dacă îl treci, capeți o diplomă și notă bună la purtare care îți asigură viitorul, sau vreun semn pe pragul ușii care va face nenorocirea să dispară? Nu așa funcționează răzbunarea, Lucy. Răzbunarea este ca un foc. Cu cât flăcările mistuie mai mult, cu atât focul devine mai nesățios.

— Oprește-te, David! N-am chef să ascult discuția asta despre nenorociri și incendii. Nu încerc să-mi salvez numai mie pielea. Dacă asta crezi, înseamnă că n-ai înțeles nimic.

— Atunci, fă-mă să înțeleg. Este vorba de un soi de mântuire personală pe care vrei s-o rezolvi? Crezi că poți ispăși păcatele din trecut suferind în prezent?

— Nu. Văd că interpretezi greșit ce-ți spun. Vinovăția și mântuirea sunt niște noțiuni abstracte. Eu nu mă mișc printre noțiuni abstracte. Dacă nu te străduiești să înțelegi atâta lucru, eu n-am cum să te ajut.

Vrea să îi răspundă, însă ea îl întrerupe.

— Gata, David! Am stabilit, doar. Nu sunt dispusă să continui această discuție.

Niciodată până acum nu au fost atât de departe unui de celălalt, atât de dureros de străini. Este zguduit.

O nouă zi. Sună Ettinger, oferindu-se să le împrumute o armă, „până una, alta”.

— Mulțumesc, îi răspunde el. Ne vom gândi la asta.

Scoate sculele lui Lucy și repară ușa bucătăriei pe cât de bine este în stare s-o facă. Ar trebui să monteze gratii, porți de securitate, un gard pentru împrejmuirea întregii proprietăți, așa cum a procedat și Ettinger. Ar trebui să transforme ferma într-o fortăreață. Lucy ar trebui să-și cumpere un pistol și un aparat portativ de emisie-recepție, și să ia lecții de tir. Va fi însă de acord? S-a stabilit aici tocmai fiindcă iubește pământul și viața în stil vechi, în stil *ländliche**. Dacă acest stil de viață va dispărea în mod implacabil, atunci ce-i va mai rămâne de iubit?

Katy este convinsă să iasă din ascunzătoarea ei și instalează în bucătărie. Este supusă și timorată, se ține după Lucy ca o umbră, nedezipindu-se de călcâiele ei. Sunt momente când viața nu mai e ce-a fost. Casa le pare străină, ca și când ar fi fost violată; iar ei sunt permanent în alertă, ciulind urechile la orice zgomot.

Apoi reappare Petrus. Vechiul camion se apropie gemând pe drumul plin de fâgașe și se oprește lângă grajd. Petrus descinde din cabina șoferului, îmbrăcat într-un costum prea strâmt, urmat de soție și de șofer. Din spatele camionului, cei doi bărbați descarcă vioi cutii de carton, pari crezotați, foi de tablă zincată, un rulou de țeava din

* Rural (lb. germană). (N.ed.)

plastic și, în final, cu mult zgomot și după o luptă sumară, doi cârlani, pe care Petrus îi priponește de un stâlp al gardului. Camionul ocolește grajdul și se îndepărtează, luând-o înapoi pe același drum, într-un adevărat vacarm. Petrus și soția lui dispar în interiorul grajdului. Din hornul de azbest al coșului începe să se ridice o dâră de fum. Rămâne să se uite. În scurt timp, soția lui Petrus iese și, cu o mișcare amplă, pricepută și plină de naturalețe, golește o găleată cu lături. O femeie frumoasă, își spune în sinea lui, îmbrăcată în fustă lungă și cu basmauă strânsă sus pe cap, așa cum se poartă la țară. O femeie frumoasă și un bărbat norocos. Bine, dar unde au fost?

— S-a întors Petrus, îi spune lui Lucy. Cu o grămadă de materiale de construcție.

— Bine.

— De ce nu mi-ai spus că urma să fie plecat? Nu ți se pare dubios că și-a ales să dispară tocmai în acest moment?

— Nu-i pot comanda lui Petrus ce să facă. Este stăpân pe viața lui.

Un *non scquitur* tipic, însă nu reacționează. S-a hotărât să nu mai reacționeze, să lase totul să treacă pe lângă el, în ceea ce o privește pe Lucy, cel puțin o vreme.

Lucy s-a închis în ea, nu își exprimă sentimentele, pare total dezinteresată de tot ce se-ntâmplă în jur. Încât el, un ignorant perfect în treburile fermei, este cel care trebuie să scoată rațele din poiată, să meșterească la sistemul de irigare și să se asigure că grădina nu se va usca sfarog. Lucy petrece ore întregi zăcând în pat, privind în gol sau frunzărind reviste vechi, din care pare să aibă un stoc inepuizabil. Le răsfoiește cu nervozitate, cu nerăbdare, ca și când ar căuta ceva anume care nu este acolo. Cât despre *Edwin Drood*, nu se mai vede pe nicăieri.

Îl urmărește pe Petrus, aflat lângă bazinul cu apă, îmbrăcat în salopeta lui de lucru. Pare bizar că bărbatul nu s-a dus la Lucy să-i spună că a venit. Se apropie cu pași mari de el, schimbă saluturi.

— Probabil ai auzit că am fost jefuiți miercuri, cât ai fost plecat.

— Da, îi răspunde Petrus. Am auzit. E rău, e foarte rău. Dar acum sunteți bine.

El se simte bine? Lucy este bine? Oare Petrus pune o întrebare? Nu sună a întrebare, însă cum altfel s-o înțeleagă, dacă vrea să nu sune indecent? Întrebarea este: cum sună răspunsul?

— Am supraviețuit, îi răspunde el. Presupun că atâta vreme cât ești viu, înseamnă că totul este bine. Prin urmare, da, sunt bine.

Se oprește, lasă liniștea să evolueze, o tăcere pe care Petrus ar trebui să se simtă obligat s-o curme cu întrebarea: *Și Lucy, ce face?* Se înșală.

— Lucy se duce mâine la piață? îl întreabă în schimb Petrus.

— Nu știu.

— Fiindcă o să-și piardă taraba dacă nu se duce, adaugă Petrus. Probabil.

— Petrus vrea să știe dacă te duci mâine la piață, o informează pe Lucy.

— Ce-ar fi să mergeți voi doi? îi spune ea. Eu nu mă simt în stare.

— Ești sigură? Ar fi păcat să ratezi o săptămână.

Nu-i răspunde. Ar vrea să-și ascundă fața de el, iar el cunoaște motivul. Din cauza dezonoarei. Din cauza rușinii. Asta au reușit să facă vizitatorii lor; asta i-au făcut acestei tinere moderne, încrezătoare în oameni. Povestea se va răspândi ca o pată în toată regiunea. Adică nu povestea ei se va răspândi, ci versiunea lor: dreptul de autor le aparține. Cum au pus-o la punct, cum i-au arătat la ce-i bună femeia.

Cu ochiul bandajat și capișonul alb de pe creștetul capului, are și el măsura propriei timidități care îl reține să apară în public. Însă, de dragul lui Lucy, trece prin povestea cu piața, așezat lângă Petrus în fața tarabei, îndurând privirile

curioșilor, răspunzându-le politicos amicilor lui Lucy care suferă alături de el,

— Da, am rămas fără una din mașini, răspunde el. Și câinii, așa este, toți, cu excepția unuia. Nu, fiica mea este bine, doar că nu se simte în apele ei astăzi. Nu, nu sperăm să mai găsim ceva, poliția este suprasolicitată, doar știți și voi. Da, sigur, n-am să uit să-i transmit.

Citește articolul despre pățania lor în versiunea din *Herald. Agresori necunoscuți*, așa îi numește autorul pe cei doi bărbați. „Trei agresori necunoscuți i-au atacat pe domnișoara Lucy Lourie și pe tatăl ei vârstnic pe mica lor proprietate din apropiere de Salem, plecând cu haine, aparatură electronică și o armă. Printr-o întorsătură ciudată a lucrurilor, hoții i-au împușcat mortal pe cei șase câini de pază înainte de a fugi într-o Toyota Corolla din 1993, cu numărul de înmatriculare CA 507644. Domnul Lourie, care a fost ușor rănit în cursul atacului, a primit îngrijiri la Spitalul Coloniștilor, după care a fost externat.”

Este bucurios că nu se face nici o legătură între tatăl vârstnic al domnișoarei Lourie și David Lurie, discipolul poetului naturii, William Wordsworth și, până de curând, profesor la Universitatea Tehnică din Cape.

Cât despre comerțul cu care se ocupă în prezent, nu are mare lucru de făcut. Petrus este cel care etalează marfa pe tarabă, expeditiv și eficient, cel care dă informații despre preț, care încasează banii, dă restul, în realitate, Petrus este cel care face toată treaba, în timp ce el stă pe scaun și își încălzește mâinile. Ca în vremurile bune de altă dată: *ba-as en Klaas*. Atâta doar că nu-i trece prin minte să îi dea or- • dine lui Petrus. Petrus face tot ce trebuie făcut, și asta-i tot.

În ciuda acestui aspect, câștigul lor este slab: mai puțin de trei sute de rînd. Motivul este absența lui Lucy, asta-i cert. Trebuie să încarce înapoi în combi lăzile cu flori, sacii cu legume. Petrus clatină nemulțumit din cap:

— Nu-i bine, rostește el.

Până în prezent, Petrus nu a simțit nevoia să dea vreo explicație legată de absența lui. Petrus are dreptul să vină

și să plece după cum pofteste; și-a exercitat acest drept; și-a câștigat dreptul de a nu da explicații. Totuși, întrebările rămân. Oare Petrus îi cunoaște pe străini? Să fie oare un cuvânt scăpat de Petrus motivul pentru care au ales-o pe Lucy drept victimă a lor, și nu pe Ettinger, să spunem? A știut Petrus dinainte ce au pus la cale?

Odinioară, ai fi putut ajunge la o înțelegere cu Petrus. Odinioară, ai fi putut ajunge la o înțelegere cu el, mergând până acolo încât să-ți ieși din fire și să-l trimiți să-și facă bagajele și să angajezi imediat pe altcineva în locul lui. Însă, deși primește un salariu, Petrus nu mai este, la drept vorbind, un ajutor plătit. Greu de spus ce este Petrus, la drept vorbind. Cuvântul care pare cel mai potrivit este cel de *vecin*. Petrus este un vecin care, în prezent, se întâmplă să-și vândă forța de muncă, fiindcă asta i se pare cel mai nimerit. Își vinde forța de muncă potrivit unui contract, un contract nescris, iar acest contract nu cuprinde nici o clauză referitoare la concedierea lui pe baza unei simple bănueli. Este o lume nouă cea în care trăiesc — el, Lucy și Petrus. Petrus știe asta, și el știe asta, iar Petrus știe că el știe.

În pofida acestui fapt, se simte bine în compania lui Petrus, ba chiar este gata, rămânând totuși precaut, să îl simpatizeze. Petrus este un om care aparține generației sale. Nu încapre îndoială, a trecut prin multe, are ce povesti. Nu l-ar deranja să asculte într-o bună zi povestea vieții lui Petrus. Dar de preferință nu redusă la o relatare în limba engleză. Este convins tot mai mult că engleza reprezintă un mijloc nepotrivit pentru comunicarea adevărului în Africa de Sud. Fraze întregi din codul englez s-au îngroșat, și-au pierdut articulațiile, capacitatea de a fi articulate. Ca un dinozaur care moare și se prăbușește în noroi, limba a înțepenit. Presată în matricea limbii engleze, povestea lui Petrus ar fi probabil anchilozată, vetustă.

Ceea ce îl atrage la Petrus este chipul său, fața și mâinile sale. Dacă munca cinstită există cu adevărat, atunci Petrus poartă toate semnele. Este un bărbat care emană răbdare,

energie, rezistență. Un țăran, un *paysan*, un bărbat de la țară. Viclean, intrigant și, în mod indubitabil, mincinos, ca toți țărani de pretutindeni. Trudă cinstită și vicleanie cinstită.

Are o bănuială în privința planurilor pe care le pune la cale Petrus, pe termen mai lung. Petrus nu este genul care să se mulțumească să are la nesfârșit hectarul lui și jumătate de pământ. Chiar dacă Lucy a rezistat mai mult decât prietenii ei hipioți, boemi, pentru Petrus Lucy este o pradă ușoară: o diletantă, mai degrabă o entuziastă a vieții la țară decât o țarancă adevărată. Lui Petrus i-ar plăcea să preia pământul lui Lucy. Apoi, i-ar mai plăcea să pună mâna și pe pământul lui Ettinger, sau cel puțin destul încât să-și poată crește o cireada. Ettinger este însă un caracter mai tare, o problemă mai greu de rezolvat. Lucy este în trecere; în timp ce Ettinger e și el tot țăran, un om al pământului, tenace, *cingczvurzelt**. Atâta doar că Ettinger va muri într-o bună zi, iar fiul lui Ettinger a plecat definitiv. Din acest punct de vedere, Ettinger a fost un prost. Un adevărat țăran se îngrijește să aibă mai mulți fii.

Petrus are despre viitor o viziune în care oameni de soiul lui Lucy nu-și află locul. Asta nu face însă neapărat din Petrus un dușman. Viața la țară s-a redus întotdeauna la vecini care uneltesc unii împotriva altora, dorind ca celălalt să aibă parte numai de nenorociri, recolte proaste, dezastre financiare, deși, la vreme de necaz, sunt gata să întindă o mână.

Cea mai rea ipoteză, cea mai cumplită, ar fi ca Petrus să-i fi tocmnit pe cei trei necunoscuți pentru a-i da o lecție lui Lucy, răsplătindu-i cu prada pe care și-au luat-o singuri. Totuși, îi vine greu să creadă acest lucru, ar fi mult prea simplu. Se teme că explicația reală, că adevărul este mult mai complicat, mai — se învâрте în căutarea termenului potrivit — *antropologic*, ceva căruia nu-i dai de capăt decât după luni întregi de discuții răbdătoare, purtate în tihnă, cu zeci de persoane, și cu ajutorul unui interpret.

* înrădăcinat (lb. germană). (N.ed.)

Pe de altă parte, este convins că Petrus știa că se pune ceva la cale; este ferm convins că Petrus ar fi putut-o avertiza pe Lucy. Acesta este motivul pentru care nu se dă bătut. Acesta este motivul pentru care continuă să-l cicălească pe Petrus.

Petrus a golit rezervorul de apă din beton și îl curăță de alge. Este o îndeletnicire neplăcută. Se oferă totuși să dea o mână de ajutor. Cu picioarele vârâte în cizmele de cauciuc ale lui Lucy, se urcă în bazin, călcând cu atenție pe bordura alunecoasă. O vreme, el și Petrus muncesc la unison, râcâind, periind și îndepărtând noroiul. După care răbufnește:

— Știi, Petrus, începe el, mi-e greu să cred că cei trei care au venit aici erau complet străini. Nu-mi vine să cred că au apărut de niciunde, au făcut ceea ce au făcut și au dispărut ca niște fantome. Și îmi mai vine greu să cred că ne-au ales tocmai pe noi fiindcă am fost primii albi pe care i-au întâlnit în ziua respectivă. Tu ce părere ai? Mă înșel cumva?

Petrus fumează pipă, o pipă demodată cu tija răsucită în formă de cârlig și un mic capac din argint peste partea sferică. Se îndreaptă, își scoate pipa din buzunarul salopetei, îi deschide capacul, îndeasă tutun în ea, trage din pipă fără să o aprindă. Privește gânditor peste zidul rezervorului, dincolo de șesul întins. Are o expresie de liniște neclintită.

— Poliția o să-i găsească, spune el în cele din urmă. Poliția trebuie să-i găsească și să-i arunce la închisoare. Asta e treaba poliției.

— Numai că polițiștii nu-i vor găsi dacă nu sunt ajutați. Oamenii ăia știau de ocolul silvic. Sunt sigur că auziseră și de Lucy. Cum altfel ar fi putut ști toate acestea dacă erau complet străini în regiune?

Petrus preferă să nu ia intervenția lui drept o întrebare. Pune pipa înapoi în buzunar, și schimbă cazmaua cu mătura.

— Nu-i vorba de o simplă spargere, Petrus, insistă el. Nu au venit doar să fure. Nu au venit doar să-mi facă mie ce vezi că mi-au făcut.

Își atinge bandajul, își duce mâna la pleoapă.

— Au venit să mai facă și altceva. Știi la ce mă refer, sau dacă nu știi, precis îți dai seama. După ce-au făcut ceea ce au făcut, nu te poți aștepta ca Lucy să-și continue viața liniștită, ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic. Sunt tatăl lui Lucy. Vreau ca indivizii aceia să fie prinși, aduși în fața legii și pedepsiți. Greșesc cumva? Greșesc oare dorind să se facă dreptate?

Nu îi mai pasă în acest moment cum poate scoate un răspuns de la Petrus, important este să îl obțină.

— Nu, nu greșești.

Se simte străbătut de un val de furie, suficient de puternic încât îl ia și pe el prin surprindere. Înșfăcă lopata și scoate fâșii de nămol și de alge de pe fundul rezervorului, pe care le aruncă peste umăr, peste buza bazinului. *Te enervezi singur*, se ceartă în sinea lui. *Potolcște-te!* Totuși, în această clipă îi vine să îl strângă pe Petrus de gât. *Dacă în locul fiicei mele ar fi fost soția ta*, i-ar plăcea să îi spună lui Petrus, *sunt sigur că nu ți-ai îndesa pipa și nici nu ți-ai alege atât de judicios cuvintele. Viol*: acesta este cuvântul pe care i-ar plăcea să i-l smulgă lui Petrus. *Da, a fost un viol*, i-ar plăcea să-l audă pe Petrus rostind; *da, a fost o atrocitate*.

În liniște, fără să mai scoată o vorbă, el și Petrus termină ce au început.

Așa își trece timpul la fermă. îl ajută pe Petrus să curețe sistemul de irigație. Are grijă de grădină, să nu intre în paragină. Ambalează roadele pentru a le duce la piață. O ajută pe Bev Shaw la dispensar. Mătură podelele, gătește, face toate lucrurile pe care Lucy nu le mai face. Este ocupat din zori și până noaptea.

Ochiul i se vindecă surprinzător de rapid: după nici o săptămână, vede din nou cu el. Arsurile se vindecă însă

mai greu. Nu renunță încă la scufie, și nici la pansamentul de la ureche. Descoperită, urechea lui arată ca o moluscă nudă, de culoare rozalie: nu știe când va avea curajul să o expună privirilor celorlalți.

Își cumpără o pălărie, să îl apere de soare și, până la un punct, să îi acopere fața. Încearcă să se obișnuiască treptat cu aspectul bizar pe care a început să îl capete, mai rău decât bizar, respingător — una din creaturile acelea năpăstuite care îi lasă pe copii cu gura căscată pe stradă. „De ce este atât de caraghios omul ăsta?” își întreabă ei mamele, care sunt obligate să le facă semn să tacă.

Evită cât poate să meargă la cumpărături în Salem, iar la Grahamstown se duce numai sâmbăta. Brusc a devenit un pustnic, un pustnic de țară. Capătul rătăcirilor. Chiar dacă inima este iubitoare și luna, la fel de strălucitoare. Cine s-ar fi gândit că va ajunge la capătul drumului atât de curând și atât de brusc: rătăcire, iubire!

Nu are motive să creadă că aventura lor nefericită a făcut circuitul bârfelor și a ajuns până la Cape Town. Totuși, vrea să se asigure că Rosalind nu va auzi povestea într-o versiune denaturată. Încearcă în două rânduri să o găsească la telefon, însă nu dă de ea. A treia oară, telefonează la agenția de voiaj la care știe că lucrează. Rosalind este plecată în Madagascar, i se spune, prospectează terenul. I se dă un număr de fax al unui hotel din Antananarivo.

Compune un mesaj: „Lucy și cu mine am avut un necaz. Mi s-a furat mașina și am avut parte și de o mică busculadă din care am ieșit puțin ciufulit. Nimic grav — amândoi suntem bine, deși zdruncinați. M-am gândit să te anunț, să nu afli de la alții. Sper că te distrezi”. Îi arată foaia lui Lucy, să o aprobe, apoi i-o dă lui Bev Shaw, să o transmită. Lui Rosalind, în Africa neagră.

Starea lui Lucy nu se ameliorează. Stă trează toată noaptea, pretinzând că nu poate dormi; apoi, o găsește du-pă-amiaza dormind pe canapea, cu policarul în gură, ca un copil. Și-a pierdut orice interes față de mâncare: el este cel

care trebuie să o momească să mănânce, gătind feluri neobișnuite, fiindcă refuză să se atingă de carne.

Nu asta a venit să găsească aici — să rămână blocat dincolo de nicăieri, alungând demoni, având grijă de fiica lui, ocupându-se de o întreprindere care stă să moară. Dacă a venit dintr-un motiv, atunci acela era să se adune, să își refacă forțele. Aici se pierde zi după zi.

Demonii nu îl ocolesc nici pe el. Are propriile coșmaruri, în care se vede zvârcolindu-se într-o baltă de sânge, sau, bâjbâind, clătînându-se, urlând mut, fuge de un bărbat cu o față de vultur, ca o mască din Benin, ca Thoth. Într-o noapte, pe jumătate adormit, pe jumătate ajuns în pragul demenței, smulge cearșafurile de pe pat, întoarce salteaua pe dos, căutând urmele de sânge.

Ar mai fi proiectul Byron. Dintre cărțile pe care le-a adus cu el de la Cape Town, i-au rămas doar două volume de corespondență — restul erau în portbagajul mașinii furate. Biblioteca publică a orașului Grahamstown nu are decât pagini alese de poezie. Totuși, chiar are nevoie să citească? La ce bun să știe cum și-au trecut timpul Byron și cunoștințele lui în bătrâna Ravenna? Oare n-ar putea inventa un Byron care să îi fie fidel lui Byron, ca și o nouă Teresa?

La drept vorbind, de câteva luni amână momentul când se va afla dinaintea colii albe de hârtie, când va atinge prima notă, când va constata de ce este în stare. În mintea lui sunt deja imprimate câteva fragmente disperate ale iubirilor în duet, ale liniilor vocalice, soprano și tenor, în-colăcindu-se fără cuvinte una în jurul celeilalte, apoi șerpuind în continuare. O melodie căreia îi lipsește punctul culminant; solzi de reptilă lovindu-se ușurel pe scări de marmură; și, vibrând în fundal, vocea baritonală a soțului umilit. Acesta să fie locul în care va vedea lumina trio-ul tenebros: nu în Cape Town, ci în bătrâna Kaffraria?

Cele două oi tinere stau priponite toată ziua lângă grajd, pe un petic sterp de pământ. Behăitul lor, egal și monoton, a început să îl plictisească. Se îndreaptă cu pași mari spre Petrus care meșterește la bicicleta lui întoarsă cu roțile în sus.

— Oile acelea, îi spune el. Nu crezi că ar trebui legate într-un loc în care să pască?

— Sunt pentru petrecere, îi răspunde Petrus. Le tai sâmbătă pentru petrecere. Tu și Lucy trebuie să veniți, adaugă el ștergându-se pe mâini. Vă invit la petrecere, pe Lucy și pe tine.

— Sâmbătă?

— Da. Dau o petrecere sâmbătă. O petrecere mare.

— Mulțumesc. Totuși, chiar dacă oile sunt pentru petrecere, nu crezi că ar trebui să pască?

O oră mai târziu, oile sunt tot priponite și continuă să behăie trist. Petrus nu se vede pe nicăieri. Exasperat, le dezleagă și le trage lângă rezervor, într-un loc cu iarbă abundentă.

Oile beau pe îndelete, apoi încep să pască liniștit. Sunt oi persane, cu fața neagră, identice între ele ca mărime, semne distinctive, chiar și în mișcări. Gemene, după toate probabilitățile, sortite încă de la naștere să ajungă sub satârul măcelarului. Ei bine, nimic remarcabil în această privință. De fapt, s-a auzit vreodată despre o oaie că ar fi murit de bătrânețe? Oile nu dispun de viața lor, nu sunt stăpâne pe viața lor. Ele există pentru a fi folosite, până la ultimul

dram, carnea pentru a fi mâncată, oasele pentru a fi zdrobite și a servi drept hrană păsărilor. Nimic nu se aruncă, poate cu excepția vezicii, pe care nu o mănâncă nimeni. Descartes ar fi trebuit să cugete la acest aspect. Sufletul, suspendat în întuneric, vezica amară, ascunzându-se.

— Petrus ne-a invitat la o petrecere, îi spune lui Lucy. De ce dă o petrecere?

— Presupun că din cauza transferului de proprietate. Se oficializează în prima săptămână din luna viitoare. Pentru el este o zi mare. Ar trebui cel puțin să salvăm aparențele, să le luăm un cadou.

— O să taie cele două oi. Nici nu-mi închipuiau că două oi ar trăi foarte mult.

— Petrus este un zgârie-brânză. Altădată ar fi tăiat un taur.

— Nu sunt sigur că îmi place cum procedează — aduce acasă animale de abator și le face cunoștință cu oamenii care urmează să le mănânce.

— Și ce-ai prefera? Să fie tăiate la abator, ca tu să nu te mai gândești la asta?

— Da.

— Trezește-te, David. Așa-i la țară. Asta-i Africa.

În ultima vreme, simte în atitudinea lui Lucy o irascibili ta te a cărei justificare nu o înțelege. Reacția lui obișnuită este să bată în retragere și să tacă. Uneori sunt ca doi străini care locuiesc în aceeași casă.

Își repetă că trebuie să aibă răbdare, că Lucy încă trăiește sub spectrul agresiunii, că trebuie să lase timpul să treacă până își va veni în fire. Dar dacă se înșală? Dacă după o agresiune ca aceasta nu-ți mai revii niciodată? Dacă după o asemenea agresiune te transformi pur și simplu într-o altă persoană, una sumbră?

Există o explicație și mai sinistă a toanelor lui Lucy, una pe care nu și-o poate alunga din minte.

— Lucy, o întreabă din senin în aceeași zi, sper că nu-mi ascunzi ceva. N-ai luat nimic de la bărbații aceia?

Lucy stă întinsă pe canapea, îmbrăcată în pijama și în halat de casă, jucându-se cu pisica. Este trecut de amiază. Pisica este tânără, prezentă, pândește. Lucy răsucesc cordonul halatului, îl scutură în fața pisicii. Aceasta plesnește cordonul, rapid, cu lovituri ușoare de labă, una-două-trei-patru.

— Bărbați? Care bărbați? întreabă Lucy.

Și-i dă un bobârnac cordonului într-o parte; pisica plonjează să-l prindă.

Care bărbați? Inima i se oprește în loc. Și-a pierdut mințile? Refuză să-și amintească?

După cum se dovedește, ea doar îl tachinează.

— David, nu mai sunt copil. M-a văzut un medic, am făcut analize, am făcut tot ceea ce e omenește posibil. Acum nu pot decât să stau și să aștept.

— Am priceput. Și, când spui că trebuie să *aștepti*, te gândești la ceea ce cred eu că te gândești?

— Exact.

— Și cât durează?

Lucy ridică din umeri.

— O lună. Trei luni. Poate mai mult. Știința nu a reușit să stabilească exact cât de mult ai de așteptat. Poate toată viața.

Pisica face cu agilitate un salt spre cordon, însă joaca s-a încheiat.

Stă așezat pe canapea lângă fiica lui; pisica sare de pe canapea și pleacă, pășind leneș. O prinde pe Lucy de mână. Acum, că stă atât de aproape de ea, simte un ușor iz de stătut, de nespălat.

— Măcar nu va fi pentru veșnicie, draga mea, îi spune el. Măcar de asta vei fi scutită.

Oile își petrec restul zilei lângă rezervor, unde le-a priponit mai devreme. A doua zi de dimineață le găsește înapoi lângă grajd, pe peticul de pământ sterp.

Se presupune că mai au două zile de trăit, până sâmbătă. Este o manieră destul de tristă de a-ți trăi ultimele zile

din viață. Așa e la țară — așa vorbește Lucy despre lucrurile acestea. El ar folosi alte cuvinte: indiferență, împietrire a inimii. Dacă oamenii de la țară îi pot judeca pe cei de la oraș, atunci și cei de la oraș îi pot judeca pe cei de la țară.

I-a trecut prin minte să cumpere oile de la Petrus. La ce bun? Ce-ar rezolva cu asta? Petrus va folosi banii respectivi pentru a-și cumpăra alte animale de sacrificat, iar diferența o va băga în buzunar. Și oricum, ce-ar putea el face cu oile după ce le va fi eliberat din sclavie? Le va da drumul, lăsându-le să plece pe drumul public? Le va închide în cuștile câinilor și le va hrăni cu fân?

Între el și cele două oi persane se pare că s-a creat o legătură, deși nu își dă seama exact cum s-a întâmplat. Nu-i vorba de o legătură afectivă. Nici măcar nu-i vorba de o relație între el și aceste două oi în mod special, fiindcă dacă le-ar vedea într-o turmă n-ar ști să le deosebească de restul. Cu toate acestea, în mod neașteptat și inexplicabil, soarta lor a devenit foarte importantă pentru el.

Stă în picioare în fața lor, scăldat de razele soarelui, așteptând să se stingă bâzâitul din mintea lui, așteptând un semn.

O muscă încearcă să intre în urechea uneia dintre oi. Urechea tresare. Musca își reia zborul, îi dă târcoale, revine, se așază la loc. Urechea tresare din nou.

Se apropie de oaie. Animalul se retrage, neliniștit, și ajunge la capătul lanțului.

Și-o amintește pe Bev Shaw adulmecând țapul cel bătrân cu testicule compromise, mângâindu-l, încercând să-l liniștească, dând buzna în existența lui. Oare cum reușește să intre în comuniune cu animalele? Are ea ceva, o șmecherie pe care el nu o știe. Probabil că trebuie să fii un anumit gen de om, cu mai puține complicații.

Razele soarelui îi mângâie chipul cu căldura lor pri-măvăritică. Oare trebuie să mă schimb? se întreabă el. Oare ar trebui să fiu ca Bev Shaw?

Stă de vorbă cu Lucy.

— M-am gândit la petrecerea asta a lui Petrus. Una peste alta, aş prefera să nu mă duc. Crezi că aş putea s-o fac fără să fiu nepoliticos?

— Are legătură cu măcelul oilor?

— Da. Nu. Am aceeaşi părere, dacă la asta te referi. Continui să fiu convins că animalele au o viaţă proprie. Din punctul meu de vedere, care dintre ele supravieţuieşte şi care dintre ele moare nu cred că este un subiect pe marginea căruia să îţi dai duhul. Totuşi...

— Totuşi?

— Totuşi, în cazul de faţă sunt tulburat. Nu aş putea explica de ce.

— Ei bine, cred că nici Petrus, nici oaspeţii lui nu sunt dispuşi să renunţe la coastele de oaie la grătar din deferentă faţă de tine şi de sentimentele tale.

— Nici nu cer aşa ceva. Aş prefera doar să nu mă aflu în compania respectivă, nu de data asta. Îmi cer scuze. Nu mi-aş fi închipuit niciodată că voi ajunge să vorbesc în acest fel.

— David, misterioase sunt căile Domnului.

— Nu-ţi bate joc de mine.

Vine şi ziua de sâmbătă, ziua de mers la piaţă.

— Vrei să mergem la tarabă? o întreabă el pe Lucy. Ea ridică nepăsătoare din umeri.

— Tu hotărăşti, îi spune ea. Nu se duce la tarabă.

Nu îi pune hotărârea la îndoială. De fapt, se simte uşurat.

Pregătirile pentru festivitatea lui Petrus încep sâmbătă la amiază, odată cu sosirea unui grup de femei robuste, gătite într-o ținută ca de mers la biserică, sau cel puțin la asta îl face să se gândească. Încep să pregătească focul în spatele grajdului. Curând, vântul aduce până la el mirosul greu de măruntaie puse la fiert, de unde trage concluzia că fapta s-a comis, dublul atentat, şi că totul s-a sfârşit.

S-ar cuveni să jelească? Oare se cuvine să deplângi moartea unor fiinţe care nu au obiceiul să jelească moartea unei

surate? Cercetându-şi sufletul, îşi dă seama că nu simte decât o vagă tristeţe.

Prea aproape, îşi spune în sinea lui: trăim prea aproape de Petrus. Este ca şi când ai împărţi casa cu nişte străini, ca şi când ai împărţi cu ei aceleaşi zgomote, aceleaşi mirosuri.

Bate la uşa camerei lui Lucy.

— Vrei să ieşi la o plimbare? o întreabă el.

— Nu, mulţumesc. Ia-o pe Katy.

Ia buldogul, însă câinele este atât de greoi şi de lent, încât începe să-l irite, o goneşte înapoi la fermă şi porneşte singur pe drumul care face un ocol de opt kilometri, mergând iute, în pas alert, încercând să se obosească.

La ora cinci, încep să sosească oaspeţii, cu maşina, cu taxiul, pe jos. Ii urmăreşte din spatele perdelei, de la fereastra bucătăriei. Majoritatea sunt de o vârstă cu gazda lor, oameni așezați, puternici. Apare o femeie mai în vârstă, în jurul căreia se iscă oarecare agitație. Îmbrăcat într-un costum albastru şi cu o cămaşă de culoare roz ținător, Petrus vine pe potecă în întâmpinarea ei.

Se întunecă până când îşi fac apariția invitații mai tineri. Adierea vântului aduce zumzet de glasuri, de râsete şi muzică, muzică pe care el o asociază cu Johannesburg-ul tinereții lui. Destul de tolerabil, îşi spune în sinea sa — chiar destul de simpatic.

— E timpul, îi spune Lucy. Vii?

Total atipic pentru ea, poartă o rochie lungă până la genunchi, pantofi cu toc şi un colier din mărgelile de lemn pictate, cu cercei asortați. Nu este sigur că îi place efectul.

— Bine. Vin şi eu. Sunt gata.

— Nu ți-ai adus cu tine un costum?

— Nu.'

— Atunci măcar pune-ți o cravată.

— Dar am crezut că suntem la țară.

— Cu atât mai mult trebuie să te îmbraci frumos. Pentru Petrus, este o zi măreață.

Are la ea o lanternă minusculă. O iau pe cărarea ce duce la locuința lui Petrus, tată și fiică mergând braț la braț, ea luminând drumul, el purtând cadourile.

Se opresc, zâmbind, în fața ușii deschise. Petrus nu se vede nicăieri, însă îi întâmpină o fetiță îmbrăcată într-o rochie de petrecere, care îi conduce înăuntru.

Vechiul grajd nu are plafon, și nici o pardoseală pro-priu-zisă, însă măcar este spațios și are curent electric. Întunericul e îmblânzit de lămpi cu abajur și de fotografiile de pe pereți (reproduceri cu floarea-soarelui lui Van Gogh, o doamnă în albastru de Tretcikov, Jane Fonda în ținută de Barbarella, Doctor Khumalo marcând un gol).

Sunt singurii albi. Dansul este în toi, iar lumea dansează pe acordurile de jazz african vechi pe care le-a auzit mai devreme. Priviri curioase se îndreaptă spre ei, sau poate că numai spre capșonul pe care îl poartă pe cap.

Lucy le cunoaște pe câteva dintre femei. Începe să facă prezentările. Apoi Petrus apare lângă ea. Nu joacă rolul gazdei îndatoritoare, nu le oferă nimic de băut, în schimb zice: „Nu mai sunt câini. Nu mai sunt omul-câine”, afirmație pe care Lucy preferă să o ia drept o glumă. Prin urmare, totul pare să fie în regulă.

— V-am adus ceva, îi spune Lucy. Dar cred că ar fi mai potrivit să i-l dăm soției. E ceva pentru casă.

Petrus strigă spre bucătărie, dacă așa se poate numi zona respectivă, după nevastă-sa. E prima oară când o vede de aproape. Este tânără — mai tânără decât Lucy —, cu o față mai degrabă plăcută decât frumoasă, rușinoasă și evident însărcinată. O ia pe Lucy de mână, dar nu și pe el, și nici măcar nu îl privește în ochi.

Lucy rostește câteva cuvinte în dialectul xhosa și îi oferă **pachetul. De acum s-au strâns în jurul lor o jumătate de duzină de curioși.**

— Trebuie să îl desfacă, spune Petrus.

— Da, trebuie să îl desfaci, spune Lucy.

Cu mare băgare de seamă, străduindu-se să nu rupă hârtia festivă de ambalaj cu mandoline și rămurile de dafin,

tânăra soție desface pachetul. Este o pânză cu un motiv Ashanti destul de atrăgător.

— Mulțumesc, șoptește ea în engleză.

— Este o cuvertură, îi explică Lucy lui Petrus.

— Lucy este binefăcătoarea noastră, rostește Petrus, după care, întorcându-se spre Lucy: Ești binefăcătoarea noastră.

Un cuvânt dizgrațios, are impresia, un cuvânt cu două tășuri, care strică plăcerea momentului. Și totuși, cu ce este Petrus de vină? Limbajul de care se agață cu asemenea aplomb este, măcar dacă și-ar da seama, obosit, casant, ca și când termita l-ar mânca din interior. Numai mono-silabele rămân de nădejde, deși nici chiar ele în totalitate.

Ce-i de făcut? Nimic, din câte își poate da seama, el, cel care a fost odinioară profesor universitar și a predat comunicare. Nimic altceva decât să înceapă de la zero, cu ABC-ul. În clipa în care marile cuvinte vor reveni la el reconstruite, purificate, potrivite să fie din nou crezute, el va fi demult mort.

Se înfioară, de parcă ar fi trecut o găscă pe mormântul lui.

— Copilul — când urmează să naști? o întreabă pe soția lui Petrus.

Ea îl privește fără să înțeleagă.

— În octombrie, intervine Petrus. Copilul o să se nască în octombrie. Sperăm să fie băiat.

— Da? Aveți ceva împotriva fetelor?

— Ne rugăm să fie băiat, răspunde Petrus. Întotdeauna e mai bine ca primul copil să fie băiat. După aceea poate să le arate surorilor lui — adică să le arate cum să se poarte. Da, mai spune el și se oprește. Cu fetele, cheltuiala e mare.

Și continuă frecându-și policarul de arătător.

— Bani, bani și iar bani.

A trecut **mult** timp de când n-a mai văzut făcându-se gestul acesta. Îl foloseau evreii, demult: bani-bani-bani,

și același gest sugestiv din cap. Probabil însă că Petrus e străin de acest amănunt al tradiției europene.

— Și băieții costă bani, remarcă el pentru a-și aduce contribuția la conversație.

— Trebuie să le cumperi asta, și asta, continuă Petrus urmându-și firul gândurilor, fără a-l asculta. Acum, în zilele noastre, bărbații nu mai plătesc pentru femei. *Eu plătesc.*

își trece mâna peste capul soției lui, iar ea își pleacă privirea, cu smerenie.

— *Eu plătesc.* Numai că asta e după stilul vechi. Haine, gâteli, totul e la fel: plătești, plătești, plătești, continuă el frecându-și cele două degete. Nu, dacă e băiat e mai bine. N-o punem la socoteală pe fata ta. Fata ta e altfel. Fata ta e la fel de bună ca un băiat. Aproape la fel de bună, în cheie râzând de propria-i vorbă de duh. Hei, Lucy!

Lucy zâmbește, însă el își dă seama că se simte jenată.

— Mă duc să dansez, murmură ea.

Ajunsă pe ring, dansează de una singură, în stilul solip-sistic care pare a fi acum la modă. În scurt timp, i se alătură un tânăr înalt, spilcuit, care face mișcări dezordonate. Dansează în fața ei, pocnește din degete, îi zâmbește radios, îi face curte.

Femeile încep să vină de afară, aducând tăvi cu carne pregătită pe grătar. Aerul se umple de arome apetisante. Un nou contingent de oaspeți invadează hambarul, tineri, zgomotoși, plini de viața, departe de a fi demodați. Petrecerea se dezlănțuie.

În mâinile lui aterizează un platou plin cu mâncare. 1-1 dă mai departe lui Petrus.

— Nu, spune Petrus, e pentru tine. Că n-o să trecem toată noaptea farfurii de la unu' la altu'.

Petrus și soția lui stau mult timp cu el, făcându-l să se simtă ca acasă. Oameni drăguți, își spune în sinea lui. Oameni de la țară.

Se uită după Lucy. Acum tânărul dansează la numai câțiva centimetri de ea, ridicându-și picioarele, apoi bătând pământul cu ele, dând din mâini, într-un cuvânt dis-trându-se de minune.

Platoul pe care îl ține în mână conține două cotlete de miel, un cartof copt, un polonic de orez care înoată în sos, o felie de dovleac. Găsește un scaun pe care să se cocoațe, pe care îl împarte cu un bătrân costeliv cu ochi urduroși. Am să mănânc chestia asta și am să-mi cer scuze după aceea.

Apoi se pomeniște cu Lucy lângă el, gâfâind, cu o expresie încordată pe chip.

—■ Vreau să plecăm, spune ea. Sunt aici.

— Cine este aici?

— L-am zărit pe unul din ei afară, în spate. David, nu vreau să se iste un scandal din pricina mea, așa că te rog să plecăm.

—Tine asta.

îi dă farfuria și iese pe ușa din spate. Afară sunt la fel de mulți oameni ca și înăuntru, care se înghesuie în jurul focului, vorbesc, beau, râd. Din partea cealaltă a focului, cineva se uită fix al el. Deodată, totul se limpezește. Cunoaște fața asta, o cunoaște intim. Trece printre oameni îmbrâncindu-i. *Am să provoc un scandal*, își spune el. *Păcat, tocmai într-o zi ca asta. Sunt însă unci lucruri care nu pot fi amânate.*

Se postează în fața băiatului. Este cel de-al treilea din grup, puștiul ucenic cu față rea, de prostănac și câine fugărit.

— Pe tine te cunosc, îi spune pe un ton amenințător.

Băiatul nu dă semne că ar fi speriat. Dimpotrivă, pare că a așteptat această clipă, pregătindu-se pentru ea. Glasul care îi iese din gât este încărcat de furie:

— Tu cine ești? îl întreabă el.

Numai că vorbele lui sună de parcă ar fi vrut să spună: *Cu ce drept ești aici?* Din toți porii corpului se degajă un aer de violență.

Apoi Petrus răsare lângă ei și începe să turuie în xho-sa. Încearcă să îl oprească, punându-și mâna pe brațul lui. Petrus se oprește, îi aruncă o privire iritată.

— Știi cine este? îl întreabă pe Petrus.

— Nu, nu știu despre ce-i vorba, îi răspunde Petrus furios. Nu știu care-i treaba. Care-i treaba?

— El — criminalul acesta — a fost aici înainte, cu amicii lui. E unul din ei. Dar mai bine să-ți spună *el* despre ce-i vorba. Să-ți spună *el* de ce e căutat de poliție.

— Nu-i adevărat! țipă băiatul.

Îi vorbește din nou lui Petrus, într-o cascadă de cuvinte furioase. Acordurile muzicii continuă să se răsfîre în aerul nocturn, însă nu mai dansează nimeni: oaspeții lui Petrus se strâng ciorchine în jurul lor, înghesuindu-se, îm-brîncindu-se, scoțând exclamații. Atmosfera e încărcată.

Ia cuvîntul Petrus.

— Spune că nu știe despre ce vorbești.

— Minte. Știe foarte bine. Lucy poate confirma.

Însă, firește, Lucy nu va confirma. Cum de i-a trecut prin minte că Lucy va ieși afară și, în fața acestor străini, îl va înfrunta pe băiat, îl va arăta cu degetul și va spune: *Da, este unul din ei. Este unul din cei care mi-au făcut ce mi-au făcut.*

— Mă duc să sun la poliție, rostește el.

Din partea grupului de curioși se aude un murmur de dezaprobare.

— Mă duc să sun la poliție, îi repetă el lui Petrus, care nu scoate o vorbă, cu fața împietrită.

Revine în interior, urmărit de o tăcere desăvârșită, iar aici o găsește pe Lucy așteptându-l.

— Să mergem, îi spune el.

Oaspeții se retrag din calea lor, făcându-le loc să treacă. A dispărut atitudinea prietenoasă. Lucy și-a uitat lanterna: se rătăcesc în întuneric; Lucy își scoate pantofii; se împiedică printre straturile de cartofi; în final, ajung la fermă.

Are deja receptorul în mână, când Lucy îl oprește.

— David, te rog, nu face asta. Nu-i Petrus de vină. Dacă chemi poliția, petrecerea lui va fi compromisă. Fii rezonabil.

Este stupefiat, suficient de stupefiat încât să se întoarcă spre fiica lui.

— Pentru numele lui Dumnezeu, de ce nu-i vina lui Petrus? Într-un fel sau altul, el este cel care i-a adus pe oamenii

ăștia aici, de la început. Și ce tupeu, să îi invite să revină. Ce motive aș avea să fiu rezonabil? Zău așa, Lucy, nu reușesc să înțeleg nimic, de când a început. Nu înțeleg de ce nu ai depus *într-adevăr* plângere împotriva lor, iar acum nu reușesc să înțeleg de ce-l protejezi pe Petrus. Petrus nu-i o faptură inocentă, Petrus e *în cîrdășie* cu ei.

— Nu mai țipa la mine, David. Este vorba despre viața mea. Eu sunt cea care rămâne să trăiască aici. Ce mi s-a întâmplat mă privește pe mine și numai pe mine. Nu-i treaba ta, iar dacă există vreun drept pe care sunt sigură că-l am este de a nu fi judecată în felul acesta, de a nu fi obligată să mă justific — nici față de tine, nici față de altcineva. Cât despre Petrus, el nu este un angajat oarecare pe care să-l pot da afară fiindcă am senzația că s-a amestecat cu cine nu trebuie. Toate astea nu mai există, au dispărut pe aripile vîntului. Dacă vrei să-l înfrunți pe Petrus, atunci ar fi bine să te asiguri mai întâi că acuzațiile tale coincid cu realitatea. Nu poți chema poliția. N-am să accept așa ceva. Așteaptă până mâine dimineață. Așteaptă să vezi ce are de zis și Petrus în privința asta.

— Bine, și între timp băiatul va dispărea!

— Nu dispăre nicăieri. Petrus îl cunoaște. Fii sigur, nimeni nu dispăre în Eastern Cape. Nu-i un loc unde dispar oameni.

— Lucy, Lucy, te implor! Vrei să repari greșelile trecutului, numai că nu asta este calea de urmat. Dacă nu-ți aperi cauza acum, n-ai să mai poți merge niciodată cu capul sus. Mai bine îți faci bagajele și pleci. Cât despre poliție, dacă ești prea delicată să-i chemi acum, atunci la ce bun i-am mai implicat de la început în povestea asta? Mai bine tăceam și așteptam liniștiți următorul atac. Sau ne tăiam singuri beregata.

— Destul, David! N-am de ce să mă apăr în ochii tăi. *Tu nu știi ce s-a întâmplat.*

— Nu știu?

— Nu, nici măcar nu-ti trece prin minte. Ia o pauză și încearcă să-ți dai seama. În ceea ce privește poliția, trebuie

să-ți aduc aminte care este motivul principal pentru care i-am chemat: de dragul asigurării. Am completat un formular, altminteri n-am încasa asigurarea.

— Lucy, mă lași cu gura căscată. Pur și simplu nu-i adevărat, iar tu știi bine asta. În ceea ce-l privește pe Petrus, repet: dacă te lași intimidată acum, dacă nu faci nimic, n-o să mai ai liniște. Ai o datorie față de tine însăși, față de viitorul tău. Lasă-mă să chem poliția. Sau cheamă-i tu.

— Nu.

Nn: acesta a fost ultimul cuvânt pe care i l-a adresat Lucy. Se retrage în camera ei, îi închide ușa în nas, îl izolează. Treptat, la fel de inexorabil ca și când ar fi soț și soție, el și ea se îndepărtează unul de celălalt, iar el nu poate face nimic în privința asta. Divergențele lor au început să semene cu certurile unui cuplu de oameni căsătoriți, obligați să rămână împreună, prinși în capcană, neavând unde să plece. Cât de mult trebuie să regrete acum ziua în care a venit să locuiască în casa ei! Probabil ar vrea să-l vadă plecat, cu cât mai repede, cu atât mai bine.

Totuși, și ea va fi obligată să plece, la un moment dat, mai târziu. Este limpede că nu are nici un viitor ca femeie singură la o fermă. Până și zilele lui Ettinger, cu toate puștile lui, sistemele de alarmă și sârma ghimpată, sunt numărate. Dacă Lucy are cât de cât minte, arunci își va da seama că trebuie să plece din acest loc înainte de a se abate asupra ei o soartă mai cumplită decât moartea. Firește, însă, nu va face așa. Este încăpățânată și mult prea absorbită de existența pe care o duce acum.

Se strecoară afară din casă. Bâjbâind cu grijă în beznă se apropie prudent de grajd, venind din spate.

Vălvătaiele focului cel mare s-au stins, iar muzica s-a oprit. Un grup de oameni e adunat la ușa din spate, o ușă suficient de mare pentru a lăsa să treacă un tractor. Trage cu ochiul peste capetele lor.

În centrul încăperii stă în picioare unul din oaspeți, un bărbat de vârstă mijlocie. Este ras pe cap și are o ceafă groasă ca de taur; poartă un costum de culoare închisă și, în

jurul gâtului, un lanț din aur cu un medalion de mărimea pumnului, de felul celor pe care căpeteniile le primeau ca însemn al demnității lor. Simboluri de umplut lăzi întregi, făcute într-o turnătorie din Coventry sau Birmin-gham; placate pe avers cu efigia unei regine Victoria sobră, *regina et imperatrix*, iar pe revers cu gnu sau ibis năvalnice. Medalii, căpetenii, împuternicit de către. Încărcate pe corăbii și trimise în toate colțurile imperiului: Nagpur, Fiji, Coasta de Aur, Kaffraria.

Bărbatul vorbește, declamând ca un orator; porțiunile de frază urcă și coboară. Nu știe ce spune bărbatul, însă din când în când se oprește, și atunci se aude un murmur aprobator ridicându-se din asistență, în rândul căreia, bătrâni sau tineri, pare să domnească o stare de calmă satisfacție.

Privește în jur. Băiatul stă nu departe de el, înăuntru, chiar lângă ușă. Băiatul se uită la el în treacăt, cu nervozitate. Și alte priviri se ațintesc asupra lui: se întorc spre străin, spre tipul acela ciudat de afară. Bărbatul medaliat se încruntă, se oprește o clipă, apoi continuă pe un ton ridicat.

Cât despre el, nu-l deranjează că i se dă atenție. Lasă să știe că n-am plecat, să știe că n-am fugit să mă ascund în casa cea mare. Iar dacă asta le tulbură adunarea, cu atât mai bine. Duce mâna la căpișonul alb de pe creștetul capului. Pentru prima oară, este bucuros că îl are, că îl poartă ca pe un lucru personal.

Toată dimineața următoare, Lucy îl evită. Întâlnirea pe care a promis că o vor avea cu Petrus nu are loc. Apoi, după-amiază, Petrus însuși bate la ușa din spate, mai pus pe treabă ca niciodată, îmbrăcat în salopetă și cu cizme de lucru. Este momentul să tragă conductele, îi spune el. Vrea să tragă conducte din PVC de la rezervor și până la casa lui cea nouă, pe o distanță de două sute de metri. Poate împrumuta niște scule de la ei și îi poate da David o mână de ajutor să monteze dispozitivul de reglare?

— Nu mă pricep la reglări. Și nu mă pricep la instalații, în general.

N-are nici un chef să fie prevenitor cu Petrus.

— Nu-i vorba de instalații, îi spune Petrus. E vorba să tragem conductele. Nu trebuie decât să le așezăm la locul lor.

Până la rezervor, Petrus îi vorbește despre dispozitive de reglare de diverse tipuri, despre supape sub presiune, despre joncțiuni; aruncă vorbele folosind un stil **înflorit, exhibându-și priceperea**. Noua conductă va **traversa terenul lui Lucy, îi explică el; e foarte bine că a fost de acord. Este o „vizionară”**.

— Este o doamnă care privește spre viitor, nu spre trecut.

Despre petrecere, despre băiatul cu privire scăpărătoare, Petrus nu scoate o vorbă. Ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic.

Începe să se clarifice rolul pe care îl va avea la rezervor. Petrus nu are nevoie de el în calitate de consultant în montarea conductelor sau în instalații, ci pentru a ține anumite lucruri, pentru a-i da sculele pe care i le cere — de fapt, spre a fi un fel de *handlanger** al lui personal. Nu este un rol împotriva căruia să aibă obiecții. Petrus este un lucrător eficient și până la urmă va fi educativ să-l urmărească în timp ce muncește. Pe Petrus însuși a început să-l antipatizeze. În vreme ce Petrus îi vorbește liniștit de planurile lui, devine tot mai glacial față de el. Nu i-ar plăcea să se știe naufragiat pe o insulă pustie numai cu Petrus. Dacă ar fi femeie, cu siguranță nu i-ar plăcea să îi fie soție. O personalitate dominatoare. Tânăra lui soție are aerul că este fericită, însă ar fi curios să știe ce are de povestit vechea lui soție.

În cele din urmă, când simte că nu mai poate răbda, ia taurul de coarne.

— Petrus, spune el, tânărul acela care era la tine aseară — cum îl cheamă și unde se află acum?

Petrus își scoate șapca, își șterge sudoarea de pe frunte. Astăzi poartă pe cap o șapcă cu cozoroc, cu însemnele argintii ale Liniilor Ferate și Maritime din Africa de Sud. Pare să dețină o adevărată colecție de caschete și șepci.

— Vezi tu, David, începe Petrus încruntându-se, ce spui tu e foarte grav; că băiatul e hoț. Este foarte supărat că îl faci hoț. Asta le spune tuturor. Iar eu, eu sunt cel care trebuie să liniștească lucrurile. Așa că, vezi, mi-e foarte greu și mie.

— N-am nici cea mai mică intenție de a te implica în povestea asta, Petrus. Spune-mi cum îl cheamă pe băiat și unde poate fi găsit și am să transmit informațiile mai departe la poliție. După care vom lăsa poliția să-și vadă de anchetă și să-i aducă, pe el și pe prietenii lui, în fața justiției. Tu nu vei fi în nici un fel implicat, totul va fi exclusiv de competența justiției.

* Slugă (lb. germană). (N.ed.)

Petrus se întinde, iar chipul lui este scăldat de strălucirea soarelui.

— Da' asigurările or să-ți dea o mașină nouă.

Este o întrebare? O afirmație? Ce joc face Petrus?

— Asigurările nu-mi vor da o mașină nouă, îi explică el lui Petrus, încercând să-și țină firea. Presupunând că nu au dat încă faliment din pricina tuturor furturilor de mașini din țara asta, asigurările îmi vor da un procentaj din cât cred ei că valorează mașina mea veche. Iar suma nu va fi suficientă pentru a cumpăra o mașină nouă. În fine, este vorba de un principiu. Nu putem lăsa companiile de asigurări să facă dreptate. Nu este problema lor.

— Dar nici n-ai să-ți vezi mașina înapoi de la băiatul ăla. N-are cum să-ți dea mașina înapoi. Habar n-are unde e mașina ta. Mașina ta a dispărut. Cel mai bine e să-ți cumperi o mașină nouă cu asigurarea, și atunci o să ai iar mașină.

Cum a ajuns în impasul ăsta? Încearcă o nouă abordare.

— Petrus, dă-mi voie să te întreb ceva. Ești rudă cu băiatul?

— Și de ce, continuă Petrus ignorând întrebarea, vrei să-1 duci pe băiat la poliție? E prea mic, nu-l poți băga la închisoare.

— Dacă a împlinit optsprezece ani, atunci poate fi judecat.

— Nu, nu, încă n-a făcut optsprezece ani.

— De unde știi? Mie mi se pare că arată de optsprezece ani, chiar mai mare de optsprezece ani.

— Știu, știu! Da' e doar un copil, nu poate intra la pușcărie, așa-i legea, nu poți băga la pușcărie un copil, trebuie să-1 lași în pace!

Din punctul de vedere al lui Petrus, discuția pare să se încheie aici. Se lasă cu toată greutatea pe un genunchi și începe să meșterească la cuplarea conductei de evacuare.

— Petrus, fiica mea vrea să fie un bun vecin — un bun cetățean și un bun vecin. Îi place enorm în Eastern Cape. Vrea să-și clădească viața aici, vrea să se înțeleagă bine

cu toată lumea. Dar cum să facă asta dacă, în orice moment, este expusă unei spargerii, iar hoții scapă basma curată? Sunt sigur că înțelegi ce vreau să spun!

Petrus se căznește să monteze și să cupleze racordurile. Pielea de pe mâini are crăpături adânci, urâte. Geme și gâfâie în timp ce muncește. Și nu dă nici un semn că măcar l-ar fi auzit.

— Lucy e în siguranță aici, anunță el brusc. N-are probleme. Poți să pleci liniștit. E în siguranță.

— Dar nu-i deloc în siguranță, Petrus! în mod evident, nu este deloc în siguranță! Doar știi bine ce s-a petrecut aici în douăzeci și unu.

— Da, știu ce s-a întâmplat. Însă acum e bine.

— Cine spune că e bine?

— Eu spun.

— Tu? Ai s-o aperi tu?

— Am s-o apăr eu.

— Tu n-ai apărut-o nici data trecută.

Petrus dă cu unsoare pe țevi.

— Susții că știi ce s-a întâmplat, însă ultima dată n-ai fost aici s-o aperi, repetă el. Ai plecat, apoi au venit ban diții aceia, iar acum s-ar zice că ești bun prieten cu unul dintre ei. Ce concluzie ar trebui să trag din asta?

Mai mult de atât nu-1 poate acuza pe Petrus. Și, în fond, de ce să nu-1 acuze?

— Băiatul nu-i vinovat, îi răspunde Petrus. Nu-i infractor. Nu-i hoț.

— Dar eu nu mă refer numai la furt. A mai existat o infracțiune, una cu mult mai gravă. Susții că știi ce s-a întâmplat. Probabil înțelegi la ce mă refer.

— Nu-i vinovat. E mult prea mic. E o greșeală, o mare greșeală.

— Știi tu?

— Da, știu.

Țeava a intrat în lăcașul ei. Petrus prinde clema, o strânge, se ridică, își îndreaptă spatele.

— Știu. Crede-mă că știu.

—Știi. Știi ce se va întâmpla în viitor. Ce-aș putea răspunde la asta? Vorbești și tu. Mai ai nevoie de mine?

—Nu, acum e mai ușor. Acum nu trebuie decât să sap și să îngrop țeava în pământ.

În ciuda încrederii manifestate de Petrus față de industria asigurărilor, nu există nici o reacție la reclamația lui. Fără mașină, se simte prins ca într-o cursă aici, la fermă.

Intr-una din după-amiezile petrecute la clinică, își descarcă sufletul în fața lui Bev Shaw.

—Lucy și cu mine nu ne înțelegem prea bine, îi mărturisește el. Presupun că nu este ceva ieșit din comun. Părinții și copiii n-ar trebui să locuiască împreună. În condiții normale, m-aș fi mutat demult, m-aș fi întors la Cape Town. Însă nu o pot lăsa pe Lucy singură la fermă. Nu este în siguranță. Încerc s-o conving să-i lase lui Petrus afacerea și să ia o pauză. Însă nu vrea să mă asculte.

—Părinții trebuie să-i lase pe copii să-și vadă de viața lor, David. Nu poți avea grijă de Lucy până la adânci bătrâneți.

—Am lăsat-o demult pe Lucy să facă ce vrea. Am fost cel mai puțin protector tată posibil. Numai că acum situația s-a schimbat complet. Obiectiv vorbind, Lucy este în mare pericol. Ni s-a demonstrat acest lucru.

—O să fie bine. Petrus o va lua sub aripa lui protectoare.

—Petrus? Ce interes ar avea Petrus s-o ia sub aripa lui?

—Îl subapreciezi. Petrus a muncit ca un sclav să pună pe picioare grădina de zarzavaturi a lui Lucy. Fără Petrus, Lucy n-ar fi ajuns unde este acum. Nu vreau să spun că îi datorează totul, însă îi datorează enorm.

—Așa o fi. Întrebarea este, însă, ce îi datorează Petrus ei?

—Petrus este un tip de treabă. Te poți bizui pe el.

—Să mă bizui pe Petrus? Doar fiindcă poartă barbă, fumează pipă și are baston, crezi că Petrus este un *kaffir**

* Termen peiorativ prin care este desemnată populația de rasă neagră din sudul Africii. (N.ed.)

de modă veche? Bine, dar nu-i așa deloc. Petrus nu este un *kaffir* de modă veche, și cu atât mai puțin un tip de treabă. După părerea mea, Petrus moare de nerăbdare să o dea pe Lucy afară. Dacă mai ai nevoie de dovezi, gândește-te numai la ce am pățit Lucy și cu mine. Poate că nu este urmarea unui plan pe care l-a pus la cale Petrus, însă în mod cert a închis ochii; este cert că nu ne-a prevenit și la fel de cert este că a avut grijă să nu fie prin preajmă când s-a întâmplat.

Vehemența cu care vorbește o surprinde pe Bev Shaw.

—Biata Lucy, murmură ea. Prin câte a trecut!

—Știu foarte bine prin ce a trecut Lucy. Am fost și eu de față.

Ea îl privește cu ochii mariți de uimire.

—Dar n-ai fost de față, David. Mi-a spus chiar ea. N-ai fost deloc de față.

N-ai fost de față. Nu știi ce s-a întâmplat. Este încurcat. Unde, după părerea lui Bev Shaw, a lui Lucy, nu a fost el de față? În camera în care intrușii comiteau faptele lor scandaloase? Chiar își închipuie că el habar nu are ce înseamnă un viol? Chiar își închipuie că el n-a suferit pentru fiica lui? La ce ar fi trebuit să asiste și nu-și poate închipui? Sau își închipuie toți că, atunci când este vorba de viol, bărbații nu suferă la fel ca femeile? Indiferent care ar fi răspunsul, se simte pur și simplu scandalizat, scandalizat de a fi tratat ca un străin.

Cumpără un televizor cu ecran mic, care-l înlocuiește pe cel furat. Serile, imediat după cină, el și Lucy stau unul lângă celălalt pe canapea și se uită la știri, iar dacă suportă, urmăresc o emisiune distractivă.

Este foarte adevărat că vizita lui s-a prelungit exagerat de mult, nu numai el are această convingere, ci și Lucy. A obosit să trăiască mereu pe picior de plecare, s-a săturat să ciulească urechile la scrâșnetul pietrișului pe alee. Își dorește să se poată așeza din nou la biroul lui, să doarmă în patul lui. Cape Town este însă atât de departe, aproape

în altă țară. În ciuda sfaturilor primite de la Bev, a asigurărilor lui Petrus și a atitudinii încăpățânată a lui Lucy, nu este încă pregătit să-și abandoneze fiica. Aici trăiește el acum, în prezent: în acest timp, în acest loc.

Și-a recăpătat complet vederea la ochiul vătămat. Scalpul i s-a vindecat, încât nu mai are nevoie de pansamente îmbibate în unguent. Numai urechea necesită îngrijiri zilnice. Așadar, timpul chiar le vindecă pe toate. Este de presupus că și Lucy începe să se vindece, sau, dacă nu se vindecă, măcar începe să uite, îi crește un fel de țesut cicatrizant peste amintirea acelei zile, care o disimulează, o face să dispară. Astfel încât, într-o bună zi, va fi în stare să spună: „în ziua în care ne-au spart hoții casa” și să se gândească la acel moment doar ca la ziua în care i-au atacat hoții și le-au furat lucruri din casă.

Încearcă să stea cât mai mult în aer liber, lăsându-i toată casa la dispoziție lui Lucy, să poată respira în voie. Muncește în grădină; când obosește, se duce să se întindă lângă rezervor, urmărind agitația familiei de rațe în zbor, visând la proiectul Byron.

Proiectul bate pasul pe loc. Tot ce prinde din el sunt frânturi. Primele versuri din primul act încă îi opun rezistență; iar primele note rămân inefabile ca firicelele de fum. În răstimpuri, se teme că personajele acestei opere, care l-au însoțit, fantome prietenoase, preț de un an, încep să se estompeze. Până și cea mai atrăgătoare dintre ele, Mărgărita Cogni, ale cărei atacuri pasionate în contraalto îndreptate împotriva perechii feminine a lui Byron, Teresa Guiccioli, abia aștepta să le audă, refuză să prindă contur. Pierderea lor îl umple de disperare, o disperare tot atât de cenușie, egală și lipsită de importanță, în planul general, ca o migrenă.

Se duce la Clinica pentru Protecția Animalelor cât mai des posibil, oferindu-se voluntar să îndeplinească acele corvezi care nu au nevoie de nici o calificare specială: hrănește animalele, curăță și șterge după ele.

Animalele îngrijite la clinică sunt în majoritatea lor câini și mult mai rar pisici; în ceea ce privește șeptelelul, satul D pare să aibă propriile sale cunoștințe veterinare, dar și far-macopeea proprie, vindecătorii săi personali. Câinii aduși la dispensar suferă de indispoziții, labe rupte, infecții datorate mușcăturilor, râie, indiferență din partea oamenilor, benignă sau malignă, bătrânețe, malnutriție, paraziți intestinali, însă, cel mai frecvent, suferă de fertilitate excesivă. Pur și simplu s-au înmulțit peste măsură. Când oamenii aduc la clinică un câine, ei nu spun clar: „V-am adus acest câine să-l omorâți”, însă este ceea ce se așteaptă ca ei să facă: să-l elimine, să-l facă să dispară, să-l extermină, aruncându-l în uitare. Ceea ce li se cere, de fapt, este *Lbsung* (întotdeauna germana cochetează cu termeni abstracți, goliți de sens): sublimare, așa cum alcoolul este sublimat de apă, fără a lăsa reziduuri, nici un gust persistent.

Prin urmare, duminică după-amiază ușa clinicii este închisă și încuiată, iar el o ajută pe Bev Shaw să (*losen*) rezolve câinii de prisos rămași din cursul săptămânii. Rând pe rând, scoate câte unul din cușca aflată în spate și îl conduce sau îl cară până în sala de operații. Bev îi acordă fiecăruia, în cursul a ceea ce vor constitui ultimele lui clipe din viață, toată atenția ei, mângâindu-l, vorbindu-i, ușu-rându-i moartea. Dacă, după cum se întâmplă de cele mai multe ori, câinele refuză să se lase vrăjit, este din cauza prezenței lui: fiindcă el emană acel miros nepotrivit (*Iti miros gândurile*), mirosul rușinii. Cu toate acestea, el este cel care imobilizează câinele în timp ce acul găsește vena și drogul ajunge la inimă și picioarele se înmoaie și lumina din ochi se stinge.

Crezuse că se va obișnui cu asta. Dar s-a înșelat. Cu cât asistă la mai multe omoruri, cu atât devine mai agitat, mai tulburat. Într-o duminică seară, în timp ce merge spre casă la volanul mașinii combi a lui Lucy, trebuie efectiv să oprească pe marginea drumului să-și revină. Lacrimi pe

care nu le poate opri încep să i se prelingă pe obraji; mâinile îi tremură.

Nu înțelege ce se întâmplă cu el. Până acum a fost mai mult sau mai puțin indiferent față de animale. Deși dezaprobă cruzimea, la modul abstract, nu ar putea spune cu precizie dacă este crud sau milos din fire. Pur și simplu nu este nimic. Presupune că oamenii pentru care cruzimea reprezintă o îndatorire profesională, de pildă cei care muncesc în abatoare, au lăsat să le crească o carapace peste suflete. Obişnuința îi face insensibili pe oameni: probabil astfel stau lucrurile în majoritatea cazurilor, numai că în cazul lui par să nu stea la fel. Se pare că nu posedă acest dar, de a fi tare, insensibil.

Întreaga sa ființă este prinsă într-o strânsoare ca de clește din pricina a ceea ce se petrece în sala de operații. Este convins că animalele simt că le-a venit clipa. În ciuda liniștii și a lipsei de durere cu care se petrece procedura, în ciuda gândurilor bune care îi trec prin minte lui Bev, și pe care și el se străduiește să le aibă, în ciuda sacilor închiși ermetic la gură în care depune cadavrele proaspete, câinii din curte miros ce se petrece înăuntru. Își lasă urechile pe ceafă, își vâra cozile între picioare, ca și când și ele ar simți mizeria morții; își încordează picioarele și trebuie să-i tragi sau să-i împingi sau să-i târăști până în pragul ușii. Ajunși pe masă, unii dau să muște sălbatic, clămpănind în dreapta și în stânga, alții urlă jalnic; nici unul însă nu privește fix acul din mâna lui Bev, despre care știu cumva că le va face un rău îngrozitor.

Cel mai greu este cu câinii care îl amușină și îi ling mâna. Nu i-a plăcut niciodată să fie lins, iar primul imbold este să se ferească. Ce rost are să te prefaci că ești prieten, când de fapt ești un criminal? Însă apoi se înmoaie. De ce să facă el o ființă care presimte umbra morții coborân-du-se asupra sa să se simtă respinsă, ca și când atingerea i-ar fi dezgustătoare? Mai bine să le lase să-l lingă, dacă așa simt ele nevoia, după cum Bev Shaw le mângâie și le sărută dacă ele îi permit.

Nu este, speră, un sentimental. Încearcă să nu devină sentimental cu câinii pe care îi omoară, sau față de Bev Shaw. Evită să-i spună „Nu știu cum reușești tu să faci asta”, fiindcă nu vrea să o audă răspunzându-i „Cineva trebuie s-o facă și pe asta”. Ia în calcul și posibilitatea ca Bev Shaw, la un nivel foarte profund al ființei ei, să nu fie un înger eliberator, ci un diavol, sau ca, sub masca compasiunii pe care o afișează, să se ascundă un suflet la fel de împietrit ca și cel al unui măcelar. Încearcă să nu aibă prejudecăți.

Cum Bev Shaw este cea care aplică acul, lui îi revine sarcina de a curăța sala de rămășițe. În fiecare dimineață care urmează ședinței de sacrificii, merge cu mașina combi încărcată pe terenul care aparține Spitalului Coloniștilor, la crematoriu, iar acolo încredințează flăcărilor corpurile închise în sacii negri.

Ar fi mai simplu să transporte sacii la crematoriu imediat după ședință și să-i lase acolo, să se ocupe de ei personalul de la crematoriu. Numai că asta ar însemna să abandoneze leșurile pe grămada de gunoi împreună cu restul mizeriei adunate peste weekend: resturile din saloanele spitalului, mortăciunile aruncate de vidanjori pe marginea drumului, deșeurile urât mirositoare de la tăbăcărie — un amestec obișnuit și teribil în același timp. Nu este pregătit să le rezerve și lor asemenea soartă rușinoasă.

Prin urmare, în fiecare duminică seara transportă sacii la fermă, în portbagajul mașinii lui Lucy, îi lasă parcați peste noapte, iar luni dimineața îi duce cu mașina până la terenul spitalului. Acolo, îi descarcă el însuși, rând pe rând, îi depune pe platforma căruciorului crematoriului, pune în mișcare mecanismul care împinge căruciorul prin poarta din oțel spre flăcări, trage levierul pentru a goli căruciorul de conținutul lui și acționează mecanismul pentru a readuce căruciorul în poziția de pornire, în timp ce muncitorii care se ocupă în mod normal de această operație stau deoparte și îl urmăresc.

În prima luni, i-a lăsat pe ei să se ocupe de incinerare. *Rigor mortis* înțepenise trupurile peste noapte. Picioarele inerte s-au prins în barele căruciorului, iar când acesta a refăcut traseul, revenind de la cuptor, și câinele a revenit odată cu el, înnegrit și rânjind, mirosind a blană pârliță, cu învelitoarea din plastic arsă complet. După o vreme, muncitorii au început să dea cu dosul lopeților în saci înainte de a-i încălca în cărucior, pentru a rupe membrele înțepenite. În acest moment, a intervenit el și a preluat sarcina asupra sa.

Crematoriul funcționează cu combustibil din cărbune, are un ventilator electric pentru aspirarea și tirajul aerului prin hornuri. Presupune că datează din anii 1950, când a fost construit și spitalul. Funcționează șase zile pe săptămână, de luni până sâmbătă. În cea de-a șaptea zi se oprește. Când personalul sosește la muncă în ziua următoare, primul lucru pe care îl fac muncitorii este să curețe cenușa rămasă din ziua precedentă, după care aprind focul. La ora nouă dimineața, camera interioară ajunge la o temperatură de o mie de grade, încălzindu-se suficient de mult încât să calcineze oase. Focul este întreținut până spre ora douăsprezece; apoi este necesară întreaga după-amia-ză pentru răcirea cuptorului.

Nu cunoaște numele muncitorilor, și nici ei nu știu cum îl cheamă. Pentru ei, este bărbatul care a început să aducă luna sacii de la Centrul pentru Protecția Animalelor și care de când a venit prima oară își face apariția tot mai devreme dimineața. Vine, își vede de treabă, pleacă; nu este un membru al societății care gravitează în jurul crematoriului în ciuda gardului de sârmă ghimpată și a porții încuiate cu lacăt și a plăcuței scrise în trei limbi.

Fiindcă gardul a fost tăiat demult; iar poarta și plăcuța sunt, pur și simplu, ignorate. Până când încep să sosească infirmierii dimineața, cu primii saci de gunoi din spital, deja sunt adunați copii și femei care așteaptă să găsească în gunoaie seringi, ace, pansamente lavabile sau orice lucru pentru care există o piață, însă mai ales medicamente, pe

care le vând magazinelor *muți* sau pe care le comercializează direct pe stradă. Mai sunt și oameni fără adăpost, vagabonzi care în timpul zilei își fac veacul pe terenul spitalului, pentru ca noaptea să doarmă lipiți de zidul crematoriului, poate chiar în galerie, căutând să se încălzească.

Nu încearcă să fie asimilat în vreo frăție, însă când este el acolo, sunt și ei acolo; iar dacă ceea ce aduce el la groapa de gunoi nu-i interesează, explicația este că rămășițele unui câine mort nu pot fi nici vândute, nici consumate la masă.

Ce motiv a avut să preia sarcina asta? Pentru a-i ușura corvoada lui Bev Shaw? Fiindcă ar fi suficient să arunce sacii la groapa de gunoi și să-și vadă liniștit de drum. De dragul câinilor? Bine, dar câinii sunt deja morți; și, oricum, ce știu câinii despre onoare și dezonoare?

Atunci, probabil că o face pentru sine. Pentru propria viziune pe care o are despre lume, o lume în care oamenii nu folosesc lopeți pentru a tasa leșuri, astfel încât acestea să încapă mai bine în camera de incinerare.

Câinii sunt aduși la clinică, fiindcă nu îi dorește nimeni: *fiindcă suntem prea mulți*. În acest punct își face el intrarea în viața lor. Poate că nu este salvatorul lor — cel pentru care ei nu sunt prea mulți —, însă este gata să aibă grijă de ei odată ce sunt incapabili, îngrozitor de incapabili, să mai aibă grijă de ei înșiși, și odată ce Bev s-a spălat pe mâini de ei. Omul câinilor, așa și-a spus Petrus la un moment dat. Ei bine, acum el a devenit omul câinilor: antreprenorul de pompe funebre al câinilor; un psihoantreprenor de câini; un *harijan**.

Curios că un bărbat atât de egoist ca el a ajuns să se pună de bunăvoie în slujba câinilor morți. Probabil că există și alte modalități, mult mai productive, de a te pune la dispoziția lumii, sau a ideii pe care ți-o faci despre lume. De pildă, ai putea face ore suplimentare la clinică. Sau ai

* în India, individ care aparține castei celei mai de jos, din punct de vedere social și ritual. (N.ed.)

putea încerca să-i convingi pe copiii de la groapa de gunoi să nu-și mai bage otravă în corp. Până și faptul de a te apleca hotărât asupra libretului Byron ar putea fi considerat, la rigoare, un serviciu adus umanității.

Numai că există alți oameni capabili să facă toate lucrurile astea — povestea cu protecția animalelor, cu reabilitarea socială, chiar și chestiunea Byron. El le redă leșurilor onoarea, fiindcă nu există un alt prost s-o facă. Iată ce a ajuns: un prost, un neghiob, un încăpățânat care persistă în eroare.

Munca lor la clinică s-a încheiat pentru aceasta zi de duminică. Mașina combi geme sub greutatea transportului neînsuflețit. Ca o ultimă corvoadă, spală pardoseala sălii de operații.

— Fac eu asta, îi spune Bev Shaw, intrând din curte. Poate vrei să pleci acasă.

— Nu mă grăbesc.

— Totuși, probabil ești obișnuit cu un alt stil de viață.

— Un alt stil de viață? Nu știam că viața are mai multe stiluri.

— Vreau să spun că probabil viața de aici ți se pare tare plicticoasă. Probabil că simți lipsa cercului tău de prieteni. Probabil îți lipsesc prietenele.

— Prietene, zici. Sunt sigur că Lucy ți-a povestit de ce am plecat din Cape Town. Prietenele nu mi-au purtat noroc acolo.

— N-ar trebui să o judeci prea aspru.

— Să o judec pe Lucy? Nu-mi stă în fire să o judec pe Lucy.

— Nu, nu pe Lucy — pe tânăra din Cape Town. Lucy spune că a fost o tânără care ți-a adus necazuri.

— Da, a existat o tânără. Numai că, în cazul respectiv, eu sunt cel care a făcut necazuri. I-am provocat tinerei în chestiune tot atât de mult rău pe cât mi-a făcut și ea mie.

— Lucy spune că a trebuit să-ți lași postul de la universitate. Cred că ți-a fost foarte greu. Regreți?

Ce băgăcioasă! Curios cum le excită pe femei izul de scandal. Oare această creatură mărunță nu îl crede în stare să o șocheze? Sau poate a se lăsa șocată este încă una din îndatoririle pe care și le asumă — ca o călugăriță care ar sta să fie violată ca să se asigure că rata violului din lume va fi astfel redusă prin contribuția sa?

— Dacă regret? Nu știu. Ceea ce s-a petrecut la Cape Town m-a adus aici. Nu sunt nefericit aici.

— Dar la momentul respectiv... Ai regretat la momentul respectiv?

— La momentul respectiv? Vrei să spui, în vâltoarea acțiunii? Firește că nu. În toiul acțiunii nu ai niciodată dubii. Sunt sigur că înțelegi și tu foarte bine.

Bev roșește. A trecut atâta vreme de când nu a mai văzut roșind atât de puternic o femeie trecută de prima tinerețe. Până la rădăcina firului de păr.

— Totuși, cred că Grahamstown ți se pare foarte liniștit, rostește ea în șoptă. Prin comparație.

— N-am nimic cu Grahamstown. Cel puțin sunt departe de ispite. În plus, nu locuiesc în Grahamstown. Locuiesc la fermă, cu fiica mea.

Depart de ispite: ce lucru nemilos a putut să-i spună unei femei, fie ea și urâtică. Deși nu complet neatrăgătoare în ochii tuturor. Trebuie să fi fost un moment în care Bill Shaw a văzut ceva la tânăra Bev. Poate că și alți bărbați.

Încearcă să și-o imagineze mai tânără cu douăzeci de ani, când fața ei răvășită de timp, așezată pe gâtul scurt, trebuie să fi avut un aer obraznic, iar pielea pistruiată trebuie să fi avut un aer sănătos, proaspăt. Fără să se gândească ce face, întinde mâna și își trece un deget pe buzele ei.

Bev coboară privirea, însă nu bate în retragere. Dimpotrivă, îi răspunde, frecându-și buzele de mâna lui — ba chiar, așa s-ar putea spune, sărutând-o — și roșește violent în tot acest timp.

Asta este tot ce se întâmplă. Până aici merg ei doi. Fără o vorbă, el pleacă de la clinică. O aude în urma lui stingând luminile.

A doua zi după-amiază, primește un telefon de la ea.

— Ne vedem la clinică la ora patru, îi spune ea.

Nu este o întrebare, ci un anunț, făcut pe un ton ridicat, imperios, gătit. Ii vine s-o întrebe — și aproape că o face — „De ce?”, însă are atâta tact încât să se abțină. Totuși, îl ia prin surprindere. Este gata să pună pariu că nu a mai făcut așa ceva până acum. În inocența ei, probabil așa își închipuie că se petrece adulterul: femeia îi telefonează curtezanului său, anunțându-l că este gata.

Clinica nu este deschisă luna. Se strecoară înăuntru, răsuțește cheia în broască și o încuie după el. Bev Shaw se află în sala de operații, stă în picioare și cu spatele la el. O prinde în brațe; ea își freacă urechea de bărbia lui; buzele lui îi mângâie cărlionții din păr.

— Sunt pături, îi spune ea. În dulap. Pe raftul de jos.

Două pături, una roz, cealaltă gri, aduse pe furiș de acasă de o femeie care, în decursul ultimei ore, trebuie să fi făcut baie, să se fi pudrat și să se fi uns cu uleiuri aromate, în așteptare, anticipând; care, din propria lui experiență, s-a pudrat și s-a uns în fiecare duminică, și a adus pături la cabinet, pentru orice eventualitate. Care își închipuie că — deoarece el vine din metropolă, deoarece numele lui este asociat unui scandal — face dragoste cu multe femei și se așteaptă ca toate femeile care-i ies în cale să facă dragoste cu el.

Au de ales între masa de operații și pardoseală. Întinde păturile direct pe pardoseală, cea gri dedesubt, cea roz deasupra. Stinge lumina, iese din încăpere, verifică ușa din spate, să fie încuiată, așteaptă. Aude foșnetul hainelor ei în timp ce se dezbracă. Bev. Nici în visele lui nu și-ar fi închipuit că se va culca vreodată cu o Bev.

Ea s-a întins sub pătura trasă până sub bărbie, de sub care nu-i iese decât capul. Nici măcar în semiobscuritate, scena nu are nimic fermecător. Se dezbracă, se strecoară lângă ea, își plimbă mâinile în jos pe trupul ei. Nu se poate spune că are sâni. Bondoacă, aproape fără piept, asemenea unui tub mic și îndesat.

îl apucă de mână și îi strecoară ceva în pumn. Un contraceptiv. Totul a fost bine planificat, de la început și până la sfârșit.

Despre reuniunea lor, cel puțin poate spune că-și face datoria. Fără pasiune, dar nu în silă. Astfel încât, la final, Bev Shaw să se poată declara mulțumită de propria persoană. Tot ce și-a pus în minte a fost dus la îndeplinire. El, David Lurie, a fost ajutat, așa cum un bărbat este ajutat la nevoie de o femeie; prietena ei, Lucy Lurie, a fost ajutată la nevoie printr-o vizită de curtoazie.

Să nu uit ziua asta, își spune el, stând întins lângă ea după ce amândoi sunt epuizați. După carnea tânără și dulce a lui Melanie Isaacs, iată la ce am ajuns. Cu asta trebuie să mă obișnuiesc, asta și chiar mai puțin decât atât. — E târziu, spune Bev Shaw. Trebuie să plec. Dă pătura la o parte și se ridică, nu face nici cel mai mic efort să se ascundă. Las-o să se sature uitându-se la acest Romeo al ei, la umerii lui căzuți, la picioarele lui slăbănoage. Într-adevăr, s-a făcut târziu. La orizont, persistă o ultimă strălucire purpurie; luna se ridică sus pe cer; fumul plutește în aer; de dincolo de fâșia de pământ sterp, de la primul rând de cocioabe, ajunge până la ei zvon de voci. La ușă, Bev se lipește o ultimă dată de el, își odihnește capul la pieptul lui. O lasă, așa cum a lăsat-o să facă tot ce și-a dorit. Gândul îi zboară la Emma Bovary, plim-bându-se mândră prin fața oglinzii după prima ei după-a-miază notabilă. *Am un iubit! Am un iubit!* cântă Emma pentru sine. Ei bine, fie ca și biata Bev Shaw să meargă acasă și să cânte la rândul ei. Și, mai ales, fie ca el să nu o mai numească săraca Bev Shaw. Dacă ea este săracă, atunci el e falit.

Petrus a împrumutat un tractor — de unde, nu are nici cea mai vagă idee — la care a cuplat vechiul plug rotativ care a zăcut, aruncat să ruginească, în spatele grajdului, încă dinainte de a veni Lucy. În doar câteva ore, ară tot terenul lui. Totul foarte rapid și eficient; torul foarte diferit de stilul african. În trecut — adică în urmă cu zece ani — i-ar fi luat câteva zile să mâne plugul tras de boi.

Ce șanse are Lucy împotriva acestui Petrus de tip nou? Când a sosit Lucy la fermă, Petrus a fost omul care a muncit cu ziua, omul care a săpat, omul care a cărat, omul care a udat. Acum este prea ocupat pentru acest gen de activitate. Unde va găsi Lucy pe cineva să sape, să care, să ude? Dacă ar fi vorba de o partidă de șah, ar putea afirma că Lucy a fost învinsă pe toate fronturile. Dacă ar avea minte cât de cât, atunci ar renunța: s-ar adresa Băncii Agricole, ar ajunge la o înțelegere cu ei, i-ar lăsa lui Petrus ferma în arendă, s-ar întoarce la lumea civilizată. Ar putea deschide pensiuni pentru câini la periferia orașului; și-ar putea diversifica activitatea, extinzându-o la creșterea pisicilor. Ar putea chiar reveni la îndeletnicirile ei și ale prietenilor ei din perioada hippy: țesături cu motive etnice, ceramică pictată cu motive etnice, coșuri etnice împletite; sau ar putea vinde mărgelile turiștilor.

Înfrântă. Nu este greu să și-o imagineze pe Lucy peste zece ani: o femeie masivă, greoaie, cu chipul brăzdat de cute de tristețe, îmbrăcată în haine ieșite demult din modă,

întreținându-se cu animalele sale, mâncând singură la masă. Nu este cine știe ce viață. Însă, tot e mai bine decât să-și petreacă zilele temându-se de o nouă spargere, când nu vor mai fi suficienți câini s-o apere și când nu-i va răspunde nimeni la telefon.

Se apropie de Petrus, aflat pe locul ales pentru noua sa reședință, pe o movilită care domină ferma. Antreprenorul i-a făcut deja o vizită, iar jaloanele sunt bătute la locul lor.

— N-ai de gând să construiești singur casa, nu-i așa? îl întreabă el.

Petrus chicotește.

— Nu, construcțiile sunt treabă de meseriaș, răspunde el. Să pui cărămizi, să faci mortar, la toate astea trebuie să te pricepi. Nu, eu am să sap șanțurile. Asta pot să fac și singur. Nu-i o treabă grea, o poate face și un copil. La săpat, nu-ți trebuie decât un flăcău.

Petrus rostește cuvântul vădit amuzat. Odinioară a fost și el băiat, acum nu mai este. Acum se poate juca de-a băiatul, așa cum se juca și Mărie Antoinette de-a lăptărea-sa când interpreta acest rol pe scenă.

Întră în subiect.

— Dacă eu și Lucy ne hotărâm să ne întoarcem la Cape Town, crezi că te poți ocupa de fermă în locul ei? Ți-am da un salariu, sau ai putea-o face contra unui comision. Adică a unui procent din profit.

— Trebuie să mă ocup de ferma lui Lucy, spune Petrus. Trebuie să fiu *managerul fermei*.

Pronunță cuvintele de parcă le-ar fi auzit pentru prima oară, ca și când ar fi țâșnit în fața lui asemenea unui iepure care sare din pălărie.

— Da, te numim managerul fermei dacă vrei.

— Și Lucy o să se-ntoarcă într-o zi.

— Sunt convins că va reveni. Este foarte atașată de fermă. Nu are de gând să renunțe la ea. Atâta doar că a trecut printr-o perioadă grea în ultima vreme. Trebuie să facă o pauză. Are nevoie de o vacanță.

— La mare, spune Petrus zâmbind, arătându-și dinții îngălbeniți de tutun.

— Da, la mare, dacă așa vrea.

Îl irită stilul lui Petrus de a lăsa propozițiile să plutească în aer. A fost un moment când a crezut că se poate împrieteni cu Petrus. Acum îl detestă. Să faci conversație cu Petrus seamănă cu a lovi într-un sac cu nisip.

— Nu cred că vreunul din noi are dreptul să o întrebe pe Lucy dacă hotărăște să ia o pauză, spune el. Nici eu, nici tu.

— Cât timp trebuie să fiu managerul fermei?

— Încă nu știu, Petrus. N-am discutat cu Lucy, doar explorez posibilitatea asta. Încerc să-mi dau seama dacă te atrage ideea.

— Și trebuie să fac toate treburile — trebuie să dau de mâncare la câini, trebuie să cultiv legume, trebuie să merg la piață...

— Petrus, nu este cazul să faci o listă. Nu vor mai fi câini. Te întrebam ce părere ai în general. Dacă Lucy ar vrea să plece în vacanță, ai fi dispus să ai grijă de fermă?

— Cum să mă duc la piață dacă nu am combi?

— Astea sunt detalii. Putem discuta toate amănuntele altă dată. Vreau doar să am un răspuns de principiu: da sau nu.

Petrus clatină din cap.

— E prea mult, prea mult, răspunde el.

Din senin, primesc un telefon de la poliție, de la un oarecare sergent Esterhuyse, detectiv în Port Elizabeth. I-au recuperat mașina. Este în curtea secției de poliție din New Brighton, unde poate merge să o identifice și să o ridice. Poliția a arestat doi bărbați.

— E grozav, spune el. Aproape că pierdusem orice speranță.

— Nu, domnule, toate cazurile rămân deschise timp de doi ani.

— În ce stare este mașina? Poate fi condusă?

— Da, domnule, poate fi condusă.

Intr-o stare de neobișnuită agitație și fericire, pleacă împreună cu Lucy, în mașina ei, până la Port Elizabeth, apoi, mai departe, la New Brighton, unde, urmând instrucțiunile, ajung pe strada Van Deventer, apoi la secția de poliție, o clădire turtită, cu aspect de fortăreață, înconjurată de un gard înalt de doi metri în vârful căruia este întinsă sârmă ghimpată. O mulțime de indicatoare atrag atenția asupra faptului că parcare este interzisă în fața secției. Parchează mașina ceva mai departe, pe aceeași stradă.

— Aștept în mașină, îi spune Lucy.

— Ești sigură?

— Nu-mi place locul asta. Te aștept aici.

Se prezintă la ghișeu, este îndrumat să străbată un labirint de coridoare care duce la biroul diviziei Furturi de autoturisme. Sergentul Esterhuyse, un omuleț blond și îndesat, caută în dosare, apoi îl conduce într-o curte unde sunt parcate bară la bară nenumărate mașini. Se plimbă de-a lungul și de-a latul șirurilor de mașini.

— Unde ați găsit-o? îl întreabă pe Esterhuyse.

— Aici, în New Brighton. Ați avut noroc. De obicei, hoții de mașini desfac bucată cu bucată Corollele vechi și vând piesele.

— Spuneți că ați arestat pe cineva.

— Doi indivizi. I-am prins într-o razie. Am descoperit o casă plină cu lucruri furate. Televizoare, aparate video, frigidere — dar ce nu era acolo!

— Unde sunt cei doi acum?

— Au plătit cauțiunea și au ieșit.

— N-ar fi fost mai rezonabil să mă chemați înainte de a-i elibera, să-i identific? Acum, dacă au ieșit pe cauțiune, se vor face nevăzuți. Probabil că știți mai bine decât mine.

Detectivul tace, cu țăfnă.

Se opresc în fața unei mașini marca Corolla, de culoare albă.

— Asta nu-i mașina mea, spune el. A mea are numere de CA. Așa scrie și pe certificatul de înmatriculare, continuă el, indicându-i cu degetul numărul de pe bucata de hârtie: CA 507644.

— Le vopsesc. Pun plăcuțe false. Schimbă plăcuțele între mașini.

— Chiar și așa, asta nu-i mașina mea. Vreți, vă rog, s-o deschideți?

Detectivul deschide mașina. În interior se simte miros de hârtie umedă și de pui fript.

— Eu n-am sistem audio, spune el. Asta nu-i mașina mea. Sunteți sigur că mașina mea nu este în altă parte, printre celelalte furate?

Fac turul complet al lotului de mașini furate. Mașina lui nu se află printre ele. Esterhuyse se scarpină în cap.

— Am să verific, spune el. Probabil că s-a făcut o în curcătură. Lăsați-mi numărul de telefon și vă sun eu.

Lucy îl așteaptă la volanul combi-ului; ține ochii închiși. Bate în geam, iar ea deblochează ușile.

— Au făcut o greșală, îi spune el în timp ce se urcă în mașină. Au o Corolla, însă nu-i a mea.

— I-ai văzut pe indivizi?

— Care indivizi?

— Spuneai că au arestat doi bărbați.

— Au ieșit pe cauțiune. Oricum, nu-i mașina mea, așa că indiferent cine a fost arestat nu poate fi și cel care mi-a furat mașina.

Urmează o lungă tăcere.

— E logic, nu-i așa?

Lucy pornește motorul, smucește violent de volan.

— Nu mi-am dat seama că ții să fie prinși, îi răspunde el, simțindu-și iritarea din glas, dar nefăcând nimic să și-o stăpânească. Dacă îi prind, va urma un proces și tot ce presupune el. Vei fi obligată să depui mărturie. Te simți în stare să treci prin așa ceva?

Lucy oprește motorul. Are chipul încordat și se vede că se căznește să-și stăpânească lacrimile.

— Oricum, urmele s-au răcit. Iar amicii noștri nu vor fi prinși, nu de poliția noastră, în halul în care este. Așa că mai bine să nu ne mai gândim la asta.

Se adună. Știe că a devenit un moș cicălit și plicticos, dar nu are ce face.

— Lucy, cred că este cazul să te gândești bine ce soluții ai. Fie rămâi într-o casă plină de amintiri neplăcute și continui să te frământă gândindu-te la ce ți s-a întâmplat, fie dai uitării întregul episod și începi un nou capitol din viața ta, în altă parte. După părerea mea, alte soluții nu ai. Știu că ți-ar plăcea să rămâi, însă nu crezi că ai putea cel puțin să te gândești și la cealaltă variantă? N-am putea să discutăm cu luciditate despre acest subiect?

Lucy elatină hotărât din cap.

— Nu mai pot discuta despre asta, David. Pur și simplu nu mai pot, spune ea, vorbind aproape în șoaptă, răpid, ca și când s-ar teme că vorbele îi vor seca. Știu că sunt incoerentă. Aș vrea să te pot face să înțelegi. Dar nu pot. Din cauză că tu ești cine ești și eu sunt cine sunt, nu pot. Îmi pare rău. Și îmi pare rău și pentru mașina ta. Îmi pare rău că ești dezamăgit.

Își așază capul pe brațe, iar umerii încep să i se scuture de plâns.

Din nou se simte străbătut de același sentiment: apatie, indiferență, dar și o senzație ca de imponderabilitate, ca și când ar fi ros, devorat din interior și nu i-ar mai rămâne decât cochilia erodată a inimii. Cum, își spune el, ar putea un bărbat găsi în starea asta cuvintele, muzica în stare să înduioșeze, să trezească morții?

La nici cinci metri de ei, s-a oprit pe trotuar o femeie. În papuci și cu o rochie ponosită pe ea, îi fixează intens, își petrece brațul după umerii lui Lucy într-un gest protector. *Fata mea*, își spune el; *iubita mea fetiță. Pe care eu am dator să o călăuzesc. Care, cât de curând, va trebui să mă călăuzească ea pe mine.*

Oare ea îi simte gândurile?

Se așază la volan și preia el rolul șoferului. La jumătatea drumului către casă, spre surprinderea lui, Lucy începe să vorbească.

— A fost ceva atât de personal, începe ea. Au făcut-o cu atâta ură față de mine. Asta m-a împietrit de uimire mai mult decât orice. Restul era... previzibil. Însă de ce să mă urască în asemenea hal? Nu i-am văzut în viața mea.

Așteaptă, crezând că vrea să continue, însă ea nu mai adaugă nimic pentru moment.

— Probabil a vorbit în ei glasul trecutului, o ajută el într-un târziu. Un trecut al răului. Ia-o și așa, dacă ți-e mai ușor. Chiar dacă ți s-a părut că au ceva cu tine, să știi că nu a fost așa. Probabil că li s-a transmis de la strămoși.

— Asta nu ușurează lucrurile în nici un fel. Pur și simplu nu reușesc să scap de starea de șoc. Șocul de a fi urâtă, vreau să spun, în cursul actului.

În cursul actului. Se referă la ce crede el ca se referă?

— Te mai temi? o întreabă el.

— Da.

— Te temi că s-ar putea întoarce?

— Da.

— Te-ai gândit că dacă n-ai să depui plângere împotri -va lor la poliție nu se vor întoarce?

— Nu.

— Atunci de ce?

Lucy tace.

— Lucy, e atât de simplu, numai să vrei. Închide canisa. Fă-o imediat, nu mai sta pe gânduri. Închide casa, plătește-1 pe Petrus să aibă grijă de fermă. Ia o pauză de șase luni, poate chiar un an; până când lucrurile se vor ameliora în țara asta. Pleacă în străinătate. Du-te în Olanda, îți dau eu banii. Când ai să te întorci, poți să cumperi alți câini, să o iei de la capăt.

— Dacă plec acum, David, n-am să mă mai întorc niciodată, îți mulțumesc pentru ofertă, însă nu merge. Nu e nimic din ce mi-ai putea propune la care să nu mă fi gândit și eu de o sută de ori.

— Atunci ce propui să faci?

— Nu știu. Însă, indiferent ce hotărâre aş lua, vreau să știu că am luat-o singură, fără a fi împinsă de la spate. Sunt lucruri pe care pur și simplu nu ai cum să le-nțelegi.

— Ce nu pot înțelege?

— În primul rând, nu înțelegi ce mi s-a întâmplat în ziua aceea. Ești îngrijorat pentru mine, lucru pe care îl apreciez, crezi că înțelegi, însă de fapt nu înțelegi nimic. Fiindcă n-ai cum.

Încetinește și iese de pe șosea.

— Nu! țipă Lucy. Nu opri aici. E o porțiune proastă, e prea riscant să oprești.

Accelerează.

— Dimpotrivă, înțeleg mult prea bine, îi răspunde el. Voi rosti un singur cuvânt pe care l-am evitat până acum. Ai fost violată. De trei bărbați.

— Și?

— Te-ai temut pentru viața ta. Ți-a fost frică că te vor ucide după ce te folosesc. Că te vor lichida. Fiindcă pentru ei nu însemni nimic.

— Și?

Vocea ei a ajuns o șoaptă.

— Și eu n-am făcut nimic. Nu te-am salvat.

Asta este confesiunea lui. Ea face un mic gest cu mâna, întrerupându-l.

— Nu te învinovăți, Da vid. Nimeni nu se aștepta să mă salvezi, fiindcă nu aveai cum. Dacă ar fi venit cu o săptămână mai devreme, aş fi fost singură în casă. Însă ai drep tate, nu însemn nimic pentru ei, absolut nimic. Exact asta a fost și senzația mea.

Din nou pauză.

— Cred că n-au făcut-o pentru prima oară, reia ea pe un ton mai ferm. Cel puțin cei doi mai mari au mai făcut-o și altă dată. Cred că, în primul și în primul rând, sunt violatori. Faptul că fură lucruri e ocazional. Ca o direcție de lucru secundară. Cred că *se ocupă* cu violurile.

— Crezi că se vor întoarce?

— Cred că sunt pe teritoriul lor. M-au marcat. Se vor întoarce după mine.

— Atunci chiar că nu mai poți rămâne.

— De ce?

— Fiindcă este ca și când i-ai invita să se întoarcă.

Cade o clipă pe gânduri, apoi îi răspunde:

— David, dar poate că ar trebui să privim lucrurile din alt unghi. Și dacă... dacă *ăsta* e prețul pe care trebuie să-l plătească aceia care aleg să rămână pe loc? Poate că ei așa privesc lucrurile. Poate că și eu ar trebui să privesc la fel lucrurile. Ei mă percep ca și când le-aș datora ceva. Iar pe ei înșiși se văd ca pe niște receptori, ca pe niște țipi care strâng impozitele. De ce ar trebui să mi se permită să trăiesc aici fără să plătesc? Poate că asta este ceea ce-și spun.

— Sunt convins că le trec prin minte o mulțime de lucruri. Este în interesul lor să inventeze diverse povești, să-și justifice faptele. Dar te sfătuiesc să ai încredere în ceea ce-ți spune inima. Ziceai că ai simțit numai ură din partea lor.

— Ură... Când e vorba de bărbați și de sex, David, nimic nu mă mai surprinde. Poate că pentru bărbați detestarea femeii face din actul sexual un episod mai excitant. Tu ești bărbat, ar trebui să știi. Când faci sex cu o necunoscută — când o prinzi în brațe, o așezi sub tine, te lași cu toată greutatea deasupra ei — asta nu aduce întru câtva cu actul de a ucide? Vări cuțitul în ea; apoi îl scoți, lăsând trupul acoperit de sânge — asta nu te face să simți că ai ucis, ca și când ai comite nepedepsit o crimă?

Tu ești bărbat, ar trebui să știi: oare așa îi vorbește o fiică tatălui ei? Oare ea și el sunt de aceeași parte a baricadei?

— Poate, îi răspunde el. În unele cazuri. Pentru anu miți bărbați.

Apoi continuă iute, fără a premedita:

— Așa a fost cu amândoi? Ca și când te-ai fi luptat cu moartea?

— S-au îndemnat unul pe celălalt. Probabil că din cauza asta o fac împreună. Ca niște câini în haită.

— Și cel de-al treilea? Băiatul?

— Era acolo să învețe.

Au trecut de indicatorul care anunța cicadeele. Timpul aproape a expirat.

— Dacă ar fi fost albi, probabil n-ai vorbi așa despre ei, spune el. Dacă ar fi fost niște golani albi din Despatch, de pildă.

— Chiar?

— Nu, n-ai vorbi așa. Nu te judec, nu asta-i ideea. Inșă vorbești despre ceva diferit. Sclavie. Vor să le fii sclavă.

— Nu. Nu-i vorba de sclavie. Supunere. Subjugare.

Clatină din cap și îi spune:

— Deja s-a ajuns prea departe, Lucy. Vinde tot. Vin-de-i ferma lui Petrus și vino cu mine.

— Nu.

Aici se încheie discuția. Inșă vorbele lui Lucy îi răsună în minte. *Acoperit de sânge*. Ce vrea să spună? Oare a avut dreptate, în fond, când a visat o baltă de sânge, o baie de sânge?

Se ocupă cu violurile. Se gândește la cei trei vizitatori plecând în Toyota nu prea veche, cu bancheta din spate plină cu lucruri furate din casă; și cu penisurile lor, armele lor, satisfăcute, călduțe, îndesate între picioare și *torcând* — asta e cuvântul care îi vine în minte. Pesemne că au avut motive să fie mulțumiți de treaba făcută în acea du-pă-amiază; probabil că și-au simțit împlinită vocația.

Își amintește cum, în copilărie, găsea în articolele de ziar cuvântul *mol* și cum reflecta asupra lui, încercând să-i înțeleagă sensul exact, întrebându-se ce căuta litera *v*, îndeobște atât de blândă, într-un cuvânt care stârnea atâta groază și dezgust, încât nimeni nu îndrăznea să-l pronunțe tare. Într-un album de artă de la bibliotecă, a găsit o reproducere intitulată *Răpirea sabinelor*, bărbați călare, îmbrăcați în sumarele armuri ale romanilor, femei drapate în văluri ridicându-și brațele spre cer și tânguindu-se. Oare

ce legătură exista între această atitudine și ceea ce bănuia el că trebuie să fie violul: bărbatul deasupra femeii, penetrând-o cu forța?

Se gândește la Byron. Printre legiunile de contese și de bucătărese pe care le-a penetrat Byron, fără îndoială că au fost și unele pentru care asta trebuie să fi reprezentat un viol. Numai că, firește, nici una dintre ele nu s-a temut că interludiul avea să se sfârșească prin tăierea beregatei. Din perspectiva lui personală, din perspectiva lui Lucy, Byron pare, într-adevăr, foarte depășit.

Lucy a fost înspăimântată, înspăimântată de moarte. I-a pierit glasul, respirația i s-a oprit, a fost incapabilă să mai facă vreo mișcare. *Nu se întâmplă cu adevărat*, și-a spus ea în timp ce bărbații o trânteau la pământ; *e doar un vis, un coșmar*. În timp ce bărbații s-au înfruptat din spaima ei, s-au desfățat cu ea, au făcut tot ce le-a stat în putință să o rănească, să o amenințe, să o înspăimânte și mai mult, să o terorizeze. *Chcamă-ți câinii!* i-au spus ei. *Hai, cheamă-ți câinii! N-ai câini? Atunci, las' că-ți arătăm noi ție câini!*

Nu înțelegi, n-ai fost acolo, spune Bev Shaw. Ei bine, se înșală. De fapt, Lucy intuiește bine lucrurile: el înțelege. El poate — dacă se concentrează, dacă uită de sine — să fie acolo, să intre în pielea bărbaților, să le umple trupurile cu stafia propriei persoane. Întrebarea este: are în el datele sa fie femeia?

Din singurătatea camerei lui, îi scrie fiicei sale o scrisoare:

„Dragă Lucy,

Cu toată dragostea din lume, trebuie să-ți spun următoarele. Riști să comiți o eroare periculoasă. Vrei să te lași călcată în picioare de istorie. Inșă calea pe care ai ales-o este greșită. Te va face să-ți pierzi onoarea. Și nu te vei mai suporta. Te conjur, ascultă-mă, știu ce vorbesc.

Tatăl tău".

O jumătate de oră mai târziu, îi este strecurat un plic pe sub ușă.

„Dragă David,

Nu ai auzit ce ți-am spus. Nu mă cunoști. Nu sunt persoana pe care o știi. Sunt moartă și nu știu ce m-ar putea readuce acum la viață. Tot ce știu este că nu pot pleca.

Nu înțelegi acest lucru, iar eu n-am idee ce-aș mai putea spune să te fac să vezi. E ca și când ai fi ales în mod deliberat să stai într-un colț întunecos în care nu pătrund razele soarelui. Când mă gândesc la tine, te văd ca pe una dintre cele trei maimuțe: cea care își acoperă ochii cu lăbuțele.

Da, calea pe care o urmez ar putea fi greșită. Însă dacă plec acum de la fermă, am să plec învinsă și am să simt gustul înfrângerii tot restul vieții.

Nu pot rămâne un copil la nesfârșit. Nu poți fi tată la nesfârșit. Știu că îmi vrei binele, însă nu ești tu cel care mă poate îndruma, nu în acest moment.

A ta, Lucy."

Aici se oprește schimbul epistolar. Acesta-i ultimul cuvânt al lui Lucy.

Treaba cu omorârea câinilor s-a sfârșit pe ziua de azi, iar sacii negri sunt puși grămadă la ușă, un sac pentru fiecare trup și suflet. El și Bev Shaw stau întinși, unul în brațele celuilalt, pe pardoseala cabinetului medical. Peste o jumătate de oră, Bev se va întoarce la Bill al ei, iar el însuși va începe să încarce sacii în mașină.

— Nu mi-ai vorbit niciodată despre prima ta soție, îi spune Bev Shaw. Nici Lucy nu vorbește despre ea.

— Mama lui Lucy este olandeză. Asta probabil că ți-a spus. Evelina. Evie. După divorț s-a întors în Olanda. Mai târziu, s-a recăsătorit. Lucy nu s-a înțeles cu tatăl ei vitreg. Ea a vrut să se întoarcă în Africa de Sud.

— Așadar, te-a ales pe tine.

— E un fel de-a spune. În același timp, a ales un anumit mediu, un anumit orizont. Iar acum încerc să o conving să plece din nou, fie și numai pentru scurt timp. Are o familie în Olanda, are prieteni. Poate că Olanda nu este cel mai extraordinar loc de pe lume în care să trăiești, dar, cel puțin, nu te face să visezi urât.

— Și?

Ridică din umeri.

— Lucy nu este dispusă, cel puțin pentru moment, să ia în seamă sfaturile pe care i le-aș da eu. Îmi spune că nu sunt bun la sfaturi.

— Dar ai fost profesor.

— În mod cu totul întâmplător. Profesoratul nu a reprezentat niciodată o vocație pentru mine. Firește, nu am aspirat niciodată să-i învăț pe oameni cum să trăiască. Am fost ceea ce se numea înainte un erudit. Am scris cărți despre oameni care au murit. Acolo îmi era sufletul. Nu am predat decât pentru a-mi câștiga existența.

Ea așteaptă să afle mai mult, însă el nu are chef să continue.

Soarele coboară spre asfințit; e tot mai frig. Nu au făcut dragoste. De fapt, au încetat să mai pretindă că asta este ceea ce fac împreună.

În mintea lui, Byron, singur pe scenă, inspiră profund, pregătindu-se să cânte. Este pe punctul de a pleca spre Grecia. La vârsta de treizeci și cinci de ani, a înțeles cât de prețioasă este viața.

Sunt lacrimae rerum, et mentem mortalia tangunt: acestea vor fi exact cuvintele pe care le va rosti Byron, acum știe. Cât despre muzică, plutește indecisă undeva la orizont, încă nu îi vine.

— Nu trebuie să fii îngrijorat, îi spune Bev Shaw.

Și-a lipit capul de pieptul lui: probabil că îi aude bătaile inimii cu care ține pasul hexametru.

— Bill și cu mine vom avea grijă de ea. Vom trece des pe la fermă. Și mai este Petrus. Petrus va fi vigilent.

— Paternul Petrus.

— Da.

— Lucy îmi spune că nu pot fi tată la nesfârșit. Nu-mi pot închipui cum ar arăta să nu mai fiu tatăl lui Lucy în viața asta.

Ea își trece degetele prin părul lui aspru și țepos.

— O să fie bine, șoptește ea. Ai să vezi.

Casa face parte dintr-un complex care, cu cincisprezece sau douăzeci de ani în urmă, pe vremea când era nouă, trebuie să fi avut un aspect destul de anost, dar între timp a fost îmbunătățită cu alei pline de iarbă, copaci și plante agățătoare care invadează pereții din vibracret. Casa de pe Rustholme Crescent nr. 8 are o porțiță de grădină, vopsită, și un interfon.

Apasă pe buton. Se aude o voce tinerească:

— Da?

— Îi caut pe domnul Isaacs. Mă numesc Lurie.

— Nu a venit încă acasă.

— Când trebuie să sosească?

— Dintr-o clipă în alta.

Se aude un bâzâit; zăvorul se deblochează. Împinge poarta și intră.

Aleea duce la ușa de la intrare, unde o copilă subțirică îl urmărește apropiindu-se. Este îmbrăcată în uniformă de școală: sarafan bleumarin, ciorapi trei sferturi albi, bluză descheiată la gât. Are ochii lui Melanie, pomeții mari ai lui Melanie, părul negru al lui Melanie. Este mai frumoasă, cu siguranță. Sora mai mică despre care i-a vorbit Melanie, și al cărei nume nu și-l amintește pe moment.

— Bună ziua. Când trebuie să vină tatăl tău acasă?

— Școala se termină la trei, însă de obicei stă după ore. E-n regulă, puteți intra.

Ține ușa deschisă, făcându-i loc să intre, și se lipește de toc când trece pe lângă ea. Mănâncă dintr-o felie de

tort pe care o ține delicat între două degete. Pe buza superioară are câteva firimituri. Simte nevoia presantă de a întinde mâna, de a o șterge la gură, însă, instantaneu, îi vine în minte imaginea surorii ei și se simte invadat de un val de dorință. *Doamne ferește*, își spune în gând. *Ce caut eu aici?*

— Puteți lua loc dacă doriți.

În loc. Mobila lucește, camera este sufocant de ordonată.

— Cum te cheamă?

— Desiree.

Desiree. Acum își amintește. Melanie, prima născută, cea obscură, Desiree, cea dorită. Cu siguranță i-au ispitit pe zei dându-i un asemenea nume!

— Mă numesc Da vid Lurie.

O privește atent, însă fata nu dă semne că i-ar recunoaște numele.

— Sunt din Cape Town.

— Sora mea este în Cape Town. Studentă.

Dă din cap a încuviințare. Nu spune: o cunosc pe sora ta, o știi foarte bine. În schimb, îi trece prin minte: rodul aceluiași arbore, probabil până în cele mai intime detalii. Totuși, cu câteva diferențe: pulsuni diferite ale sângelui, nevoi pasionale diferite. Ele două în același pat: o experiență demnă de un rege.

Îl scutură un ușor frison, se uită la ceas.

— Știi ceva, Desiree? Cred că am să-ncerc să îl prind pe tatăl tău la școală, dacă-mi spui cum pot ajunge acolo.

Școala este construită în același stil cu reședința: o clădire fără etaj, construită din cărămidă, cu geamuri din oțel și acoperiș din azbest, așezată într-un patruleter prăfuit, împrejmuț de un gard din sârmă ghimpată. Pe unul din stâlpii de la intrare stă scris F. S. MARAIS, iar pe celălalt, ȘCOALĂ GENERALĂ.

Locul este pustiu. Se plimbă prin zonă până când descoperă o plăcuță pe care scrie BIROU. În interior, stă așezată

la birou o secretară durdulie, între două vârste, care își face unghiile.

— Îl caut pe domnul Isaacs, i se adresează el.

— Domnule Isaacs! Aveți un vizitator! strigă ea, apoi, întorcându-se spre el îl poartă: Intrați.

Din spatele biroului, Isaacs se ridică, se oprește la jumătatea drumului, îl privește nedumerit.

— Vă mai amintiți de mine? David Lurie, din Cape Town.

— O, spune Isaacs, după care se așază la loc pe scaun.

Este îmbrăcat în același costum care îi este larg și care nu pare croit pentru el: gâtul i se pierde în haină, din care omul iese ca o pasăre cu ciocul ascuțit, ca prinsă într-un sac. Ferestrele sunt închise, iar înăuntru plutește un miros de aer stătut.

— Dacă nu vreți să vorbiți cu mine, am să plec imediat, rostește el.

— Nu, îi răspunde Isaacs. Luați loc. Verificam prezența. Vă deranjează dacă termin cu asta mai întâi?

— Vă rog.

Pe birou se află o fotografie înrămată. Din locul în care este așezat, nu o poate vedea, însă știe ce reprezintă: Me-lanie și Desiree, odoarele tatălui lor, alături de mama care le-a purtat.

— Prin urmare, spune Isaacs închizând cataloagele. Că rui fapt dătează plăcerea de a vă revedea?

Se așteptase să fie încordat, însă în realitate este cât se poate de liniștit.

— După ce Melanie a depus plângerea, rostește el, uni versitatea a organizat o audiere oficială. Rezultatul este că am demisionat. Așa s-au petrecut lucrurile. Probabil știți.

Isaacs îl privește întrebător, fără a lăsa să transpară nimic.

— De atunci, am fost liber. Eram astăzi în trecere prin George și mi-a venit ideea să mă opresc să stăm de vorbă, îmi amintesc că, ultima dată când ne-am văzut, discu-

ția a fost... încinsă. M-am gândit, totuși, că ar trebui să trec să vă văd și să vă spun ce am pe suflet.

Până aici nu a mințit deloc. Chiar vrea să-și ușureze sufletul. Problema este: ce are pe suflet?

Isaacs ține în mână un pix ieftin Bic. își trece degetele de la capăt spre vârf, îl răsucesce, își trece degetele în jos, la nesfârșit, într-un gest care este mai degrabă mecanic decât nervos. Continuă:

— Ați auzit varianta lui Melanie despre cele întâmpla te. Aș dori să v-o ofer și pe a mea, dacă sunteți dispus să o ascultați. În ceea ce mă privește, totul a început fără ca eu să fi premeditat ceva. A început ca o simplă aventură, una dintre acele aventuri nevinovate, neașteptate, pe care le are un anumit gen de bărbați... pe care le am eu și care mă ajută să merg mai departe. Scuzați-mă că vă vorbesc în felul acesta, însă încerc să fiu sincer.

Totuși, în cazul lui Melanie, s-a petrecut ceva surprinzător. Mă gândesc la cele întâmpla te ca la un foc. A făcut să se aprindă un foc în mine.

Se oprește. Pixul își continuă dansul. *O aventură nevinovată, neașteptată.* Un anumit gen de bărbați. Oare bărbatul așezat la birou în fața lui are aventuri? Cu cât se uită mai bine, cu atât se îndoieste mai mult. Nu ar fi surprins să afle că Isaacs este ceva la biserică, diacon sau minis-trant, indiferent ce o fi un ministrant.

— Un foc: ce este remarcabil în privința focului? Dacă se stinge, iei un chibrit și faci altul. Asta credeam mai demult. Și totuși, în trecut, oamenii venerau focul. Se gândeau de două ori înainte de a lăsa focul să se stingă; era zeul foc. A fost genul de foc pe care l-a aprins fiica dumnezeoasă tră în mine. Nu suficient de puternic încât să mă mistuie, însă real: un foc adevărat.

Ars-consumat-mistuit. Pixul

se oprește în loc.

— Domnule Lurie, rostește tatăl fetei, cu un surâs strâmb, chinuit, pe chip. Mă întreb ce Dumnezeu aveți în cap, să veniți la școală și să-mi spuneți povești...

—îmi cer scuze. E revoltător, știu. Asta e. Asta-i tot ce am avut de spus, în apărarea mea. Ce face Melanie?

—Melanie e bine, dacă tot ați întrebat. Ne sună săptămânal. Și-a reluat studiile, i-au dat o dispensă specială să facă asta, sunt sigur că înțelegeți, având în vedere situația. În timpul liber își continuă activitatea la teatru, și se descurcă bine. Așa că Melanie e bine. Și dumneavoastră? Ce planuri aveți acum, după ce ați renunțat la profesie?

— Și eu am o fiică, poate vă interesează să știți. Are o fermă. Cred că am să-mi petrec ceva vreme la ea, să-i dau o mână de ajutor. De asemenea, lucrez la o carte... un fel de carte. Intr-un fel sau altul, asta o să mă țină ocupat.

Se întrerupe. Isaacs îl privește cu ceea ce ar putea spune că este o atenție scrutătoare.

— Ei bine, rostește Isaacs cu blândețe, iar cuvintele îi ies de pe buze cu un oftat, cum cad de sus cei puternici!

Căzut? Da, se poate spune că a existat o cădere, asta în mod cert. Însă *puternic*? Oare termenul de *puternic* i se potrivește? El se consideră obscur, sau, mai precis, tot mai obscur. Un personaj de la periferia istoriei.

— Poate că ne face bine tuturor, rostește el, să avem din când în când parte de o cădere. Cu condiția să nu ne frângem gâtul.

— Da. Da. Da, spune Isaacs încă fixându-l atent, cu privirea aceea concentrată.

Detectează pentru prima oară la Isaacs ceva ce-i amintește de Melanie: o anumită proporție a gurii și a buzelor. Simte nevoia să-i strângă omului mâna peste birou, însă reușește doar să-i atingă dosul mâinii. Pielea este rece, fără păr.

— Domnule Lurie, i se adresează Isaacs, mai aveți să-mi spuneți ceva? În afara istoriei despre dumneavoastră și Melanie? Spuneți că aveți ceva pe suflet.

— Pe suflet? O, nu. Am trecut doar să aflu ce mai face Melanie. Mulțumesc că m-ați primit, spune ridicându-se. Vă sunt recunoscător.

întinde mâna, de astă dată ferm și direct.

— La revedere.

— La revedere.

Ajunge la ușă — de fapt, este în biroul secretarei în care nu se mai află nimeni —, când se aude strigat de Isaacs:

— Domnule Lurie! O clipă, vă rog. Se întoarce.

— Ce faceți astă-seară?

— În seara asta? Stau la hotel. Nu mi-am făcut nici un plan.

— Veniți să luăm masa împreună. Veniți la cină.

— Nu sunt convins că soția dumneavoastră se va bucura.

— Poate că da. Poate că nu. Oricum, veniți. Împărțiți pâinea cu noi. Luăm masa la șapte. Să vă scriu adresa.

— Nu este nevoie. Am trecut deja pe la dumneavoastră și am cunoscut-o pe fiica dumneavoastră. Ea mi-a explicat cum să ajung aici.

Isaacs nu clipește.

— Perfect, spune el.

Ușa îi este deschisă de Isaacs în persoană.

— Pofțiți, intrați, îl invită el conducându-l în camera de zi.

Soția nu se vede pe nicăieri, și nici cea de-a doua fiică.

— V-am adus ceva, spune el oferindu-i o sticlă cu vin. Isaacs îi mulțumește, însă pare că nu știe ce are de făcut cu ea.

— Vreți puțin vin? Mă duc să desfac sticla.

Iese din cameră. Dinspre bucătărie se aud șoapte. Revine.

— Se pare că am rătăcit tirbușonul. Însă Dezzy s-a dus să facă rost de unul din vecini.

În mod evident, sunt o familie de oameni așezați. Trebuia să-și fi închipuit. O mică familie unită de mic-bur-ghezi, sobră, prudentă. Mașina este spălată, iarba — tunsă, economiile — la bancă. Toate resursele lor se concentrează asupra lansării celor două bijuterii de fete, asupra clădirii

viitorului lor: inteligenta Melanie, cu ambițiile ei teatrale; Desiree, frumoasa.

Și-o amintește pe Melanie din prima seară când s-au apropiat, stând alături de el pe canapea, ea sorbind din cafeaua cu un strop de whisky care avea menirea să — cuvântul urcă în silă — să o *lubrifieze*. Trupul ei îngrijit și fragil; hainele sexy; ochii strălucindu-i de emoție. Pășind afară în pădurea în care pândesc lupii flămânzi.

Frumoasa Desiree intră cu sticla și tirbușonul. În timp ce traversează camera îndreptându-se spre ei, are o clipă de ezitare, conștientă că se cuvine să spună „bună seara”.

— Tari? murmură ea ușor derutată, întinzându-i sticla.

Așa deci: a aflat cine este. Au vorbit despre el, poate s-au și dondănit din pricina lui: musafirul nepoftit, bărbatul al cărui nume stârnește groază.

Tatăl ei a prins-o de mână și o ține ferm.

— Desiree, îi spune el, acesta este domnul Lurie.

— Bună, Desiree.

Părul care îi încadraseră chipul este acum strâns la spate. Privirile li se întâlnesc, a fetei este încă jenată, totuși mai fermă acum, știindu-se sub aripa protecției a tatălui.

— Bună, murmură ea.

Iar el exclamă în gând: *Doamne Dumnezeule! O, Doamne!*

Cât despre fată, nu poate disimula ce-i trece prin minte:
Așadar, asta-i bărbatul în fața oăruia s-a dezbrăcat sora mea!
Așadar, asta-i bărbatul cu care afăcut-o! Moșul asta!

Există o sufragerie, despărțită de bucătărie printr-o arcadă. Masa este pusă pentru patru persoane, cu vesela cea mai bună. Pe masă ard lumânări.

— Luați loc, luați loc! îl invită Isaacs.

În continuare, nici urmă de soție.

— Scuzați-mă o clipă, spune Isaacs dispărând în bucătărie.

Este lăsat singur cu Desiree, care stă așezată la masă chiar în fața lui. Ține capul plecat, iar curajul pare să o fi părăsit. Apoi se întorc, cei doi părinți, împreună. Se ridică.

— Nu ați cunoscut-o pe soția mea. Doreen, oaspetele nostru, domnul Lurie.

— Vă mulțumesc, doamnă Isaacs, că m-ați primit în casa dumneavoastră.

Doamna Isaacs este o femeie scundă, genul care are tendința de a se îngroșa după o anumită vârstă, cu picioare crăcănate care creează iluzia că se rostogolește în timp ce merge. Totuși, își dă seama pe cine moștenesc cele două surori. La vremea ei, trebuie să fi fost o adevărată frumusețe.

Expresia de pe chip rămâne la fel de împietrită, îi evită privirea, totuși înclină scurt din cap în direcția lui. Supusă; o bună soție și tovarășă de viață. *Și veți fi un singur trup*. Oare fetele îi calcă pe urme?

— Desiree, rostește ea pe un ton autoritar, vino să mă ajuti.

Plină de recunoștință, fata sare de pe scaun.

— Domnule Isaacs, i-am deranjat pe toți ai casei, spune el. Ați fost foarte amabil să mă invitați, apreciez gestul dumneavoastră, însă ar fi mai bine să plec.

Isaacs îi oferă un zâmbet în care ghicește, spre surprinderea lui, un strop de veselie.

— Luați loc, luați loc! O să ne descurcăm! După care continuă, aplecându-se spre el:

— Trebuie să fiți tare!

Apoi, Desiree și mama ei revin, încărcate cu platouri: ostropel de pui aburind într-un sos de roșii din care se înalță arome de ghimbir și chimion, orez, o mulțime de salate și murături. Exact felurile de mâncare cărora le dusesese cel mai mult dorul de când stătea la Lucy.

Sticla este așezată în fața lui, alături de un pahar de vin solitar.

— Sunt singurul care bea? întreabă el.

— Vă rog, îi răspunde Isaacs. Serviți-vă.

Își umple paharul. Nu-i plac vinurile dulci, a adus soiul „Recoltă târzie” crezând că va fi pe gustul lor. Mă rog, cu atât mai rău pentru el.

Mai rămâne de rostit rugăciunea înainte de a începe să mănânce. Membrii familiei Isaacs se prind de mână. Nu are încotro și întinde mâinile, apucându-l de mână pe tatăl fetei, în stânga, și, în dreapta, pe mama ei.

— Pentru tot ce primim acum, ne rugăm lui Dumnezeu să ne ajute să nu uităm că-i datorăm recunoștință, rostește Isaacs.

— Amin, îi răspund soția și fiica sa.

Până și el, Da vid Lurie, mormăie un „Amin” și dă drumul celor două mâini, celei a tatălui, rece ca mătasea, și celei a mamei, micuță, cămoasă, caldă de la gătit.

Servește doamna Isaacs.

— Aveți grijă, e fierbinte, îi spune ea în timp ce îi ofe ră farfuria, rostind singurele cuvinte pe care i le adresează toată seara.

În cursul mesei, se străduiește să fie un bun musafir, să poarte o conversație interesantă, să umple tăcerile. Vorbește despre Lucy, despre pensiunea ei canină, despre îndeletnicirile ei legate de apicultură și despre proiectele ei de horticultura, despre diminețile de sâmbătă pe care el și le petrece la piață. Amintește în treacăt despre spargerea casei, pomenind doar că i s-a furat mașina. Vorbește despre Liga pentru Protecția Animalelor, însă nu spune nimic despre crematoriul din incinta spitalului și nici despre după-amiezile lui furate cu Bev Shaw.

Însăilate astfel una de cealaltă, istorisirile se succedă lipsite de umbră. Viața la țară în toată simplitatea ei stupidă. Ce n-ar da să fie adevărat! S-a plictisit de umbră, de complicații, de oameni cu complicații. Își iubește fiica, însă, în unele momente, și-ar dori ca ea să fie o ființă mai simplă: mai simplă, mai lipsită de nuanțe. Bărbatul care a violat-o, șeful găstii, așa era. Ca o lamă de cuțit care poate tăia și vântul.

Are viziunea propriei persoane, întins pe o masă de operație. Lama unui bisturiu sclipește; este deschis de la gât și până la vîntre; vede tot, însă nu simte nici o durere. Un chirurg cu barbă se apleacă deasupra lui, încruntat.

Ce-i porcăria asta? bombăne nemulțumit chirurgul. Zgân-dărește vezica biliară. *Ce-i asta?* O taie și o aruncă deoparte, împunge și inima. *Ce-i asta?*

— Și fiica dumneavoastră, se ocupă singură de fermă? Îl întreabă Isaacs.

— Are pe cineva care o mai ajută din când în când. Un bărbat — Petrus. African.

Și le vorbește despre Petrus, Petrus cel puternic, de neclintit, pe care te poți bizui, cu cele două soții ale lui și cu ambițiile lui moderate.

Îi este mai puțin foame decât s-a așteptat. Conversația lîncezește, însă într-un fel sau altul reușesc să termine masa. Desiree se scuză, merge să își facă temele. Doamna Isaacs strânge masa.

— Ar trebui să plec, spune el. Măine dimineață pornesc la drum foarte devreme.

— Așteptați, nu plecați încă, îl reține Isaacs.

Sunt singuri. Nu mai poate evita subiectul.

— Despre Melanie, începe el.

— **Da.**

— Mai am ceva de spus, apoi nu mai scot un cuvânt pe tema asta. Probabil că lucrurile ar fi putut avea un alt deznodământ, cred, pentru noi doi, în ciuda diferenței de vîrstă. Însă a existat ceva ce nu am reușit să-i ofer, ceva — caută cuvîntul — liric. Îmi lipsește lirismul. Cu dragostea reușesc mult mai bine. Chiar și când ard de dorință, nu pot cânta, dacă înțelegi ce vreau să spun. Îmi pare rău. Regret că am obligat-o pe fiica dumneavoastră să treacă prin toate astea. Aveți o familie minunată. Îmi cer scuze pentru suferința pe care v-am provocat-o dumneavoastră și doamnei Isaacs. Îmi cer iertare.

Minunat nu este cel mai bun cuvînt. Mai potrivit ar fi *exemplar*.

— Așa, rostește Isaacs, în fine, v-ați cerut iertare. Chiar mă întrebam când o s-o faceți.

Reflectează. Nu s-a așezat la loc pe scaun; începe să se plimbe prin cameră.

— Regrețați. Vă lipsește partea lirică, ziceți. Dacă ați fi avut lirism, poate că n-am fi fost astăzi aici. Însă eu îmi spun că ne pare rău doar când suntem descoperiți. Atunci ne pare rău. Problema nu este dacă ne pare rău. Problema este ce lecție am învățat din asta. Problema este ce vom face acum, după ce am aflat că regretăm.

Este pe punctul de a-i da replica, însă Isaacs îl oprește ridicând mâna.

— Aș putea rosti numele lui *Dumnezeu* în prezența dumneavoastră? Nu faceți parte dintre oamenii care se simt tulburați când aud numele Domnului? Întrebarea este, ce așteaptă Dumnezeu de la dumneavoastră, în afara faptului că regretați foarte mult? Aveți vreo idee în sensul acesta, domnule Lurie?

Deși într-o câțiva zăpăcit de tot acel du-te-vino al domnului Isaacs, încearcă să-și aleagă cu grijă cuvintele.

— În alte condiții, aș spune că după o anumită vârstă ești prea bătrân să-ți mai înveți lecția, rostește el. Nu poți fi decât pedepsit și iar pedepsit. Dar probabil că nu e adevărat, nu întotdeauna. Aștept să văd. Cât despre Dumnezeu, eu nu sunt un om credincios, așa încât va trebui să traduc ceea ce dumneavoastră numiți Dumnezeu și planurile lui Dumnezeu în termenii mei. În termenii mei, sunt pedepsit pentru ceea ce s-a întâmplat între mine și fiica dumneavoastră. Sunt cufundat într-o stare de dezonoare din care nu-mi va fi ușor să mă ridic. Nu este o pedeapsă căreia să-i opun rezistență. Nu scot nici un cuvânt de protest împotriva ei. Dimpotrivă, trăiesc cu ea de pe o zi pe alta, încercând să accept dezonoarea ca pe o stare de fapt. Credeți că pentru Dumnezeu este de ajuns să trăiesc dezonorat pe termen nelimitat?

— Nu știu, domnule Lurie. În mod normal, aș spune că nu pe mine trebuie să mă întrebați, ci pe Dumnezeu. Numai că dumneavoastră nu vă rugați, și atunci nu aveți nici cum să-i puneți lui Dumnezeu întrebarea. Așa încât Dumnezeu va trebui să găsească o cale de a vă da răspunsul. De ce credeți că vă aflați aici, domnule Lurie? **194**

Tace.

— Să vă spun eu. Treceți prin George și v-a venit ideea că familia studentei dumneavoastră este din George și atunci v-ați spus: *De ce nu?* Nu ați plănuțit nimic, și totuși, iată, sunteți la noi acasă. Asta trebuie să vă fi surprins, am dreptate?

— Nu chiar, nu v-am spus adevărul. De fapt, nu sunt în trecere prin George. Am venit până în George având un singur scop: să stăm de vorbă. Mă gândesc la acest lucru de ceva vreme.

— Da, spuneți că ați venit să discutați cu mine. Dar de ce tocmai cu mine? Eu sunt o persoană cu care se poate discuta, poate cu prea mare ușurință. Toți copiii de la școală știu asta. Cu Isaacs scapi ușor, așa spun ei.

Zâmbește iar, arborând același zâmbet strâmb de mai devreme.

— Așadar, de fapt, cu cine ați venit să stați de vorbă?

Acum știe: nu-i place omul acesta, nu-i place stilul lui presărat cu capcane.

Se ridică, trece prin sufrageria pustie, continuă bâjbâind nesigur pe coridor. Aude vorbindu-se în șoaptă în spatele unei uși pe jumătate închise. Deschide ușa larg. Așezate pe pat stau Desiree și mama ei, cu un scul de lână. Uimate de apariția lui, cele două tac.

Cu gesturi atente, ceremonioase, se așază în genunchi și atinge podeaua cu fruntea.

Oare este destul? se întreabă el. Gestul va fi suficient? Dacă nu, ce ar mai trebui să facă?

Își înalță capul. Cele două nu s-au clintit din loc, înmărmurite. Privirea i se încrucișează cu cea a mamei, apoi cu cea a fetei, și din nou țâșnește la suprafață același fior, fiorul dorinței.

Se ridică în picioare, ceva mai greoi decât și-ar fi dorit. — Noapte bună, le spune el. Vă mulțumesc pentru amabilitate. Vă mulțumesc pentru masă.

La ora unsprezece, primește un telefon la hotel. Este Isaacs.

— V-am sunat să vă urez să fiți tare în viitor.
Urmează o scurtă pauză.
— Am o întrebare pe care n-am avut ocazia să v-o pun, domnule Lurie. Nu sperați ca noi să intervenim în favoarea dumneavoastră — nu-i așa — la universitate?
— Să interveniți?
— Da. Să fiți reinstalat în post, de pildă.
— Nu mi-a trecut nici o clipă prin minte acest gând. Am încheiat cu universitatea.
— Fiindcă drumul pe care sunteți acum este calea pe care v-a ales-o Dumnezeu. Nu se cade să intervenim noi.
— Am înțeles.

Intră din nou în Cape Town pe șoseaua N2. Nu a lipsit din oraș decât trei luni, și totuși în această perioadă cocioabele și barăcile s-au extins dincolo de autostradă și la est de aeroport. Coloana de mașini trebuie să încetinească arunci când pe șosea intră un copilandru, încercând să mâne cu un toiag o vacă rătăcită. În mod inexorabil, ruralul a ajuns la oraș. Curând, pe Rondebosch Common se vor plimba din nou cirezi de vite; curând istoria va forma un cerc complet.

Este iar acasă. Nu are sentimentul că s-a întors acasă. Nu-și imaginează că s-ar putea instala din nou în casa de pe Torrance Road, în umbra universității, iurișându-se asemenea unui infractor, evitându-și foștii colegi. Va fi nevoit să-și vândă casa, să se mute undeva, într-un apartament mai ieftin.

Finanțele lui se află în plin haos. Nu și-a mai plătit facturile de când a plecat. Trăiește pe datorie. Foarte curând, creditul lui se va epuiza.

Capătul rătăcirilor. Ce se întâmplă când ajungi la capătul rătăcirilor? Se vede pe sine însuși, cu părul cărunt, gârbovit, târșându-și picioarele spre magazinul din colț să își cumpere jumătatea de litru de lapte și jumătatea de franzelă; se vede stând absent și fără chef la un birou, într-o cameră ticsită de hârtii îngălbenite, așteptând să se isprăvească ziua, să-și poată pregăti gustarea de seară și să se bage apoi în pat. Viață de cărturar scos la pensie,

lipsit de speranță, lipsit de perspective. Este pregătit să se instaleze într-o asemenea existență?

Descuie porțița din față. Grădina este năpădită de buruieni, cutia poștală, îndesată cu broșuri, anunțuri publicitare. Deși bine apărută conform majorității standardelor, casa a rămas nelocuită timp de câteva luni. Ar însemna să nutrească speranțe deșarte închipuindu-și că nu a avut vizitatori. Într-adevăr, din clipa în care deschide ușa de la intrare și simte mirosul aerului din interior, știe că ceva nu-i în regulă. Inima începe să-i pompeze în piept, încărcată de o emoție care îi face greață.

Nu se aude nici un sunet. Indiferent cine a trecut pe aici, acum a plecat. Însă cum a intrat? Trecând pe vârfuri dintr-o cameră în alta, descoperă curând despre ce este vorba. Drugii puși la ferestrele din spate au fost smulși din zid, apoi împinși la loc și îndoiți, ochiurile geamurilor, sparte, lăsând un spațiu suficient de larg pentru ca un copil sau un bărbat de statură mai mică să se strecoare înăuntru. Pe podea s-a depus un covor de nisip și de frunze pe care vântul le-a suflat înăuntru.

Se plimbă prin casă, făcând un inventar al pierderilor. Dormitorul a fost răscolit, dulapurile, cu ușile larg căscate, sunt goale. Echipamentul audio a dispărut, benzile și casetele, computerul, de asemenea. În biroul lui, masa de lucru și dulapul au fost deschise prin efracție; peste tot zac împrăștiate hârtii. Bucătăria a fost golită sistematic: tacâmurile, vasele din ceramică, mica aparatură de bucătărie. Rezerva lui de băuturi a dispărut. Până și dulapul în care își ținea conservele este gol.

Nu pare o spargere obișnuită. În casă s-a mutat un grup organizat de spărgători, care au curățat teatrul de operațiuni, s-au retras cu saci, cutii, geamantane. Pradă; reparații de război; un nou incident în marea campanie de redistribuire a bunurilor. Cine-i poartă în clipa asta pantofii? Oare Beethoven și Jânacek și-au găsit un cămin, sau au fost aruncați pe un morman de vechituri la groapa de gunoi?

Din baie se simte un miros neplăcut. Un porumbel, rămas prizonier în locuința lui, a murit în closet. Apucă delicat resturile de oase și pene, le pune într-un sac din plastic, îl leagă strâns la gură.

Curentul electric este întrerupt, telefonul este mort. Dacă nu face ceva în privința asta, își va petrece noaptea în beznă. Este însă mult prea deprimat ca să mai întreprindă ceva. Să se ducă naibii toate, își spune în sinea lui. Se prăbușește într-un scaun și închide ochii.

După căderea nopții, se ridică și iese din casă. Pe cer au apărut primele stele. Trecând pe străzi pustii, traversând grădini grele de parfumul verbinei și al narciselor, se îndreaptă spre campusul universității.

Încă mai are cheia de la clădirea Facultății de Comunicare. Este un ceas din zi potrivit să pornească la vânătoare: culoarele sunt pustii. Ia liftul care îl duce la etajul cinci, unde se află biroul lui. Eticheta de pe ușă pe care era scris numele lui a fost scoasă între timp. Pe noua plăcuță scrie acum DR S. OTTO. Pe sub ușă se prelinge un firicel de lumină.

Bate. Nici un sunet. Deschide ușa și intră.

În cameră s-au făcut câteva modificări. Cărțile și tablourile de pe pereți au dispărut, lăsându-i despuiați, cu excepția unei fotografii mărite de dimensiunea unui afiș, care reproduce un panou dintr-o carte de benzi desenate: Su-perman lăsând capul în piept în timp ce Lois Lane îl dojenește.

În semiobscuritatea din încăpere, zărește așezat la birou și în fața computerului un bărbat pe care îl vede pentru prima oară. Tânărul îl privește nedumerit.

— Cine sunteți? îl întreabă el.

— Sunt Da vid Lurie.

— Da? Și?

— Am venit să-mi ridic corespondența. Acesta a fost biroul meu.

În trecut, îi vine să adauge.

— A, da, David Lurie. Îmi cer scuze, eram cu mintea aiurea. Am pus totul într-o cutie. Împreună cu alte lucruri de-ale tale pe care le-am găsit. Acolo, îi indică el făcând un gest cu mâna.

— Și cărțile mele?

— Sunt toate jos, în depozit.

Ridică de pe jos cutia.

— Mulțumesc, spune el.

— Nici o problemă, îi răspunde Dr Otto. Te descurci?

Cară cutia grea până în bibliotecă, vrând să-și sorteze acolo corespondența. Însă, când ajunge la bariera de acces, constată că nu-i mai este acceptată cartela. Va trebui să-și sorteze lucrurile pe o banchetă, în hol.

Este prea agitat ca să poată adormi. La răsăritul soarelui, pornește spre munți și, ajuns acolo, pleacă într-o lungă plimbare pe jos. A plouat, pâraiele stau să iasă din matcă. Trage puternic în plămâni parfumul amețitor de brad. Începând de astăzi, este un om liber, care nu trebuie să mai dea socoteală nimănui, decât lui însuși. Timpul pe care îl are de acum înainte așteaptă să fie consumat după pofta inimii lui. Sentimentul este neliniștitor, însă presupune că se va obișnui și cu asta.

Scurtul răstimp petrecut acasă la Lucy nu a reușit să-1 transforme radical într-un țăran. Cu toate acestea, sunt câteva lucruri cărora le duce dorul, de pildă familia de rațe. Mama-rață cârmind pe suprafața apei, cu pieptul scos țănoș în afară, în timp ce Eenie, Meenie, Minie și Mo pedalează în urma ei, încrezătoare că atâta vreme cât ea se va afla acolo ele nu pot păți nimic.

Cât despre câini, refuză să se gândească la ei acum. Începând de luni și până la sfârșitul săptămânii, câinii eliberați de viață între zidurile clinicii vor fi aruncați grămadă pe foc, anonimi, fără ca cineva să jelească după ei. Oare va fi iertat vreodată pentru această trădare?

Trece pe la bancă, apoi ia un vraf de rufe murdare și le duce la spălătorie. În micul magazin cu coloniale din care își cumpără cafeaua de ani de zile, vânzătorul se face că nu-l recunoaște. Vecina lui, care își udă în acest moment grădina, îi întoarce ostentativ spatele.

Gândul îi zboară la William Wordsworth și la prima sedere la Londra, vizionând spectacolul de pantomimă (de Crăciun), urmărindu-l pe uriașul Jack Ucigașul traversând scena în pas vioi, fluturându-și sabia, protejat de cuvântul *Invizibil* scris pe pieptul lui.

Seara o sună pe Lucy de la un telefon public.

— M-am gândit să-ți dau un telefon, să nu fii îngrijorată, îi spune el. Sunt bine. Presupun că îmi va lua ceva timp să mă adun. Mă învârtesc prin casă fără rost, ca un bob de mazăre într-un borcan. Mi-e dor de rațe.

Nu pomenește nimic despre faptul că a fost jefuit. Ce rost ar avea să o împovăreze pe Lucy cu problemele lui?

— Și Petrus? Întreabă el. A avut grijă de tine, sau este prins cu construcția lui?

— Petrus m-a ajutat. Toți m-au ajutat.

— Ei bine, pot să mă întorc oricând ai nevoie de mine. Nu trebuie decât să spui.

— Mulțumesc, David. Poate nu chiar acum, însă la un moment dat, da.

Cine ar fi crezut, atunci când copila lui a venit pe lume, că în timp avea să se târască în genunchi, rugând-o să-1 primească la ea acasă?

Aflat la cumpărături la supermagazin, se pomenește stând la coadă în spatele lui Elaine Winter, șefa catedrei la care a lucrat și el odinioară. Are un cărucior încărcat de cumpărături, el, un simplu coș. Elaine îi întoarce salutul cu nervozitate.

— Și cum se descurcă catedra fără mine? o întreabă el pe un ton cât se poate de vesel.

Adevărul este că foarte bine, ar fi răspunsul cinstit: *Ne descurcăm foarte bine fără tine*. Numai că femeia e prea bine crescută ca să spună așa ceva.

— Ne descurcăm la fel de greu ca de obicei, îi răspunde ea evaziv.

— Ați reușit să angajați pe cineva?

— Am luat pe cineva din afara universității. Cu contract. Un tânăr.

L-am cunoscut, s-ar cuveni să îi răspundă. Debutantul de care aveți nevoie, ar trebui să adauge. Inșă și el este prea bine crescut să spună așa ceva.

— Ce specialitate are? o întreabă el în schimb.

— Studii aplicate de limbă. în domeniul limbilor.

Cu atât mai bine pentru poeți, cu atât mai bine pentru maeștrii defuncți. Care, trebuie s-o spună, nu l-au călăuzit bine. *Alitcr*, pe care nu i-a ascultat.

Femeia care stă la coadă în fața lor nu se grăbește să plătească. Elaine are încă timp să-i pună următoarea întrebare, care ar trebui să fie *Și tu, David, cum o mai duci?*, iar el ar trebui să-i răspundă *Foarte bine, Elaine. Foarte bine.*

— Vrei să treci în fața mea? îl întreabă ea în schimb, făcând un gest spre coșul lui. Ai cumpărat atât de puțin.

— Nici nu-mi trece prin minte să fac așa ceva, Elaine, îi răspunde el.

Apoi o urmărește cu oarecare plăcere în timp ce pune cumpărăturile pe banda de la casă: nu numai pâinea și untul, ci și micile plăceri pe care și le oferă o femeie care trăiește singură — înghețată cu de toate (cu migdale adevărate, cu stafide adevărate), fursecuri italienești de import, batoane de ciocolată — ca și un pachet de șervețele sanitare.

Elaine plătește cu cartea de credit. Din capătul celălalt al barierei, îi face semn cu mâna de rămas-bun. Sentimentul de ușurare pe care îl are Elaine este aproape palpabil.

— La revedere! îi strigă el peste capul casieritei. Trans-mite-le salutări tuturor!

Ea se îndepărtează fără a se uita înapoi.

Așa cum a fost concepută inițial, opera i-a avut în prim-plan pe Lord Byron și pe amanta lui, contesa Guic-202

cioli. Prizonieri în Villa Guiccioli din Ravenna, sufocată de arșița verii, spionați de soțul gelos al Teresei, cei doi ar fi rătăcit triști prin saloanele întunecoase, cântându-și iubirea nefericită, condamnată de prejudecățile celorlalți. Teresa se simte prizonieră; în ea mocnește frustrarea și îl cicălește pe Byron să o scoată din această existență și să îi ofere o altă viață. Cât despre Byron, el însuși frământat de îndoieli, este prea prudent încât să le dea glas. Episoadele iubirii lor extatice de la început — așa bănuiește el — nu se vor repeta niciodată. Viața lui s-a liniștit; a început să tânjească în taină după solitudine; dorindu-și, ca o apoteoză, moartea. Ariile îndurerate ale Teresei nu aprind nici o scânteie în sufletul lui; propria lui linie vocalică, sumbră, care urcă și coboară descriind spirale, trece pe lângă, prin, dincolo de ea.

Iată cum și-a conceput opera: o compoziție camerală pe tema iubirii și a morții, cu o tânără pasională și un bărbat odinioară pasional, iar acum mai puțin decât pasional, bătrân. Ca pe o acțiune susținută de o linie melodică complexă, neliniștită, interpretată într-o engleză care se avântă continuu spre o italiană imaginară.

Sub aspect formal, conceptul nu este deloc neinspirat. Personajele sunt într-o contrapondere perfectă: cuplul prizonier, amanta respinsă bătând la ferestre, soțul gelos. Chiar și vila, cu maimuțele de casă ale lui Byron, care stau atârând plictisite de candelabre, și cu păunii care zburătăcesc fără astâmpăr printre piesele de mobilier napolitane cu ornamente încărcate, are amestecul corect de ingrediente care sugerează atemporalitatea și decadența.

Iată că totuși, inițial la ferma lui Lucy, iar acum aici, proiectul nu reușește să-l absoarbă, să-i capteze fibra sa cea mai intimă. Ceva este conceput prost, există ceva care nu izvorăște din suflet. O femeie lamentându-se la stele că, deoarece servitorii o spionează, ea și iubitul ei trebuie să facă amor într-o debara... Cui ce-i pasă? Pentru Byron găsește cuvintele potrivite, însă acea Teresa pe care istoria a transmis-o posterității și lui — tânără, lacomă, îndărătnică,

impetuoasă — nu se ridică la înălțimea partituri la care visează el, muzica ale cărei armonii, voluptuos autumnale și totuși de o ironie incisivă, le aude răsunându-i estompat în urechi.

Încearcă să abordeze o nouă pistă. Abandonând paginile de însemnări pe care le-a făcut, abandonând-o pe insolenta și precocea mireasă în compania milordului ei englez captiv, încearcă să o surprindă pe Teresa la maturitate. Noua Teresă este o micuță văduvă bondoacă și cu picioare scurte, instalată la Villa Gamba împreună cu tatăl ei vârstnic, ca stăpână absolută a casei, ținând strâns baie-rele pungii, urmărindu-i pe servitori să nu fure zahărul. În noua versiune, Byron a murit demult; unica pretenție la nemurire care i-a mai rămas Teresei, ca și consolarea în nopțile de singurătate, este sipetul cu epistole și amintiri evocatoare de clipe dragi, pe care îl păstrează sub pat, sau ceea ce ea numește *reliquic*, și pe care nepoatele le vor deschide după moartea ei și le vor citi cu o venerație și o teamă pline de respect.

Să fie aceasta eroina pe care o caută de atâta vreme? Oare o Teresa mai matură îi va capta sufletul, așa cum îl simte acum?

Trecerea timpului a fost nemiloasă cu Teresa. Cu bustul ei masiv, cu trunchiul îndesat, picioarele scurte, arată mai degrabă a femeie de la țară, *contadina*, decât a aristocrată. Pielea pe care altădată a admirat-o atât de mult Byron a devenit ftizică; vara suferă de crize de astm în urma cărora abia își recapătă suflul.

În scrisorile pe care i le-a adresat, Byron o numește *Prietena mea*, apoi *Iubita mea*, iar apoi *Iubita mea pe vecie*. Numai că există și scrisori care contrazic această viziune, scrisori care nu aveau cum să-i parvină Teresei și pe care nu le putea arunca în foc. În aceste scrisori, adresate prietenilor săi englezi, Byron o menționează ireverențios pe lista cuceririlor sale din Italia, îi persiflează soțul, face aluzie la femeile din anturajul ei cu care el, Byron, a făcut amor. În anii care au urmat morții lui Byron, prietenii acestuia

scriu o carte de memorii după alta, luând ca sursă de inspirație scrisorile poetului. După ce a cucerit-o pe tânăra Teresa, furându-i-o soțului ei, spune povestea așa cum o relatează amicii, Byron s-a plictisit curând de ea; a descoperit că n-are minte; a rămas alături de ea numai dintr-un sentiment al datoriei. Și tocmai pentru a scăpa de ea a pornit spre Grecia, unde s-a întâlnit cu moartea.

Calomniile amicilor o rănesc imediat și profund. Anii petrecuți alături de Byron constituie apogeul existenței ei. Dragostea lui Byron este singurul lucru prin care se distinge. Fără el, ea nu este nimic: o femeie trecută de prima tinerețe, lipsită de orice perspectivă, trăindu-și viața într-un orașel plicticos de provincie, vizitându-se cu prietenile ei, masându-i picioarele tatălui ei atunci când îl dor, dormind singură în pat.

Găsește oare, în sufletul lui, puterea să o iubească pe această femeie simplă, prozaică? O poate iubi îndeajuns încât să compună un libret în cinstea ei? Iar dacă nu poate, ce-i mai rămâne de făcut?

Revine asupra a ceea ce a devenit acum scena de deschidere. Sfârșitul unei alte zile de caniculă înăbușitoare. Teresa stă la fereastra unei încăperi de la etajul doi, din casa tatălui ei, care dă spre mlaștini și spre crângul de pini pitici din Romagna, privind spre soarele care sclipește deasupra Adriaticii. Sfârșitul preludiului; liniște; inspiră. *Mio Byron*, cântă ea cu glasul sufocat de tristețe. Un clarinet solitar îi răspunde, se stinge treptat, amuțește. *Mio Byron*, cântă ea iarăși, mult mai puternic.

Unde este — Byron al ei? Byron s-a rătăcit, acesta-i răspunsul. Byron rătăcește printre umbre. Și ea este pierdută, acea Teresa pe care a iubit-o, tânăra de nouăsprezece ani cu bucle blonde, care i s-a oferit cu asemenea bucurie englezului tiranic, mângâindu-i apoi sprânceana în vreme ce capul i se odihnește pe sânul gol și, inspirând profund, adoarme după marele act de pasiune.

Mio Byron, intonează ea pentru a treia oară; iar de undeva, din catacombele lumii de dincolo, un glas îi răspunde

cântând, tremurând și fără trup, vocea unei umbre, vocea lui Byron. Unde ești? cântă el. Apoi, un cuvânt pe care ea nu vrea să-l audă: *secca*, uscat. *S-a uscat sursa vieții*.

Atât de nesigură, atât de slabă este vocea lui Byron, încât Teresa trebuie să repete vorbele lui, să i le transmită înapoi, ajutându-l cu fiecare respirație, aducându-l din nou la viață: copilul ei, băiatul ei. *Sunt aici*, cântă ea, susținându-l, salvându-l de la cădere. *Sunt sursa ta. Îți amintești cum ne-am plimbat împreună la izvorul Arquă? Împreună, tu și cu mine. Eram Laura ta. Îți amintești?*

Iată cum trebuie să fie mai departe: Teresa va fi glasul iubitelui ei, iar el, bărbatul din casa care a fost călcată de hoți, va fi glasul Teresei. Bicisnicul sprijinindu-l pe șchiop, din lipsă de altceva mai bun.

Lucrând într-un ritm cât mai alert, agățându-se strâns de Teresa, încearcă să schițeze primele pagini ale partiturii. Așterne cuvintele pe hârtie, își spune el. După ce vei fi făcut asta, totul va fi mai ușor. După aceea vei avea timp să-i studiezi pe maeștri — de pildă, să cauți în Gluck —, să extragi melodii, poate — cine știe — să adaptezi și idei.

Pas cu pas, însă, pe măsură ce începe să trăiască mai intens alături de Teresa și de Byron cel dispărut, înțelege tot mai limpede că nu sunt de ajuns melodiile furate, că cei doi cer o muzică numai a lor. Și, uimitor până și pentru el, încetul cu încetul, iată că muzica îi vine. Uneori îi răsare în minte conturul unei fraze înainte chiar de a ști care vor fi cuvintele; uneori, cuvintele sunt cele care pun în mișcare ritmul; uneori, umbra unei melodii, care a plutit zile întregi refuzând să se lase auzită, i se dezvăluie, i se revelează binecuvântată. Iar pe măsură ce acțiunea începe să se dezvolte, își cheamă propriile modulații și treceri pe care el le simte în sânge, chiar și atunci când nu are resursele muzicale pentru a le transpune.

Se așază la pian, trudind să formeze un întreg din frânturile disparate și să scrie primele file ale partiturii. Există totuși ceva în sunetul pianului care îl înfrânează: este prea rotund, prea material, prea plin. Găsește în pod, într-o ladă

plină cu cărți vechi și jucării de-ale lui Lucy, ciudatul banjo micuț cu șapte strune pe care i l-a cumpărat de pe o stradă din KwaMashu când era mică. Cu ajutorul banjoului începe să aștearnă notele pe care Teresa, când melancolică, când furioasă, i le va cânta iubitelui ei defunct, și pe care Byron i le va cânta în chip de răspuns, cu vocea lui pierdută, venită de pe tărâmul umbrelor.

Cu cât o urmează pe Contessa mai departe în lumea de dincolo, cântând cuvintele libretului în locul ei sau fredonând linia ei melodică, cu atât devin mai inseparabile de acest personaj — spre surprinderea lui — acordurile inepte, sacadate, ale banjoului de jucărie. Renunță treptat la ariile copleșitoare pe care visase că i le va oferi; de aici, mai rămâne doar un pas până să îi pună instrumentul în brațe. În loc să străbată scena cu pas maiestuos, Teresa stă acum așezată la fereastră, privind pierdută dincolo de mlaștini spre poarta iadului, legănând mandolina cu care își acompaniază avântul liric; în timp ce, într-un colț al scenei, un trio în pantaloni scurți și cu bretele (la violoncel, flaut, fagot) umple antractele sau face comentarii muzicale moderate între strofe.

Așezat la biroul lui care dă înspre grădina năpădită de buruieni, el însuși se minunează câte lucruri are de învățat de la micuțul banjo. În urmă cu șase luni, își închipuise că prezența lui spectrală în *Byron în Italia* va oscila undeva între cea a Teresei și cea a lui Byron; că adică va oscila între dorința de a prelungi ardoarea vărată a trupului cuprins de pasiune și o trezire fără voie din lungul somn al uitării. S-a înșelat, însă. Nu simte chemarea erotismului, nu are vocație pentru stilul elegiac, ci pentru stilul comic. El nu este în această operă nici asemenea Teresei, nici asemenea lui Byron, nici măcar asemenea unui amestec dintre cei doi. El este conținut în muzica însăși, în sunetul searbăd, ca de tinichea pe care îl scot strunele banjoului când le cîuște, în glasul care se încordează să se înalțe, disociindu-se de acest instrument caraghios, dar care este iar tras înapoi, ca un pește prins într-o undiță.

Prin urmare, asta este arta, așa lucrează ea! Ce bizar! Ce fascinant!

Își petrece zile întregi între Byron și Teresa, trăind numai cu cafea neagră și cereale. Frigiderul este gol, patul nu este făcut; suflate prin geamul spart, frunzele se fugăresc pe podea. Ce importanță are: să lăsăm morții să-și îngroape morții.

Din poezii pe care am învățat să-i iubesc, cântă Byron în monologul lui strident, nouă silabe în do becar; *însă viața, gălesc* (coborând plastic cu un semiton în fa), *este o altă poveste. Zang-zing-zong*, continuă strunele banjoului. *De ce, O! de ce spui asta?* cântă Teresa într-o vultură prelungă, încărcată de reproșuri. *Zang-zing-zong* îi răspund strunele.

Vrea să fie iubită, Teresa, să fie iubită etern; vrea să fie înălțată în compania Laurelor și a Florelor de altădată. Și Byron? Byron îi va fi credincios până la moarte, însă as-ta-i tot ce poate promite. Să rămână înlănțuiți până când primul dintre ei își va da sufletul.

Iubirea mea, cântă Teresa, rotunjindu-și buzele și rostogolind această monosilabă englezească* pe care a învățat-o în patul poetului. *Zang*, îi răspund strunele. O femeie îndrăgostită, rostogolindu-se în iubirea ei; o pisică pe acoperiș, urlând; lanțuri de proteine rotindu-se în sânge, dilatând organele genitale, făcând să transpire palmele și să se îngroașe vocea în timp ce sufletul își strigă dorul către cer. La asta sunt bune Soraya și restul: să sugă proteinele complexe ca veninul de șarpe din sângele lui, lăsându-1 cu capul limpede și curat. Spre nefericirea ei, Teresa, care trăiește în casa tatălui ei de la Ravenna, nu are pe nimeni care să-i sugă veninul adunat în ea. *Vino, mio Byron*, strigă ea: *vino, iubirea mea* Iar Byron, surghiunit din viață, palid ca o stafie, îi răspunde, ecou zeflemitor: *Lasă-mă, lasă-mă, lasă-mă!*

Cu ani în urmă, pe când trăita în Italia, a fost într-o excursie în aceeași pădure dintre Ravenna și litoralul Mării Adriatice unde obișnuiau să călărească împreună Byron

* Love (lb. engleză). (N.t.)

și Teresa cu un secol și jumătate înainte. Undeva printre copacii aceia trebuie să fie locul în care englezul a ridicat pentru prima oară juponul tinerei sirene de optsprezece ani și mireasă a unui alt bărbat. Măine ar putea zbura la Veneția, apoi ar putea lua un tren către Ravenna, să refacă traseul pe care cei doi călăreau împreună, să treacă prin exact același loc. Inventează muzica (sau poate muzica îi inventează pe el?), însă nu inventează istoria. Pe acele de pin a avut-o Byron pe Teresa lui — „rușinoasă ca o gaze-lă”, după cum a numit-o el —, boțindu-i hainele, băgându-i nisip în lenjeria intimă (în timp ce caii așteptau, indiferenți), iar din acel episod s-a născut o pasiune care a ținut-o pe Teresa într-un urlet la lună pentru tot restul vieții ei biologice, și într-o fervoare care I-a făcut și pe iubit să urle, în stilul lui.

Teresa conduce. Filă după filă, el o urmează. Apoi, într-o bună zi, din întuneric răsare o altă voce, una pe care nu a auzit-o până acum, pe care n-a prevăzut c-o s-o audă. Din vorbele pe care le cunoaște, ea aparține fiicei lui Byron, Allegra. Dar de unde urcă, din interiorul lui, această voce? *De ce m-ai părăsit? Vino să mă iei!* strigă Allegra. *Atât de cald, atât de cald, atât de cald!* se lamentează ea pe un ritm propriu care acoperă instantaneu glasurile celor doi iubiți.

La chemarea fetei ele cinci ani, atât de inoportună, nu răspunde nimeni. Fără dragoste, neiubită, neglijată de tatăl ei celebru, a fost trecută de la unul la altul pentru ca finalmente să fie dată în grija călugărițelor. *Atât de cald, atât de cald!* scâncește ea pe pătuțul de la mănăstire unde se stinge de *la mal'aria. De ce m-ai uitat?*

De ce nu vrea să-i răspundă tatăl ei? Fiindcă s-a săturat de viață. Fiindcă preferă să se întoarcă în locul căruia îi aparține, pe țărmul morții, cufundat în somnul cunoscut. *Micuța mea copilă!* cântă Byron, șovăitor, ca împotriva propriei voințe și prea încet să poată fi auzit. Așezați în umbră într-o parte a scenei, cei trei instrumentiști interpretează motivul racului, un acord urcând, altul coborând, care este al lui Byron.

îi telefonează Rosalind.
— Mi-a spus Lucy că te-ai întors în oraș. De ce nu m-ai căutat?
— Nu mă simt apt pentru societate, îi răspunde el.
— Și când ai fost? comentează sec Rosalind. Se întâlnesc la o cafenea din Claremont.
— Ai slăbit, remarcă ea. Ce-ai pățit la ureche?
— Nimic, îi răspunde el, refuzând să-i dea explicații. În timpul conversației, privirea ei alunecă spre urechea accidentată. S-ar înfiora de neplăcere, este convins, dacă ar trebui să o atingă. Nu este genul misionar. Cele mai frumoase amintiri rămân cele din primele lor luni petrecute împreună: nopțile de vară fierbinți din Durban, cearșafurile umezite de transpirație, trupul zvelt, cu piele albă al lui Rosalind zvârcolindu-se convulsiv sub imperiul unei plăceri greu de deosebit de durere. Doi iubitori de plăceri senzuale: este ceea ce i-a ținut împreună, atâta timp cât relația lor a durat.
Discută despre Lucy, despre fermă.
— Credeam că are o prietenă care locuiește cu ea, spune Rosalind. Grace.
— Helen. Helen s-a întors la Johannesburg. Bănuiesc că s-au despărțit definitiv.
— Și Lucy este în siguranță în locul acela pustiu?
— Nu, nu este în siguranță. Ar trebui să fie nebună să se simtă în siguranță. Totuși, preferă să rămână acolo. Pentru ea a devenit un soi de chestiune de onoare.

— Spuneai că ți s-a furat mașina.
— A fost vina mea. Ar fi trebuit să fiu mai atent.
— Uitam să-ți spun. Am aflat povestea procesului tău. Versiunea din interior.
— Procesul meu?
— Audierea, ancheta, cum vrei să-i spui. Am aflat că nu te-ai comportat bine.
— A, da? Și cum de-ai aflat? Credeam că este confidențial.
— Asta n-are importanță. Am auzit că n-ai făcut o impresie prea grozavă. Ai fost prea bățos și defensiv.
— Nu încercam să fac impresie. Am apărat un principiu.
— Poate că asta ai făcut, David, însă ar trebui să știi, până la vârsta ta, că la procese nu este vorba de principii, ci de cât de bine reușești să demontezi acuzațiile. După spusele sursei mele, te-ai apărat destul de prost. Și care e principiul pe care l-ai apărat?
— Libertatea de exprimare. Libertatea de a tăcea.
— Sună grandios. Numai că tu, David, te-ai priceput întotdeauna să te amăgești singur. I-ai amăgit bine pe oameni și te-ai amăgit și pe tine însuși. Ești sigur că n-a fost vorba doar de un caz în care ai fost prins cu pantalonii în vine?
Nu se coboară până într-acolo încât să muște din momeală.
— În fine, indiferent care a fost principiul respectiv, a fost prea profund pentru auditoriul tău. Părerea lor este că ai fost confuz. Mai bine făceai înainte o repetiție cu cineva. Cum ai să te descurci cu banii? Ți-au luat pensia?
— Am să recuperez ce am investit. Am de gând să vând casa. E prea mare pentru mine.
— Și cu timpul liber ce-ai să faci? Ai de gând să-ți cauți o slujbă?
— Nu cred. Sunt ocupat până peste cap. Scriu ceva.
— O carte?
— De fapt, o operă.
— O operă! Ei da, asta da început. Sper să-ți aducă mulți bani. Ai de gând să te muți la Lucy?

— Opera este doar un hobby, ceva cu care să-mi ocup timpul. Nu aduce bani. Și nu, nu am de gând să mă mut cu Lucy. Nu cred că ar fi o idee bună.

— De ce nu? Voi doi v-ați înțeles întotdeauna bine. S-a întâmplat ceva?

Întrebările ei sunt indiscrete, dar pe Rosalind nu o reține niciodată nimic când este curioasă. „Ai împărțit același pat cu mine timp de opt ani”, i-a spus ea la un moment dat. „Nu înțeleg cum poți avea secrete față de mine.”

— Lucy și cu mine ne înțelegem în continuare de minune, îi răspunde el. Însă nu suficient încât să trăim în aceeași casă.

— Povestea vieții tale.

— Da.

Se lasă tăcerea, în vreme ce fiecare dintre ei contemplă, din perspectivă proprie, povestea vieții lui.

— Am văzut-o pe prietena ta, îi spune Rosalind schimbând subiectul.

— Prietena mea?

— Înamorata ta. Melanie Isaacs — nu așa o cheamă? Joacă într-o piesă la Dock Theatre. Nu știi? Înțeleg de ce te-ai îndrăgostit de ea. Ochi mari, negri. Adorabil trupu-șor de nevâstuică. Exact genul tău. Sunt sigură că te-ai gândit că va fi o altă scurtă aventură de-a ta, un fleac. Iar acum, uită-te la tine. Ai irosit toate realizările de-o viață; și pentru ce?

— Viața mea nu este irosită, Rosalind. Fii rezonabilă.

— Bine, dar așa este! Ți-ai pierdut slujba, numele îți este târât în noroi, prietenii te evită, te ascunzi în Torrance Road ca o broască țestoasă prea speriată să-și scoată capul din carapace. Persoane care nu sunt bune nici să-ți lege șireturile acum glumesc pe socoteala ta. Cămașa ți-e șifonată, Dumnezeu știe cine ți-a făcut tunsoarea asta, ai...

Se oprește din tiradă.

— Ai să sfârșești ca bătrâneii ăia nefericiți care caută prin pubele.

— Am să sfârșesc într-o groapă, în pământ, spune el. Și tu la fel. Așa cum vom sfârși toți.

— Taci, David. Sunt și așa destul de supărată, nu vreau să mă cert cu tine, spune ea culegând pachetele de pe jos. Când ai să te sature de pâine cu dulceață, dă-mi un telefon și am să-ți pregătesc ceva de mâncare.

Menționarea numelui lui Melanie Isaacs îl tulbură. Nu a avut niciodată o relație care să-l lase cu frustrări. După încheierea unei legături amoroase, ea pur și simplu nu mai există pentru el. Numai că în legătura lui cu Melanie Is-sacs ceva a rămas neterminat. În străfundurile ființei lui păstrează mirosul ei, mirosul perechii. Oare și ea își amintește mirosul lui? *Genul tău*, s-a exprimat Rosalind, care știe ce vorbește. Și dacă drumurile lor se vor intersecta iar, al lui și al lui Melanie? Și dacă va apărea un licăr de sentiment, un semn că relația lor nu s-a consumat?

Totuși, însăși ideea de a i se adresa din nou lui Melanie este nebunească. Ce motive ar avea să stea de vorbă cu bărbatul condamnat pentru că a persecutat-o? Și ce-o să creadă despre el — netotul caraghios cu urechea lui, cu părul netuns, gulerul boțit?

O nuntă între Cronos și Armonie: nefirească. Asta și-a propus ancheta să pedepsească, după ce cuvintele frumoase au fost date la o parte. A fost judecat la proces pentru stilul lui de viață. Pentru actele lui nefirești: pentru a fi răspândit sămânță bătrână, sămânță leneșă, sămânță care nu dă viață, *contra naturam*. Dacă bărbații bătrâni ar înșfăca pofticios femeile tinere, ce s-ar alege de vi: torul speciei omenești? Aceasta a fost, în concluzie, pledoaria acuzației. Jumătate din literatură tratează exact această temă: tinere femei care se zbat să scape de sub greutatea corporală a bărbaților bătrâni, de dragul supraviețuirii speciei.

Oftează. Tineri ținându-se îmbrățișați, dezinvolți, absorbiți de o muzică senzuală. Țara asta nu este pentru bărbații bătrâni. Se pare că-și petrece mult timp oftând. Regret: o notă tristă, de regret, pe care să-și facă ieșirea.

Până în urmă cu doi ani, Dock Theatre fusese un mare depozit frigorific unde, atârnate de cârlige, carcacele de

porci și de vite așteptau să fie transportate peste ocean. În prezent, este un loc de divertisment la modă. Ajunge târziu, se așază în clipa în care luminile încep să se stingă. „Un mare succes reluat la cererea publicului”: așa este prezentat *Apus de soare la Salonul Globe* în noua sa punere în scenă. Decorul este mai stilat, regia mai profesionistă, în rolul principal joacă un alt actor. Cu toate acestea, găsește piesa, cu umorul său grosier și trimiterile politice fățișe, la fel de greu de suportat ca și anterior.

Melanie interpretează în continuare rolul Gloriei, coafeza începătoare. Într-un caftan roz îmbrăcat peste colanții aurii din lame, machiată violent, cu părul strâns în bucle în creștetul capului, se agită pe scenă cu pași mici, cocoțată pe tocuri. Replicile pe care trebuie să le dea sunt previzibile, însă le spune sincronizându-le abil și cu tipicul accent plângăreț *Kaaps**. Una peste alta, e mult mai sigură pe ea decât înainte — de fapt e bună în rol, e foarte talentată. Este posibil ca în lunile în care a lipsit ea să se fi maturizat, să se fi regăsit pe sine? *Ceea ce nu te omoară te face mai puternic*. Poate că ancheta a fost și pentru ea un proces în plan personal; poate că și ea a suferit, și a reușit să depășească etapa.

Și-ar dori să primească un semn. Dacă ar primi un semn, ar ști ce să facă în continuare. De pildă, dacă hainele acelea caraghioase cu care este îmbrăcată ar arde brusc, mistuite de o flacără rece, privată, și ea ar sta dinaintea lui, revelându-i-se în taină numai lui, goală și perfectă la fel ca în ultima noapte petrecută în fosta cameră a lui Lucy.

Vilegiaturiștilor printre care stă așezat, cu fețe bronzate, bine instalați în masa lor de carne, le place piesa. Mela-nie-Gloria i-a cucerit. Chicotesc la glumele picante, râd în hohote când personajele fac schimb de cuvinte grele sau de insulte.

* Dialect al populației de culoare din vestul provinciei Cape, în Africa de Sud. (N.ed.)

Deși sunt concetățenii lui, se simte cum nu se poate mai străin printre ei, un impostor. Și totuși, când râd la replicile pe care le dă Melanie, nu-și poate stăpâni valul de mândrie care-l cuprinde. *E-a mea* i-ar plăcea să rostească tare, întorcându-se spre ei, ca și când ar fi fiica lui.

Fără nici o legătură, își amintește o întâmplare de acum câțiva ani: o tânără în jur de douăzeci de ani, pe care a luat-o cu mașina de pe șoseaua NI, chiar la ieșirea din Trompsburg, și care călătorea singură, o turistă din Germania, arsă de soare și plină de praf. A condus-o cu mașina lui până la Touws River, a luat o cameră la hotel; a invitat-o la masă, s-a culcat cu ea. Își amintește picioarele ei lungi și filiforme; și își mai amintește moliciunea părului ei, ușor ca puful între degetele lui.

Intr-o explozie bruscă și mută, ca și când ar fi căzut într-un somn din care se trezește, încep să i se deruleze prin minte un torent de imagini, imagini ale unor femei pe care le-a întâlnit pe două continente, unele atât de îndepărtate în timp, încât abia dacă le mai recunoaște. Asemenea unor frunze purtate de vânt, claie peste grămadă, i se perindă prin fața ochilor. *Un câmp blond plin de oameni*: firele a sute de vieți sunt încălcite în viața lui. Își ține respirația, dorindu-și ca această viziune să nu se mai sfârșească.

Ce s-a întâmplat cu ele, cu toate aceste femei, ce-a devenit viața lor? Sunt momente când și ele, sau măcar unele dintre ele, plonjează brusc în oceanul amintirilor? Nemțoaica: este posibil ca, în chiar această clipă, să-și amintească de bărbatul care a cules-o de pe marginea unui drum din Africa, petrecându-și noaptea cu ea?

îmbogățit: este cuvântul pe care l-au ales ziarele ca să-l persifleze. Ce cuvânt idiot au strecurat, date fiind împrejurările, și totuși, în acest moment, probabil că ar avea puterea să-l înfrunte. Melanie, fata din Touws River; Rosalind, Bev Shaw, Soraya: a fost îmbogățit de fiecare dintre ele, dar și de celelalte, mai puțin importante, chiar și cele care nu au fost la înălțime. Ca un mugur care se deschide înflorind în pieptul lui, inima i se umple de recunoștință.

De unde vin momente ca acesta? Hipnagogic, fără îndoială; dar ce explică asta? Dacă este condus, atunci ce zeu a preluat conducerea?

Piesa continuă să curgă. Au ajuns la momentul în care mătura lui Melanie se încurcă în cablurile electrice. O lumină de blitz și scena se cufundă brusc în beznă.

— *Isuse Cristoase, proastă mai ești!* țipă cu voce ascutită coafeza.

Între el și Melanie sunt douăzeci de șiruri de scaune, însă speră ca acum, prin acest spațiu, fata să-l simtă, să-i simtă gândurile.

Ceva îl atinge ușor pe cap, readucându-l la realitate. O clipă mai târziu, un alt obiect zboară pe lângă el și lovește scaunul din față: un cocoloș de hârtie de mărimea unei pietricele. Un al treilea îl lovește în ceafă. El este ținta, nu încape nici o îndoială.

Ar trebui să se întoarcă și să se uite semnificativ. *Cine a făcut asta?* ar trebui să întrebe înțepat. Sau, dimpotrivă, ar trebui să privească țeapăn înainte, prefăcându-se că nu a remarcat.

Un al patrulea cocoloș îl atinge pe umăr și ricoșează în aer. Bărbatul așezat în fața lui îi aruncă o privire mirată.

Pe scenă, acțiunea a progresat. Sidney, coafeza, rupe și deschide plicul fatal și citește ultimatumul proprietarului. Până la sfârșitul lunii trebuie să plătească chiria, iar dacă nu, Globe va trebui să se închidă.

— Ce ne facem? se lamentează Miriam, femeia de la spălat.

— *Ssst*, se aude un șușotit în spatele lui, suficient de discret încât să nu se audă până în primele rânduri. *Ssst*.

Se întoarce și un cocoloș îl nimerește în tâmplă. Sprijinit de peretele din spatele sălii stă Ryan, prietenul cu cercei în ureche și țacălie. Privirile li se intersectează.

— Professore Lurie! șoptește Ryan pe un ton răgușit.

Indiferent cât de ofensator este comportamentul lui, tânărul pare sigur pe el. Pe buze are un zâmbet abia schițat.

Piesa își urmează cursul, însă în jurul lui se produce rumoare și foială.

— *Ssst*, șuieră din nou Ryan.

— Liniște! exclamă o femeie așezată două scaune mai departe, adresându-i-se lui, deși el nu a scos nici un sunet.

Sunt cinci perechi de genunchi peste care trebuie să treacă („Scuzați-mă... Vă rog să mă scuzați”), apoi priviri supărate, murmure furioase, până ajunge la culoarul dintre șirurile de bănci, găsește drumul spre ieșire, ajunge în stradă, în noaptea cu vânt și fără lună.

Din spatele lui se aude un sunet. Se întoarce. Vede strălucind mukul unei țigări: Ryan l-a urmărit până în parcare.

— Ai de gând să te explici? exclamă el supărat. Ai de gând să explici comportamentul acesta infantil?

Ryan trage din țigară.

— Îți făceam o favoare, profule. Tot nu ți-ai învățat lecția?

— Și care era lecția pe care trebuia s-o învăț?

— Să stai cu ăia de-o teapă cu tine.

De-o teapă cu tine: cine este puștiul ăsta să-i spună lui cine sunt oamenii cu care trebuie să se nsoțească? Ce știe el despre atracția irezistibilă care împinge doi străini unul în brațele celuilalt, făcându-i să devină unul, de aceeași teapă, uitând de orice prudență? *Omnis gens quaecumque se iu seperficere vuit.* Sămânța generației, împinsă pentru a găsi perfecțiunea, propulsându-se să ajungă în partea cea mai intimă a trupului de femeie, străduindu-se să dea viață viitorului. Împins, propulsând.

Ryan vorbește.

— Las-o în pace, omule! Melanie o să te scuipe între ochi dacă te vede.

Aruncă țigara, se apropie de el. Sub stelele atât de strălucitoare încât ai crede că au luat foc, cei doi stau față în față și se înfruntă.

— Găsește-ți altă viață, profule. Crede-mă.

Conduce lent înapoi spre casă, de-a lungul străzii principale din Green Point. *O să te scuipe între ochi:* la asta nu

se aștepta. Mâna așezată pe volan îi tremură. Șocuri pe care ți le oferă viața: ar trebui să se învețe să le ia mai ușor.

Plimbăreții au ieșit pe străzi, în număr mare. La un semafor, o trecătoare îi prinde privirea, o fată înaltă, îmbrăcată într-o minusculă fustă neagră din piele. *De ce nu, își spune el, în această noapte a revelațiilor?*

Parchează într-o fundătură, pe o stradă în pantă de pe Signal Hill. Fata este beată, sau poate a luat droguri. Nu reușește să scoată nimic coerent de la ea. Cu toate acestea, își face treaba cu el pe cât de bine se așteptase el să o facă. După ce termină, rămâne cu capul în poala lui, odihnindu-se. Este mai tânără decât părea la lumina de pe stradă, mai tânără chiar și decât Melanie. Își așază mâna pe capul ei. Tremuratul i-a trecut. Se simte amețit, somnoros, satisfăcut; și, foarte ciudat, protector.

Deci asta-i tot! își spune el. Cum de-am uitat?

Nu-i un bărbat rău, dar nici unul bun. Nici rece, nici cald, nici măcar în momentele sale cele mai toride. Nu după măsura Teresei; nici măcar după măsura lui Byron. Îi lipsește focul interior. Acesta va fi oare verdictul care i se va da, verdictul pe care i-l va da universul și ochiul atotvăzător?

Fata se mișcă, se ridică.

— Unde mă duci? mormăie ea.

— Te duc înapoi de unde te-am luat.

Păstrează legătura cu Lucy prin telefon. În discuțiile lor, ea se străduiește să-l liniștească, spunându-i că totul este în ordine la fermă, iar el, să-i dea impresia că nu se îndoiește de spusele ei. Muncește serios în grădină, unde înflorește prima recoltă de primăvară. Canisa a început să revină la viață. A primit doi câini în pensiune completă și speră să-i mai vină și alții. Petrus este ocupat cu construirea casei, însă nu într-atât de ocupat încât să nu o ajute. Familia Shaw trece des în vizită. Nu, nu are nevoie de bani.

Numai că ceva din tonul pe care îi vorbește Lucy îl descumpănește.

O caută la telefon pe Bev Shaw.

— Ești singura persoană căreia îi pot pune această întrebare, îi spune el. Vreau să-mi spui adevărul. Ce face Lucy?

Bev Shaw este circumspectă.

— Ea ce ți-a spus?

— Îmi spune că totul este în regulă. Numai că are o voce de zombi. Vorbește de parcă ar lua tranchilizante. Chiar ia ceva?

Bev Shaw evită să-i răspundă. Totuși, îi spune ea — dând impresia că-și alege cu grijă cuvintele — au apărut câteva „noutăți”.

— Ce noutăți?

— Nu-ți pot spune, David. Nu mă obliga s-o fac. Cel mai potrivit ar fi să-ți spună chiar Lucy.

O sună pe Lucy.

— Trebuie să fac un drum până la Durban, îi spune el mințind-o. S-ar putea să-mi găsesc o slujbă. Pot să mă opresc la tine pentru o zi sau două?

— Ai vorbit cu Bev Shaw?

— Bev nu are nici o legătură cu asta. Pot veni?

La avionul până la Port Elizabeth, iar aici închiriaza o mașină. După două ore de mers, iese de pe șoseaua principală și cotește spre drumul lateral care duce la fermă, la ferma lui Lucy, la peticul de pământ al lui Lucy.

Oare este și pământul lui? Nu are sentimentul că ar fi și pământul lui. În ciuda perioadei pe care a petrecut-o aici, se simte ca într-o țară străină.

S-au produs schimbări. Un gard din sârmă, ridicat fără prea multă pricepere, marchează acum hotarul dintre proprietatea lui Lucy și cea a lui Petrus. În partea care îi aparține lui Petrus paște o pereche de vacuțe costelive. Casa lui Petrus a devenit o realitate. Cenușie și fără vreo trăsătură distinctivă, se înalță pe o ridicătură de pământ la răsărit de vechea casă a fermei; dimineața lasă probabil o umbră prelungă pe pământ.

Îmbrăcată într-un halat de lucru informal, care ar putea fi la fel de bine o cămașă de noapte, Lucy deschide ușa. I-a dispărut aerul de tânăra care trăiește în aer liber, energică și plesnind de sănătate pe care îl degaja înainte. Este mai palidă și are părul nespălat. Răspunde fără căldură îmbrățișării lui.

— Intră, îi spune ea. Tocmai am pus de ceai.

Stau așezați împreună la masa din bucătărie. Îi toarnă ceai, îi oferă fursecuri subțiri cu ghimbir.

— Povestește-mi despre oferta de la Durban, îl invită ea.

— Asta mai poate aștepta. Sunt aici, Lucy, fiindcă îmi fac griji pentru tine. Ești în regulă?

— Sunt însărcinată.

— Ce ești?

— Sunt însărcinată.

— Cu cine? Din ziua aceea?

— Din ziua aceea.

— Nu pricep. Am crezut că ai făcut ce trebuie în privința asta, tu și medicul tău personal.

— Nu.

— Cum adică, nu? Vrei să spui că nu ai avut grijă să faci ce trebuie?

— Ba am avut grijă. Am făcut tot ce se putea face în ciuda a ceea ce încerci tu să insinuezi. Însă refuz să fac avort. Nu mă simt în stare să trec prin așa ceva încă o dată.

— Nu știam că te deranjează. Nu mi-ai spus niciodată că nu ești de acord cu avortul. Însă, oricum, de ce a trebuit să ajungem la avort? Credeam că ai luat Ovral.

— Asta n-are nici o legătură cu convingerile mele. Și nu, n-am spus niciodată că am luat Ovral.

— Puteai să-mi spui mai demult. De ce te-ai ascuns de mine?

— Fiindcă nu mă simțeam în stare să țin piept unei alte ieșiri de-ale tale, David. Și nu-mi pot organiza viața în funcție de aprobarea sau de dezaprobarea ta. Nu mai am de gând s-o fac și gata. Te porți de parcă tot ce fac eu este o parte din povestea vieții tale. Tu ești personajul principal, iar eu sunt personajul secundar care apare parțial, din când în când. Ei bine, să știi că în ciuda a ceea ce crezi tu, oamenii nu se împart în majori și minori. Eu nu sunt minoră. Am viața mea, care este la fel de importantă pentru mine pe cât este a ta pentru tine, iar eu sunt cea care hotărăște ce să fac cu viața mea.

O ieșire? Si asta ce-a fost, dacă nu o ieșire?

— Am înțeles, Lucy, îi spune el apucând-o de mână peste masă. Încerci să-mi spui că o să ai un copil?

— Da.

— Un copil cu unul dintre bărbații ăia?

— Da.

— De ce?

— De ce? Sunt femeie, David. Tu chiar crezi că urăsc copiii? Ar trebui să renunț la copil din pricina identității tatălui?

— S-a mai întâmplat. Când vei naște?

— În mai. La sfârșit de mai.

— Si ești ferm hotărâtă?

— Da.'

— Foarte bine. Mărturisesc că m-ai luat prin surprindere, însă sunt alături de tine, indiferent ce decizie vei lua. Să nu te îndoiești nici o clipă de asta. Acum am să ies să fac câțiva pași. Vorbim mai târziu.

Și de ce nu pot vorbi acum? Fiindcă este șocat. Fiindcă există pericolul ca și el să aibă o ieșire.

Nu este pregătită, susține ea, să mai treacă prin așa ceva încă o dată. Asta înseamnă că a mai făcut un avort înainte. N-ar fi bănuț niciodată. Oare când s-o fi întâmplat? Când încă mai locuia cu ei acasă? Oare Rosalind a știut, iar lui nu i-au spus nimic?

Banda formată din trei bărbați. Trei tați într-unui singur. Violatori mai degrabă decât spărgători, așa i-a numit Lucy — violatori combinați cu colectori de taxe care bănuț prin zonă, atacă femeile, se înfruptă din plăcerile lor violente. Ei bine, Lucy n-a avut dreptate. Nu violau, se împerecheau. Nu principiul plăcerii a fost cel care a guvernat demonstrația, ci testiculele, mici săculețe umflate de o sămânță tânjind aproape dureros să-și găsească exprimarea perfectă. Iar acum, atenție! *Copilul!* Deja îi spune *copilul*, deși nu este altceva decât un mormoloc în pântecul fiicei lui! Oare ce fel de copil poate veni pe lume dintr-o sămânță ca asta, sămânță împlântată în femeie nu din iubire, ci din ură, hărăzită de la început să o întineze, să o însemneze, ca urina de câine?

Un tată care nu a putut să aibă un fiu: oare așa se va sfârși totul, așa se va stinge neamul lui, asemenea unui firicel de apă care se scurge în pământ? Cine-ar fi crezut! O zi ca oricare alta, cer senin, soare blând, și brusc, totul se schimbă complet, se răstoarnă pur și simplu'

Sprijinit cu spatele de zidul bucătăriei, ascunzându-și fața în mâini, gâfâie, suspină și în cele din urmă plânge.

Se instalează în fosta cameră a lui Lucy, pe care ea n-a vrut-o înapoi. O evită tot restul zilei, temându-se să nu spună ceva necugetat. ■

La cină are parte de o nouă dezvăluire.

— Apropo, îi spune ea. Băiatul s-a întors.

— Băiatul?

— Da, cel cu care te-ai certat la petrecerea lui Petrus. Stă la Petrus și îl ajută. îl cheamă Pollux.

— Nu Mncedisi? Nu Nqabayakhe? Nimic imposibil de pronunțat, doar Pollux?

— P-O-L-L-U-X. Și, David, ne poți scuti de ironiile astea ale tale?

— Nu știu la ce te referi.

— Bineînțeles că știi. Ani de zile ai folosit împotriva mea umorul ăsta caustic, când eram mica, să mă faci să mor de rușine. Imposibil să nu-ți amintești. În fine, se pare că Pollux este frate cu soția lui Petrus. Dacă asta înseamnă frate de sânge, nu știu. Însă Petrus are niște obligații față de el, obligații de familie.

— Așa deci, totul începe să iasă la lumină. Și acum tânărul Pollux revine la locul crimei, iar noi trebuie să ne comportăm ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic.

— Nu mai face pe indignatul, David. N-are nici un rost. După spusele lui Petrus, Pollux s-a lăsat de școală și nu-și găsește nimic de lucru. Vreau doar să te previn că este prin zonă. Să fii în locul tău, m-aș ține cât mai departe de el. Am impresia că ceva nu-i în regulă cu el. Însă nici nu-i pot comanda să plece de pe proprietate, fiindcă nu-mi stă în putere.

•— Mai ales... începe el, însă nu sfârșește propoziția.

— Mai ales ce? Hai, spune.

— Mai ales că ar putea fi tatăl copilului pe care îl porți în pântec. Lucy, situația în care te afli începe să devină ridicolă. Mai rău decât ridicolă, sinistă. Nu-mi dau seama cum de reușești să nu vezi. Te implor, părăsește ferma înainte de a fi prea târziu. Este singurul lucru sănătos care ți-a mai rămas de făcut.

— Încetează să-i mai spui *ferma*, David. Nu-i o fermă, ci doar un petic de pământ pe care cresc diverse lucruri — amândoi știm foarte bine asta. Însă nu, n-am de gând să renunț.

Se duce la culcare cu inima grea. Nimic nu s-a schimbat între el și Lucy, nimic nu s-a vindecat. Se ceartă și se mușcă de parcă nu s-ar fi despărțit nici măcar o zi.

Este dimineată. Se cațără pe nou-construitul gard. Soția lui Petrus întinde rufe în spatele vechiului grajd.

— Bună dimineată, îi spune el. *Molo*. îl caut pe Petrus.

Nu îl privește în ochi, însă indică leneș cu degetul spre locul pe care s-a ridicat construcția. Mișcările ei sunt lente, greoaie. Se apropie momentul în care va naște: până și el își dă seama de asta.

Petrus pune geamuri la ferestre. Urmează un lung schimb de saluturi prin care este necesar să treacă, deși nu are chef de așa ceva.

— Lucy îmi spune că băiatul s-a întors, rostește el. Pol-lux. Băiatul care a atacat-o.

Petrus răzuiește cuțitul până rămâne curat, apoi îl pune deoparte.

— Mi-e rudă, spune el rulând r-ul. Ce-ar trebui, să-i spun să plece din cauza chestiei care s-a întâmplat?

— Mi-ai spus că nu-l cunoști. M-ai mințit.

Petrus își așază pipa între dinții pătați și trage sănătos din ea. Apoi scoate pipa din gură și îi zâmbește larg.

— Mint, spune el.

Și mai trage un fum din pipă.

— De ce-ar fi nevoie să te mint?

— Nu mă-ntreba pe mine, Petrus. Întreabă-te pe tine. De ce minți?

Zâmbetul s-a topit.

— Pleci, te-ntorci. De ce? îl întreabă Petrus privindu-l provocator. N-ai nici o treabă aici. Vii ca să ai grijă de copilul tău. Și eu am grijă de copilul meu.

— Copilul tău? Acum e copilul tău, acest Pollux?

— Da. E un copil. E familia mea, neam cu mine.

Prin urmare, despre asta-i vorba. Gata cu minciunile. *Neam cu mine*. Un răspuns mai direct decât ar fi sperat. Ei bine, și Lucy este *neam cu el*.

— Spui că-i rău ce s-a întâmplat, continuă Petrus. Și eu zic că-i rău. Da' acum s-a terminat.

Își scoate pipa din gură și împunge cu un gest vehement aerul cu ea.

— S-a terminat.

— Ba nu s-a terminat deloc. Nu te prefac că nu pricepi la ce mă refer. Nu s-a terminat. Dimpotrivă, abia începe. Și o să continue mult timp după ce eu voi muri și după ce tu vei muri.

Petrus privește în gol, dus pe gânduri, fără a se prefac că nu înțelege.

— O să se însoare cu ea, îi spune în cele din urmă. O să se însoare cu Lucy, doar ca e prea mic, prea tânăr pentru înșurătoare. E încă copil.

— Un copil periculos. Un mic criminal violent. Băiatul șacal.

Petrus ignoră insultele.

— Da, e prea tânăr, prea mic. Poate că într-o zi o să se însoare, da' nu acum. Mă însor eu.

— Cu cine să te-nsori?

— Mă-nsor cu Lucy.

Nu-i vine să-și creadă urechilor. Așadar, iată despre ce e vorba, pentru asta a fost tot meciul purtat din umbra: pentru oferta asta, pentru lovitura asta! Petrus stă dinaintea lui, bine înfipt pe picioare și degajând hotărâre, pufăind din pipa goală, așteptând un răspuns.

— Spui că vrei să te-nsori cu Lucy, începe el cântărind cuvintele. Explică-mi la ce te referi. Nu, stai, mai bine nu-mi explica. Nici nu vreau să aud. Nu așa facem noi lucrurile.

Noi: este gata să spună *Noi occidentalii*.

— Da, pricep, pricep, spune Petrus chicotind vesel. Da' eu îți spun ție. Și tu să-i spui lui Lucy. După aia, se termină cu chestia asta rea.

— Lucy nu vrea să se mărite. Nu vrea să se mărite cu nici un bărbat. Nu este o variantă pe care s-o ia în calcul. Cred că mai împede de atât nici că mă pot exprima. Vrea să trăiască singură, fără bărbat.

— Da, știu, spune Petrus.

Și poate că știe cu adevărat. Ar trebui să fie nebun să-1 subestimeze pe Petrus.

— Da', ascultă, îi spune Petrus. E periculos, prea periculos. O femeie trebuie să fie măritată.

— M-am străduit să tratez problema cu inima cât mai ușoară, îi relatează mai târziu lui Lucy. Deși aproape nu mi-a venit să-mi cred urechilor. Asta a fost pur și simplu șantaj.

— N-a fost șantaj. Te-nșeli în privința asta. Sper că măcar nu ți-ai ieșit din fire.

— Nu, nu mi-am pierdut cumpătul, i-am spus doar că am să transmit mai departe oferta lui, asta-i tot. I-am spus că mă îndoiesc că vei fi încântată.

— Te-ai simțit ofensat?

— Ofensat gândindu-mă la perspectiva de a deveni socrul lui Petrus? Nu. Am fost luat prin surprindere, consternat, lăsat cu gura căscată, însă nu jignit. Te rog să mă crezi.

— Fiindcă trebuie să-ți mărturisesc că nu este prima oară când Petrus face aluzii. Că mă voi simți mai în siguranță dacă devin parte a gospodăriei lui. Nu-i o glumă și nici o amenințare. La un anumit nivel, să știi că vorbește serios.

— Nici nu mă-ndoiesc că este serios dintr-un anumit punct de vedere. Întrebarea este: din ce punct de vedere? Știe că ești...?

— Vrei să știi dacă și-a dat seama de starea în care sunt? Nu i-am spus. Însă sunt convinsă că el și nevasta lui au discutat și și-au dat seama.

— Și asta n-o să-l facă să se răzgândească?

— De ce s-ar răzgândi? Asta ar face și mai mult din mine un membru al familiei. În orice caz, nu pe mine mă vrea, ci ferma mea. Ferma este zestrea mea.

— Bine, dar este scandalos, Lucy! Are deja o soție! De fapt, îmi amintesc că mi-ai spus că are două soții. Cum de poți fie și să te gândești la perspectiva asta?

— David, nu cred că înțelegi exact cum stau lucrurile. Petrus nu-mi oferă o cununie la biserică, urmată de o lună de miere pe coasta sălbatică. El îmi propune o alianță, un târg. Eu contribui cu pământul, și primesc în schimb dreptul de a mă strecura sub aripa lui protectoare. Altfel, ține să-mi amintească, sunt lipsită de apărare, sunt o pradă ușoară.

— Și asta nu-i șantaj? Și cum rămâne cu aspectele legate de viața intimă? Nu există nici o propunere intimă în toată povestea asta?

— Mă întrebi dacă Petrus se așteaptă să mă culc cu el? Nu cred că Petrus își dorește să se culce cu mine, ar face-o poate doar ca să se asigure că am priceput mesajul. Dar, sinceră să fiu: nu, nu vreau să mă culc cu Petrus. În mod categoric, nu.

— Atunci nu mai are nici un rost să continuăm discuția. Să-i transmit lui Petrus hotărârea luată? Că îi respingi oferta, fără să-i spun de ce?

— Nu. Așteaptă. Înainte să-i spui lui Petrus pe un ton superior ce părere ai, ia o pauză și încearcă să cântărești cu obiectivitate situația în care mă aflu. Din punct de vedere obiectiv, sunt o femeie singură. Nu am frați. Am un tată, însă este departe și clar neputincios din perspectiva situației de aici. Cui să-i cer ajutorul, cine să mă protejeze? Et-tinger? E o chestiune de timp până când Ettinger va fi găsit cu un glonț în ceafă. Pragmatic vorbind, nu ne rămâne decât Petrus. Poate că Petrus nu este mi tip important, însă este suficient de mare pentru o persoană neînsemnată ca mine. Și, cel puțin, pe Petrus îl cunosc. N-am iluzii în privința lui. Știu la ce să mă aștept.

— Lucy, sunt pe punctul de a-mi vinde casa din Cape Town. Sunt dispus să te trimit în Olanda. De fapt, sunt pregătit să-ți ofer tot ce-ți trebuie pentru a te stabili în altă parte, într-un loc mai sigur decât asta. Măcar gândește-te.

Lucy reacționează ca și când nu l-ar fi auzit.

— Du-te înapoi la Petrus, îi spune ea. Și fă-i următoarea propunere. Spune-i că accept protecția pe care mi-o

oferă. Spune-i că poate să lanseze orice poveste vrea despre relația noastră, iar eu n-am să-l contrazic. Dacă vrea să se știe că sunt a treia lui soție, așa să fie. Sau că sunt concubina lui, bine și așa. Însă atunci copilul va fi și al lui. Copilul intră în familia lui. Cât despre pământ, spune-i că fac acte și-i dau lui pământul atâta vreme cât casa îmi rămâne mie. Voi deveni chiriașă pe pământul lui.

— Adică *bywoner*.

— *Bywoner*. Însă casa îmi rămâne mie. Spun asta încă o dată. Nimeni nu intră în casă fără permisiunea mea. Nici chiar el. Și păstrez canisa.

— Nu merge, Lucy. Din punct de vedere legal nu va funcționa. Știi și tu la fel de bine ca mine.

— Și atunci, ce propui?

În halat de casă și în papuci, Lucy stă cu ziarul de ieri în poală. Părul îi atârână în lațe; este supraponderală într-un fel nesănătos și neglijent. Începe tot mai mult să semene cu femeile acelea care își târșăiesc papucii pe coridoarele azilurilor și care vorbesc singure. De ce s-ar obosi Petrus să negocieze? Lucy nu va rezista multă vreme: las-o de capul ei și la momentul convenit o să cadă singură ca un fruct putred.

— Ți-am făcut și eu o propunere. Chiar două propuneri.

— Nu, nu plec de aici. Du-te și spune-i lui Petrus ce ți-am zis. Spune-i că renunț la pământ. Spune-i că poate să-l ia, cu act de proprietate în bună regulă. O să-i placă la nebunie chestia asta.

Între ei se așterne tăcerea.

— Ce umilitor, rostește el în cele din urmă. Atâtea speranțe și totul să se sfârșească așa.

— Da, sunt de acord, este umilitor. Dar poate că e un început bun. Poate că asta trebuie să învăț să accept. Să pornesc de jos. Cu nimic. Nu chiar cu nimic, dar aproape. Cu nimic. Fără cartele, fără arme, fără proprietăți, fără drepturi, fără demnitate.

— Ca un câine.

— Da, ca un câine.

E dimineată devreme. A scos la plimbare căteaua bulldog pe nume Katy. În mod surprinzător, Katy ține pasul cu el, fie pentru că el a început să meargă mai greoi, fie pentru că ea a început să fie mai agilă. Geme și gâfâ-ie la fel de mult ca și până acum, însă lucrul ăsta pare sr; nu îl mai irite.

În timp ce se apropie de casă, îl remarcă pe băiat, ce i despre care Petrus i-a vorbit numindu-! *neam cu mine*, stând cu fața spre zidul din spatele casei. La început, arc impresia că urinează; apoi, își dă seama că se uită pe t'u-riș pe fereastra băii, spionând-o pe Lucy.

Katy a început să mârâie, însă băiatul este prea absorbit s-o mai bage în seamă. În clipa în care se întoarce, ei l-au încolțit deja. Latul palmei îl plesnește în plin pe băiat peste obraz.

— *Porcule!* urlă el, lovindu-l pentru a doua oară afă: ele puternic, încât băiatul se clatină. *Porc împuțit!*

Mai mult speriat decât rănit, băiatul încearcă să fug.⁴, însă se împiedică de propriul lui picior. Imediat, câinele se repede la el. Își încheștează colții în cotul lui, se sprijină puternică pe picioarele din spate și trage, mârâind. Cu un țipăt de durere, băiatul încearcă să scape. Izbește cu pumnul, însă loviturii sale îi lipsește forța, iar câinele îl ignoră.

Cuvântul încă îi răsună în urechi: *Porcule!* Niciodată nu a resimțit o furie atât de elementară. I-ar plăcea să-i dea băiatului ceea ce merită: o bătaie zdravănă. Fraze pe care toată viața a evitat să le pronunțe i se par deodată

drepte și juste: *Dă-i o lecție. Pune-l la locul lui.* Prin urmare, așa te simți, își spune el! Asta înseamnă să fii sălbatic!

Ii dă băiatului o lovitură zdravănă, cu toată forța, încât acesta cade pe o parte. Pollux! Ce nume!

Căteaua își schimbă poziția, se urcă pe băiat, trăgând turbată de brațul lui, sfâșiindu-i cămașa. Băiatul încearcă să o împingă de pe el, însă Katy nu se clintește.

— Au, au, au! țipă el de durere. Te omor! urlă el.

Apoi Lucy își face apariția.

— Katy! îi comandă ea.

Câinele îi aruncă o privire lungă, însă nu o ascultă.

Lăsându-se în genunchi, Lucy o prinde pe Katy de zgardă, vorbindu-i cu blândețe, dar autoritar, hi silă, câinele își slăbește strânsoarea.

— Ai pățit ceva? întreabă Lucy.

Băiatul geme de durere. Din nări îi curg muci.

— Te omor! spune el gâfâind și încercând cu greu să se ridice.

Pare că este gata să izbucnească în plâns.

Lucy îi suflecă mâneca. Pe braț are câteva urme de mușcături, de la colții câinelui. În timp ce se uită la brațul Jui, câteva picături de sânge încep să se contureze pe pielea neagră.

— Vino să te spăl, îi spune ea.

Băiatul își înghite mucii și lacrimile, scuturând din cap.

Lucy este înfășurată într-un prosop. Când se ridică, se desface cordonul, și preț de o clipă i se văd sânii dezgoliți.

Ultima oară când a văzut sânii fiicei lui arătau ca niște mugurași, bobocii fragezi de trandafir ai unei fete de numai șase ani. Acum sunt mari, rotunzi, aproape grei de lapte. Se așterne tăcere. Ii privește; și băiatul se uită la ei, cu nerușinare. Simte cum îl cuprinde din nou un val de furie care îi întunecă vederea.

Lucy le întoarce celor doi spatele, se acoperă. Dintr-o singură mișcare rapidă, băiatul sare în picioare și face o criză de furie.

— O să vă omoram pe toți! țipă el.

Se răsucesc. Călcând dinadins în picioare stratul de cartofi, se strecoară pe sub gardul din sârmă și se retrage spre casa lui Petrus. Acum calcă țațoș și are o atitudine bățăioasă, deși se ține în continuare de braț.

Lucy are dreptate. Ceva nu e în regulă cu el, are o problemă la cap. Un copil violent într-un corp de bărbat. Însă ar mai fi ceva care scapă înțelegerii lui. Ce este în capul lui Lucy atunci când încearcă să țină partea băiatului?

Și Lucy vorbește.

— Așa nu se mai poate, David. Ii pot ține piept lui Petrus *șifuhriilor* lui, mă descurc și cu tine, dar nu vă pot face față tuturor în același timp.

— Se holba la tine prin geam. Știi asta?

— Este deranjat la cap. E un copil cu probleme.

— Și crezi că asta e o scuză? O scuză pentru ce ți-a făcut?

Buzele lui Lucy se mișcă, însă nu aude ce spune.

— N-am încredere în el, continuă el. E viclean. Ca un șacal care dă târcoale, așteptând momentul să facă stricăciuni. Pe vremea mea, exista un cuvânt pentru persoanele ca el. Debil. Persoană cu deficiențe mintale. Cu deficiențe morale. Ar trebui internat.

— Nu știi ce vorbești, David. Dacă așa-ți place să gândești, te rog să-ți păstrezi ideile astea pentru tine. Mă rog, nu este important ce părere ai tu despre el. Este aici, nu va dispărea într-un nor de fum, este un fapt de viață.

Îl înfruntă hotărâtă, mijindu-și ochii în lumina soarelui. Katy se prăbușește la picioarele ei, gemând ușor, mulțumită de sine, de ceea ce a realizat.

— David, așa nu mai putem continua. Lucrurile se liniștiseră, totul revenise la normal, până când ai apărut tu iar. Am nevoie de liniște în jurul meu. Sunt gata să fac orice, orice sacrificiu, de dragul de-a avea puțină liniște.

— Iar eu fac parte dintre lucrurile pe care ești dispusă să le sacrifici?

Ea ridică din umeri.

— N-am spus eu asta, tu ai spus-o.

— În acest caz, mă duc să-mi fac bagajul.

La câteva ore de la incident, mâna tot îl mai ustură de pe urma loviturilor. Gândindu-se la băiat și la amenințările lui, simte cum clocotește de furie. În același timp, îi este rușine de el însuși. În mod clar, se condamnă pentru ce-a făcut. Nu i-a dat nimănui o lecție — în nici un caz băiatului. N-a făcut decât să se îndepărteze și mai mult de Lucy. S-a dat plin de pasiune în spectacol, și sigur ei nu i-a plăcut ce a văzut.

Ar trebui să-și ceară scuze. Dar nu poate. S-ar părea că e incapabil să se controleze. Ceva la Pollux ăsta îl înfurie: ochii lui mici, urăți și goi, insolența lui, dar și gândul că a fost lăsat să-și întindă rădăcinile, asemenea unei buruieni, și să pătrundă în viața lui Lucy.

Dacă Pollux îi mai insultă încă o dată fata, o să-l lovească din nou. *Du musst de in Leben tinden!*: trebuie să-ți schimbi viața. Ei bine, este prea bătrân să mai fie prudent, prea bătrân să se schimbe. Probabil că Lucy acceptă ideea de a se lăsa pusă la pământ de furtună; el nu poate, atâta vreme cât ține la onoare.

De aceea trebuie să o asculte pe Teresa. Teresa ar putea fi ultima persoană care îl mai poate salva. Teresa a trecut dincolo de onoare. Ea își oferă sânii în lumina soarelui; ea cântă la banjo în fața servitorilor și nu-i pasă dacă surâd ironic. Are un dor nemuritor și își cântă dorul. Ea nu va muri.

Ajunge la clinică exact în clipa în care Bev Shaw pleacă. Se îmbrățișează, întru câtva distant, ca doi străini. Greu de crezut că odată au stat goi, ținându-se în brațe.

— Ai venit în vizită sau te-ai întors să rămâi o vreme? îl întreabă ea.

— Stau atât cât va fi necesar. Însă n-am să locuiesc acasă la Lucy. Ea și cu mine nu suntem în termenii cei mai cordiali. Am de gând să-mi caut o cameră în oraș.

— Scuză-mă, dar care este problema?

— Între mine și Lucy? Nici una. Sper. Nimic ce nu poate fi rezolvat. Problema este cu oamenii în mijlocul cărora

trăiește. Când mai vin și eu, suntem prea mulți. Prea mulți într-un spațiu prea strâmt. Ca niște păianjeni într-o sticlă, în minte îi vine o imagine din *Inferno*: marea mocirlă a Styxului, în care sufletele sunt puse la fiert ca niște ciuperci. *Vedi l'anime di color cui vinse l'ira*. Suflete copleșite de furie, aruncându-se violent unele asupra altora. O pedeapsă pe măsura păcatelor comise.

— Te referi la băiatul ăla care s-a mutat la Petrus. Îți mărturisesc că nici mie nu-mi place cum arată. Însă, atâta vreme cât Petrus este acolo, sunt sigură că Lucy nu va păți nimic. Poate că a venit vremea, David, să stai deoparte și să o lași pe Lucy să-și rezolve singură problemele. Femeile se adaptează mai ușor. Lucy se adaptează. Și este tânără. Ea mult mai cu picioarele pe pământ decât tine. Decât oricare dintre noi.

Lucy se adaptează? N-am remarcat.

— Îmi repeți să mă țin deoparte, îi spune el. Dacă aș fi stat deoparte de la început, ce s-ar fi întâmplat cu Lucy?

Bev Shaw nu scoate o vorbă. Oare este ceva cu el ce Bev Shaw înțelege și el nu? De vreme ce animalele au încredere în ea, ar trebui să aibă și el încredere în ea? Poate învață o lecție de la ea? Animalele au încredere în ea, iar ea se folosește de încrederea lor să le lichideze. Ce lecție ar putea desprinde din asta?

— Dacă ar fi să nu mă mai amestec, băjbâie el mai de parte, și la fermă s-ar mai produce încă o nenorocire, cum crezi că aș mai putea trăi cu mine însumi?

Ea ridică din umeri.

— Asta era întrebarea, David? spune ea pe un ton blând.

— Nu știu. Nici măcar nu mai știu care era întrebarea. E ca și când între generația mea și cea a lui Lucy s-ar fi lăsat o cortină grea. Nici măcar nu mi-am dat seama când a apărut.

Între ei se lasă o tăcere care persistă o vreme.

— În fine, continuă el, nu pot locui la Lucy, așa încât trebuie să-mi găsesc o cameră. Dacă auzi că este ceva liber

în Grahamstown/ te rog să mă anunți. Am venit de fapt să-ți spun că sunt gata să lucrez din nou la clinică.

— îmi prinde bine o mână de ajutor, spune Bev Shaw.

De la un prieten de-al lui Bill Shaw cumpără un camion cu platformă, de jumătate de tonă, pentru care plătește cu un cec de 1 000 R și un al doilea cec de 7 000 R, care urmează a fi încasat la sfârșitul lunii.

— La ce ai de gând să-1 folosești? îl întreabă prietenul.

— Pentru animale. Câini.

— O să ai nevoie de niște bare la spate, să nu sară afară. Știi pe cineva care fi le poate monta.

— Câinii mei nu sar.

Conform actelor, camionul are doisprezece ani, însă motorul merge destul de bine. Și oricum, își spune el, nu trebuie să țină o veșnicie. Nimic nu trebuie să țină o veșnicie. Dând curs unui anunț din *Grocott's Mail*, închiriază o cameră într-o casă din apropierea spitalului. Se înregistrează sub numele de Lourie, plătește în avans chiria pentru o lună, îi spune proprietăresei că se află în Grahamstown pentru un tratament ambulatoriu. Nu îi explică pentru ce boală este tratamentul, însă știe că femeia se gândește la cancer.

Cheltuiește bani în neștire. Nu îi pasă. Cumpără de la un magazin cu articole pentru camping un termoplonjor, o mică mașină de gătit cu gaz, o oală din aluminiu. În timp ce le cară sus pe scări spre camera lui, se întâlnește cu proprietăreasa.

— Nu e voie să gătiți în cameră, domnule Lourie, îi spune ea. Din cauza incendiilor, știți.

Camera este întunecoasă, îmbâcsită, încărcată cu mobilă, iar salteaua, plină de cocoloașe. Însă se va obișnui cu asta, așa cum s-a obișnuit și cu altele.

Mai există un chiriaș, un profesor de școală ieșit la pensie. Se salută la micul dejun, în rest nu vorbesc. După micul dejun, pleacă spre clinică, unde își petrece tot restul zilei, în fiecare zi, chiar și duminica.

În mai mare măsură chiar decât pensiunea, clinica devine casa lui. În spațiul nefolosit din spatele clădirii își amenajează cuibul, cu o masă și un fotoliu vechi de la familia Shaw, și o umbrelă de soare, să îl apere de căldura nemiloasă din timpul zilei. Aduce aici mașina de gătit cu gaz, să-și facă un ceai sau să încâlzească din când în când conserve: spaghete cu chifteluțe, *snock** cu ceapă. Hrănește animalele de două ori pe zi; face curat în cuști și uneori stă de vorbă cu ele; altfel, citește sau moțăie, sau, când rămâne singur în toată clinica, ciupește strunele banjou-lui lui Lucy, căutând muzica pe care i-o va dăruia Teresei Guiccioli.

Până când se va naște copilul, cam așa va arăta viața lui.

Într-o dimineață, își ridică privirea și zărește fețișoarele a trei băieți care se zgâiesc la el peste zidul din beton. Se ridică de pe scaun; câinii încep să latre; băieții sar jos și se împrăștie chirăind veseli. Ce multe au de povestit acasă: un bătrânel nebun care stă cu câinii și cântă singur!

Nebun, chiar așa. Cum le-ar putea explica vreodată, lor, părinților lor, satului D, ce au făcut Teresa și iubitul ei pentru a merita să fie din nou redați acestei lumi?

* Pește marin (*Thyristes atun*) din familia Gempylidae, foarte răspândit în emisfera sudică. (N.ed.)

în cămașa albă de noapte, Teresa stă la fereastra dormitorului. Ține ochii închiși. Este ora cea mai neagră din noapte: respiră profund, expiră lăsând aerul să se piardă în foșnetul vântului, în concertul strident al broaștelor.

— *Chc viiol dir*, cântă ea, cu voce abia auzită, ca o șoapătă. *Clic vuol dir qitesta solitudine immensa? Ed io*, cântă ea, *chcsono?*

Tăcere. Solitudinea imensă nu îi oferă răspunsul. Până și trioul din colțul scenei este tăcut ca un hârciog.

— *Vino!* șoptește ea. *Vino* la mine, te implor, Byron al meu!

Își deschide larg brațele, îmbrățișând noaptea, îmbrățișând ceea ce noaptea îi va aduce.

Vrea să-l vadă apărând pe aripile vântului, să o învăluie, să-și ascundă fața în abisul dintre sâni ei. Sau vrea ca el să apară în zori, să apară la orizont asemenea rege-lui-soare revărsându-și strălucirea și căldura asupra ei. Tot ce-și dorește este să se întoarcă la ea.

Așezat la măsuta sa din curtea câinilor, ascultă atent înfloriturile, voluta avântată a rugăminții Teresei înfruntând noaptea. Este o perioadă din lună foarte proastă pentru Teresa. Este melancolică, palidă, nu a pus geană pe geană, e mistuită de dor. Își dorește să fie salvată — de suferință, de arșița verii din Villa Gamba, de furia tatălui ei, de tot.

De pe scaunul pe care a lăsat-o, ia mandolina. Legănând-o în brațe ca pe un copil, se întoarce la fereastră.

Zdrang, zdronc, se tânguie mandolina din brațele ei, încet, să nu-i trezească tatăl. *Zdrang, zdronc*, jelește strident banjoul din curtea părăsită din Africa.

Doar ceva cu care să-mi ocup timpul, i-a spus lui Rosa-lind. O minciună. Opera nu este un hobby, a încetat să mai fie un hobby. Îl absoarbe zi și noapte.

Totuși, în ciuda unor momente bune, adevărul este că *Byron în Italia* bate pasul pe loc. Nu are acțiune, nu evoluează, este doar o cantilenă lungă, poticnită, pe care Teresa o aruncă în vânt, punctată când și când de mormăielile și oftaturile lui Byron, din culise. Soțul și rivala sunt de mult dați uitării — pot la fel de bine să nu fi existat niciodată. Pesemne că imboldul liric nu a murit în el, însă după decenii de înfometare nu reușește să se târască afară din peștera în care a zăcut decât zbârcit, sfrijit, deformat. Nu are nici resursele muzicale, nici energia să înalțe *Byron în Italia* de pe pista monotonă pe care aleargă de când a dat startul. A devenit genul de operă pe care o poate crea și un somnambul.

Oftează. Ce frumos ar fi fost să revină triumfal în societate, ca autor al unei mici opere camerale excentrice. Așa ceva nu se va întâmpla. Trebuie să-și tempereze speranțele: să tragă nădejde că de undeva, din cacofonia sonoră va țâșni, ca o pasăre, o singură notă autentică și nemuritoare de dor. Cât despre recunoașterea valorii ei, lasă asta pe seama erudiților din viitor, dacă până atunci vor mai exista erudiți. Iar el însuși nu va auzi această notă, atunci când se va naște, dacă se va naște — știe prea multe despre artă și expresiile artistice încât să se aștepte la asta. Ibeși i-ar prinde bine lui Lucy o dovadă a talentului tatălui ei în timpul vieții, ca să aibă o părere ceva mai bună despre el.

Biata Teresa! Biata nefericită! A scos-o din mormântul ei, i-a promis că-i va da o nouă viață, iar acum o dezamăgește. Speră să găsească în sufletul ei tăria de a-1 ierta.

Dintre câinii din cuștile de detenție, a ajuns să țină la unul în mod special. Este un mascul tânăr, cu piciorul

stâng din spate bolnav, pe care și-l târăște după el. Dacă s-a născut așa, nu are cum să știe. Nici un vizitator nu s-a arătat interesat să-l adopte. Perioada lui de grație se apropie de sfârșit. Curând va trebui să treacă prin proba acului.

Uneori, în timp ce citește sau scrie, îi dă drumul din cușcă și îl lasă să zburde, să dea din coadă, în felul lui grotesc, prin curte, sau să moșăie așezat la picioarele lui. Sub nici o formă nu este „al lui”; a avut grijă să nu-i dea un nume (deși Bev Shaw îi spune *Dricpoot*); cu toate acestea, este sensibil la valul de generoasă afecțiune pe care i-o transmite câinele. În mod arbitrar, necondiționat, a fost adoptat: câinele și-ar da viața pentru el, știe acest lucru.

Câinele este fascinat de sunetul banjoului. Când ciupește zdrăgănind coardele, câinele sare în picioare, își înalță capul, ascultă. Când fredonează linia melodică a Teresei, iar fredonatul începe să se umple de sentiment (e ca și când i s-ar înțepeni laringele: simte sângele lovind ca un ciocan în gât), câinele își țuguie botul de parcă ar fi gata să cânte și el, sau să urle.

Ar cuteza oare să facă asta: să introducă un câine într-o piesă, să-i permită să dea glas propriei tânguirii înălțate spre cer, printre strofele lamentațiilor acestei Teresa abandonate? Și de ce nu? Cu siguranță, într-o operă care nu va fi interpretată niciodată în fața publicului orice este permis, nu-i așa?

În fiecare sâmbătă dimineață, conform aranjamentului dintre ei, merge în Piața Donkin să o ajute pe Lucy la tarabă. După aceea o scoate la masă.

Lucy e tot mai greoaie în mișcări. A început să afișeze un aer placid, preocupat. Încă nu se vede că e gravidă; însă, dacă el caută musai semne, cât timp le va lua bravelor fiice cu ochi de vultur din Grahamstown până să vadă și ele semnele?

— Cum se descurcă Petrus? o întreabă el.

— A terminat casa, mai are de pus plafonul și canalizarea. Tocmai se mută.

— Și copilul lor? Nu se apropie termenul?

— Săptămâna viitoare. Totul a fost cronometrat perfect.

— A mai făcut Petrus aluzii?

— Aluzii?

— În legătură cu tine. Despre locul tău în această schemă.

— Nu.

— Poate că lucrurile se vor schimba după ce copilul — și face un gest discret spre fiica sa, spre trupul ei — se va naște. În definitiv, va fi un copil al acestui pământ. Nu vor avea cum să nege acest adevăr.

Urmează o lungă tăcere.

— Începi să-l iubești?

Deși cuvintele îi aparțin, ieșite de pe buzele lui îl surprind, îl sperie.

— Copilul? Nu. Cum l-aș putea iubi? Dar am să-1 iubesc. Dragostea o să apară — poți avea încredere în Mama Natură. David, sunt hotărâtă să fiu o mamă bună. O mamă bună și un om bun. Și tu ar trebui să încerci să fii un om bun.

— Presupun că pentru mine e prea târziu. Sunt un biet moșulică trimis în surghiun care își ispășește pedeapsa. Tu însă nu trebuie să te lași. Te afli pe drumul cel bun.

Un om bun. Nu-i o decizie proastă de luat, în vremuri de restriște.

Printr-o înțelegere tacită, nu trece, cel puțin deocamdată, pe la ferma fiicei lui. Cu toate acestea, o dată pe săptămână, în zilele de lucru, pleacă pe șoseaua spre Kenton, lasă camioneta la curbă și parcurge pe jos restul drumului, dar nu merge pe traseu, ci taie savana sud-africană.

De pe ultima creastă a dealurilor, ferma se deschide dinaintea sa: casa veche, la fel de solidă ca întotdeauna, grajdurile, noua casă a lui Petrus, balta bine cunoscută, unde zărește niște puncte care trebuie să fie rațele și niște puncte mai mari care trebuie să fie găștele sălbătice, oaspeții lui Lucy veniți de departe.

De la această depărtare, răzorele de flori sunt niște pete de culoare: fucsină, cornalină, albastru-cenușiu. Anotimpul în care totul înflorește. Albinele trebuie să fie în al șaptelea cer.

Nici urmă de Petrus, de soția lui sau de băiatul-șacal care aleargă cu ei. Însă Lucy este la lucru, printre flori. Și în timp ce coboară atent dealul, zărește și cățelușa bulldog, o pată brun-roșcat așezată pe alee, chiar lângă Lucy.

Ajunge la gard și se oprește. Întoarsă cu spatele spre el, Lucy nu i-a remarcat încă prezența. Poartă o rochie decolorată de vară, este încălțată cu cizme, pe cap are o pălărie de soare cu boruri mari. Când se apleacă deasupra florilor, să tundă sau să curețe sau să lege, îi vede pielea de un alb lăptos, cu vinișoare albastre, și tendoanele mari, vulnerabile, din spatele genunchilor: cea mai puțin frumoasă parte a trupului de femeie, cea mai puțin expresivă, și de aceea poate cea mai scumpă și îndrăgită.

Lucy se îndreaptă, se întinde, se apleacă din nou. Lucru la câmp; treburi de țărani, din timpuri imemorabile. Fiica lui a ajuns o țărăncă.

Încă nu îi simte prezența. Cât despre câinele de pază, ei bine, câinele de pază pare să doarmă.

Așa: odată, demult, era doar un mormoloc în trupul mamei ei, și iată-o acum, bine înfiptă în propria-i existență, mai bine decât a fost el vreodată. Dacă are noroc, va trăi mult timp, mult după ce el va fi dispărut. După moartea lui, ea va fi tot aici, îndeplinindu-și treburile ei obișnuite printre straturile de flori. Iar din pânțele ei va fi ieșit o altă viață, care, cu puțin noroc, va fi la fel de puternică, la fel de durabilă. Și astfel se va perpetua o linie de urmași la a căror viață partea lui, darul lui, se va împuțina inexorabil, până când va fi complet dat uitării.

Un bunic. Un Iosif. Cine s-ar fi gândit la asta! Ce tânără frumusică mai poate spera să atragă în patul lui de bunic?

Îi rostește șoptit numele:

— Lucy!

Nu îl aude.

Oare ce urmări va avea faptul de a fi bunic? Ca tată, nu a prea reușit, deși s-a străduit cât a putut. Ca bunic, probabil că va aduna chiar mai puține puncte decât media, îi lipsesc virtuțile bătrâneții: cumpătate, blândețe, răbdare. Dar pesemne că aceste virtuți apar când dispar alte virtuți: virtutea pasiunii, de pildă. Trebuie să reia lectura din Victor Hugo, poetul vârstei bunicilor. S-ar putea să învețe câte ceva de acolo.

Vântul se oprește. Este un moment de pace pură, pe care și-ar dori să-l vadă prelungindu-se la nesfârșit: soare blând, liniște de după-amiază, albine roind pe un câmp de flori; în centrul tabloului, o femeie tânără, *das ewig Wei-bliche*, ușor însărcinată, cu o pălărie de soare din paie. O scenă gata creată pentru un Sargent sau un Bonnard. Băieți de la oraș ca el; dar până și băieții de la oraș sunt în stare să recunoască frumusețea când o întâlnesc, și lor li se poate tăia respirația.

Adevărul este că niciodată n-a fost prea atras de viața la țară, în ciuda tuturor lecturilor din Wordsworth. N-a prea fost atras de nimic, cu excepția fetelor frumoase. Și unde l-au adus toate astea? Este oare prea târziu să-ți educi privirea?

Își drege glasul.

— Lucy, rostește el ceva mai tare.

Vraja s-a destrămat. Lucy se ridică, se întoarce spre el, îi zâmbește.

— Bună, îi spune ea. Nu te-am auzit.

Katy înalță capul și se uită înspre el cu o privire mioapă. Trece peste gard. Katy vine greoi spre el, îi miroase pantofii.

— Unde e camioneta? Îl întreabă Lucy.

Este îmbujorată de efort, poate și puțin arsă de soare. Deodată, arată ca o întruchipare a sănătății.

— Am parcat-o și am venit pe jos într-o plimbare.

— Vrei să intri să bei un ceai?

îi face invitația de parcă s-ar adresa unui musafir. Bun. Vizitator, vizitare: o nouă bază, un nou început.

Este iar duminică. El și Bev Shaw sunt prinși cu una din ședințele lor de *Losung*. Pe rând, aduce înăuntru pisicile, apoi câinii: animalele bătrâne, oarbe, betege, mutilate, dar și cele tinere, sănătoase — toate cele căroră le-a sunat ceasul. Rând pe rând, Bev le mângâie, le vorbește, le îmbărbătează și le ucide, după care se retrage și îl urmărește în timp ce sigilează rămășițele lor în giulgiul din plastic negru.

El și Bev nu își vorbesc. A învățat până acum, de la ea, să se concentreze exclusiv asupra animalului pe care îl omoară împreună, oferindu-i ceea ce nu mai este atât de greu de numit: dragoste.

Leagă la gât ultimul sac și îl duce la ușă. Douăzeci și trei. A rămas doar câinele cel tânăr, cel căruia îi place muzica, cel care, dacă i s-ar da măcar parțial o șansă, ar fi topăit după tovarășii săi până în clădirea dispensarului, în sala de operații cu masa cu tăblie din zinc unde plutesc încă mirosuri amestecate, puternice, inclusiv unul pe care nu l-a mai întâlnit încă până acum: mirosul ultimei suflări, mirosul scurt, discret, al sufletului eliberat.

Ceea ce nu va înțelege câinele (*nici într-o lună de duminică* îi trece prin minte), ceea ce nasul nu-i va semnala este cum poate cineva să intre în ceea ce pare a fi o încăpere oarecare și să nu mai iasă niciodată. Ceva se întâmplă în această cameră, ceva despre care nu se poate vorbi: aici sufletul este smuls din trup; plutește puțin în aer, zbatân-du-se, contorsionându-se; apoi este aspirat și dispăre. E mai presus de înțelegerea lui, această încăpere care nu este propriu-zis o încăpere, ci o groapă unde sufletele se scurg de viață.

De fiecare dată este tot mai greu, i-a spus odată Bev Shaw. Mai greu, și totuși mai ușor. Te obișnuiești cu greutățile; nu mai ești surprins când constăți că ceea ce era cât se poate de greu devine și mai greu. Poate păstra câinele tânăr, dacă

vrea, pentru încă o săptămână. Însă va veni și clipa — nu poate scăpa de ea — când va fi obligat să i-l aducă lui Bev Shaw în sala de operații (poate îl va aduce în brațe, poate va face asta pentru el), îl va mângâia, îi va aranja blana astfel încât acul să găsească vena, îi va șopti la ureche și îi va murmura și îi va fi alături în clipa în care, cu uimire, picioarele i se vor înmuia; iar atunci când sufletul iui va pleca, îl va plia și îl va împacheta în sacul lui, iar a doua zi va pune sacul pe platformă și îl va arunca în flăcări și va vedea cum este ars, mistuit. O să facă toate astea pentru el când îi va veni clipa. Va fi foarte puțin, mai puțin decât puțin: nimic. Străbate cabinetul.

— Țasta a fost ultimul? îl întreabă Bev Shaw.

— Mai e unul. Deschide ușa cuștii.

— Vino, rostește el și se apleacă, își deschide brațele.

Câinele își târăște posteriorul schilodit, îi adulmecă fața, îl linge pe obraji, pe gură, pe urechi. Nu face nici un gest să-l oprească.

— Vino.

Purtându-l pe brațe ca pe un miel, intră din nou în cabinet.

— Credeam că vrei să-l mai lași o săptămână, îi spune Bev Shaw. Renunți la el?

— Da, renunț la el.